

Share & Learn

สร้างโอกาส
สร้างงาน
สร้างชุมชน

คำนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายในการพัฒนา “ทุนมนุษย์” โดยเฉพาะทุนมนุษย์ในวัยเด็กและเยาวชนวัยแรงงานตอนต้นอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง เด็กสูญเสียทักษะในการเรียนรู้และเยาวชนขาดความพร้อมด้านอาชีพ ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสมากที่สุดที่ได้รับโอกาสและอยู่ในนิเวศที่เอื้อต่อการศึกษารหัสหรือเรียนรู้ในแบบที่ตอบโจทย์บริบทชีวิต จึงเป็นหนทางในการพัฒนาทุนมนุษย์ที่สำคัญ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ขณะเดียวกัน มีประเด็นใหญ่ของสังคมที่หลายท่านต้องให้ความสนใจ คือ โครงสร้างและระบบไม่ว่าจะเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ของผู้ที่จะร่วมสร้างนำพาชีวิต นำพาสังคมไทยที่กำลังเสื่อมทรุดให้มีการยกระดับปรับตัวทั้งในเชิงบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม รวมถึงระบบในเชิงความคิด ทักษะคิด หรือมุมมอง เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วและในอีกหลายมิติที่ทับซ้อนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ คำถามคือ ในกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์นั้นไม่ใช่เรื่องปัจเจก แต่ล้วนมีนิเวศแวดล้อมเข้ามาเป็นปัจจัยร่วมในการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลง แล้วเราจะเรียนรู้และปรับตัวใหม่อย่างเป็นองค์ภาพพร้อมกันได้อย่างไร

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) คือหนึ่งตัวอย่างนิเวศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านการดำเนินโครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ ปี 2565 ที่สามารถสร้างโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน สามารถก้าวข้ามสถานการณ์ชีวิตที่กำลังเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความพลั้งพลาด หนี้สิน ยาเสพติด รายได้ หรือการรู้ไม่เท่าทัน ไม่สามารถอ่านสถานการณ์ได้ หรือขาดโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ด้วยการ “ร่วมสร้างการเรียนรู้ใหม่” ให้เป็นการเรียนรู้ที่มีความเร็วและเท่าทันต่อสถานการณ์ เพื่อช่วยให้กลุ่มคนด้อยโอกาสที่กำลังยากลำบาก หรือกลุ่มเปราะบางได้รับการช่วยเหลือ ดูแล และสนับสนุนให้เกิดทักษะในการพึ่งพาตนเองและเอาตัวรอดในโลกยุคปัจจุบัน เน้นให้เขาได้ร่วมเป็นเจ้าของการเรียนรู้และออกแบบเส้นทางชีวิตหลังจากได้รับโอกาสด้วยตนเอง

แน่นอนว่ากระบวนการเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงเครือข่าย และระดมกำลังความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน เพื่อก้าวไปสู่ “นิเวศการเรียนรู้ใหม่” พร้อมกัน เพราะสถานการณ์ในวันนี้เรากำลังช่วยกลุ่มคนที่กำลังเผชิญกับวิกฤตปัญหาหลากหลายมิติ บทสรุปในหนังสือ Share & Learn เล่มนี้เป็นการนำเสนอแนวคิด วิธีการทำงานของเพื่อนร่วมทางในบทบาท “หน่วยจัดการเรียนรู้” ที่ร่วมสร้างนิเวศการเรียนรู้ใหม่ให้กับหมู่บ้าน ชุมชน ด้วยความเชื่อมั่นว่า นิเวศการเรียนรู้ใหม่นี้จะเป็นโอกาสในการช่วยกันลดความเหลื่อมล้ำให้สังคมไทย ด้วยการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์บริบทชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษาและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ เพื่อให้พวกเขาได้เรียนรู้และสามารถใช้ศักยภาพของตัวเองอย่างเต็มประสิทธิภาพไม่ว่าการเรียนรู้หรือการประกอบอาชีพ เพื่อนำพาชีวิตตนเองและครอบครัวให้อยู่รอด เติบโต และงอกงามในแบบที่พวกเขาเลือกและออกแบบได้เอง

ฉะนั้น การสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมเรียนรู้ และการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงระบบนั้น “เราจึงต้องมีความเชื่อว่า คนจะเรียนรู้ดูแลตนเองและงอกงามได้ ต้องอยู่ได้ อยู่ดี และจะต้องมีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อ หรือมีโอกาส” โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบนับเป็นปฏิบัติการที่ร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจริง เป็นจังหวะลีลา เป็นหม่อมวลของผีเสื้อที่กระพือปีกที่ทรงพลัง เป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ในนิเวศของการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผ่านเส้นทางความเสมอภาคทางการศึกษาในแบบของ กสศ.

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ กสศ.

สารบัญ

	หน้า
โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ	14
กรุงเทพมหานคร	
สมาคมศูนย์การเรียนรู้และบ้านเรียนไทยมุสลิม	22
โครงการ Halal Man Club Sharing Space ต่อยอดพัฒนาเพิ่มคุณค่าให้ชุมชน	
มูลนิธิคุณนิตินิมิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร	24
โครงการพัฒนาอาชีพสำหรับครัวเรือนนอกระบบเพื่อผลิตสินค้าและอาหารปลอดภัยในพื้นที่เขตเมือง	
มูลนิธิส่งเสริมการพัฒนาบุคคล	26
โครงการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	
กาญจนบุรี	
บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีกาญจนบุรี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด	30
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการทำเกษตรอินทรีย์และการจัดการสิ่งแวดล้อม	
ศูนย์การเรียนรู้กาญจนบุรี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน (ศกท.สทป.) จังหวัดกาญจนบุรี	32
โครงการพัฒนาหลักสูตรช่างอุตสาหกรรมตามฐานสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา	
กาฬสินธุ์	
บริษัท เคนเซนต์ จำกัด	36
โครงการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้แผ่นดินมาตุภูมิ	
วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไส้เดือนจังหวัดกาฬสินธุ์	38
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเชิงธุรกิจด้วยอาหารลดต้นทุนและการใช้นวัตกรรมเกษตร	
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอภมกลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์	40
โครงการยกระดับหัตถกรรมไทยสู่สากล	
ขอนแก่น	
องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหัน จังหวัดขอนแก่น	44
โครงการยกระดับการสร้างอาชีพเสริมด้วยเทคโนโลยีเกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ครบวงจร	

จันทบุรี

หน้า

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดจันทบุรี
โครงการพัฒนาทักษะเกษตรกรรมรุ่นใหม่หัวใจพอเพียง

48

ชัยภูมิ

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ตำบลท่ามะไฟหวาน จังหวัดชัยภูมิ

52

โครงการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้จากสมุนไพรอินทรีย์ครบวงจร

โครงการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

54

โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแรงงานนอกระบบ
ที่เป็นพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูในระดับพื้นที่

เชียงราย

เครือข่ายสุขภาพชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง (คชส.) จังหวัดเชียงราย

58

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและ
แรงงานนอกระบบบนฐานวัฒนธรรมชุมชนชาติพันธุ์

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปชาอัสสัมป่าอย่าง จังหวัดเชียงราย

60

โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้ปลูกชาอัสสัมและโกโก้

วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและจำหน่ายกาแฟบ้านห้วยโย จังหวัดเชียงราย

62

โครงการสร้างอาชีพกาแฟดอยห้วยโย

สมาคมสร้างสรรค์ชีวิตและสิ่งแวดล้อม (สขล.) จังหวัดเชียงราย

64

โครงการพัฒนาอาชีพทอผ้ากะเหรี่ยงทำมีย้อมสีธรรมชาติและเกษตรอินทรีย์
เพื่อต่อยอดและขยายผลบนฐานชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า จังหวัดเชียงราย

66

โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นไผ่บนพื้นที่สูง

ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอิว ครูเขียว) จังหวัดเชียงราย

68

โครงการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมอีรี่)

เชียงใหม่

มูลนิธิพัฒนานานาแม่ไร่พรมแดน จังหวัดเชียงใหม่

72

โครงการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชนวิถีใหม่

วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก จังหวัดเชียงใหม่

74

โครงการส่งเสริมอาชีพต่อยอดการเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์

วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

76

โครงการยกระดับการเรียนรู้ความเสมอภาค สร้างงานจากวัสดุเหลือใช้การสานถ้วยบ้านหัวทุ่ง

สารบัญ

เชียงใหม่

หน้า

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย จังหวัดเชียงใหม่	78
โครงการขยายผลหลักสูตรการทอผ้าและย้อมผ้าสีธรรมชาติเพื่อยกระดับทักษะอาชีพ สร้างรายได้ที่ยั่งยืน	
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ปูคาเกษตรอินทรีย์และแปรรูป จังหวัดเชียงใหม่	80
โครงการส่งเสริมอาชีพการผลิตมูลไส้เดือนเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวและ พัฒนาทักษะการตลาดออนไลน์	
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	82
โครงการพัฒนาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ	
เครือข่ายเขียว สวย หอม จังหวัดเชียงใหม่	84
โครงการสร้างอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ม้งดอยสุเทพ-ปุย	
มูลนิธิไทยลาหู่ จังหวัดเชียงใหม่	86
โครงการเลี้ยงผึ้งโพรงสร้างงานสร้างรายได้	
วิสาหกิจชุมชนโคก หนอง นา อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่	88
โครงการสร้างเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ผลิตพืชอินทรีย์และแปรรูปผลิตภัณฑ์	
วิสาหกิจชุมชน Sazomoo ตำบลปางหินฝน จังหวัดเชียงใหม่	90
โครงการ Sazomoo ฟาร์มเกษตรผสมผสาน	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่	92
โครงการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากผลผลิตในชุมชนบ้านสันดินแดง และบ้านแม่กลางหลวง	
วิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์บ้านหนองเต่า จังหวัดเชียงใหม่	94
โครงการหมุดดำวิทยา: วิธีการผลิตหมุดดำ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารบนฐานทรัพยากร ชุมชนบ้านหนองเต่า บ้านห้วยเกียง และบ้านห้วยอีค่าง ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	
วิสาหกิจชุมชนบ่อแก้ว ลัวะฉือณี การท่องเที่ยวตำบลบ่อแก้ว จังหวัดเชียงใหม่	96
โครงการการจัดการเรียนรู้ระบบเกษตรสร้างสรรค์ สร้างงานอาชีพ ในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงตำบลบ่อแก้ว	
วิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่	98
โครงการส่งเสริมอาชีพปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานภูมิปัญญาชนเผ่า	
ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต วัดเจดีย์แม่ครัว จังหวัดเชียงใหม่	100
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนด้วยหลักอุโบสถศีลเป็นอยู่อย่างพอเพียง	
ศูนย์การเรียนรู้มอวาคี จังหวัดเชียงใหม่	102
โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตชุมชนเพื่อสนับสนุนกองทุนการศึกษาของชุมชน	
สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ	104
โครงการสร้างงานจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเพิ่มรายได้ ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านช่อแล	
กลุ่มคนวัยใส จังหวัดเชียงใหม่	106
โครงการพัฒนาทักษะชีวิตพ่อแม่วัยรุ่น	

เชียงใหม่

หน้า

มูลนิธิรักษ์เด็ก จังหวัดเชียงใหม่

108

โครงการเสริมสร้างพลังเยาวชนชาติพันธุ์สู่ชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

110

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในสถานพินิจและ

คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

112

โครงการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่สำคัญ

ของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ

114

ตรัง

กลุ่มเกษตรกรบ้านไสปุด จังหวัดตรัง

116

โครงการการพัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปยางพาราเพื่อเพิ่มรายได้

แก่เยาวชนและแรงงานนอกระบบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลช่อง (สบกต.ช่อง) จังหวัดตรัง

118

โครงการยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความมั่นคงชุมชนตำบลช่อง

ตาก

กลุ่มปอเชอโพ (บ้านปางทอง) จังหวัดตาก

122

โครงการปอเชอโพ: วัฒนธรรมอาหารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไร้หมุนเวียน

ชุมชนปกากะญอบ้านปางทอง จังหวัดตาก

เครือข่ายคนต้นทะเล จังหวัดตาก

124

โครงการวิถีคนอยู่กับป่า อาชีพคนต้นทะเล

นครพนม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม

128

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทางเยาวชนนอกระบบการศึกษาจังหวัดนครพนม

เพื่อชุมชนแห่งการพึ่งตนเอง

นครศรีธรรมราช

ห้างหุ้นส่วนสามัญการจัดการภัยพิบัติจังหวัดนครศรีธรรมราช

132

โครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนนอกระบบ

ผ่านสายพานอาชีพการเลี้ยงผึ้งโพรง

สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

134

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กบ้าน ณ นคร

สารบัญ

นครสวรรค์

หน้า

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมง จังหวัดนครสวรรค์	138
โครงการสมุนไพรรักษาโรคทางเลือก	

นราธิวาส

สถาบันศึกษาปอเนาะบาเกอรุดตตะลิมิลิลอูลุมิชรีฮะห์ จังหวัดนราธิวาส	142
โครงการเพิ่มทักษะอาชีพด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ	
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดนราธิวาส	144
โครงการสร้างทักษะวิชาชีพเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนนอกระบบการศึกษา	

น่าน

วิทยาลัยชุมชนน่าน จังหวัดน่าน	148
โครงการพัฒนาและต่อยอดอาชีพผู้ให้บริการนวดไทยเพื่อสุขภาพ	
รองรับการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน	
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอภัยน่าน	150
โครงการพัฒนาศักยภาพและยกระดับอาชีพเยาวชนและแรงงานนอกระบบ	
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จังหวัดน่าน	
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรรักษาโรค จังหวัดน่าน	152
โครงการพัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระชายดอยสูงตลาดโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร	154
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนบนที่สูง อำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน	
มูลนิธิส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน (วัดโป่งคำ)	156
โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาสในวิกฤตโควิด-19	

บึงกาฬ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ	160
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพผ้าทอมือสู่แหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ยั่งยืน	

บุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์	164
โครงการศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาด้านอาชีพเกี่ยวกับสมุนไพรครบวงจร	
ชุมชนบ้านโสมน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	

ปทุมธานี

หน้า

มูลนิธิกุ่มพ จันท์เรือง จังหวัดปทุมธานี

168

โครงการเปลี่ยนน้กล่ำให้เป็นน้กล่ำ สถาบันผลิตสื่อและเรื่องเล่าจากเยาวชนก้วพลาด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

170

โครงการนักรีวิวและขายสินค้าชุมชนเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และสร้างรายได้ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปราจีนบุรี

กลุ่มกิจการเพื่อสังคมชุมชนดีมีรอยยิ้มปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

174

โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพเกษตรอินทรีย์ร่วมสร้างชุมชนดีมีรอยยิ้ม

ปัตตานี

เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง จังหวัดปัตตานี การจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชน

178

โครงการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เพื่อเยาวชน โดยใช้หลัก 3 ต MODEL
ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

พะเยา

ศูนย์เรียนรู้ภูมิวิถีชุมชน จังหวัดพะเยา

182

โครงการฝึกทักษะอาชีพแก่สตรีผู้วิกฤตหลังโควิด

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดพะเยา

184

โครงการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้วยศิลปะ ศิลปิน และสินค้า

พัทลุง

นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง

188

โครงการเกษตรผสมผสานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง
และเด็กนอกระบบตำบลลานข่อย

พิจิตร

เทศบาลตำบลหอไกร จังหวัดพิจิตร

192

โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความยั่งยืน
ในชุมชนตำบลหอไกร จังหวัดพิจิตร

สารบัญ

พิษณุโลก

หน้า

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านมุงเกษตรยั่งยืน จังหวัดพิษณุโลก

196

โครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรวิถีใหม่ โดยกระบวนการท่องเที่ยวชุมชน
ในป่านันทนาการภูผาหินบ้านมุง จังหวัดพิษณุโลก

แพร่

ศูนย์สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จังหวัดแพร่

200

โครงการการจัดการเรียนรู้และการหนุนเสริมพลังสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชน

ภูเก็ต

สมาคมความมั่นคงทางด้านอาหารอันดามัน จังหวัดภูเก็ต

204

โครงการสร้างอาชีพให้เยาวชนและแรงงานนอกระบบบนต้นทุนของชุมชน
และแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาสารคาม

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

208

โครงการนวัตกรรมการผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐานโดยใช้ฟางข้าวแบบไม่นึ่งก้อนเห็ด
เพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดมหาสารคาม

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม

210

โครงการยกระดับระบบการผลิต จัดการผลผลิตและการตลาดเครือข่ายตลาดสีเขียว
มหาสารคามสู่ผู้ประกอบการมืออาชีพ

แม่ฮ่องสอน

วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโดยบ้านห้วยตองก้อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

214

โครงการคนรุ่นใหม่ กาแฟ ผ้า ป่า กับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพกาเกอญอ
บ้านห้วยตองก้อ

ศูนย์คริสเตียนเพื่อพัฒนาผู้พิการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

216

โครงการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้สร้างความยั่งยืน

ยโสธร

วิทยาลัยชุมชนยโสธร จังหวัดยโสธร

220

โครงการต่อยอดและขยายผลการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสี่ธรรมชาติด้านโคกสวาท

ชุมชนบ้านกุดพันเขียว จังหวัดยโสธร

222

โครงการสร้างฐานการผลิตร่วมชุมชนและการตลาดแบบเครือข่าย

ยะลา

หน้า

สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ จังหวัดยะลา	226
โครงการ Local chef: จากฐานชุมชนสู่การพัฒนาเป็นอาชีพทางเลือกใหม่	

ลำปาง

เทศบาลตำบลลำปางหลวง จังหวัดลำปาง	230
โครงการพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลลำปางหลวง	
เครือข่ายชุมชนชาติพันธุ์ต้นน้ำจาวลำปาง จังหวัดลำปาง	232
โครงการสร้างอาชีพให้แรงงานและเยาวชนนอกระบบชาติพันธุ์ต้นน้ำจาว อุทยานถ้ำผาไท ลำปาง	

ลำพูน

วิสาหกิจชุมชนคนพอเพียงแวนนาริน จังหวัดลำพูน	236
โครงการโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพด้วย Smart Agriculture Ecosystem สู่การเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน	
วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง จังหวัดลำพูน	238
โครงการก้อทุ่งเรียนรู้ความยั่งยืน	
สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน	240
โครงการยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์สะแกว สะวา (ใจดีงาม)	
กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงดอยยาว จังหวัดลำพูน	242
โครงการย้อมสีธรรมชาติแบบยั่งยืน	

เลย

ชมรมเพื่อคนพิการจังหวัดเลย	246
โครงการเสริมทักษะเพิ่มโอกาสสู่อาชีพที่มั่นคงของเยาวชนคนพิการเลย	
มูลนิธิปัญญาเพื่อการพัฒนาจิต จังหวัดเลย	248
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและฟื้นฟูศักยภาพสำหรับสตรีบุรุษในระดับพื้นที่จังหวัดเลย	

สงขลา

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา	252
โครงการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชนสถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสูงวัย	
วิสาหกิจชุมชนส้มจุกจะนะ จังหวัดสงขลา	254
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพการขยายพันธุ์และดูแลสวนส้มจุก	
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	256
โครงการผลิตอาหารแบบครบวงจรเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตของเยาวชนคนเมือง นอกระบบการศึกษา	

สารบัญ

สตูล	หน้า
สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ จังหวัดสตูล โครงการส่งเสริมมาตรฐานสินค้าประมงพื้นบ้านและพัฒนาทักษะอาชีพ แก่เยาวชนในจังหวัดสตูล	260
มูลนิธิคลองโต๊ะเหล็ม อเคาเดมี จังหวัดสตูล โครงการการพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา แก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา	262
สมุทรสาคร	
ชมรมผู้ประกอบการทางสติปัญญาจังหวัดสมุทรสาคร โครงการต่อยอดขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ปลุก แปร ย่อม สาน สร้างสุข ของครอบครัวบุคคลพิเศษ	266
สุโขทัย	
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ หมู่ 5 บ้านสามหลัง จังหวัดสุโขทัย โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของครอบครัวคนพิการ ประจำปี 2565	270
สุราษฎร์ธานี	
เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อึ่งโพรง (โรงเรียนผึ้ง)	274
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการประมงพื้นบ้านสู่การสืบสานวิถีชุมชนพื้นถิ่นชายฝั่งตำบลหงาว	276
สุรินทร์	
กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร จังหวัดสุรินทร์ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	280
หนองบัวลำภู	
บริษัท อัตลักษณ์ จำกัด (กลุ่มกิจการเพื่อสังคม) จังหวัดหนองบัวลำภู โครงการสร้างอาชีพเปลี่ยนแนวคิดพลิกชีวิตเด็กกลางทาง	284
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา จังหวัดหนองบัวลำภู โครงการเสริมอาชีพสร้างสัมพันธ์คนสามวัย	286

อ้างอิง

หน้า

ชมรมผู้ประกอบการคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดอ่างทอง

290

โครงการดำรงชีวิตจากภูมิปัญญากับการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐานของการมีอาชีพที่ยั่งยืน
ในยุคศตวรรษที่ 21

อุทัยธานี

สถาบันพัฒนาเยาวชนและชุมชนเพื่ออนาคต จังหวัดอุทัยธานี

294

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ ผู้ประกอบการชุมชนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด อุทัยธานี

อุบลราชธานี

กลุ่มบริหารจัดการน้ำตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

298

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์แก่ผู้ด้อยโอกาสตำบลสำโรง
โปรแกรมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ITAP)

300

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

โครงการยกระดับผู้ผลิตหอมไม่ต้มบรรจุถุงโดยพัฒนาคุณภาพและการตลาด
เพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าบก จังหวัดอุบลราชธานี

302

โครงการส่งเสริมอาชีพผู้พิการผู้ด้อยโอกาสผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์จากการปลูกพืชสมุนไพร
เพื่อการแปรรูป

เครือข่ายยังแอกทีฟ จังหวัดอุบลราชธานี

304

โครงการเด็กและเยาวชนนอกระบบ Ubon Young Active

สภาเด็กและเยาวชนตำบลเก่าขาม จังหวัดอุบลราชธานี

306

โครงการส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้พลังเยาวชนคนรุ่นใหม่แอนเดอะแก๊ง

หจก.ข้าวโฮยเกลือสตูดิโอ วิสาหกิจเพื่อสังคม จังหวัดอุบลราชธานี

308

โครงการพัฒนาเครือข่ายและหน่วยจัดการเรียนรู้ สัมมาชีพชุมชน เด็กนอกระบบการศึกษา
“เอือนฮ่วมแองโมเดล”

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ มุ่งเน้นส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเอง ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อยกระดับการเปลี่ยนเชิงระบบ และสร้างกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานภาคียุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถหน่วยจัดการเรียนรู้ ที่ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าประสงค์ของ กสศ. 2 ด้าน คือ

(1) การศึกษาทางเลือก (Alternative Education) สำหรับเยาวชนและแรงงานนอกระบบ โดยพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกที่สามารถรองรับเยาวชนและแรงงานนอกระบบ ให้สอดคล้อง กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เชื่อมโยงทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ในการสร้างความคิดทางปัญญาของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ รวมทั้งพัฒนาทักษะที่สำคัญ ในการดำรงชีวิต ทั้งทักษะอาชีพและทักษะชีวิต เพื่อการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(2) การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (System Change) สนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศเพื่อสร้าง การเรียนรู้และการศึกษาที่มีคุณภาพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยทุกภาคส่วนในชุมชนร่วมกันสร้างพื้นที่ใหม่ สำหรับการศึกษทางเลือกและอาชีพ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาโดยใช้หลักความเสมอภาค ที่คำนึงถึงบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

ผลการดำเนินงานในปี 2565 เน้นพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนและแรงงาน นอกระบบที่ยากจนหรือด้อยโอกาส โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เสริมพลัง (Empower) สร้างความเชื่อมั่น และที่สำคัญคือ ทำให้กลุ่มเป้าหมายเห็นตนเองเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพ และมีศักดิ์ศรีในตนเอง โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย กระตุ้นให้เกิดกำลังใจ ในการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและมีความหลากหลายสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองจากผู้ด้อยโอกาสเป็นผู้ให้โอกาส รวมทั้งใช้พื้นที่เป็นฐาน (Community based) ในการสร้างอาชีพ ยกกระดับความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ เป็นผู้นำของคนในท้องถิ่น และ เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active Citizen) บนฐานของความร่วมมือและหนุนเสริมจากทุกภาคส่วน ในพื้นที่

โดยมีภาคีร่วมดำเนินงานที่หลากหลายหน่วยงาน ที่มีแนวคิดและ/หรือมีประสบการณ์การพัฒนา ทักษะอาชีพและนวัตกรรมชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือผู้ด้อยโอกาส เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน องค์กร ชุมชน มูลนิธิ วิชาทกิจชุมชน ศูนย์ปราชญ์ ศูนย์การเรียนรู้ ธุรกิจเพื่อสังคม และองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ทำงาน กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ จำนวน 13,107 คน ได้มีโอกาสพัฒนาทักษะชีวิต/ ทักษะวิชาการ/ทักษะวิชาชีพ และเสริมสร้างรายได้ ส่งผลให้เกิดหน่วยจัดการเรียนรู้ระดับตำบล จำนวน 109 แห่ง พื้นที่การทำงาน 156 อำเภอ ใน 52 จังหวัด ครอบคลุมการทำงาน 6 ภูมิภาค ทั่วประเทศ

การดำเนินโครงการได้พัฒนาให้เกิดกระบวนการทำงานใน 2 ระดับ คือ

1. การส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษาและ/หรือแรงงานนอกระบบเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพบนฐานข้อมูล ความรู้ ทักษะชุมชน ทักษะสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร ตลอดจนร่วมกับชุมชนในการวิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิตทั้งในชุมชนและนอกชุมชน มีรูปแบบการพัฒนาทักษะอาชีพที่เน้นการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ หรือในชุมชนท้องถิ่น หรือ มีการพัฒนาในรูปแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งที่เป็นกระบวนการทางความคิด และการนำนวัตกรรมมาแก้ไขปัญหา ของชุมชน จำนวน 85 โครงการ แบ่งเป็น 2 ประเภททุน

1.1 ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ประเภทโครงการต่อยอดและขยายผล จำนวน 27 โครงการ

1.2 ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ประเภทโครงการใหม่ จำนวน 58 โครงการ

2. ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา เน้นการเข้าถึงการเรียนรู้ ในด้านทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะวิชาการ ทั้งในระบบการศึกษาหรือการศึกษาทางเลือก วิเคราะห์ สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายระดับบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับครอบครัว และชุมชน ที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวางแผน การแก้ปัญหาเชิงระบบ เช่น การเชื่อมโยงระบบส่งต่อความช่วยเหลือ การเชื่อมโยงกับระบบแสวงหาและ การจัดการทรัพยากร การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายและบริบทพื้นที่ จำนวน 24 โครงการ แบ่งเป็น 2 ประเภททุน

2.1 ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาระดับตำบล จำนวน 17 โครงการ

2.2 ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาระดับจังหวัด จำนวน 7 โครงการ

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และ
พัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ กสศ.

เชียงใหม่

วิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์บ้านหนองเต่า จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่วาง
โครงการหมู่บ้านวิทยะ: วิธีการผลิตเมล็ดกาแฟเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารบนฐานทรัพยากรชุมชนบ้านหนองเต่า บ้านห้วยเกียง และบ้านห้วยอีดัก ตำบลแมวิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

วิสาหกิจชุมชนบ่อแก้ว ลัวลือณี การท่องเที่ยวตำบลบ่อแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสะเมิง
โครงการการจัดการเรียนรู้ระบบเกษตรสร้างสรรค์ สร้างงานอาชีพ ในเยาวชนกลุ่มเสียตำบลบ่อแก้ว

วิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรครบพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเวียงแหง
โครงการส่งเสริมอาชีพปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานภูมิปัญญาชนนนำ ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต วัฒนเจ็ดสีแม่คว่ำ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันทราย

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนด้วยหลักอุ้งมือคือเงินอยู่อย่างพอเพียง
ศูนย์การเรียนรู้มอวาศี จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่วาง
โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสนับสนุนกองนุการศึกษาของชุมชน สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ อำเภอหางดง

โครงการสร้างงานจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเพิ่มรายได้ ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านอ้อแล

กลุ่มคนวัยใส จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสารภี
โครงการพัฒนาทักษะชีวิตพ่อแม่วัยรุ่น

มูลนิธิรักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่
โครงการเสริมสร้างพลังเยาวชนชาติพันธุ์สู่ชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่
โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันทราย
โครงการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่สำคัญของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่
โครงการส่งเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันกรกระทำความผิดใช้ในชุมชนฝึกและอบรมเด็ก

ต๋วง

กลุ่มเกษตรกรบ้านสไลด์ จังหวัดต๋วง อำเภอเมืองต๋วง
โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปยางพาราเพื่อเพิ่มรายได้แก่เยาวชนและแรงงานนอกระบบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลช่อง (ตบถ.ช่อง) จังหวัดต๋วง อำเภอนาย้อย
โครงการยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความมั่นคงชุมชนตำบลช่อง

ตาก

กลุ่มแม่เชอโพ (บ้านปางทอง) จังหวัดตาก อำเภอท่าสองยาง
โครงการพอเชอโพ: วัฒนธรรมอาหารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมเงินเวียน ชุมชนปากกอนอยู่บ้านปางทอง จังหวัดตาก
เครือข่ายคนต้นทะเล จังหวัดตาก อำเภอแม่เมาะ
โครงการวิถีคนอยู่กับป่า อาชีพคนต้นทะเล

นครพนม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมืองนครพนม
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทางเยาวชนนอกระบบการศึกษาจังหวัดนครพนมเพื่อชุมชนแห่งการพึ่งตนเอง

นครศรีธรรมราช

ห้างหุ้นส่วนสามัญการจัดการกีฬาศีพิติจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเขษอน
โครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนนอกระบบ ผ่านสายพานอาชีพการเลี้ยงสิ่งโพร

สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอท่าศาลา
โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กบ้าน ณ นคร

นครสวรรค์

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางปะวงง จังหวัดนครสวรรค์ อำเภอโคกกรพระ
โครงการสนับสนุนไทยอาชีพทางเลือก

นราธิวาส

สถาบันศึกษาปอเนาะบูกูดคตสมัยิลลิลลูลูมิชชีริยะห์ จังหวัดนราธิวาส อำเภอปาเจาะ
โครงการเพิ่มทักษะอาชีพด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดนราธิวาส อำเภอเมือง
โครงการสร้างทักษะวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนนอกระบบการศึกษา

น่าน

วิหาลัยชุมชนน่าน จังหวัดน่าน อำเภอเมืองน่าน
โครงการพัฒนาและต่อยอดอาชีพผู้ให้บริการนวดไทยเพื่อสุขภาพ รองรับการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินันน่าน อำเภอเมืองน่าน
โครงการพัฒนาศักยภาพและยกระดับอาชีพเยาวชนและแรงงานนอกระบบ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จังหวัดน่าน

วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรน้ำบัว จังหวัดน่าน อำเภอเวียงสา
โครงการพัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติโดยผู้คนเป็นฐาน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร อำเภอเปือยถือ
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนบ่ที่สุด อำเภอเปือยถือ จังหวัดน่าน
มูลนิธิส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน (วิถีสันติ) อำเภอสันติสุข
โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาสในวิกฤตโควิด-19

บึงกาฬ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพผ้าทอมือสู่แหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ยั่งยืน

บุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
โครงการศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาด้านอาชีพเกี่ยวกับสมุนไพรทรงวงรชุมชนบ้านโสมน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ปทุมธานี

มูลนิธิภูมิ จังหวัดเรื่อง จังหวัดปทุมธานี อำเภอคลองหลวง
โครงการเปลี่ยนน้ำลำให้เป็นน้ำเค่า สถาบันผลิตสื่อและเรื่องเล่าจากเยาวชนทั่วฟลาค
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี อำเภอคลองหลวง
โครงการทำวีรวัชและขายสินค้าชุมชนเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และสร้างรายได้ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปราจีนบุรี

กลุ่มกีฬาเพื่อส่งเสริมชุมชนที่มีรอยยิ้มปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอนาคู
โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพเกษตรกรอินทรีย์ร่วมสร้างชุมชนที่มีรอยยิ้ม

ปัตตานี

เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง จังหวัดปัตตานี การจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชน อำเภอปานะระ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เพื่อเยาวชน โดยใช้หลัก 3 ต MODEL ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

พระนครศรีอยุธยา

โรงเรียนสอนศิลปะการปรุงอาหารโอเชฟ อำเภอบางปะอิน
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมและแรงงานนอกระบบ

พะเยา

ศูนย์เรียนรู้ภูมิวิถีชุมชน จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองพะเยา
โครงการฝึกทักษะอาชีพแก่สตรีผู้รักดูแลสิ่งแวดล้อม
ชมรมผู้ประกอบการบุคคลออทิสติก จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองพะเยา
โครงการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้วยศิลปะ ศิลปะ และสินค้า

พัทลุง

นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอป่าเขยอม
โครงการเกษตรผสมผสานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง และเด็กนอกระบบตำบลนาช่อ

พิจิตร

เทศบาลตำบลหอ จังหวัดพิจิตร อำเภอบางมูลนาก
โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความยั่งยืน ในชุมชนตำบลหอ จังหวัดพิจิตร

พิษณุโลก

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านมเกษตรยั่งยืน จังหวัดพิษณุโลก อำเภอเนินมะปราง
โครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรวิสาหิ โดยกระบวนการท่องเที่ยวชุมชน ในบ้านนิทานการกุศลหิมบ้านังง จังหวัดพิษณุโลก

แพร่

ศูนย์สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาลังคมและสิ่งแวดล้อม จังหวัดแพร่ อำเภอสูงเม่น
โครงการการจัดการเรียนรู้และการหนุนเสริมพลังสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชน

ภูเก็ต

สมาคมความมั่นคงทางด้านอาหารอินทรีย์ จังหวัดภูเก็ต อำเภอถลาง
โครงการสร้างอาชีพให้เยาวชนและแรงงานนอกระบบต้นทุนของชุมชน และแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาสารคาม

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม
โครงการนั้รกรมการผลิตหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตหนึ่งคนโดยใช้ช่างชาวบ้านเป็นมือหนึ่งทีด เพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดมหาสารคาม
ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อต่อกัมเษเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม อำเภอโกนารวิชัย
โครงการรยาระยะต้นระบบการผลิต จัดการผลผลิตและการตลาดเครือข่ายตลาดสีเขียว มหาสารคามสู่ผู้ประกอบการมืออาชีพ

แม่ฮ่องสอน

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโดยบ้านห้วยดอ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
โครงการคนรุ่นใหม่ กาแฟ ผ้า ป่า กับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพปากกေးอยู่บ้านห้วยดอ่งถือ

ศูนย์ศรีสัมพันธ์พัฒนาผู้พิการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่สะเรียง
โครงการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้สร้างความยั่งยืน

ยโสธร

วิหาลัยชุมชนยโสธร จังหวัดยโสธร อำเภอเมืองยโสธร
โครงการต่อยอดและขยายผลการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าเยี่ยมستيرรมชาติบ้านโคกสาวท
ชุมชนบ้านกุดพันเขียว จังหวัดยโสธร อำเภอมหาชนะชัย
โครงการสร้างฐานการผลิตร่วมชุมชนและการตลาดแบบเครือข่าย

ยะลา

สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ จังหวัดยะลา อำเภอเมืองยะลา
โครงการ Local chef: จากฐานชุมชนสู่การพัฒนาเป็นอาชีพทางเลือกใหม่

ลำปาง

เทศบาลตำบลลำปางหลวง จังหวัดลำปาง อำเภอเกาะคา
โครงการพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลลำปางหลวง
เครือข่ายชุมชนชาติพันธุ์เขื่อนจำรุงลำปาง จังหวัดลำปาง อำเภอวาว
โครงการสร้างอาชีพให้แรงงานและเยาวชนนอกระบบชาติพันธุ์เขื่อนจำรุง อุทยานถ้ำผา ลำปาง

ลำพูน

วิสาหกิจชุมชนคนพอเพียงแวนวาริน จังหวัดลำพูน อำเภอลี้
โครงการโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพด้วย Smart Agriculture Ecosystem
ผู้การเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน
วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านกุ่มง จังหวัดลำพูน อำเภอลี้
โครงการกู่ทุ่งเรียนรู้ความยั่งยืน
สมาคมเครือข่ายเกษตรกรมอ์ยั่งยืน จังหวัดลำพูน อำเภอเมืองลำพูน
โครงการยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์สะแก สะวา (ใจดีงาม)
กลุ่มพ่อค้าแม่เหรียญจอยยาว จังหวัดลำพูน อำเภอแม่ห้า
โครงการอ้อมฮีธรรมชาตินับยั่งยืน

เลย

ชมรมเพื่อคนพิการจังหวัดเลย อำเภอหนองบัว
โครงการเสริมทักษะเพิ่มโอกาสสู่อชีพที่มีน้คงของเยาวชนคนพิการเลย
มูลนิธิอินฟินิตี้เพื่อการพัฒนาดิจ จังหวัดเลย อำเภอเมืองเลย
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและฟื้นฟูศักยภาพสำหรับสตรีชุมชนในระดับพื้นที่จังหวัดเลย

สงขลา

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา อำเภอเมืองหาดใหญ่
โครงการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชนสถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสุวัย
วิสาหกิจชุมชนส้มลูกจนะ จังหวัดสงขลา อำเภอจะนะ
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพการขายพันธุ์และดูแลสวนส้มลูก
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมืองหาดใหญ่
โครงการเลือกอาหารแบบบรรจุเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตของเยาวชนคนเมืองนอกระบบการศึกษา

สตูล

สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ จังหวัดสตูล อำเภอละงู
โครงการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชนสถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสุวัย
แก๊เยาวชนในจังหวัดสตูล

มูลนิธิคลองโต๊ะเหล็ม อะคาเดมี จังหวัดสตูล อำเภอละงู
โครงการพัฒนาความรู้พร้อมมือของภาคเครือข่ายในการจัดการศึกษา แก๊เยาวชนนอกระบบการศึกษา

สมุทรสาคร

ชมรมผู้ประกอบการทางสติปัญญาจังหวัดสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร
โครงการถอดถอดขายผลเกษตรหญิงรุ่นใหม่ ปลูก แปรรู ย้อม สาน สร้างสูง
ชมรมครอบครัวบุคคลพิเศษ

สุโขทัย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ หมู่ 5 บ้านสามหลัง จังหวัดสุโขทัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม
โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของครอบครัวคนพิการ ประจำปี 2565
สมาคมอาสาสมัครสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย
โครงการจัดการเรียนรู้บนฐานชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และหลุดพ้นจากภัยพิบัติความยากจนเยาวชนนอกระบบการศึกษา

สุพรรณบุรี

สมาคมเกษตรปลอดภัย อำเภอหนองหญ้าไซ
โครงการสร้างอาชีพเยาวชนนอกระบบการศึกษาด้วยเกษตรยั่งยืน (ศกย.)

สุราษฎร์ธานี

เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง อำเภอวิภาวดี
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ผึ้งโพรง (โรงเลี้ยงผึ้ง)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
โครงการประชุมทั้งบ้านสู่การสืบสานวิถีชุมชนต้นถิ่นชายฝั่งตำบลหลวง

สุรินทร์

กลุ่มเกษตรกรหญิงใหม่บ้านตาเพชร จังหวัดสุรินทร์ อำเภอสมม
โครงการเกษตรหญิงใหม่สู่การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

หนองบัวลำภู

บริษัท อัครฉัตร จำกัด (กลุ่มกิจการเพื่อสังคม) จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอนางิ้ว
โครงการสร้างอาชีพเปลี่ยนแนวคิดพลิกชีวิตเด็กหลงทาง
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอสุวรรณคูหา
โครงการเสวนาอาชีพสร้างสัมพันธ์กันสามวัย

อ่างทอง

ชมรมผู้ประกอบการถนนพิหารสติปัญญาจังหวัดอ่างทอง อำเภอแสวงหา
โครงการดำรงชีวิตจากภูมิปัญญาการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐานของกรมอาชีพที่ยั่งยืน ในยุคศตวรรษที่ 21

อุทัยธานี

สถาบันพัฒนาเยาวชนและชุมชนเพื่อนาคค จังหวัดอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ ผู้สูงประกอบการชุมชนคนเเหเรียนแก่นแม่กุด อุทัยธานี

อุบลราชธานี

ศูนย์บริหารจัดการน้ำตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอโพธิ์โพ
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์แก่ผู้ด้อยโอกาสตำบลสำโรง
โปรแกรมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ITAP) เครือข่ายมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ
โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ไม้ตัมบรรจุสูงโดยพัฒนาคุณภาพและการตลาด เพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนในชุมชน
องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าบัว จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอม่วงสามสิบ
โครงการส่งเสริมอาชีพผู้พิการผู้ด้อยโอกาสผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์จากการปลูกพืชหมุนโพรเพื่อกรมแปรรูป
เครือข่ายช่างเอกพิพ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ
โครงการเด็กและเยาวชนนอกระบบ Ubon Young Active
สภาเด็กและเยาวชนตำบลเขาเงิน จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอน้ำขุ่น
โครงการส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้สู่เยาวชนคนรุ่นใหม่แ่นตนเอง **หมก.ข้าวออบเกล็ดสุตไค วิสาหกิจเพื่อสังคม จังหวัดอุบลราชธานี** อำเภอพิบูลย์รักษ์
โครงการพัฒนาเครือข่ายและหน่วยจัดการเรียนรู้ สัมมาชีพชุมชน เด็กนอกระบบการศึกษา “เอือนอ่วมเฮงใจคนเล”
กลุ่มเอ็ดสวีทพื้น อำเภอวารินชำราบ
โครงการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา พื้นที่จังหวัดยโสธรและจังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยจัดการเรียนรู้จำนวน
109 แห่ง จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ
มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้
โดยเฉพาะทักษะอาชีพ และการออกแบบ
กระบวนการเรียนรู้
แก่กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา
และแรงงานนอกระบบที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
และต้องโอกาสโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
โดยมีฐานคิดสำคัญคือ การสร้างการเรียนรู้
ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Transform)
หรือสร้างนิเวศแวดล้อมที่เอื้อต่อ **"โอกาส"**
และ **"การเรียนรู้"** ผ่านรูปแบบ
การสร้างการเรียนรู้แก่คนทุกช่วงวัย

สร้างโอกาส
สร้างงาน
สร้างชุมชน

โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

27

โครงการ

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
(ต่อยอดขยายผล)

58

โครงการ

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
(โครงการใหม่)

โครงการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา

17

โครงการ

ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน
นอกระบบการศึกษา

3
โครงการ

ภาคกลาง

กรุงเทพมหานคร

- พัฒนาทักษะอาชีพที่มีความเฉพาะตามกลุ่มอาชีพที่สนใจและความสามารถในการประกอบการ
- สร้างพื้นที่กลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ร่วมเรียนรู้กลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่
- สร้างต้นแบบระบบ Halal Man
- สร้าง Halal Man Sharing Space แบบออนไลน์ และออนไลน์ โดยมีชุดความรู้พื้นฐานให้ทดลองใช้ ที่มีมีการพัฒนาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านฮาลาล

- กลุ่มเลี้ยงปลากัด มีรายได้ครั้งละ 2,000 บาท
- กลุ่มเลี้ยงและแปรรูปปลาตุ๊กมีรายได้สัปดาห์ละ 4,000 บาท
- ยูทูท Halal Man

ชุมชน

- เกิดโมเดลศูนย์เรียนรู้วิถีอิสลามจากการนำจุดเด่นของการรักษาสุขภาพมาใช้ในการพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

- ชุดความรู้เรื่อง Halal Man

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่าย Halal Man โดยผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการประกอบการตามหลักฮาลาลในกลุ่มต่างๆ เช่น ร้านค้า ผู้ผลิต ผู้บริโภค ฯลฯ

ผู้ร่วมเรียนรู้

มีรายได้จากอาชีพต่าง ๆ ดังนี้

- กลุ่มงานช่างมีรายได้เสริมครั้งละ 200-400 บาทต่อสัปดาห์
- กลุ่มผลิตเต้าหู้ทำงานสัปดาห์ละ 2-3 วัน ๆ ละ 500 บาท
- กลุ่มเบเกอรี่มีทุนเพิ่มขึ้นจาก 3,000 บาทเป็น 5,000 บาท
- กลุ่มสกรีนบรรจุภัณฑ์มีรายได้เฉลี่ยคนละ 500-3,000 บาทต่อเดือน

ผลิตภัณฑ์: เต้าหู้, เบเกอรี่, แปรรูปปลาตุ๊ก, ปลากัด, งานช่าง, งานสกรีน

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

02 มูนิธิดูลนิมิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โครงการ	พัฒนาอาชีพสำหรับครัวเรือนนอกระบบ เพื่อผลิตสินค้าและอาหารปลอดภัยในพื้นที่เขตเมือง
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนร่วมรัฐสามัคคี (ซอยประชาอุทิศ 54 แยก 9) เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ เป็น 1 ใน 29 ชุมชน ในเขตทุ่งครุ ที่มีความโดดเด่นของแกนนำชุมชนที่เข้มแข็ง และรักการเรียนรู้ ต้องการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน แต่ด้วยโครงสร้างประชากรที่มีการผสมผสานระหว่างวัยเด็ก วัยแรงงาน และ วัยสูงอายุที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดแต่ขาดช่องทางในการหารายได้ บางคนต้องพึ่งพิงลูกหลาน ขณะที่บางคนมีเพียงเบี้ยผู้สูงอายุเท่านั้น **มูลนิธิดูลนิมิต** ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทำงานช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุ จึงดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพสำหรับครัวเรือนนอกระบบเพื่อผลิตสินค้าและอาหารปลอดภัยในพื้นที่เขตเมือง ชวนผู้สูงอายุมาเป็นวิทยากรฝึกทักษะอาชีพด้านการทำอาหาร และขนมให้กับแรงงานนอกระบบ และเยาวชนนอกระบบการศึกษามีรายได้ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการค้าขายขึ้นในชุมชน (ตลาดริมคลอง) เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- แรงงานนอกระบบ รับจ้าง 30 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา: ออกจากการศึกษากลางคัน 30 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

ขบวนการชุมชน

- **ทุนความรู้:** ประสบการณ์การทำงานพัฒนาอาชีพในชุมชน
- **ทุนทางสังคม:** ทีมงานในชุมชนร่วมสำรวจและร่วมกระบวนการวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

- สำรวจความต้องการและสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย
- ฝึกอาชีพ 3 อาชีพ ได้แก่ 1) ปลูกผักกระถางและเพาะต้นอ่อนทานตะวัน 2) แปรรูปอาหารจากวัตถุดิบในพื้นที่ 3) เครื่องดื่มขง
- กิจกรรมอบรมคำนวณกำไร-ต้นทุน และกำหนดราคาสินค้า
- กิจกรรมออกบูธแสดงสินค้า งานบางมดเฟส ครั้งที่ 5 ณ เซฟตี้ ฟาร์ม
- กิจกรรมออกแบบแผนธุรกิจชุมชน CBMC
- กิจกรรมการเล่าเรื่องราว และการพัฒนา Branding
- จัดอบรมกระบวนการขั้นตอนการจัดตั้งชมรม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตอาหารในชุมชนที่เข้มแข็ง มีการขับเคลื่อนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดี
- เกิดตลาดส่งเสริมการสร้างอาชีพผลิตอาหารปลอดภัยในพื้นที่ 2 แห่ง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดร้าน “สุขใจ ไบหม่อน” ที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนที่สนใจสุขภาพร่วมกันผลิตชาไบหม่อนสมุนไพร เช่น ชาไบหม่อนกุหลาบ ชาไบหม่อนอันซัญ ชาไบหม่อนกระเจียว ชาไบหม่อนเก๊กฮวย
- ผู้ร่วมเรียนรู้บางคนเปิดร้านขายเครื่องดื่มหน้าบ้านตนเอง โดยมียอดขาย สูงสุด 500 บาทต่อวัน
- มีการแบ่งโครงสร้างการทำงานชัดเจน เช่น ฝ่ายปรุงดิน ฝ่ายเพาะกล้า ฝ่ายรดน้ำ ฝ่ายเก็บผลผลิต ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ ฝ่ายบรรจุ ฝ่ายเก็บสต็อกสินค้า ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายเก็บไบหม่อน ฝ่ายคั่วชา และฝ่ายสร้างสัมพันธ์

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตอาหารในชุมชน มีการขับเคลื่อนและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

- เกิดนวัตกรรมการทำงาน ดังนี้ 1) พื้นที่แปลงปลูกกลางสำหรับทำกิจกรรมร่วมกัน 2) กระบวนการค้นหาต้นทุนพื้นที่และความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อง่ายต่อการรับฟังความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ 3) กระบวนการทดลองฝึกอาชีพผ่านกระบวนการ World Cafe 4) การจัดตั้งชมรม 5) กระบวนการสร้างผู้ประกอบการแบบมีอาชีพ

ผลิตภัณฑ์: ดันอ่อนทานตะวัน, กิมจิต้นอ่อนทานตะวัน, ส้มตำต้นอ่อนทานตะวัน, เครื่องดื่มขง, ไบหม่อนสมุนไพร, ชาไบหม่อนกุหลาบ, ชาไบหม่อนอันซัญ, ชาไบหม่อนกระเจียว, ชาไบหม่อนเก๊กฮวย

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ร้านสุขใจ ไบหม่อน, เฟซบุ๊ก และ Tiktok

03 มุมนิธิส่งเสริมการพัฒนาบุคคล กรุงเทพมหานคร

โครงการ	การเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	สร้างทักษะวิชาการ วิชาชีพพื้นฐาน จากเรื่องใกล้ตัว

ที่มาและความสำคัญ

มุมนิธิส่งเสริมการพัฒนาบุคคล (ศูนย์เมอร์ซี) เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่อยู่เคียงข้างคนยากไร้มานานกว่า 50 ปี ที่ผ่านมา มุมนิธิฯ ได้จัดทำโครงการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษา และเด็กกลุ่มเสี่ยง ซึ่งสามารถส่งเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและการประกอบอาชีพ กระทั่งเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เยาวชนจำนวนมากต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา บางรายจบการศึกษาภาคบังคับและไม่ได้ศึกษาต่อ ไม่ได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุน และเยียวยาเพื่อให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ทำให้เสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่การทำผิดทางกฎหมาย ขณะที่ผู้ประกอบการที่เป็นผู้จ้างงานตงงาน ว่างงาน ขาดรายได้ ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในครอบครัวตามมา ด้วยเหตุนี้ มุมนิธิฯ จึงได้ดำเนินโครงการการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยเหลือเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้เข้าถึงระบบสวัสดิการต่าง ๆ ตลอดจนเป็นการค้นหาหรือพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้มีทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะวิชาการ ให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพที่พึ่งพาตนเองได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษากลางคัน 10 คน
- เยาวชนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ 10 คน
- เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 5 คน
- เยาวชนพ่อแม่ผู้ว่าง 5 คน
- เยาวชนเร่ร่อน 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

เขตคลองเตย, เขตพระนคร, เขตบางกะปิ, เขตพญาครุ กรุงเทพมหานคร

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่
- จัดกิจกรรมเวที “ฟังเสียงเด็ก” เพื่อระดมและค้นหาความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- ศึกษาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

- ถอดบทเรียนการเรียนรู้ในโครงการ
- จัดกิจกรรมสร้างคุณค่าให้ตัวเอง
- จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมการฝึกทักษะอาชีพการขายสินค้าออนไลน์ การเป็นยูทูบเบอร์ การทำงานธนาคารขยะ (การคัดแยกขยะ) การทำน้ำยาเอนกประสงค์ การทำปลาซึ่ม แหนมไก่ แหนมคอหมู
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เห็นรูปแบบแนวทางการช่วยเหลือ และพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา มีทัศนคติเชิงบวกในการดำเนินชีวิต เห็นคุณค่าในตัวเอง รู้เท่าทันปัญหา
- กลุ่มพ่อแม่ผู้รูุ้่นเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิต และการเลี้ยงดูบุตร
- กลุ่มเยาวชนเร่ร่อน เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพที่สามารถเลี้ยงดูตนเอง

ชุมชน

- มีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาเยาวชน โดยใช้ “ศูนย์เรียนรู้” เป็นพื้นที่กลางในการส่งเสริมทักษะ และศักยภาพตามความต้องการ
- ช่วยต่อยอดสินค้าชุมชนโดยนำไปโพสต์ขายผ่านช่องทางออนไลน์
- ผู้ปกครองของผู้ร่วมเรียนรู้ได้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพพร้อมกับบุตรหลาน ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น

ผลิตภัณฑ์: น้ำยาเอนกประสงค์ ปลาซึ่ม แหนมไก่
แหนมคอหมู

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

ภาคตะวันตก

กาญจนบุรี

2
โครงการ

- บริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีกาญจนบุรี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด**
 อำเภอเมืองกาญจนบุรี, อำเภอสังขละบุรี, อำเภอทองผาภูมิ
 โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการทำเกษตรอินทรีย์และการจัดการสิ่งแวดล้อม
- ศูนย์การเรียนรู้กาญจนบุรี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน (ศกค.สป.)**
 จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอเมืองกาญจนบุรี, อำเภอศรีสวัสดิ์, อำเภอทองผาภูมิ, อำเภอหนองปรือ
 โครงการพัฒนาหลักสูตรช่างอุตสาหกรรมตามฐานสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

บริษัท ประชาธิรัฐรักษามัคคิกายจนบุรี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการ พัฒนาทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
 โดยการทำเกษตรอินทรีย์และการจัดการ
 สิ่งแวดล้อม
ลักษณะองค์กร ธุรกิจเพื่อสังคม
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

คนในชุมชนบ้านไผ่ไร่ บ้านห้วยเสือชะแล และ บ้านสาละวะ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่ เป็นชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ วิธีการผลิตทางการเกษตร ดั้งเดิมคือ ผลิตไว้กินไว้ใช้ในครัวเรือน เมื่อสังคมเจริญขึ้น จำเป็นต้องมีรายได้เพิ่ม แต่ชุมชนขาดความรู้ และทักษะด้าน การเกษตรสมัยใหม่ คนวัยแรงงานจึงต้องเข้าไปรับจ้างทำงาน ในเมือง ทำให้ขาดแรงงานสำคัญสำหรับการทำงานเกษตร บริษัท ประชาธิรัฐรักษามัคคิกายจนบุรี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด จึงทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการทำเกษตรอินทรีย์และการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อ ส่งเสริมการผลิตพืชผักผลไม้อินทรีย์ การวางแผนการผลิต การตลาด การพัฒนาปัจจัยการผลิต เช่น การใช้สมุนไพร ในท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช โรคพืชเพื่อลดต้นทุน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- เกษตรกร 46 คน
- คนพิการ 3 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 50 คน
- ผู้ว่างงาน 1 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสังขละบุรี, อำเภอทองผาภูมิ, อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** ป่า แหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และสมุนไพร ที่เป็นต้นทุนและวัตถุดิบสำคัญในการพัฒนาอาชีพ

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาทักษะการใช้ชีวิต, ทักษะความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)
- ฝึกทักษะอาชีพการปลูกพืชผักปลอดภัย, การใช้และแปรรูปสมุนไพร, การแปรรูปพืชเดิมในชุมชน เช่น กาแฟ เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ พริกไทย น้ำมันมะพร้าว, ทักษะ การประกอบการและแผนธุรกิจ
- การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน การออม, การจัดการหนี้สิน, การทำบัญชีครัวเรือน, การลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้, กิจกรรมลดรายจ่าย พัฒนาทักษะการทำของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำน้ำยาล้างจาน สบู่ แชมพูสระผม
- การสร้างพื้นที่กลางและการเสริมสร้างพลังกลุ่ม, ชี้แจงวัตถุประสงค์และการเตรียมพร้อมโครงการ, เวทีกลางค้นหาและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย, ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, เวทีกลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มผลิตพริกแกงบ้านห้วยเสือ
- เกิดกลุ่มเพาะพันธุ์สมุนไพรร-ผัก และการทำปุ๋ย เพื่อจำหน่าย ในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- เกิดทักษะการใช้สมุนไพรรในการกำจัดแมลงศัตรูพืช โรคพืช รวมถึงรักษาสัตว์

ชุมชน

- ได้บริโภคอาหาร-พืชผักที่ปลอดภัย

องค์ความรู้

- ชุดความรู้การแปรรูปสมุนไพรรที่ใช้ในการดูแลสุขภาพ และสามารถผลิตขายให้กับชุมชนใกล้เคียง

ผลิตภัณ์ท์: ขิงเจอร้เสลดพังพอน, สเปรย์ตะไคร้หอมกันยุง, ยาหม้องสมุนไพรร, ขิงอินทรีย์, กรดน้ำ (น้ำมันกัญชา), พริกแกง

ช่องทางจัดจำหน่าย: ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

ศูนย์การเรียนรู้กาญจนบุรี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน (สทก.สทป.) จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการ พัฒนาหลักสูตรช่างอุตสาหกรรม
 ตามฐานสมรรถนะวิชาชีพ
 เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ ช่างอุตสาหกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2560 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน มีการสำรวจพื้นที่
 จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อดำเนินการโครงการพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษา
 เป็นพี่เลี้ยง และดำเนินงานต่อเนื่อง 6 ปี ผลจากการดำเนินงาน
 พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา
 มากกว่า 53,000 คน และจากระบบฐานข้อมูลภาครัฐ
 TPMAP และ ThaiQM พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบ
 การศึกษามากกว่า 400,000 คน ซึ่งทั้ง 2 กรณี ยังไม่มีหน่วยงาน
 เข้ามาให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม ปี 2565 ศูนย์
 การเรียนรู้กาญจนบุรี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน (สทก. สทป.)
 จังหวัดกาญจนบุรี จึงดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรช่าง
 อุตสาหกรรมตามฐานสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหา
 ความยากจน ให้นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ แต่มี
 ความประพฤติดีฝึกปฏิบัติเป็นช่างฝีมือและเรียนรู้วิชาชีพ
 ตามอัธยาศัยร่วมกับกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) โดย
 เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร สามารถนำองค์ความรู้
 ไปเทียบวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 และปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- แร่งงานนอกระบบ: บริการ 20 คน, อุตสาหกรรม 30 คน, ทหารเกณฑ์ใกล้ปลดประจำการ 30 คน
- ผู้ว่างงาน 40 คน
- เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 30 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอศรีสวัสดิ์, อำเภอทองผาภูมิ, อำเภอหนองปรือ,
 อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ด้านช่างอุตสาหกรรมตามฐานสมรรถนะวิชาชีพ

🧑‍🔧 กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

- พบผู้ร่วมเรียนรู้และออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันแบบ Learning by Doing
- พบผู้ร่วมเรียนรู้และออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกิจกรรมออกแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- การออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้ และดำเนินการปรับพื้นฐานทักษะวิชาชีพเพื่อค้นหาความถนัดเป็นรายบุคคล เช่น ช่างไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศขนาดเล็ก, การติดตั้งและซ่อมเครื่องปรับอากาศขนาดเล็ก, ช่างเครื่องยนต์เล็ก, ช่างเชื่อม, การติดตั้งโซลาร์เซลล์ และกลุ่มอาชีพอิสระ เช่น ช่างตัดผม เบเกอรี่ และการสกรีนเสื้อผ้า เป็นต้น
- จัดเวทีประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายถอดบทเรียนการดำเนินงาน

🧑‍🔧 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะในการประกอบอาชีพช่างและอาชีพตามความถนัด อาทิ ช่างแอร์ ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างสกรีนเสื้อ/ผ้า และช่างเลี่ยมกรอบพระกันน้ำ

องค์ความรู้

- ด้านช่างอุตสาหกรรมตามฐานสมรรถนะวิชาชีพ

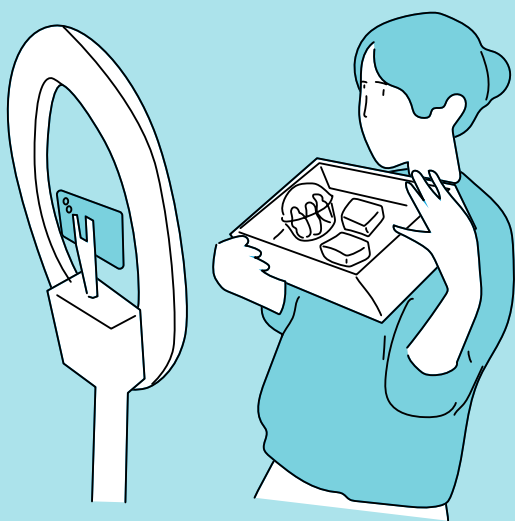
ผลิตภัณฑ์: ช่างติดตั้งและซ่อมเครื่องปรับอากาศขนาดเล็ก, ช่างเครื่องยนต์เล็ก, ช่างเชื่อม ช่างตัดผม เบเกอรี่ และสกรีนเสื้อผ้า

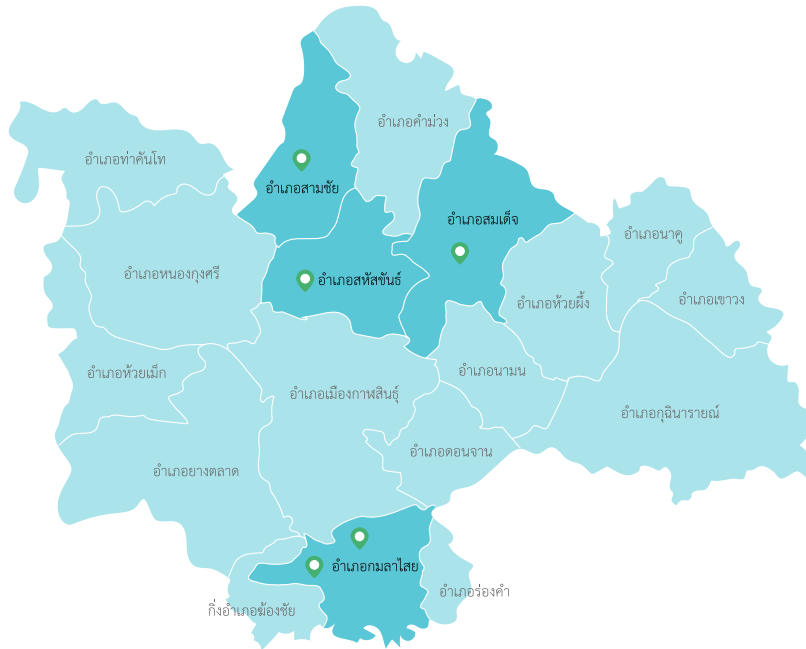
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

3
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กาฬสินธุ์

3
โครงการ

- 📍 **บริษัท เคนเซนต์ จำกัด อำเภอกมลาไสย**
โครงการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้แก่แผ่นดินมาตุภูมิ
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไข่เดือนจังหวัดกาฬสินธุ์**
อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอสามชัย, อำเภอสุมเด็จ
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเชิงธุรกิจด้วยอาหารลดต้นทุนและการใช้นวัตกรรมเกษตร
- 📍 **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกมลาไสย**
โครงการยกระดับหัตถกรรมไทยสู่สากล

บริษัท เคนเซนต์ จำกัด จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการ	โครงการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ให้แผ่นดินมาตุภูมิ
ลักษณะองค์กร	ภาคเอกชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, หัตถกรรม, อาหาร, เลี้ยงสัตว์

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนตำบลหลักเมือง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์เพียง 22 กิโลเมตร แต่กลับมีปัญหาด้านความยากจนและขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการ และประกอบอาชีพ รวมถึงขาดการให้ความสำคัญกับการศึกษา ทำให้หลายครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอ แม้จะมีโครงการรัฐหลายแห่งเข้ามาช่วยเหลือ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เป็นรากฐานของชุมชนได้ บริษัท เคนเซนต์ จำกัด จึงร่วมมือกับเทศบาลตำบลหลักเมือง จัดทำโครงการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้แผ่นดินมาตุภูมิ เพื่อร่วมกันออกแบบและพัฒนากระบวนการแก้ไข เยียวยา และฟื้นฟูปัญหาด้านการประกอบอาชีพ จนเกิดการแก้ไขจากภายในสู่ภายนอกอย่างครบวงจร

ผู้ร่วมเรยนรู จำนวน 97 คน

- แรงงานนอกระบบ : เกษตรกร 51 คน,รับจ้างทั่วไป 20 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา: 26 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการทอผ้า เกษตรกรรม
- ทุนทางสังคม: ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ เทศบาลตำบลหลักเมือง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบึงวัดบ้านลาด โรงเรียน พัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรวิทยาลัยเทคโนโลยีกมลาไสย วิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ คณะการบัญชีและการจัดการ ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจและผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรสามร่วมโพธิ์ศรี ร้านยาเรือนยากรุงเทพฯ

กระบวนการเรยนรู

- ประชุมคณะทำงานออกแบบกิจกรรมการเรยนรูร่วมกับภาคีเครือข่าย
- การฝึกอบรม “ธรรมะบำบัด” เพื่อปรับพื้นฐาน เปลี่ยนแนวคิดเตรียมพร้อมสู่วิถีใหม่ในการฟื้นฟูสุขภาพกายและใจ
- การประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมจัดตั้งกลุ่มอาชีพชุมชน
- ฝึกทักษะอาชีพเกษตรและประมง เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ปลุกผักสวนครัว
- ฝึกทักษะอาชีพประเภทผ้า งานหัตถกรรม เช่น ทอผ้า เย็บผ้า
- ฝึกทักษะอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ทำขนม
- ฝึกทักษะอาชีพการจำหน่ายสินค้า เช่น เครื่องดื่ม ขายของออนไลน์

- ส่งเสริมการวิเคราะห์ตลาดเพื่อกระจายสินค้าให้ชุมชน ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์
- ฝึกอบรมทักษะผู้ประกอบการชุมชน
- การทำบัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการหนี้สิน การแก้ไขปัญหาหนี้สินที่ถูกต้อง
- ถอดบทเรียนเพื่อต่อยอดอาชีพสู่ผู้นำฐานเศรษฐกิจชุมชน

- กลุ่มอาชีพทำขนม เฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน
- กลุ่มอาชีพทำน้ำสมุนไพร เฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน
- มีรายได้จากการจัดจำหน่ายสินค้าเฉลี่ย 15,000 บาท จากสินค้าตามกระแสในท้องตลาด และสินค้าชุมชน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยวันละ 50 บาท หรือประมาณ 1,500 บาทต่อเดือน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มอาชีพสำหรับเป็นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา 8 กลุ่มคือ กลุ่มอาชีพปลูกผักสวนครัว กลุ่มอาชีพเลี้ยงปลา กลุ่มอาชีพเลี้ยงกบ กลุ่มอาชีพทอผ้า กลุ่มอาชีพเย็บผ้า กลุ่มอาชีพทำขนม กลุ่มอาชีพทำน้ำสมุนไพร กลุ่มอาชีพขายออนไลน์

ผู้ร่วมเรียนรู้

มีรายได้จากการรวมกลุ่มอาชีพ ดังนี้

- กลุ่มอาชีพปลูกผักสวนครัว เฉลี่ย 400 บาทต่อเดือน
- กลุ่มอาชีพเลี้ยงปลา เฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน
- กลุ่มอาชีพทอผ้า เฉลี่ย 15,000 บาทต่อเดือน
- กลุ่มอาชีพเย็บผ้า เฉลี่ย 15,000 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านลาด เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง และการจำหน่ายสินค้าในชุมชน

องค์ความรู้

- ด้านการขายและการเป็นผู้ประกอบการเริ่มต้น (Startup) ในระดับชุมชน

ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอ, ขนม, น้ำสมุนไพร, ปลา, กบ, พืชผักต่าง ๆ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก และ TikTok

วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริม การเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไส้เดือน จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการ	พัฒนาทักษะอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เชิงธุรกิจด้วยอาหารลดต้นทุนและ การใช้นวัตกรรมเกษตร
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เลี้ยงสัตว์, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่ชนบทและกึ่งชนบท ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประสบปัญหาว่างงาน หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว ส่งผลให้รายได้หลักไม่เพียงพอ ต่อการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดปัญหาความยากจน ไปจนถึง การขาดโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหลาน เยาวชนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่ควรได้รับ ที่ผ่านมามีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร่วมมือกันแก้ปัญหา แต่เนื่องจากการกระจายตัวของประชาชน ทำให้การให้ความช่วยเหลือเข้าไม่ถึง **วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริม การเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไส้เดือนจังหวัดกาฬสินธุ์** ซึ่งเป็น กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีเครือข่าย 18 อำเภอ จึงดำเนิน โครงการพัฒนาทักษะอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเชิงธุรกิจ ด้วยอาหารลดต้นทุน และ การใช้นวัตกรรมเกษตร เพื่อสร้าง รายได้ ลดรายจ่าย ด้วยการต่อยอดจากผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป สู่การเป็นผู้ประกอบการ เช่น มีหน้าร้านจำหน่ายลูกไก่ พันธุ์ไก่ มีร้านขายไก่อย่างตามสูตรของตนเอง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 30 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- คนพิการทางสติปัญญา 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 24 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอสามชัย, อำเภอสมเด็จ
จังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เช่น การพัฒนา สายพันธุ์ไก่ชน สูตรอาหารไก่แบบลดต้นทุนแบบต่าง ๆ เช่น การทำกากมันหมักกีสต์ การทำเครื่องฟักไข่ เป็นต้น
- **ทุนทางสังคม:** กลุ่มคณะทำงาน Young Smart Farmer จังหวัดกาฬสินธุ์, มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, อบต.หมู่ม่น, อบต.สำราญ, สำนักงานเกษตรอำเภอสหัสขันธ์

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่
- ลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาแนวทางในการออกแบบ กิจกรรม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม
- การฝึกทักษะการทำอาหารลดต้นทุนสำหรับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและมอบเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- การฝึกทักษะวิชาช่างสร้างเครื่องฟักไข่เพื่อเพิ่มผลผลิต ไก่พื้นเมืองและมอบเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- การทำแผนธุรกิจเบื้องต้นและฝึกทักษะการทำบัญชีเบื้องต้น
- พัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ สร้างอัตลักษณ์และภาพจำ ให้กับสินค้า อาทิ การขายไก่อย่างด้วยสูตรเฉพาะของตนเอง
- พัฒนาและสร้างศูนย์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่ม และการก่อตั้งชมรมเพื่อพัฒนาทักษะ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน
- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมชุมชน เช่น นวัตกรรมการผลิต เครื่องฟักไข่อัตโนมัติที่สามารถผลิตไข่เอง และซ่อมบำรุง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองเชิงธุรกิจ มีการขยายผลออกไปสู่ชุมชนใกล้เคียง อีก 5 ชุมชน จำนวน 100 ราย และมีแนวโน้มในการร่วมกันพัฒนาชุมชนร่วมกับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มคนรุ่นใหม่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ต้นทุนจากการซื้ออาหารสัตว์ลดลงเดือนละประมาณ 1,500-2,000 บาท
- มีรายได้จากการร่วมกันผลิตอาหารสัตว์จากกากมันสำปะหลังแห้งจำหน่ายทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในกลุ่มครั้งละ 28,000-30,000 บาท (เบื้องต้นทางกลุ่มมีการผลิต 2 รอบต่อเดือน)
- มีการจัดสรรผลกำไรร้อยละ 5 สำหรับเป็นกองทุนบริหารจัดการกลุ่ม
- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการอาหารสัตว์ลดต้นทุน ที่มีหน้าร้าน โดยการเปิดรับผลิตเป็นแบบพรีออเดอร์บนช่องทางออนไลน์ (ไปรษณีย์ส่วนตัว) โดยบุตรหลานมาช่วยดูแลจัดการคำสั่งซื้อและตอบคำถามให้ข้อมูลลูกค้า
- เกิดผู้ประกอบการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- เกิดอาชีพพ่อค้าคนกลางรับซื้อไก่พื้นเมืองที่สร้างรายได้ประมาณ 2,000-2,500 บาทต่อครั้งต่อคน

- ผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นเยาวชนนอกระบบการศึกษา 7 ราย สนใจจะเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นการพัฒนาทักษะอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม ช่างเทคนิค ช่างไฟฟ้า การให้บริการด้านความสวยงาม และการท่องเที่ยว

ชุมชน

- ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น เป็นต้นแบบในการผลิตอาหารสัตว์เพื่อลดรายจ่าย กลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับการชื่นชม และแต่งตั้งให้เป็นปราชญ์ด้านการเกษตร
- เกิดการจัดตั้งชมรม 3 แห่ง คือ 1) ชมรมสัมมาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ 2) ชมรมสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ กระจายรอยยิ้ม 3) ชมรมผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไก่ไทยบ้านห้วย)

องค์ความรู้

- การทำอาหารลดต้นทุนสำหรับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ผลิตภัณฑ์: อาหารสัตว์จากกากมันสำปะหลังแห้ง, ไก่พื้นเมือง, ไก่อย่าง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ออนไลน์

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการ	ยกระดับหัตถกรรมไทยสู่สากล
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

หลังหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยว ชาวบ้านอำเภออมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีอาชีพเสริมคือ การทำธงเพื่อบูชาพระธาตุยาคู เนื่องในวันมาฆบูชาและวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมสำคัญของชาวอีสานมาช้านาน แต่ปัญหาคือ มีต้นทุนสูง เนื่องจากต้องหาไม้ไผ่ที่ได้คุณภาพ จำเป็นต้องมีการนำเข้ามาจากพื้นที่อื่น และยังพบว่าสินค้ายังไม่เป็นที่นิยม และรู้จักแพร่หลายมากนัก ขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงดำเนินโครงการยกระดับหัตถกรรมไทยสู่สากล เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือ สู่มาตรฐานฝีมือแรงงานสินค้า OTOP สร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และมีแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ รวมถึงเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าแบบออนไลน์ และมีศูนย์การจัดนิทรรศการ เรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากธงอีสานที่เป็นต้นแบบ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ มีรายได้เพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- แรงงานนอกระบบ 41 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- ผู้สูงอายุ 7 คน
- ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 12 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภออมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาด้านการทำธง
- ทุนชุมชน: ภาวศึเครือข่ายในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานภาคีเครือข่ายชี้แจงโครงการและกระบวนการสร้างแรงบันดาลใจ
- การวิเคราะห์บริบทของชุมชน
- การอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาทักษะฝีมือ ทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบลวดลายธงอีสาน ทักษะการทำธงอีสานสามมิติ การทำธงสี่มิติ ทักษะการทำ ปิ่นปักผมและการทำโคมไฟจากธงอีสาน ทักษะการทำ เข็มกลัด และการประดิษฐ์ต่างหูจากธง
- ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างอาชีพด้านนวัตกรรม

- การสร้างภาพลักษณ์ของสินค้า (Brand) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การค้าขายออนไลน์ (E-Commerce)
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ธัญอีสานฟ้าแดดสงยาง
- การบริหารจัดการกลุ่มที่เข้มแข็งและยั่งยืน
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ
- การติดตามประเมินผลโครงการ

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มในลักษณะวิสาหกิจชุมชน และการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน
- เกิดผลิตภัณฑ์ธัญอีสานที่มีมาตรฐานและมีความหลากหลาย เช่น ธัญสามมิติ ธัญสี่มิติ โคมไฟ ปิ่นปักผม เข็มกลัด และต่างหู

องค์ความรู้

- หลักสูตรการทำธัญอีสาน 12 ชนิด

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแบรนด์สินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คือ “ธัญมลาไสย”
- เกิดศูนย์ฝึกและศูนย์นิทรรศการธัญอีสานฟ้าแดดสงยางที่เป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ให้ผู้สนใจค้นคว้าหาความรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยวันละ 200-300 บาท หรือประมาณ 5,000-6,000 บาทต่อคนต่อเดือน (รายได้ขึ้นอยู่กับทักษะฝีมือที่ตนเองถนัดและปริมาณงานที่ทำ)
- มีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพการทำธัญอีสาน และสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลิตภัณฑ์: ธัญสามมิติ, ธัญสี่มิติ, โคมไฟ, ปิ่นปักผม, เข็มกลัด และต่างหู

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ศูนย์นิทรรศการธัญอีสานฟ้าแดดสงยาง, ออนไลน์

1
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอนแก่น

1
โครงการ

📍 องค์กรบริหารส่วนตำบลตอนหัน จังหวัดขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น
โครงการยกระดับการสร้างอาชีพเสริมด้วยเทคโนโลยี
เกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ครบวงจร

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหัน จังหวัดขอนแก่น

โครงการ	ยกระดับการสร้างอาชีพเสริมด้วยเทคโนโลยีเกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ครบวงจร
ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันตลาดมีแนวโน้มบริโภคสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะพืชผัก เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัย และได้มาตรฐาน แต่เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตที่มากเกินไปจนมีความจำเป็น มีการใช้อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตเองและผู้บริโภค ปัญหาการผลิตสินค้าเกษตรมีการแข่งขันสูงทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรรายย่อยประสบปัญหาในการผลิต โดยเฉพาะผลผลิตต่ำ คุณภาพไม่สม่ำเสมอ การใช้เทคโนโลยีไม่ถูกต้อง ราคาปัจจัยการผลิตสูง ประกอบกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลผลิต ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด **องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหัน จังหวัดขอนแก่น จึงดำเนินโครงการ ยกระดับการสร้างอาชีพเสริมด้วยเทคโนโลยีเกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ครบวงจร** เพื่อยกระดับองค์ความรู้ และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบครบวงจรด้วยเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบให้ดีขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 38 คน
- ผู้สูงอายุ 9 คน
- ผู้ว่างงาน 2 คน
- คนพิการทางสติปัญญา 3 คน
- ผู้พันโทษ 1 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ประชาชนชาวบ้านด้านการทำเกษตรผสมผสาน
- **ทุนทางสังคม:** ภาศึเครือข่ายในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ กลุ่มสตรี องค์กรภายในตำบล มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตร และสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองขอนแก่น
- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** ลำน้ำชี ลำห้วยชัน ห้วยรอกไม้ โครงการระบบชลประทาน โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้
- ปรับทัศนคติกลุ่มเป้าหมายเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้าใจแผนการดำเนินงานและการพัฒนาทักษะชีวิต และการดูแลสุขภาพพื้นฐาน
- ประชุมคณะทำงานออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสร้างอาชีพเสริม ด้วยเทคโนโลยีเกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ครบวงจร
- ฝึกอบรมสาธิตการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สำหรับปลูกผักอินทรีย์ การเตรียมดินปลูก การเพาะกล้า

- เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ การนำระบบดิจิทัลมาช่วยควบคุมระบบการรดน้ำ การจำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น
- เรียนรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย และการออม
- สรุปบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการหนุนเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ อาทิ ด้านการตลาดออนไลน์ การจัดจำหน่าย การเพาะต้นกล้าผักอินทรีย์ ให้ความรู้เรื่องอาหารปลอดภัยในศตวรรษที่ 21

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการรวมกลุ่มเพาะต้นกล้า เฉลี่ย 300 บาท ต่อเดือน
- มีรายได้จากการรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนโดยเฉลี่ย 200 -300 บาทต่อเดือน
- ลดรายจ่ายจากการบริโภคอาหารปลอดภัย

- มีความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดีในการนำความรู้ เทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีใหม่ที่ได้รับจากโครงการฯ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิตสุรายได้ที่ยั่งยืน

ชุมชน

- เกิดแหล่งการเรียนรู้แห่งใหม่ของชุมชนด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ
- เตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

องค์ความรู้

- หลักสูตรการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้ไบหมักแบบไม่ต้องกลับกองปุ๋ย 2) การผลิตหัวเชื้อ EM แบบง่ายใช้ในครัวเรือน และ 3) การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนพันธุ์ AF
- นวัตกรรมการปลูกผักแบบยกแคร่และเลี้ยงไส้เดือน

ผลิตภัณฑ์: กล้าผักอินทรีย์, ปุ๋ยมูลไส้เดือน, ปุ๋ยอินทรีย์
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

1
โครงการ

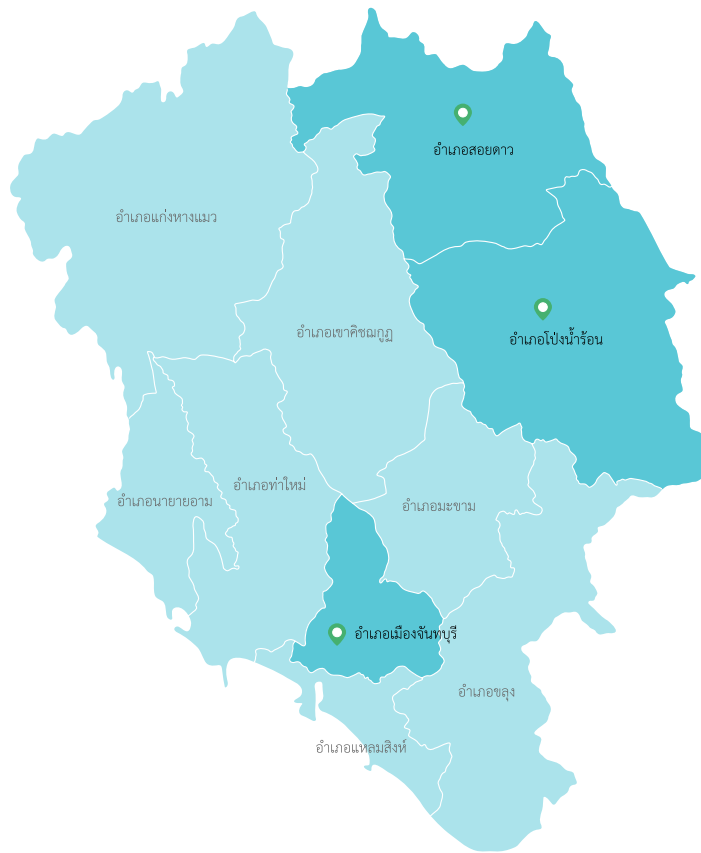
ภาคตะวันออก

จันทบุรี

1
โครงการ

📍 **ชมรมผู้ประกอบการบุคคลออกัสติก จังหวัดจันทบุรี**
อำเภอเมืองจันทบุรี, อำเภอสอยดาว, อำเภอโป่งน้ำร้อน
โครงการพัฒนาทักษะเกษตรกรรุ่นใหม่หัวใจพอเพียง

Share&Learn

10

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดจันทบุรี

โครงการ	พัฒนาทักษะเกษตรกรรมรุ่นใหม่ หัวใจพอเพียง
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

เด็กออทิสติกและเด็กพิเศษในจังหวัดจันทบุรี มีอุปสรรคในด้านการศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่เหมาะสมกับความพิการ ทำให้เด็กออทิสติกในชนบทขาดโอกาสทางการศึกษา ส่วนเด็กที่อยู่ในชุมชนเมืองแม้มีโอกาสได้รับการศึกษาภาคบังคับ แต่ไม่สามารถได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดจันทบุรี จึงดำเนินโครงการพัฒนาทักษะเกษตรกรรมรุ่นใหม่หัวใจพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะความรู้การเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ตามศาสตร์พระราชา เกษตรทฤษฎีใหม่ แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปสู่การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้อย่างปกติสุข

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- แร่งงานนอกระบบ: เกษตรกร 15 คน
- ผู้ว่างงาน 12 คน
- คนพิการทางสติปัญญา 3 คน
- ผู้ดูแลคนพิการ และคนพิการประเภทออทิสติก 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองจันทบุรี, อำเภอสอยดาว, อำเภอโป่งน้ำร้อน
จังหวัดจันทบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ประสบการณ์ด้านการทำการเกษตร

กระบวนการเรียนรู้

- รู้จักตนเอง เพื่อวางเป้าหมายชีวิต
- ชุมชนในฝัน ผ่านบัญชีชีวิต การวิเคราะห์สิ่งที่เป็น และ ไม่จำเป็นสำหรับชีวิตเพื่อนำไปสู่การลด ละ เลิก อุดช่องรั่วของชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะและแนวคิดให้เด็กออทิสติก และ เด็กพิเศษได้เรียนรู้และเข้าใจหลักการใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- อบรมและกิจกรรมพัฒนาทักษะการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ “หลักคิด – หลักปฏิบัติ”
- กิจกรรม “ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง” ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือทางการเกษตรให้แก่เด็กออทิสติกและเด็กพิเศษอย่างถูกวิธี และฝึกฝนการขุดดินเพื่อปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ อย่างถูกต้อง
- กิจกรรมแหล่งอาหารปลอดภัยเพื่อสุขภาพชุมชน ส่งเสริมการปลูกพืชผักผลไม้เพื่อสร้างรายได้ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน
- กิจกรรมปุ๋ยมีชีวิต การเลี้ยงไส้เดือนประจำครัวเรือน นำมูลไส้เดือน ไปใส่ พืช ผัก ผลไม้ ฝึกปฏิบัติการสร้างบ้านไส้เดือน และการนำมูลไส้เดือนมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ
- กิจกรรมแผนจัดการความทุกข์ เขียนแผนที่นำทางเพื่อนำไปสู่การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ และการปรับพฤติกรรมโดยกิจกรรมสร้างพลังใจ
- กิจกรรมผู้นำทางปัญญา เวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม ฝึกเทคนิคการสื่อสาร และการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ชุมชน

- กิจกรรมนักเรียนรุ่นใหม่ อบรมให้ความรู้และเทคนิค การสื่อสาร และการตลาด การใช้สื่อออนไลน์ การถ่ายภาพ ผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การจัดทำหน่วยทั้งทางออนไลน์และในชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่ม (เกษตรกร) ประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อหารายได้เสริม เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มปลูกผัก กลุ่มผลิตสารชีวภัณฑ์ และถ่านไบโอชาร์
- เกิดช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าในตลาดจริงใจ และในงานเทศกาลต่าง ๆ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการรวมกลุ่มนำผลผลิตที่ได้มาแปรรูป เช่น ก๋วยหนึบ ผักดอง แชนดิวซ์ สลัดโรล สำหรับตนเองและจำหน่าย เพื่อหารายได้เสริมในครัวเรือน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- เรียนรู้ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม มีวินัย และมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- สมาชิกในครอบครัวของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้มีสัมพันธภาพดีขึ้น

ชุมชน

- ได้บริโภคอาหารปลอดภัย
- คนในชุมชนมีมุมมองต่อเด็กกooทิสติกและเด็กพิเศษดีขึ้น
- เกิดพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ความรู้

- ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับเด็กกooทิสติกและเด็กพิเศษ

เครือข่าย

- เกิดการพัฒนาเป็นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ กลุ่มปลูกผักปลอดภัย กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มปลูกผักพื้นบ้าน กลุ่มแปรรูปผลผลิต กลุ่มพัฒนาสารชีวภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างเครือข่ายการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในฐานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังกลุ่ม และชุมชนที่สนใจ โดยใช้กลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศูนย์พัฒนาทักษะเด็กพิเศษ และตลาดนัดออนไลน์

ผลิตภัณฑ์: ผักปลอดภัย, ไข่ไก่, ก๋วยหนึบ, ผักดอง, แชนดิวซ์, สลัดโรล, สารชีวภัณฑ์

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ตลาดจริงใจ, งานเทศกาลต่าง ๆ

2
โครงการ

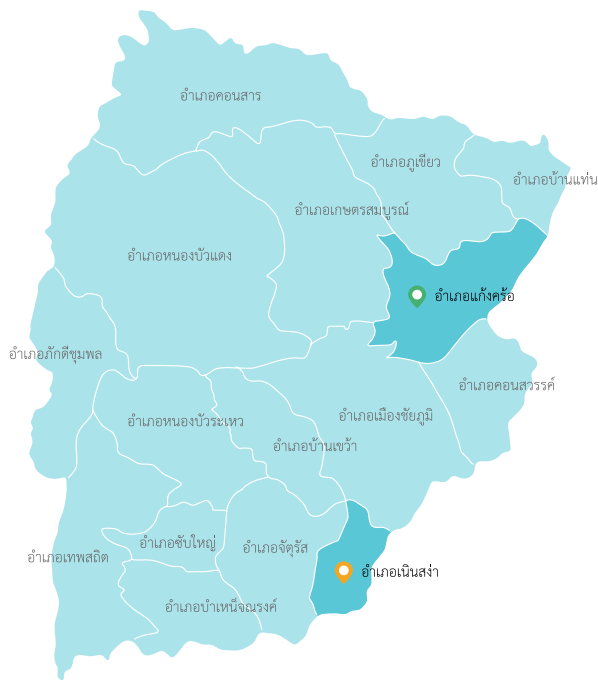
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชัยภูมิ

1
โครงการ

📍 **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์**
ตำบลท่ามะไฟหวาน จังหวัดชัยภูมิ อำเภอแก้งคร้อ
โครงการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้จากสมุนไพรอินทรีย์ครบวงจร

1
โครงการ

📍 **โครงการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเนินสง่า**
โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแรงงานนอกระบบ
ที่เป็นพ่อแม่ผู้ปกครองในพื้นที่

11

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ ตำบลท่ามะไฟหวาน จังหวัดชัยภูมิ

โครงการ	พัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ จากสมุนไพรอินทรีย์ครบวงจร
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

“สมุนไพร” มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพคนในชุมชนมาช้านาน เนื่องจากเป็นองค์ความรู้ที่ชาวบ้านสามารถเข้าถึงได้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสกัดด้วยยา เป็นอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในพื้นที่ดิน ปลอดจนผลของการรักษา สามารถทดแทนการรักษาแบบแพทย์แผนปัจจุบันได้หลายโรค หากชาวบ้านมีองค์ความรู้การใช้สมุนไพรที่ถูกต้อง จะช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้คนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ตำบลท่ามะไฟหวาน จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเชี่ยวชาญด้านการปลูก เก็บรักษา แปรรูปสมุนไพรมายาวนาน จึงดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ จากสมุนไพรอินทรีย์ครบวงจร เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับความรู้ ที่ถูกต้องจากการใช้สมุนไพร นำไปสู่การลดรายจ่ายด้านสุขภาพ ด้วยสมุนไพร และเกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการเพาะกล้าไม้ ปลูก แปรรูป ยกระดับสมุนไพร เพื่อสร้างรายได้จากสมุนไพรอินทรีย์ครบวงจร

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 71 คน

- แรงงานนอกระบบ 53 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 18 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาด้านการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาทิ การทำการบูรหอม กุญหอม และข้าวคั่ว
- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: มีแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ ลำปะทาว และสมุนไพรธรรมชาติ

กระบวนการเรียนรู้

- ลงสำรวจค้นหาและคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้
- การพัฒนาทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพพื้นฐาน (กายและใจของบุคคล ครอบครัว และชุมชน)
- การพัฒนาทักษะอาชีพการทำกระถางปูน การทำปุ๋ยในระบบเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักพื้นบ้านการหาเมล็ดพันธุ์ ผักพื้นบ้านบริเวณป่าชุมชน
- การเรียนรู้ดูงาน
- การแปรรูปอย่างง่าย เช่น สเปรย์ไล่ยุง ตะไคร้หอม สบู่เหลวจากขมิ้นชัน
- การแปรรูปเพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพร หลักสูตรยกระดับผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน สู่ตลาดอย่างยั่งยืน
- การขายของออนไลน์ผ่าน TikTok การเพิ่มผู้ติดตามใน TikTok ฝึกถ่ายรูป ทำคลิป ฝึกทำคอนเทนต์ หลักการตลาด 5P การขายให้ปังด้วยเทคนิคต่างๆ
- การสร้างพื้นที่กลางและการเสริมพลังกลุ่ม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานสมุนไพรอินทรีย์ครบวงจรที่มีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- เกิดการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เมล็ดกาแฟ
- เกิดเครือข่ายผู้ผลิตสมุนไพรอินทรีย์ทั้งในและนอกชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากกาแฟสดผงบดในรูปแบบกาแฟดริป 12,500 บาท การจำหน่ายผ่านเพจเฟซบุ๊ก TikTok Shopee 14,000 บาท กระจ่างปูน 6,000 บาท การแปรรูปสมุนไพร 30,000 บาท การนวด 4,000 บาท การเพาะกล้าผักพื้นบ้าน 14,000 บาท รายได้จากกิจกรรมรับคณะศึกษาดูงาน 6,930 บาท รวมรายได้ที่เกิดขึ้นแล้วทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 87,430 บาท

ชุมชน

- เกิดวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ สำหรับแปรรูปสมุนไพร การทำสเปรย์กันยุงตะไคร้หอม และการทำสบู่เหลว โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาโรงงานเครื่องสำอาง และพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าทางการตลาดต่อไป

องค์ความรู้

- **หลักสูตรที่ 1** การแปรรูปสมุนไพรอย่างง่าย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ตำบลท่ามะไฟหวานและวัดภูเขาทอง
- **หลักสูตรที่ 2** การเพาะกล้าผักพื้นบ้าน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ตำบลท่ามะไฟหวาน ฟู้ดฟอร์เรส และบ้านผู้ร่วมเรียนรู้
- **หลักสูตรที่ 3** การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ สมาคมคนพิการจังหวัดชัยภูมิ
- **หลักสูตรที่ 4** การปลูกสมุนไพรอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรอินทรีย์ตำบลท่ามะไฟหวาน

ผลิตภัณฑ์: กาแฟดริป, กระจ่างปูน, สมุนไพรแปรรูป, สเปรย์ไล่ยุง, ตะไคร้หอม, สบู่เหลวจากขมิ้นชัน, นวด, กล้าผักพื้นบ้าน

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน และออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก TikTok, Shopee

โครงการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

โครงการ	ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแรงงานนอกระบบที่เป็นพ่อแม่ผู้เลี้ยงระดับพื้นที่
ลักษณะองค์กร	องค์กรเอกชน
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	เสริมทักษะอาชีพและชีวิตโดยใช้ “อาหาร” เป็นเครื่องมือเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดชัยภูมิ ประสบปัญหาเยาวชนท้องไม่พร้อมเป็นจำนวนมาก ข้อมูลจากบ้านพักเด็กระบุว่า มีแม่ผู้เลี้ยงกว่า 964 ราย ที่ลงทะเบียนขอรับเงินอุดหนุน โดยในจำนวนนี้ยังไม่รวมแม่ผู้เลี้ยงที่ไม่ได้ลงทะเบียนขอรับเงินอุดหนุน ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาครอบครัวห่างไกล ขาดที่ปรึกษา ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ระหว่างผู้สูงอายุที่ดูแลเยาวชนและติดเพื่อน ด้วยเหตุนี้ โครงการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ จึงดำเนินโครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแรงงานนอกระบบที่เป็นพ่อแม่ผู้เลี้ยงระดับพื้นที่ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างโอกาสให้พ่อแม่ผู้เลี้ยงได้รับการพัฒนาทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งทักษะวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพพึ่งพาตนเองได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เยาวชนพ่อแม่ผู้เลี้ยง 50 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** มีประสบการณ์ด้านการทำงานกับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เช่น เรื่องเพศ โรคเอดส์ ไข้หวัดใหญ่ การป้องกันการตั้งครรภ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว
- **ทุนทางสังคม:** ภาศึเครือข่ายในพื้นที่ เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านการเกษตร การแปรรูป เลี้ยงวัว เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้

- รวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เช่น ความต้องการ ความถนัด ความฝัน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงปราชญ์ชุมชน
- วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบกิจกรรม
- ประชุมทีมงานเพื่อทำความเข้าใจการทำงานร่วมกัน และปรับทัศนคติคนทำงาน แนวคิดมุมมองพ่อแม่ผู้เลี้ยงกับการพัฒนาตนเอง เพื่อให้คณะทำงานมีเจตคติเชิงบวก และพร้อมดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน เช่น การสร้างความตระหนักในคุณค่าตนเอง การสื่อสารเชิงบวก ทักษะชีวิต การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การต่อรอง การจัดการปัญหา และเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ได้ รวมถึงวางแผนติดตามการดำเนินงาน
- จัดกิจกรรมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลพ่อแม่ผู้เลี้ยง เช่น การสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว การอบรม การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยผู้เข้าร่วมเป็นผู้ปกครองของแม่ผู้เลี้ยง และพ่อแม่ผู้เลี้ยง

- กิจกรรมสนทนากลุ่มย่อย การสร้างความตระหนักในคุณค่าตนเอง พัฒนาพ่อแม่ผู้รู้ให้มีทักษะในการดูแลตนเอง เสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ดูงานในสถานประกอบการ
- ฝึกทักษะอาชีพ 6 อาชีพ ได้แก่ 1) ไส้กรอกหมู ไส้กรอกข้าว ไส้กรอกวุ้นเส้น 2) ข้าวมันไก่ ไข่เค็ม 3) ข้าวขาหมู สาकुไส้หมู 4) แคปหมู เปียกปูนกะทิสด 5) จำหน่ายเครื่องดื่ม 6) ข้าวคลุกกะปิ แพนเค้ก
- ถอดบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการเชื่อมงานกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมและช่วยเหลือพ่อแม่ผู้รู้ในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การฝึกยาคุมตามหลักนโยบาย ทุนสำหรับลูกของพ่อแม่ผู้รู้ หรือสนับสนุนการศึกษาต่อให้จบการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้มีทางเลือกในการดำเนินชีวิต สามารถแบ่งเบาภาระ หรือพึ่งพาตนเองได้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและจบการการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน

- ได้รับทุนสนับสนุนด้านอาชีพจากแหล่งทุนในพื้นที่ 2 คน
- มีแผนชีวิตในอนาคต
- มีทักษะอาชีพด้านการประกอบอาหาร
- ลูกของผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้รับบัตรคนพิการ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

ชุมชน

- เกิดการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นในการทำความเข้าใจต่อความคิด อารมณ์ความรู้สึกของบุตรหลาน เพื่อลดความรุนแรงในครอบครัว
- เกิดพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน

องค์ความรู้

- ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องมีคนในชุมชนทำหน้าที่ประสานงานเพื่อสร้างความเชื่อใจ
- ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

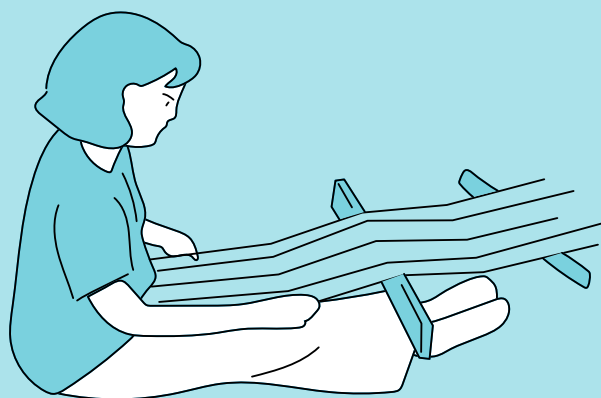
ผลิตภัณฑ์: ไส้กรอกหมู, ไส้กรอกข้าว, ไส้กรอกวุ้นเส้น, ข้าวมันไก่, ไข่เค็ม, ข้าวขาหมู, สาकुไส้หมู, แคปหมู, เปียกปูนกะทิสด, จำหน่ายเครื่องดื่ม, ข้าวคลุกกะปิ, แพนเค้ก

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

6
โครงการ

ภาคเหนือ

เชียงราย

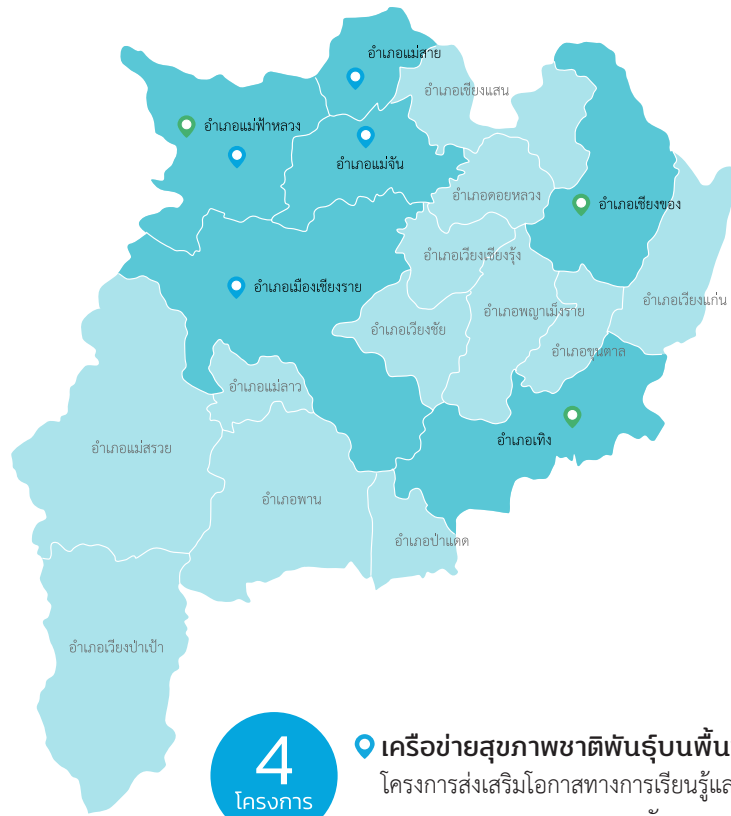

2

โครงการ

📍 **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า จังหวัดเชียงราย** อำเภอแม่ฟ้าหลวง
โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นไผ่บนพื้นที่สูง

📍 **ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอิว ครูเชียว) จังหวัดเชียงราย** อำเภอเชียงของ, อำเภอเทิง
โครงการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหม อีรี่)

4

โครงการ

📍 **เครือข่ายสุขภาพชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง (คชส.) อำเภอแม่สาย**
โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบบนฐานวัฒนธรรมชุมชนชาติพันธุ์

📍 **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปชาอัสสัมป่าฝาง อำเภอแม่ฟ้าหลวง**
โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้ปลูกชาอัสสัมและโกโก้

📍 **วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและจำหน่ายกาแฟบ้านห้วยโย อำเภอแม่จัน**
โครงการสร้างอาชีพกาแฟดอยห้วยโย

📍 **สมาคมสร้างสรรค์ชีวิตและสิ่งแวดล้อม (สขล.) อำเภอเมืองเชียงราย**
โครงการพัฒนาอาชีพทอผ้ากะเหรี่ยงทำมือย้อมสีธรรมชาติและเกษตรอินทรีย์เพื่อต่อยอดและขยายผลบนฐานชุมชน

13

เครือข่ายสุขภาพชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูง (คชส.) จังหวัดเชียงราย

โครงการ	ส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และ พัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ บนฐานวัฒนธรรมชุมชนชาติพันธุ์
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม และอาหาร

ที่มาและความสำคัญ

เครือข่ายสุขภาพชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง (คชส.) เริ่มทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานวัฒนธรรมชุมชนชาติพันธุ์มาตั้งแต่ปี 2563 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนขึ้นในชุมชน ผู้ร่วมเรียนรู้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,000 บาทต่อคนต่อเดือน เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้หญิง และเกิดการเปิดพื้นที่ค้าขายทั้งออนไลน์และออนไลน์ แต่หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยุติลง พบว่า กลุ่มเยาวชนและแรงงานนอกระบบหลายคนประสบปัญหาขาดรายได้ เด็กและเยาวชนบางคนหลุดออกจากระบบการศึกษา ปี 2565 เครือข่ายสุขภาพชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง (คชส.) จังหวัดเชียงราย จึงดำเนินโครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบบนฐานวัฒนธรรมชุมชนชาติพันธุ์ เพื่อขยายผลการดำเนินงานไปสู่เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- เกษตรกร 10 คน
- ค้าขาย 10 คน
- บริการ 10 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 60 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ขบวนการชุมชน

- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการทอผ้าของชาติพันธุ์อาข่าและม้ง ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างทำนม เซฟ การจัดดอกไม้
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** อบต.โป่งผา ศสกร. อำเภอแม่สาย

กระบวนการเรียนรู้

- การจัดดอกไม้ในงานพิธีกรรมขั้นสูงและฝึกทักษะการเป็นผู้ฝึกสอน
- การทำอาหารเพื่อการจัดเลี้ยง (Catering Service) และฝึกทักษะการเป็นผู้ฝึกสอน
- การตัดเย็บชุดนักเรียนและชุดพื้นเมืองเด็กปฐมวัย และฝึกทักษะการเป็นผู้ฝึกสอน
- การทำดอกไม้ประดิษฐ์สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- การทำขนมและของว่างชาติพันธุ์พื้นเมืองสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- การซ่อมแซมเสื้อผ้าและปักผ้าชาติพันธุ์สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- การฝึกอบรมบัญชีครัวเรือน
- การพัฒนาศักยภาพเพื่อยกระดับศูนย์เรียนรู้และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้
- การออกแบบกิจกรรมในศูนย์เรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารออนไลน์ และการสร้างสรรค์แพลตฟอร์มต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกระบวนการเรียนรู้

- ประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี ฐานข้อมูล การผลิต การแปรรูป การตลาดมาช่วยในการยกระดับและพัฒนาอาชีพของชุมชน
- ศึกษา และนำภูมิปัญญา และองค์ความรู้ในอดีต มาประยุกต์ และปรับใช้ ตลอดจนผสมผสานกับภูมิปัญญาในปัจจุบัน
- ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสุขภาพ การบริโภค และอันตรายจากสารเคมีทางการเกษตร รวมทั้งการให้ทักษะการดำรงชีวิตแนวใหม่ บนวิถีสุขภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่สมดุลและการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนและชุมชนที่เหมาะสมด้วย
- ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เชื่อมโยงความรู้ การศึกษาในระบบกับนอกระบบ และนำไปสู่การจัดสวัสดิการตามความต้องการที่เหมาะสมให้แรงงานชาติพันธุ์และคนไร้สัญชาติในชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เชื่อมโยงการทำงานกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น การระดมทุน การสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วม สิทธิประโยชน์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการยกระดับเป็น “แกนนำเศรษฐกิจชุมชน”
- เชื่อมโยงความรู้ทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อเทียบโอนหน่วยกิตหรือมีวุฒิการศึกษา

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ สร้างสัมพันธ์ภาพในการเรียนรู้ตามความถนัดและสนใจ แบ่งเป็น กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มปักผ้า ชนเผ่า กลุ่มผู้ประกอบการอาหาร กลุ่มจัดดอกไม้ในงานพิธี กลุ่มทำอาหารว่างชาติพันธุ์ กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้ ส่งผลทำให้เกิดความเข้มแข็งภายในกลุ่ม จนเกิด “แกนนำเศรษฐกิจชุมชน” ที่ยกระดับจากกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ กลายเป็นแกนนำในการให้ความรู้ในเรื่องทักษะอาชีพแก่ผู้ที่สนใจ
- พัฒนาศูนย์เรียนรู้และผลิตภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบสำหรับชุมชนอื่นและผู้สนใจ เกิดเป็นกระบวนการส่งเสริมอาชีพอย่างครบวงจร

องค์ความรู้

- จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้ถูกยกระดับเป็น “ศูนย์เรียนรู้” ให้คนในชุมชนที่สนใจได้มาศึกษาเรียนรู้ในเรื่องของอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และเป็นพื้นที่ในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากผู้ร่วมเรียนรู้และคนในชุมชน

ผลิตภัณฑ์: บริการจัดดอกไม้ในพิธีต่าง ๆ, ชุมนักเรียน, ชุตพื้นเมือง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

14

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปชาอัสสัมปายาง จังหวัดเชียงราย

โครงการ	ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้ปลูกชาอัสสัมและโกโก้
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม และการแปรรูป

ที่มาและความสำคัญ

กรมวิชาการเกษตร คาดการณ์ว่า จะมีการปลูกโกโก้ในพื้นที่ ตำบลแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพิ่มขึ้นประมาณ 50,000-70,000 ต้น แต่ติดปัญหาที่เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความรู้ ด้านการแปรรูปเมล็ดโกโก้ให้ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปชาอัสสัมปายาง จังหวัดเชียงราย จึงดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้ปลูกชาอัสสัมและโกโก้ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการผลผลิตชาอัสสัมและแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานแปลงชา GAP และมาตรฐานสินค้า OTOP มีความรู้ในการหมักเมล็ดโกโก้ให้ได้คุณภาพและการแปรรูปคราฟต์ช็อคโกแลต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 43 คน
- ผู้สูงอายุ 7 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การปลูกชา และการแปรรูปชา
- **ทุนทางสังคม:** ภาครัฐเครือข่ายการทำงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนามาตรฐานแปลงชา และมาตรฐานสินค้า เพื่อให้เกิดการยอมรับ และความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
- พัฒนาทักษะอาชีพการปลูกและแปรรูปชาและโกโก้ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่กำลังได้รับความนิยม
- จัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพตามความต้องการ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกชาและแปรรูป ผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูก การหมักโกโก้ และการแปรรูปโกโก้
- การพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์และการตลาด

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้ด้านการบริหารจัดการการผลิตชาอัสสัมและแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานแปลงชา GAP และมาตรฐานสินค้า OTOP สามารถจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว
- มีความรู้ในการหมักเมล็ดโกโก้ให้ได้คุณภาพ และการแปรรูปคราฟต์ช็อคโกแลต
- มองเห็นโอกาสในการต่อยอดสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยการสร้างแบรนด์ทำการตลาดทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์

ผลิตภัณฑ์: ชา โกโก้, ช็อคโกแลต
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เฟจเฟซบุ๊ก

วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและจำหน่ายกาแฟบ้านห้วยโย จังหวัดเชียงราย

โครงการ	สร้างอาชีพกาแฟดอยห้วยโย
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการทำโครงการเพื่อสร้างอาชีพการผลิตกาแฟบ้านห้วยโย ปี 2564 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนการแปรรูปกาแฟ การเพาะกล้ากาแฟพันธุ์ การบำรุงรักษา ต้นกาแฟในสวน การตัดแต่งกิ่งไปจนถึงการผลิต การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การตลาด และสร้างรายได้ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ได้ ในระดับหนึ่ง ปี 2565 วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและจำหน่ายกาแฟบ้านห้วยโย จังหวัดเชียงราย จึงต่อยอดด้วยการดำเนินโครงการสร้างอาชีพกาแฟดอยห้วยโย เพื่อขยายผลองค์ความรู้ และยกระดับจากผู้ผลิตเป็นผู้ประกอบการ เกิดการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยโยอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การให้ความช่วยเหลือเยาวชนนอกระบบการศึกษา และแรงงานนอกระบบให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพด้านชาและกาแฟ ตลอดสายพานอาชีพ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 73 คน

- เกษตรกร 73 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากร: แหล่งผลิตผลไม้เมืองหนาว อาทิ ป่าไม้ ไร่กาแฟ หนองน้ำ ยอดมะระหวาน
- ทุนวัฒนธรรม: แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากชา
- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากกาแฟ
- การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกาแฟ
- อบรมเชิงปฏิบัติการการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่
- การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจอย่างเป็นระบบ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย อาทิ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาทักษะความรู้ เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการพัฒนาและยกระดับทักษะความรู้ เช่น การดูแลพันธุ์พืช การผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์
- สามารถพัฒนาทักษะอาชีพจากผู้ผลิตเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองได้
- บริหารจัดการการเงินในครัวเรือนดีขึ้น และจัดการหนี้สินในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดกลไกการทำงานในชุมชน

องค์ความรู้

- การดูแลพันธุ์พืช การผลิต และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์: กาแฟ, ชา, ปุ๋ยหมักเปลือกกาแฟ
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, นักท่องเที่ยว

16

สมาคมสร้างสรรค์ชีวิตและ สิ่งแวดล้อม (สชล.) จังหวัดเชียงราย

โครงการ	พัฒนาอาชีพทอผ้ากะเหรี่ยงทำมือ ย้อมสีธรรมชาติและเกษตรอินทรีย์ เพื่อต่อยอดและขยายผลบนฐานชุมชน
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม และงานฝีมือ

ที่มาและความสำคัญ

บ้านแคววัวดำ หมู่ที่ 12 บ้านรวมมิตร หมู่ที่ 2 ตำบล
แม่ยาว และบ้านดอยจำตอง หมู่ที่ 13 ตำบลดอยลาน อำเภอ
เมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่
บริเวณลุ่มน้ำกก ส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อาศัยมา
มีหน่วยงานเข้าไปส่งเสริมอาชีพหลายด้าน เช่น การเกษตร
การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้า การปักผ้า และการย้อมสีผ้าจากวัสดุ
ธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพบนฐาน
ภูมิปัญญาชุมชนถูกลดคุณค่าลงเรื่อย ๆ ซึ่งตลอดระยะเวลา
ที่ผ่านมาได้มีความพยายามของผู้นำชุมชนและกลุ่มชาวบ้าน
ช่วยกันสืบสานและพัฒนาแต่ต้องประสบปัญหา เพราะขาด
กระบวนการทำงาน และองค์ความรู้ ปี 2564 สมาคม
สร้างสรรค์ชีวิตและสิ่งแวดล้อม (สชล.) จังหวัดเชียงราย
จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาอาชีพบนฐานภูมิปัญญา ซึ่ง
จุดประกายให้ชุมชนกลับมาตื่นตัว และร่วมมือกันทำงานมากขึ้น
ผลจากความสำเร็จดังกล่าว ปี 2565 สมาคมฯ จึงดำเนิน
โครงการพัฒนาอาชีพทอผ้ากะเหรี่ยงทำมือย้อมสีธรรมชาติ
และเกษตรอินทรีย์ เพื่อต่อยอดและขยายผลความสำเร็จ
ไปยังชุมชนใกล้เคียง และเพื่อให้แรงงานนอกระบบ และ
เยาวชนนอกระบบการศึกษาได้รับโอกาสพัฒนาการเรียนรู้
สามารถเลือกเป็นผู้ประกอบการตามความถนัดและความสนใจ
บนสายพานอาชีพ ทั้งผู้ประกอบการผ้าทอ และผู้ประกอบการ
เกษตรอินทรีย์

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 56 คน

- เกษตรกร 43 คน
- ผู้สูงอายุ 7 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนภูมิปัญญา: กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพผ้าทอ การทอผ้า
ย้อมผ้า ปักผ้า และกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกษตรอินทรีย์
การทำเกษตรกรรม

กระบวนการเรียนรู้

- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสุขภาพดีไม่มีขายอยากได้ต้อง
ทำเอง และการตรวจเลือดเฝ้าระวังสารเคมีตกค้าง
- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบและพัฒนาลายผ้าทอ
กะเหรี่ยง เสื้อและของใช้จากผ้าทอกะเหรี่ยงย้อมสีธรรมชาติ
- การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการผลิต การจัดการ
ฟาร์ม การแปรรูปผลผลิตการเกษตรอินทรีย์ และการจัดการ
ตลาดบนฐานชุมชน
- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเยาวชนและแรงงานนอกระบบ
เพื่อพัฒนาเป็นผู้ประกอบการอาชีพใหม่ สร้างรายได้
พึ่งพาตนเองและพัฒนาชุมชน

- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างพัฒนาากลุ่มให้เป็นองค์กรผู้ประกอบการอาชีพ และทัศนศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามแลกเปลี่ยนการจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดการหนี้สินรายรับรายจ่ายในครัวเรือน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายชาติพันธุ์ในกระบวนการผลิตและแปรรูปเกษตรอินทรีย์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะอาชีพตามความถนัดและความสนใจบนสายพานอาชีพ เช่น ผู้ประกอบการผ้าทอกะเหรี่ยงและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์
- นำความรู้ไปต่อยอด และขยายผลในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต การแปรรูป การตลาด ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำอย่างต่อเนื่อง
- ผู้ประกอบการอาชีพของชุมชนทั้งผ้าทอและเกษตรอินทรีย์เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับองค์กร ผู้สนใจในชุมชน และที่อื่น ๆ ได้

ชุมชน

- เกิดวิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพกะเหรี่ยงรวมมิตรที่มีแผนธุรกิจจะยกระดับการประกอบอาชีพการทอผ้ากะเหรี่ยง ย้อมสีธรรมชาติ และการตัดเย็บผ้าทอเป็นเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงจะยกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้ผ้าทอกะเหรี่ยงทำมือของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้มาเรียนรู้

องค์ความรู้

- การจัดการอาชีพบนฐานชุมชน ผ้าทอกะเหรี่ยงและเกษตรอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์: ทอผ้ากะเหรี่ยง
ช่องทางจัดจำหน่าย: ในชุมชน, นักท่องเที่ยว

17

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วย บ้านสามัคคีเก่า จังหวัดเชียงราย

โครงการ	ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นไผ่บนพื้นที่สูง
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	อาหาร, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ปัญหาการว่างงานของคนในชุมชนบนพื้นที่สูง เริ่มเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากคนในชุมชนที่มีความรู้และทักษะในการทำงานเฉพาะท้องถิ่นไม่สามารถทำงานที่ต้องใช้ทักษะระดับสูงได้ คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ จึงมักประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมและป่าไม้ ซึ่งรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เช่น การเก็บชาในช่วงฤดูร้อน หรือการเก็บกาแฟในฤดูหนาว และในฤดูฝนที่จะมีการปลูกข้าว หางของปลาล่าสัตว์ หานห่อไม้ และหนอนเยื่อไผ่ ซึ่งการหาหน่อไม้และการหาหนอนเยื่อไผ่ยังมีการเก็บเกี่ยวที่ไม่ถูกวิธี ทำให้ต้นไผ่ถูกทำลายไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์และต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ หรือชิ้นงานอื่นได้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า จังหวัดเชียงราย จึงดำเนินโครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นไผ่บนพื้นที่สูง เพื่อส่งเสริมความรู้ในการเพาะเลี้ยงและเก็บเกี่ยวหนอนเยื่อไผ่สามารถแปรรูปหนอนเยื่อไผ่และแปรรูปไม้ไผ่ ความรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ การขายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อเทคโนโลยีมีรายได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- เกษตรกร 33 คน
- ผู้สูงอายุ 4 คน
- ผู้ว่างงาน 4 คน
- คนพิการ 4 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 55 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการเลี้ยงหนอนไม้ไผ่หรือหนอนเยื่อไผ่
- ทุนทรัพยากร: ป่าไผ่

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรม และประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการ
- จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มที่อยู่อาศัยของหนอนเยื่อไผ่
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่
- การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการแปรรูปไม้ไผ่
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการแปรรูปหนอนเยื่อไผ่
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์
- การสนับสนุนอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการตลาดออนไลน์
- ประชุมเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนการดำเนินโครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่บนพื้นที่สูง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกการทำงานขับเคลื่อนงานสิทธิทำกิน การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชุมชน
- เกิดการวางแผนการจัดการพื้นที่ป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยของหนอนเยื่อไผ่ 4 แผน ได้แก่ 1) **แผนป้องกัน** เช่น การทำแนวกันไฟ การลาดตระเวน การแบ่งเขตการดูแลไฟป่า การแบ่งเขตรับผิดชอบดูแลป่า 2) **แผนฟื้นฟู** เช่น การทำฝาย การดูแลรักษาป่าต้นน้ำ ลดการทิ้งขยะลงแม่น้ำ 3) **แผนการใช้ประโยชน์** เช่น การส่งเสริมรายได้กลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ การเพาะพันธุ์หนอนเยื่อไผ่ การจักสานและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ การเก็บหน่อไม้ 4) **แผนเผยแพร่ความรู้** เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน
- มีการขยายพื้นที่ปลูกไม้ไผ่ อย่างน้อยครัวเรือนละ 1 ไร่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการขายหนอนเยื่อไผ่ กิโลกรัมละ 1,000 บาท และสามารถขายพ่อแม่พันธุ์หนอนเยื่อไผ่ 200 - 300 บาท มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1,400 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน
- รายได้จากการแปรรูปไม้ไผ่จำหน่าย ได้แก่ ของใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์การเกษตร ผลิตภัณฑ์ตกแต่ง

- มีทักษะความรู้เรื่องการดูแลหนอนเยื่อไผ่ อาทิ การเพาะเลี้ยง การดูแลรักษา การเก็บผลผลิต การดูแลให้ปลอดโรค และรักษาความสะอาด เป็นต้น
- ปลูกผักหลังบ้านเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน และปลอดภัยต่อสารเคมี

ชุมชน

- องค์กรท้องถิ่น เช่น อบต. สกร. สถานศึกษา คนในชุมชนข้างเคียงสามารถใช้พื้นที่เป็นแหล่งศึกษาดูงาน เรื่องการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่ โดยมีคนในชุมชนให้ความรู้

องค์ความรู้

- การเพาะเลี้ยงหนอนไม้ไผ่แบบครบวงจร

ผลิตภัณฑ์: หนอนเยื่อไผ่, หนอนเยื่อไผ่ทรงเครื่อง, คุกกี้หนอนเยื่อไผ่

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เฟซบุ๊ก, Line ร้านค้าออนไลน์ เช่น Shopee Lazada

18

ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอิว ครูเขียว) จังหวัดเชียงราย

โครงการ	เกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมฮีรี่)
ลักษณะองค์กร	ศูนย์เรียนรู้
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นจุดรวมของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม เช่น ไทลื้อ ขมุ มูเซอ ม้ง เมี่ยน เข่า ที่มีวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถใช้เป็นตัวทุนด้านอาชีพได้ โดยเฉพาะเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจทำให้คนในชุมชนส่วนใหญ่หันไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ข้าวโพด สวนส้ม สวนลิ้นจี่ สวนส้มโอ ตลอดจนพืชผักต่างๆ ส่งผลให้ความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมถูกกลบเลือนไป ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอิว ครูเขียว) หรือ Ban Tong Learn Center ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมมาตั้งแต่ปี 2551 จึงดำเนินโครงการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมฮีรี่) เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้านอาชีพฝ้าย ไหมฮีรี่ ฝ้าย หวาย ในการเลี้ยงและทำเส้นใย ย้อม ทอ รวมถึงแปรรูปสร้างรายได้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็กเยาวชนที่เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสที่เป็นเยาวชนนอกระบบและแรงงานนอกระบบ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และก่อให้เกิดรายได้สร้างความอยู่ดีกินดีมีความสุขในครอบครัวและชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 126 คน

- เกษตรกร 59 คน
- ผู้สูงอายุ 40 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- คนพิการ 3 คน
- ผู้พันโทษ 1 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ 3 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเชียงของ, อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ขบวนการชุมชน

- ทุนทางความรู้: ภูมิปัญญาการทอผ้า, จักสาน, ทำไม้กวาด, ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในท้องถิ่น, ขนมพื้นเมือง และการแปรรูปผลผลิตการเกษตร

กระบวนการเรียนรู้

- จัดพื้นที่กลางของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิด ค้นหา วิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมทักษะความรู้ด้านอาชีพการเกษตร การเตรียมวัตถุดิบ ด้วยการเลี้ยงไหมฮีรี่ แปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมฮีรี่) เช่น การทำเส้นใยให้ได้มาตรฐาน ตกแต่งผืนผ้าด้วยการปัก
- ส่งเสริมทักษะความรู้ทางการตลาดรวมไปถึงช่องทางการจำหน่าย
- เกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมฮีรี่) ในรูปแบบ Event และรูปแบบ Online การทำเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมฮีรี่)
- การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน, การออม, การจัดการหนี้สิน

- การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมอีรี่) และการให้ความรู้ในรูปแบบการตัดเย็บความแปลกใหม่ Mock up และ Moulage ผสมผสานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้วยงานทอ ฝ้าย ให้เป็นศูนย์กลางงานผ้าทอมือและเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน
- สรุบบทเรียนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่
- ถอดบทเรียนโครงการร่วมกัน 4 พื้นที่

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- กลุ่มบ้านทุ่งน่าน้อยมีความประสงค์จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน
- กลุ่มบ้านสันทรายมูลมีการฟื้นฟูกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บ้านสันทรายมูลขึ้นมาใหม่เพื่อรองรับการทำเส้นไหมมาตรฐานและขอเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”
- กลุ่มทอหวายได้มีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มบ้านสันทรายมูลผลิตเส้นไหมมาตรฐานขายได้ราคาสูงขึ้นจากเดิม 1,200 บาท เป็น 1,700 บาท
- ลดรายจ่ายในการซื้อเนื้อสัตว์บริโภค

- มีทักษะความรู้ด้านอาชีพการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมอีรี่ ฝ้าย หวาย) มีแผนงานในการประกอบอาชีพรวมถึงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการ
- เห็นแนวทางการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมอีรี่ ฝ้าย หวาย) วางแผนให้เป็นอย่างศูนย์กลางแพชั่นเชิงรายได้เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพและมีรายได้ มีคุณภาพชีวิต ดีขึ้นสามารถพึ่งพาตนเอง ดูแลสมาชิกในครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน

ชุมชน

- เกิดความมั่นคงทางอาหาร มีการเลี้ยงไหมอีรี่ให้เป็นอาหารโปรตีนของครอบครัว
- เกิดการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ อาทิ กลุ่มทอผ้า กลุ่มแปรรูปหวาย

องค์ความรู้

- ด้านการเลี้ยงไหม การประยุกต์ใช้วัตถุดิบใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์

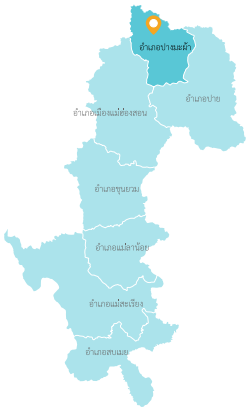
ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอ, เส้นไหม, ผลิตภัณฑ์หวาย
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

21
โครงการ

ภาคเหนือ

เชียงใหม่

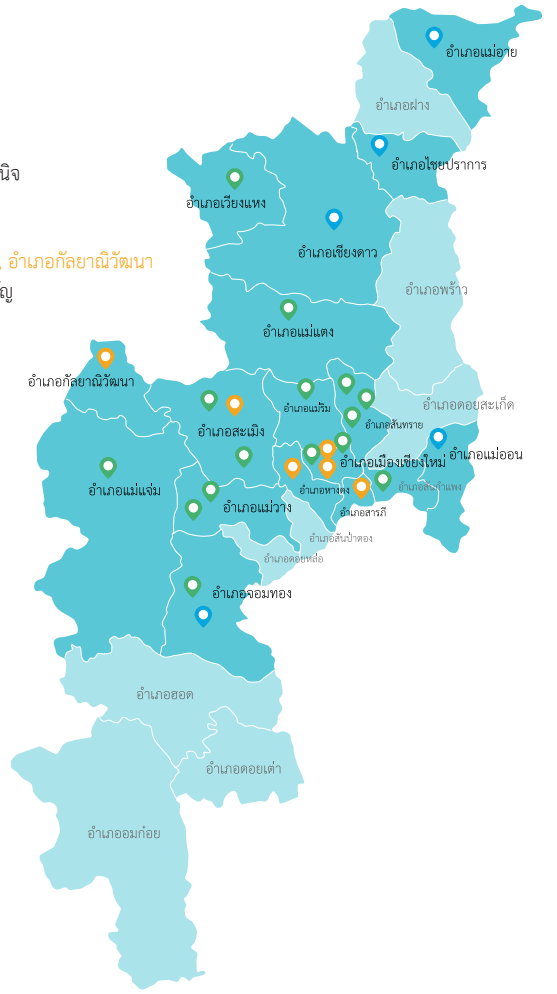

4 โครงการ

- 📍 **กลุ่มคนวัยใส** อำเภอสารภี, อำเภอเมืองเชียงใหม่, อำเภอหางดง
โครงการพัฒนาทักษะชีวิตพ่อแม่วัยรุ่น
- 📍 **มูลนิธิรักเด็ก** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่
โครงการเสริมสร้างพลังเยาวชนชาติพันธุ์สู่ชีวิต
*พื้นที่ดำเนินงาน อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 📍 **มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** อำเภอเมืองเชียงใหม่
โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง
- 📍 **วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้** อำเภอสะเมิง, อำเภอกัลยาณิวัฒนา
โครงการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่สำคัญ
ของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ

13 โครงการ

- 📍 **กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ปูคาเกษตรอินทรีย์ และแปรรูป** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันกำแพง
โครงการส่งเสริมอาชีพการผลิตผลไม้สดเพื่อลดต้นทุน
การปลูกข้าวและพัฒนาทักษะการตลาดออนไลน์
- 📍 **คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** อำเภอเมืองเชียงใหม่, อำเภอสันทราย
โครงการพัฒนาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุของเยาวชน
และแรงงานนอกระบบ
- 📍 **เครือข่ายเขียว สวย หอม** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่, อำเภอแมริม
โครงการสร้างอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์
กลุ่มชาติพันธุ์ม้งคอยสุเทพ-ปุย
- 📍 **มูลนิธิไทยลาหู่** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันทราย
โครงการเลี้ยงผึ้งโพรงสร้างงานสร้างรายได้
*พื้นที่ดำเนินงาน อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนโคกหนองนา** อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสะเมิง
โครงการสร้างเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ผลิตพืชอินทรีย์และแปรรูปผลิตภัณฑ์
- 📍 **วิสาหกิจชุมชน Sazomoo** ตำบลปางหินฝน จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่แจ่ม
โครงการ Sazomoo ฟาร์มเกษตรผสมผสาน
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอจอมทอง
โครงการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์
จากผลผลิตในชุมชนบ้านสันดินแดงและบ้านแม่กลางหลวง
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนคาเฟ่อินทรีย์บ้านหนองเต่า** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่วาง
โครงการหมุดตำข้าว: วิธีการผลิตหมุดตำ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
บนฐานทรัพยากรชุมชนบ้านหนองเต่า บ้านห้วยเกียง และบ้านห้วยอีค่าง
ตำบลแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนบ่อแก้ว ล้วนฉวี** การท่องเที่ยวตำบลบ่อแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสะเมิง
โครงการจัดการเรียนรู้ระบบเกษตรสร้างสรรค์ สร้างงานอาชีพในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงตำบลบ่อแก้ว
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรบนพื้นที่สูง** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเวียงแหง
โครงการส่งเสริมอาชีพปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานภูมิปัญญาชนเผ่า
- 📍 **ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต วัดเจดีย์แม่ศรี** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันทราย
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนด้วยหลักอุโบสถศีลเป็นอยู่อย่างพอเพียง
- 📍 **ศูนย์การเรียนรู้มอวาคี** จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่วาง
โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตชุมชนเพื่อสนับสนุนกองทุนการศึกษาของชุมชน
ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านซ้อแล
- 📍 **สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ** อำเภอแม่แตง
โครงการสร้างงานจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเพิ่มรายได้

4 โครงการ

- 📍 **มูลนิธิพัฒนานานาณาเผ่าไร้พรมแดน**
อำเภอแม่เมาะ, อำเภอไชยปราการ
โครงการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชนวิถีใหม่
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนแม่ท้าวออร์แกนิก** อำเภอแม่เอน
โครงการส่งเสริมอาชีพต่อยอดการเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว** อำเภอเชียงดาว
โครงการยกระดับการเรียนรู้ความเสมอภาค
สร้างงานจากวัสดุเหลือใช้การสานถ้วยบ้านหัวทุ่ง
- 📍 **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย** อำเภอจอมทอง
โครงการขยายผลหลักสูตรการทอผ้าและย้อมผ้าสีธรรมชาติ
เพื่อยกระดับทักษะอาชีพสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

19

มูลนิธิพัฒนนานาเฝ้าไร่พรมแดน จังหวัดเชียงใหม่

- โครงการ** ส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
ในชุมชนวิถีใหม่
- ลักษณะองค์กร** องค์กรไม่แสวงหากำไร
- ประเภทโครงการ** โครงการต่อยอดและขยายผล
- ประเภทอาชีพ** เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

มูลนิธิพัฒนนานาเฝ้าไร่พรมแดน เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีภารกิจพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะชุมชนชาติพันธุ์ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ปี 2564 มูลนิธิฯ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชนวิถีใหม่ ทำให้ผู้เรียนรู้มีทักษะด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น และเกิดกลุ่มพัฒนาอาชีพขึ้นใน 4 ชุมชน ปี 2565 มูลนิธิฯ จึงต่อยอดการทำโครงการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชนวิถีใหม่ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเยาวชนและแรงงานนอกระบบได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว เป็นต้นแบบการจัดการบริหารหนี้สินและค่าใช้จ่ายครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบมีสุขภาพที่ดีจากการบริโภคผักสะอาดจากเกษตรอินทรีย์ในครอบครัว

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- เกษตรกร 30 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 70 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอมะออย, อำเภอยะปราชัย จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: การเลี้ยงหมูดำ

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาทักษะความรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพปลอดภัยด้านการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้สารเร่ง การผสมอาหาร การดูแลสุขภาพสัตว์
- พัฒนาความรู้เชิงปฏิบัติการด้านการเลี้ยงสัตว์เบื้องต้น การผสมอาหารอินทรีย์ การดูแลรักษาโรค
- การจัดการระบบตลาดในชุมชน การพัฒนาระบบตลาดออนไลน์
- ส่งเสริมความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพในชุมชน
- การทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย
- การสรุปทบทวน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ได้เรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการโครงการครบทุกมิติ
- เกิดเครือข่ายการทำงานพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ เช่น ปศุสัตว์อำเภอ เป็นต้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะอาชีพการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีการวางแผนบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การบริหารจัดการกลุ่มการตลาดออนไลน์
- เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว
- ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น

ชุมชน

- เกิดกลุ่มพัฒนาอาชีพที่สามารถส่งต่อความรู้ให้คนในชุมชน
- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตรคู่มือด้านการเลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรหลังบ้าน การทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนครอบครัว อนามัยเจริญพันธุ์
- ชุดเครื่องมือในการทำโครงการ เช่น รายงานความก้าวหน้าการเงิน เป็นต้น
- การทำกิจกรรมการเสริมแนวคิดและทักษะการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพในชุมชน การจัดการระบบตลาดในชุมชน และพัฒนาระบบออนไลน์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย

ผลิตภัณฑ์: การเกษตร, หมูดำ
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

- ลงพื้นที่ติดตามการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายและการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- การจัดทำบัญชีครัวเรือนและต้นทุนการประกอบอาชีพ
- เวทีประชุมสรุปผลการดำเนินงาน
- กาดนัดความรู้
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การเลี้ยงไก่อินทรีย์และอาหารสัตว์อินทรีย์

- เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- ยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้สนใจเลี้ยงไก่แบบครบวงจร มีความเข้าใจเรื่องห่วงโซ่อาหาร และสามารถต่อยอดสู่ทักษะอาชีพที่ตนเองสนใจ
- เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ในห่วงโซ่อาชีพการเลี้ยงไก่ เช่น การเลี้ยงไก่เนื้ออินทรีย์ การเลี้ยงไก่ไข่ การแปรรูป การเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย และการปลูกข้าวโพดอาหารสำหรับเลี้ยงสัตว์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายผู้ผลิตอาหารปลอดภัยด้านพืชผลการเกษตรและผู้ผลิตไก่ไข่อินทรีย์เพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์อินทรีย์เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 500-2,500 บาทต่อรอบการผลิต
- มีรายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่ก่อนหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 1,000-8,000 บาท และไก่เนื้อเฉลี่ย 500-2,000 บาทต่อรุ่น และรายได้จากการแปรรูปและการตลาด 100-1,000 บาทต่อเดือน
- มีแผนชีวิต สามารถเลือกประกอบอาชีพตามห่วงโซ่การเลี้ยงไก่อินทรีย์แบบครบวงจร

ชุมชน

- มีอาหารประเภทโปรตีนที่ปลอดภัยไว้บริโภคในครัวเรือนคือ ไก่ไข่และเนื้อไก่ ทำให้มีสุขภาพที่ดี
- ลด ละ เลิกใช้สารเคมี

องค์ความรู้

- ห่วงโซ่อาหารการเลี้ยงไก่อินทรีย์แบบครบวงจร

ผลิตภัณฑ์: ไก่เนื้ออินทรีย์, ไก่ไข่อินทรีย์
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ ยกระดับการเรียนรู้ความเสมอภาค
 สร้างงานจากวัสดุเหลือใช้
 การสานก้วยบ้านหัวทุ่ง

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน

ประเภทโครงการ โครงการต่อยอดและขยายผล

ประเภทอาชีพ แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

บ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และหัตถกรรมคือ การสานก้วย หรือ ตะกร้าสำหรับใส่ผัก และผลผลิตทางการเกษตร ปี 2565 วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว จึงคิดต่อยอดความรู้เรื่องการสานก้วยด้วยการดำเนินโครงการยกระดับการเรียนรู้ความเสมอภาค สร้างงานจากวัสดุเหลือใช้ การสานก้วยบ้านหัวทุ่ง เพื่อสร้างอาชีพจากเศษวัสดุเหลือใช้จากการสานก้วย เพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มเยาวชนและแรงงานนอกระบบ ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เดิมเป็นปราชญ์ชุมชนหรือวิทยากรชุมชนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาชีพการสานก้วย รวมถึงพัฒนาและส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์และออฟไลน์ อนุรักษ์ทรัพยากรควบคู่กับการใช้ทรัพยากรจากไม้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 21 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- คนพิการ: ทางกรมองเห็น 5 คน, ทางการได้ยิน 6 คน, ทางสติปัญญา 1 คน, ทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 12 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ป่าชุมชนบ้านหัวทุ่ง
- ทุนภูมิปัญญา: องค์ความรู้ด้านการสานก้วย

กระบวนการเรียนรู้

- ฝึกอบรมทักษะชีวิต/การดูแลสุขภาพพื้นฐานและให้ความรู้ความเข้าใจการใช้ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้กรอบแนวคิด BCG
- อบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการพัฒนาวิทยากรชุมชนและปราชญ์ชุมชน
- อบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้การจักสานก้วยบ้านหัวทุ่ง
- อบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปเศษวัสดุเหลือใช้จากการสานก้วย (ถ่านชาร์โคลจากเส้นตอก)
- อบรมเชิงปฏิบัติการผลิตภัณฑ์ใหม่จากถ่านชาร์โคลและบรรจุภัณฑ์ (ยาสีฟันและสบู่ชาร์โคล)
- อบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างช่องทางการตลาด (สื่อออนไลน์)
- การบริหารจัดการการเงิน/บัญชี การคำนวณต้นทุน การตั้งราคาขาย การทำแผนธุรกิจ และการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างนิสัยการออม
- เวทีสรุปบทเรียนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาการจักสาน
- เวทีสรุปบทเรียนและคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดศูนย์การเรียนรู้การจัดการภูมิปัญญาการจักสานกล้วย
- เกิดการรวมกลุ่มแปรรูปจากผงถ่านชาร์โคล
- เกิดกลุ่มปราชญ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน
- เกิดกระบวนการทำงานระหว่างบุคคล ชุมชน สถาบันการศึกษา ภาคีเครือข่ายทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา 1 คน โดยเรียนต่อกับ สกร. ในพื้นที่
- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากสายพานอาชีพจักสานกล้วย (รับจ้างสานกล้วย)
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมสามารถยกระดับเป็นวิทยากรหรือปราชญ์ชุมชนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาชีพการจักสานกล้วยให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่ได้
- มีรายได้-ลดรายจ่ายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุเหลือใช้ (เศษไม้/เส้นตอก) ที่ได้จากการจักสานกล้วย มาพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การทำถ่านชาร์โคล การทำสบู่ชาร์โคล ยาสีฟัน และแชมพู
- มีการออมเงินเพื่อเป็นสวัสดิการครัวเรือนและเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพต่อไป

ชุมชน

- ครอบครัวปราชญ์ชุมชนมีรายได้จากการเป็นนักร้องสื่อความหมายการท่องเที่ยวในชุมชน
- เกิดพื้นที่กลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคน 3 วัย

องค์ความรู้

- คู่มือการเรียนรู้การจักสานกล้วยที่ให้ผู้สนใจใช้เรียนรู้ เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเอง
- วางแผนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับ สกร. และโรงเรียนในพื้นที่

ผลิตภัณฑ์: ถ่านชาร์โคล, สบู่ชาร์โคล, แชมพูชาร์โคล, ยาสีฟันชาร์โคล

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง, ของที่ระลึกในงานพิธีต่าง ๆ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีการรวบรวมลายผ้าทอจกกะเหรี่ยง และทดลองทอเป็นผ้าผืนต้นแบบ เพื่อเป็นองค์ความรู้ในชุมชน จนเกิดเป็นลายผ้าทอผืนใหม่ที่มีชื่อเป็นภาษากะเหรี่ยงและภาษากลาง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เดือนละ 4,500-5,000 บาท รายได้เสริมเดือนละ 2,000-2,500 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและครอบครัว
- มีความรู้และทักษะในการทอผ้าจกตามแบบพื้นถิ่น สามารถนำความรู้มาปรับใช้เพื่อให้เข้ากับบริบทและทักษะเดิมของตนเอง
- คิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างรายได้ให้ครอบครัว เช่น ผ้าคลุมไหล่ ย่อม เป็นต้น
- รู้จักวางแผนชีวิต
- ยกกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

ชุมชน

- ชุมชนมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับเป็นที่รู้จักมากขึ้น
- มีแหล่งเรียนรู้ด้านผ้าทอระดับตำบล

องค์ความรู้

- ชุดความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกไม้ ใบไม้ ดิน และสनिมน้ำห้วยที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ผลิตภัณฑ์: ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย เช่น เสื้อ, กระโปรง, กางเกง, ย่อม, กระเป๋า, ผ้าคลุมไหล่

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เฟซบุ๊กวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย, บูธแสดงสินค้า

23

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ปุคาเกษตรอินทรีย์ และแปรรูป จังหวัดเชียงใหม่

- โครงการ** ส่งเสริมอาชีพการผลิตมูลไส้เดือน เพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวและ พัฒนาทักษะการตลาดออนไลน์
- ลักษณะองค์กร** องค์กรชุมชน
- ประเภทโครงการ** โครงการใหม่
- ประเภทอาชีพ** เกษตรกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลแม่ปุคา จังหวัดแม่เชียงใหม่ ที่มีกลุ่มคนทำงานรับจ้างทั่วไปมากถึง ร้อยละ 51 ต้องกลายเป็นแรงงานนอกระบบในพื้นที่ ซึ่งในช่วงวิกฤติดังกล่าวกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ปุคาเกษตรอินทรีย์และแปรรูปร่วมกับเทศบาลตำบลแม่ปุคาส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไส้เดือน ที่กลายเป็นต้นทุนความรู้ของพื้นที่ ปี 2565 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ปุคาเกษตรอินทรีย์และแปรรูป จังหวัดเชียงใหม่ จึงต่อยอดการทำงานด้วยการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพการผลิตมูลไส้เดือนเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวและพัฒนาทักษะการตลาดออนไลน์ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความรู้ในการผลิตมูลไส้เดือนเพื่อลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าวและผลผลิตทางการเกษตร มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และจำหน่ายในตลาด

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 144 คน

- เกษตรกร 72 คน
- ผู้สูงอายุ 45 คน
- ผู้ว่างงาน 18 คน
- คนพิการ 9 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบข่ายทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การเลี้ยงไส้เดือน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเตรียมงาน วิเคราะห์สถานการณ์พื้นที่ ความพร้อมของผู้ร่วมเรียนรู้ในการเข้าร่วมการพัฒนาทักษะอาชีพ
- เวทีชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการในพื้นที่ดำเนินงานกับทีมงานจากตัวแทนหมู่บ้าน
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตมูลไส้เดือนดิน การลดต้นทุนในการเพาะปลูกข้าว การแปรรูปข้าว และผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าวแต่น นํ้ามันรำข้าว
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำการตลาดออนไลน์ และการสร้างนวัตกรรม
- ทดลองจำหน่ายสินค้าในตลาดออนไลน์และในชุมชน
- เวทีถอดบทเรียนผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน ชุมชนใกล้เคียง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดผู้นำตามธรรมชาติ
- เกิด 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) กลุ่มอาชีพผลิตมูลไส้เดือน 2) กลุ่มอาชีพผลิตสับุ้แซมพู 3) กลุ่มอาชีพผลิตข้าวแต่น 4) กลุ่มผลิตน้ำมันรำข้าว 5) กลุ่มผลิตสาโทและน้ำส้มสายชู

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน ดังนี้
 - 1) กลุ่มอาชีพผลิตมูลไส้เดือน มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 500 บาทต่อเดือน ลดรายจ่ายจากการซื้อปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยคอกชนิดอื่นได้ 50-100 บาท
 - 2) กลุ่มอาชีพผลิตสับุ้แซมพู ลดรายจ่ายได้ 100-200 บาทต่อเดือน
 - 3) กลุ่มอาชีพผลิตข้าวแต่น มีรายได้เฉลี่ย 300 ต่อเดือน
 - 4) กลุ่มผลิตน้ำมันรำข้าว (ใช้เป็นเครื่องสำอาง) ลดรายจ่ายในการซื้อครีมบำรุง 50-100 บาทต่อเดือน
 - 5) กลุ่มผลิตสาโทและน้ำส้มสายชูลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อสุราดื่มและผลิตน้ำส้มสายชูเพื่อใช้ในครัวเรือนได้ 500 บาทต่อเดือน
- คิดค้นสูตรค็อกเทลที่มีสาโทเป็นส่วนประกอบชื่อว่า “ค็อกเทลล้านนา”

ชุมชน

- เกิดการนำนวัตกรรมมาใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าที่มาจากฐานชุมชน อาทิ น้ำมันรำข้าวสกัดเย็น ข้าวแต่นแซมพู สับุ้ ค็อกเทลล้านนา
- ผู้ร่วมเรียนรู้ รู้สึกว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมากยิ่งขึ้น จนเกิดผู้นำกลุ่มตามธรรมชาติ ค้นพบศักยภาพของตนเอง เพื่อส่งต่อโอกาสให้ผู้อื่น

องค์ความรู้

- การผลิตมูลไส้เดือนเพื่อลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าวและผลผลิตทางการเกษตร

ผลิตภัณฑ์: มูลไส้เดือนแบบผง, มูลไส้เดือนแบบอัดเม็ด, น้ำมันหมักมูลไส้เดือน, ข้าวแต่น้ำแดงโม, น้ำมันรำข้าว, ผงจมูกข้าว, แซมพูน้ำมันรำข้าว, สับุ้ น้ำมันรำข้าว, สาโท, น้ำส้มสายชู, ลูกแป้งข้าวหมาก

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน และขายผ่านออนไลน์ Shopee TIKTok และเฟซบุ๊ก ในรูปแบบลงสินค้าจำหน่ายและไลฟ์สด

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	พัฒนาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	บริการสุขภาพ

ที่มาและความสำคัญ

ปี พ.ศ. 2567 ประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 13 ล้านคน หรือร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุแบบสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ขณะที่อัตราการเกิดลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญ เด็กเกิดใหม่ลดลง วัยแรงงานลดลง ส่งผลถึงความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เศรษฐกิจ รายได้ อย่างไรก็ตาม การรับมือกับสังคมสูงวัยถือเป็นบทบาทหน้าที่แต่ละองค์กร ในส่วนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทำหน้าที่ผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพออกสู่สถานพยาบาลต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง จึงพลิกวิกฤติเป็นโอกาส ดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพการดูแล ผู้สูงอายุของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ นำองค์ความรู้ด้านการบริหารมาพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพดูแลผู้สูงอายุ และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และพัฒนาทักษะอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 33 คน

- แรงงานนอกระบบ 18 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 15 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองเชียงใหม่, อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การบริหารผู้สูงอายุ
- **ทุนชุมชน:** ความพร้อมของบุคลากรและสถานที่ ได้แก่ โรงพยาบาล พยาบาล นักกายภาพบำบัด ที่สามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้ และกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- จัดให้มีการเรียนรู้ในหัวข้อที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพพื้นฐาน ซึ่งจะมีอยู่ในหมวดวิชาแนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- จัดการประชุมเพื่อชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการ
- ลงพื้นที่ร่วมกับชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ และรับสมัครผู้ร่วมเรียนรู้ตามคุณสมบัติที่กำหนด สัมภาษณ์รายบุคคล
- ฝึกอบรมภาคทฤษฎี 1) หมวดความรู้ทั่วไปของผู้สูงอายุ 2) หมวดการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุ 3) หมวดวิชาการจัดการดูแลผู้สูงอายุ 4) หมวดการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง 5) หมวดวิชาการประเมินภาวะวิกฤต การช่วยชีวิต การปฐมพยาบาลการส่งต่อ และการดูแลผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย
- ฝึกทักษะการดูแลผู้สูงอายุในห้องปฏิบัติการที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ฝึกทักษะปฏิบัติการในสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ
- เสริมสร้างการเรียนรู้โดยเพิ่มการฝึกอบรมทักษะการจัดการด้านการเงินและการวางแผนการเงินเพื่ออนาคต และการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ในลักษณะที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ใช้ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง
- การร่วมกันสร้างพื้นที่กลาง ประกอบด้วยพื้นที่ในชุมชน และพื้นที่ออนไลน์
- การประชุมถอดบทเรียน เพื่อให้ได้ชุดความรู้การพัฒนาความรู้ และทักษะในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

- ได้เรียนรู้และสามารถอธิบายถึงความสำคัญและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ มีความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพพื้นฐานกายและใจของบุคคล ครอบครัวและชุมชน

ชุมชน

- ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่อยู่ในพื้นที่ที่ร่วมเรียนรู้ไปฝึกปฏิบัติ มีคุณภาพชีวิตดีและได้รับการดูแลที่ดี
- ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สามารถนำเวลาไปปฏิบัติงาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ได้รูปแบบการส่งเสริมอาชีพการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลการดำเนินการในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้หลักจากการทำงานประจำในสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ เฉลี่ย 9,000-15,000 บาทต่อเดือน รับจ้างดูแลผู้สูงอายุ หรือเยาวชนบางส่วนมีรายเสริมระหว่างศึกษาต่อ เฉลี่ย 500-800 บาทต่อวัน

ผลิตภัณฑ์: การบริการผู้สูงอายุ
ช่องทางจัดจำหน่าย: ในชุมชน

เครือข่ายเขียว สวย หอม จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	สร้างอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ดอยสุเทพ-ปุย
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, บริการท่องเที่ยว

ที่มาและความสำคัญ

ดอยสุเทพ-ปุย ถือเป็นพื้นที่ที่มีต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เอื้อต่อการสร้างรายได้ของประชาชนในพื้นที่ ทั้งด้านผลผลิตทางการเกษตรและการท่องเที่ยว แต่ก็มีปัญหาที่สะสมมายาวนาน ได้แก่ การใช้ที่ดิน ปัญหาการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยาน โครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการน้ำ จำนวนนักท่องเที่ยว ชะลอความปลอดภัยจากการเดินทาง รวมถึงปัญหาไฟป่าและฝุ่นควันที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ท่ามกลางวิกฤตปัญหาดังกล่าว เครือข่ายเขียวสวยหอม จึงดำเนินโครงการสร้างอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ม้งดอยสุเทพ-ปุย โดยร่วมมือกับสมาคมหลายใจเชียงใหม่ เครือข่ายสิ่งแวดล้อมม้งดอยสุเทพ-ปุย และภาคีเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน หนุนเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ในการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ พัฒนาทักษะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อเป็นต้นทุนด้านการท่องเที่ยว และการเกษตร โดยส่งเสริมให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน รวมถึงปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางการเกษตร ให้คนในชุมชนมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 128 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 22 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองเชียงใหม่, อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนวัฒนธรรม: ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

กระบวนการเรียนรู้

- การสร้างพื้นที่กลางและการเสริมสร้างพลังกลุ่ม เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์และพัฒนาแผนการท่องเที่ยวของชุมชน
- กระบวนการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร ด้านการบริการ และจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยว การทำของที่ระลึก การยกระดับอาหาร และการนำเที่ยว
- กระบวนการเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านการตลาดและผลิตสื่อประชาสัมพันธ์แก่เยาวชนนอกระบบ เช่น ออกแบบโลโก้ของที่ระลึกท่องเที่ยวชุมชน แผนที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ สร้างเพจแนะนำการท่องเที่ยวชุมชน การผลิตสื่อจาก Canva พัฒนาระบบการเรียนรู้งานออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ และเทคนิคการเป็นช่างภาพของบ้านดอยปุย

- การพัฒนาทักษะอาชีพและการประกอบการที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน การผลิตคลิป์วิดีโอสั้น การจัดทริปทดลองการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้มีส่วนร่วมทำคลิป์วิดีโอสั้น และแผนที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ชุมชน
- อบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์
- การพัฒนาทักษะชีวิตด้านการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
- เวทีพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวตามหลัก BCG
- เวทีนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์โดยกลุ่มชาติพันธุ์ม้งดอยสุเทพ-ปุย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ การนำเที่ยว, กิจกรรมอบรมการทำสบู่, พวงกุญแจ, ปลุกผักอินทรีย์, การรับ-ส่งนักท่องเที่ยว, การเช่าชุดม้ง, ผ้าเขียนเทียน
- มีทักษะความสามารถเป็นไกด์ชุมชน, นำนักท่องเที่ยวเดินเที่ยวชมหมู่บ้าน, บอกเล่าเรื่องราว วิถีชีวิตความเป็นชาติพันธุ์ม้งให้กับนักท่องเที่ยว

ชุมชน

- เห็นโอกาสในการเพิ่มรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์จากต้นทุนสำคัญของชุมชน ได้แก่ การร่วมกันดูแลป่า, ป้องกันไฟป่า, ทำแนวกันไฟ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20
- เกิดข้อเสนอของชุมชนในการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างชุมชนต่าง ๆ ได้แก่ ผ่านกกก - ชุนช่างเคี่ยน - ดอยปุย
- บริษัท Touring Center, บริษัท เอฟเวอร์กรีนทัวร์, Camp Story ซึ่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะของผู้ร่วมเรียนรู้ รวมทั้งหนุนเสริมช่องทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ให้กว้างขวางมากขึ้น

ผลิตภัณฑ์: ไกด์, บริการรับ - ส่งนักท่องเที่ยว, กิจกรรมอบรมการทำสบู่, พวงกุญแจ, ผักอินทรีย์, บริการเช่าชุดม้ง, ผ้าเขียนเทียน

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

26

มูลนิธิไทยลาหู่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	เลี้ยงผึ้งโพรงสร้างงานสร้างรายได้
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหากำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ที่ผ่านมา มูลนิธิไทยลาหู่ร่วมกับองค์กรภาคีและแหล่งทุนเอกชนจากต่างประเทศ เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกไม้ผลยืนต้น การเลี้ยงสัตว์เล็กเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ แต่ชาวบ้านยังคงเผชิญกับปัญหาเดิม ๆ โดยเฉพาะต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพต่อไปได้ มูลนิธิไทยลาหู่ จึงดำเนินโครงการเลี้ยงผึ้งโพรงสร้างงานสร้างรายได้ เพื่อสร้างรายได้จากการเลี้ยงผึ้งโพรง ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และครอบครัวโดยไม่ต้องออกไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 88 คน

- เกษตรกร 64 คน
- ผู้สูงอายุ 17 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 7 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งโพรง
- ทุนทรัพยากร: ป่าชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- อบรมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจ
- อบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งโพรง
- ศึกษาดูงาน
- สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งโพรง
- การออมและการจัดการบัญชีครัวเรือน
- การสร้างเครือข่ายเพื่อเรียนรู้หนุนเสริมซึ่งกันและกัน
- วางแผนและออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีสรุปบทเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เรียนรู้การบริหารจัดการโครงการโดยเฉพาะ การทำงานกับกลุ่มผู้เรียนรู้ที่มีความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ความแตกต่างทางระดับการศึกษาและความต่างระหว่างวัย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความภาคภูมิใจที่สามารถผลิต และสร้างผลิตภัณฑ์ของตนเองได้
- มีการทำสวนเกษตรหลังบ้านลดรายจ่ายในครอบครัว

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้ง เพื่อช่วยเหลือแบ่งปัน และเรียนรู้ร่วมกัน
- กลุ่มเครือข่ายมีการรวมตัวกันทำการตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีราคาดีขึ้น

องค์ความรู้

- ด้านการเลี้ยงผึ้งโพรง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์: น้ำผึ้ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: -

27

วิสาหกิจชุมชนโคกหนองนา อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	สร้างเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ ผลิตพืชอินทรีย์และแปรรูปผลิตภัณฑ์
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลแม่สาบ และตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนบนพื้นที่สูง ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่มีต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้น การจะแก้ปัญหาและช่วยให้ประชาชนสามารถมีรายได้ควบคู่กับการอยู่กับธรรมชาติได้อย่างสมดุล ควรมีการปรับแนวคิด เปลี่ยนวิธีทำบนฐานวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ใช้ภูมิปัญญาและ วัตถุดิบในชุมชนในการพัฒนาควบคู่กับการประยุกต์ใช้หลักการ พัฒนา BCG MODEL ซึ่งที่ผ่านมามีกลุ่มที่ขับเคลื่อนการทำ เกษตรอินทรีย์อยู่บ้าง วิสาหกิจชุมชน โคกหนองนา อำเภอสะเมิง จึงมีแนวคิดขยายผลการดำเนินงาน รวมถึงพัฒนากลุ่มที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน และกลุ่มแปรรูปถั่วลิสงที่ยังไม่เกิดรายได้ให้พัฒนา กระบวนการแปรรูปเป็นการแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์ จึงดำเนินโครงการสร้างเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ผลิตพืชอินทรีย์ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชน นอกระบบและแรงงานนอกระบบ ให้มีความรู้ มีรายได้จากการปลูกพืชอินทรีย์และการแปรรูป เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ และสร้างสัมพันธ์เครือข่ายกลุ่มอาชีพต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 77 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 50 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 17 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: การทำเกษตรอินทรีย์

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีชี้แจงโครงการ
- เวทีวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ด้านศักยภาพและความต้องการ และออกแบบกระบวนการ
- ให้ความรู้ด้านสวัสดิการสังคมทุกช่วงวัย และวิธีการสร้าง สวัสดิการด้วยพลังการรวมกลุ่ม
- ให้ความรู้ด้านการวางแผนการผลิต
- อบรมและฝึกปฏิบัติการแปรรูปอาโวคาโด แปรรูปพริก/ กระเทียม/ถั่ว และฝึกปฏิบัติการ แปรรูปสมุนไพรร เช่น การผลิตข้าวพุกแบบมีไส้ถั่วแดงและไม่มีไส้
- ให้ความรู้เรื่องการปลูก การดูแลรักษา การเพาะกล้า การทำปุ๋ยหมัก และการใช้สารชีวภัณฑ์
- ให้ความรู้หลังการเก็บเกี่ยว การคัด ตัดแต่ง การแพค เพื่อขนส่ง
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมเรียนรู้ และคณะทำงาน และการทบทวนแผนการผลิต
- ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์การตลาด เบื้องต้นและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง การคำนวณด้านต้นทุน การผลิต เพื่อกำหนดราคาสินค้าและการบริหารจัดการกลุ่ม
- ให้ความรู้เทคนิคการถ่ายภาพ การทำคลิปวิดีโออย่างง่าย การทำวิดีโอใน TikTok และให้ความรู้การตลาดออนไลน์
- เวทีเสริมพลังและเสริมสร้างกระบวนการทำงานเป็นทีม
- ถอดบทเรียนผู้ร่วมเรียนรู้และคณะทำงาน
- กิจกรรมแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ของหน่วยจัดการเรียนรู้ โดยมีผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่ายคือ ผักแพค น้ำจิ้มสุก น้ำจิ้มซีฟู้ด น้ำสลัดอาโวคาโด ถั่วเคลือบกะทิ นมอาโวคาโด เนยถั่วลิสง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความเชื่อมโยงกลุ่มอาชีพที่แบ่งเป็นฝ่ายผลิต คือ กลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์ และฝ่ายยกระดับผลผลิตโดยการแปรรูป
- เกิดการรวมกลุ่ม 4 กลุ่มอาชีพ คือ 1) กลุ่มผักอินทรีย์สามารถเข้าร่วมกับสะเมิงออร์แกนิก 2) กลุ่มแปรรูปถั่วเข้าร่วมกับวิสาหกิจชุมชนถั่วลิสงแปลงใหญ่ 3) กลุ่มผลิตภัณฑ์บ้านโป่งกวาวคือ การแปรรูปพริก กระเทียม และ 4) กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านผายองด้านการทำข้าวปลูกดอยและการแปรรูปอาโวคาโด

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - 1) กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ สามารถทำผักแพคและผาก กลุ่มสะเมิงออร์แกนิกจำหน่ายมีรายได้เฉลี่ย 6,500 บาท ต่อครอบครัวต่อเดือน
 - 2) กลุ่มแปรรูปถั่ว สามารถผลิตถั่วเคลือบกะทิ เนยถั่วจำหน่ายใน 2 ลักษณะคือ ตั้งแฉงจำหน่ายราคาถูกในชุมชน และบรรจุภัณฑ์สวยงามจำหน่ายตลาดนอกชุมชน มีรายได้เข้ากลุ่มทั้งสิ้น 8,000 บาท (หลังเรียนรู้จนถึงเดือนมิถุนายน 2566)

- 3) กลุ่มแปรรูปพริก กระเทียม ได้ผลิตภัณฑ์น้ำจิ้มสุกี้ และน้ำจิ้มซีฟู้ด จำหน่ายร้านค้าในชุมชน มีรายได้เข้ากลุ่มทั้งสิ้น 3,000 บาท (หลังเรียนรู้จนถึงเดือนมิถุนายน 2566)
 - 4) กลุ่มแปรรูปอาโวคาโด ยกระดับข้าวปลูก มีรายได้เข้ากลุ่มทั้งสิ้น 6,000 บาท (หลังเรียนรู้จนถึงเดือนมิถุนายน 2566)
- ผลิตสินค้าจำหน่ายในชื่อแบรนด์ “สะเมิงออร์แกนิก”

ชุมชน

- เด็กครอบครัวยากจนได้รับทุนการศึกษาต่อระดับ ปวช. และ ปวส. จำนวน 2 คน
- สารเคมีตกค้างในพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ลดลง

องค์ความรู้

- การแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์: มีผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่ายคือ ผักแพค, น้ำจิ้มสุกี้, น้ำจิ้มซีฟู้ด, น้ำสลัดอาโวคาโด, นมอาโวคาโด, ถั่วเคลือบกะทิ, เนยถั่วลิสง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ร้านค้าในชุมชน และกลุ่มสะเมิงออร์แกนิก

28

วิสาหกิจชุมชน Sazomoo ตำบลปางหินฝน จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	Sazomoo ฟาร์มเกษตรผสมผสาน
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ผลการสำรวจพันธุ์พืชในแปลงเกษตรบ้านแม่หงานหลวง ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบความหลากหลายของพันธุ์พืช ลดลงไม่ต่ำกว่า 10 ชนิด ที่ล้วนเคยเป็นพืชปลอดสารเคมีที่ใช้บริโภคภายในครัวเรือนและแจกจ่าย โดยปัจจุบันต้องนำเข้าภายนอก ซึ่งหากปล่อยให้ความหลากหลายของระบบนิเวศในพื้นที่คงสูญหายไป วิสาหกิจชุมชน Sazomoo ตำบลปางหินฝน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่อนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน ปกป้องและอนุรักษ์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จึงดำเนินโครงการ Sazomoo ฟาร์มเกษตรผสมผสาน เพิ่มความหลากหลายในระบบเกษตร และเพิ่มความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาศักยภาพด้านการแปรรูปผลผลิตของท้องถิ่น รวมถึงสร้างพื้นที่การเรียนรู้และฝึกฝนในการผลิตอาหารให้เป็นห่วงโซ่ที่เข้มแข็งในระดับชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 62 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 38 คน
- ผู้สูงอายุ 3 คน
- แม่เลี้ยงเดี่ยว 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาด้านการใช้พืชสมุนไพร งานหัตถกรรม และงานจักสาน
- ทุนทางสังคม: เครือข่ายองค์กรชุมชนในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน
- ทุนทรัพยากร: ป่าไม้ กาแฟ

กระบวนการเรียนรู้

- จิตตปัญญา: การเข้าใจตัวเองเข้าใจผู้อื่น
- ส่งเสริมการเลี้ยงกบ 2,000 ตัว ปลา 6,000 ตัว ไก่ 300 ตัว เรียนรู้กระบวนการเลี้ยงกบครบวงจร เช่น การคัดเลือกพันธุ์, เพาะพันธุ์, การอนุบาลวัยอ่อน, การดูแลและป้องกันโรค วิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภค และแนวโน้มตลาดทั้งภายในและภายนอก การเรียนรู้แนวทางการแปรรูป และการจำหน่าย
- ส่งเสริมการปลูกผัก 8 ชนิด การเรียนรู้กระบวนการปลูกผักแบบผสมผสานให้มีกินตลอดปี (การวางแผน, การเพาะกล้า, การปลูกและดูแล, การป้องกันศัตรูพืชการเก็บเกี่ยว)
- ฝึกทักษะการผลิตไปไอชาร์ทและปุ๋ยหมัก
- การจัดทำบัญชีพื้นฐานเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ จัดการวัตถุดิบ วิเคราะห์ต้นทุน การกำหนดราคา
- การถอดบทเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ อาทิ ผู้เชี่ยวชาญด้านกบ ไข่ และปลา

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมและลดรายจ่ายจากการเลี้ยง ไข่ กบ ปลา ฯลฯ
- มีทักษะและศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้วยอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
- รู้จักพัฒนาการงาน การเงิน และพัฒนาตนเองให้ตื่นรู้ อย่างเท่าทัน เพื่ออยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างเท่าเทียม

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชน โดยมีกลุ่มเลี้ยงไข่ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงกบ กลุ่มปลูกผัก และกลุ่มเผาถ่านไบโอชาร์ เป็นต้น โดยมีกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้เป็นคนออกแบบและวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนา กลุ่มอาชีพให้เกิดความเข้มแข็ง

องค์ความรู้

- ด้านการสร้างความมั่นคงทางอาหารสไตล์ Sazomoo ตำบลปางหินฝน

ผลิตภัณฑ์: ปลา, กบ, ไข่, ผัก, ถ่านไบโอชาร์
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

20

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่

- โครงการ** พัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากผลผลิตในชุมชนบ้านสันดินแดงและบ้านแม่กลางหลวง
- ประเภทโครงการ** โครงการใหม่
- ประเภทอาชีพ** หัตถกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์
- ประเภทหน่วยงาน** องค์กรชุมชน

ที่มาและความสำคัญ

บ้านสันดินแดง และบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน และรับจ้างเป็นแรงงานที่ผ่านมามีคนในชุมชนได้มีการดำเนินการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้เสริมให้คนในชุมชน แต่ยังคงขาดทักษะ ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากผลผลิต ในชุมชนบ้านสันดินแดงและบ้านแม่กลางหลวง เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม และสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงาน ตลอดจนสร้างเครือข่ายในการสร้างผลิตภัณฑ์จากผลผลิตในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 62 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 8 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: งานหัตถกรรม งานจักสาน
- ทุนทางสังคม: เครือข่ายองค์กรชุมชนในพื้นที่ เช่น มูลนิธิไทยรักษ์ป่า สกร.

กระบวนการเรียนรู้

- อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการยอมรับวัฒนธรรมชาติ
- พัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยการศึกษาเส้นทางธรรมชาติตามภูมิปัญญาในชุมชน
- อบรมเชิงปฏิบัติการการทำสบู่กาแฟสูตรธรรมชาติ
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดจำหน่าย การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- ศึกษาดูงานการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนและการท่องเที่ยวบ้านแม่กลางหลวง
- ศึกษาดูงานการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนและการท่องเที่ยวบ้านสันดินแดง
- อบรมเชิงปฏิบัติการและการวางแผนการเงินและการจัดทำบัญชีเบื้องต้น
- เวทีถอดบทเรียนการทำงาน
- กิจกรรมการออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกิจกรรมการเพาะกล้าไม้ให้สีของบ้านสันดินแดง
- เกิดกิจกรรมการสำรวจพื้นที่เพื่อทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติตามภูมิปัญญาชุมชนบ้านสันดินแดง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มบ้านแม่กลางหลวงแปรรูปกาแฟเป็นสบู่สูตรธรรมชาติ
- กลุ่มบ้านสันดินแดงผลิตผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ เป็นเสื้อครอป เสื้อคลุม และกล่องทิชชู

ผลิตภัณฑ์: สบู่กาแฟสูตรธรรมชาติ, ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ เช่น เสื้อครอป เสื้อคลุม และกล่องทิชชู

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

30

วิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์ บ้านหนองเต่า จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ หมูดำวิทยา: วิธีการผลิตหมูดำ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร บนฐานทรัพยากรชุมชนบ้านหนองเต่า บ้านห้วยเกียง และบ้านห้วยอีค่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ ปศุสัตว์, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

“การเลี้ยงหมูดำ” เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตปกากะญอ และพี่น้องชาติพันธุ์เกือบทุกกลุ่ม หมูดำสามารถนำมาใช้ประกอบอาหารในพิธีกรรม สามารถจำหน่ายให้คนในชุมชน และนอกชุมชน สำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินชีวิต เลี้ยงดูบุตร และเป็นทุนการศึกษาให้สมาชิกในครอบครัว ดังนั้น การได้รับความรู้เรื่องระบบการจัดการ การวางแผนการเลี้ยงที่ดี จะช่วยยกระดับการเลี้ยงหมูดำในครัวเรือน จำเป็นต้องได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงหมูดำเชิงคุณภาพ และถูกสุขลักษณะ เพื่อการอยู่อาศัยที่ดีของผู้เลี้ยงและเพื่อนบ้าน วิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์บ้านหนองเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการหมูดำวิทยา: วิธีการผลิตหมูดำ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารบนฐานทรัพยากรชุมชนบ้านหนองเต่า บ้านห้วยเกียง และบ้านห้วยอีค่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตแปรรูป กระจายสินค้า และยกระดับหมูดำ ให้เป็นสินค้าเพื่อขายคนภายในชุมชนและภายนอกได้ โดยผู้ร่วมเรียนรู้เข้าใจนัยยะของหมูดำที่สอดคล้องกับองค์ความรู้ อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม รวมถึงสามารถบอกเล่าสื่อสารผ่านผลิตภัณฑ์หมูดำของชุมชนได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 39 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการเลี้ยงหมูดำ
- ทุนทรัพยากร: วิถีเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับการเลี้ยงหมูดำ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและชี้แจงการดำเนินโครงการ
- กิจกรรมรู้จักตัวเองและชุมชน การถอดประสบการณ์เดิม เพื่อการเรียนรู้ใหม่ (ออกแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม)
- อบรมเชิงปฏิบัติการการเลี้ยง ดูแล การอภิบาลหมู และการสร้างคอกหมูที่ถูกสุขลักษณะ
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสูตรอาหารให้สอดคล้องกับวัตถุดิบในชุมชน
- มอบปัจจัยการผลิตหมูดำทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์
- อบรมเชิงปฏิบัติการการชำแหละหมูดำ การเก็บรักษาอย่างถูกวิธี การแปรรูปหมูดำ และกลไกระบบการสร้างตลาดหมูดำ และการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากหมูดำ ได้แก่ 1) หมูแดดเดียวพร้อมทาน 4 สูตร: สูตรดั้งเดิม, สูตรบักกะเออ, สูตรเซอะดูซา, สูตรพริกแห้ง 2) ข้าวเบ็อะพร้อมทาน 3) น้ำพริกหมูดำ 4) แคบหมูไร้มันและแบบมีมัน
- ทดลองเปิดตลาด

- กิจกรรมวัดผลผลิตในการชั่งน้ำหนักหมูและทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
- กิจกรรมการสร้างกลุ่ม “สัจจะกลุ่มหมูดำสัมพันธ์”
- รายงานผลการเลี้ยง ติดตามผล พร้อมเยี่ยมชมสมาชิกหมูดำ
- เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินกิจกรรม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ผู้ประกอบการในเมืองเชียงใหม่สนใจนำหมูดำไปประกอบอาหาร เนื่องจากมีกระบวนการเลี้ยงหมูดำปลอดการใช้สารเคมี แรงการเจริญเติบโต
- เกิดกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือในการปรึกษาปัญหาและสร้างความมั่นคงในการพัฒนาอาชีพ ได้แก่ กลุ่มพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ กลุ่มอาหารลดต้นทุน และกลุ่มตลาด โดยแต่ละกลุ่มสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการเลี้ยงหมูดำ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
- มีความรู้เรื่องการเลี้ยงหมูดำอย่างมีคุณภาพ ถูกวิธี ถูกสุขอนามัยตระหนักถึงคุณค่าและภูมิปัญญาดั้งเดิมของการเลี้ยงหมูดำในวิถีปกาเกอะญอ
- เกิดกระบวนการผลิตแปรรูป กระจาย และยกระดับหมูดำให้เป็นสินค้าเพื่อขายคนภายในชุมชนและภายนอกได้

ชุมชน

- เกิดความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน

องค์ความรู้

- การรักษาโรค การดูแลหมูดำในช่วงอายุต่าง ๆ โครงสร้างร่างกาย และอวัยวะต่าง ๆ ของหมู ที่เกี่ยวข้องกับการชำแหละหมู
- สูตรอาหารแปรรูปจากหมูดำ 4 สูตร ได้แก่ สูตรดั้งเดิม, สูตรบักกะเออ, สูตรเซอะดูซา, สูตรพริกแห้ง
- สูตรอาหารประหยัดต้นทุน ได้แก่ 1) อาหารสูตรกล้วยหมัก 2) อาหารที่นำวัตถุดิบมาผสมเอง
- วิธีการทำเชื้อราขาวและน้ำหมัก เพื่อใช้ทำความสะอาดคอก “ลูกหมู” ที่ได้จากการขยายพันธุ์หมูที่ผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับไปเลี้ยงเป็นปัจจัยการผลิต

ผลิตภัณฑ์: หมูดำ, หมูแดดเดียว พร้อมทาน 4 สูตร คือ สูตรดั้งเดิม สูตรบักกะเออ สูตรเซอะดูซา และ สูตรพริกแห้ง ข้าวเบือพร้อมทาน, น้ำพริกหมูดำ, แคหมูไร้มันและมีมัน

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนบ่อแก้ว ลัวจ้อนี้

การท่องเที่ยวตำบลบ่อแก้ว

จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	การจัดการเรียนรู้ระบบเกษตรสร้างสรรค์ สร้างงานอาชีพในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ตำบลบ่อแก้ว
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ปศุสัตว์, เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ประกอบด้วย ชนเผ่าปกากะญอ ม้ง ไทยใหญ่ ลัวะ และคนล้านนาอยู่ร่วมกัน ภาษาที่ใช้ในพื้นที่เป็นภาษาปกากะญอ และภาษาม้งเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ซิง ไร่สตอเบอร์รี่ และผลไม้เมืองหนาว รวมถึงปศุสัตว์ เยาวชนในพื้นที่เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนไม่ได้ศึกษาต่อ ในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มเยาวชนมีเวลาว่างจึงรวมกลุ่มในทางมิชอบ กลายเป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น ยาเสพติด ดื่มสุรา สูบบุหรี่ มั่วสุม และมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม วิสาหกิจชุมชนบ่อแก้ว ลัวจ้อนี้ การท่องเที่ยวตำบลบ่อแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการจัดการเรียนรู้ระบบเกษตรสร้างสรรค์ สร้างงานอาชีพในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงตำบลบ่อแก้ว นำแนวคิดเกษตรสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการทำงาน เพื่อให้เยาวชนนอกระบบการศึกษา สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการเลี้ยงหมูดำ และการแปรรูปไม้ผลเมืองหนาว

ผู้ร่วมเรียนรู้

จำนวน 60 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 20 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 40 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการเลี้ยงหมูดำ การทำไร่ ทำนา
- **ทรัพยากรทางสังคม:** ภาคีเครือข่าย เช่น อบต.บ่อแก้ว สำนักงานเกษตรบ่อแก้ว มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กระบวนการเรียนรู้

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อปรับกระบวนการคิดเชิงบวก และทักษะสังคม
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ระบบเกษตรสร้างสรรค์
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เศษใบไม้และมูลสัตว์
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาตลาดภายใน และภายนอก
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการคำนวณต้นทุนและการวางแผนการเงิน และบัญชีครัวเรือน
- เวทีสรุปทบทวน และคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- อบรม.บ่อแก้ว ต่อยอดโครงการเลี้ยงหมูดำไปสู่ชุมชน
- เกิดสายพานอาชีพการเลี้ยงสุกรบนพื้นที่สูง รวมถึงการพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นนักการตลาดออนไลน์ พัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้เป็นผู้นำกลุ่มงานอาชีพ
- คณะทำงานสามารถวิเคราะห์ศักยภาพตนเอง จนพบความสามารถและความถนัดที่นำมาใช้ในการทำงานชุมชนต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการผลิตอาหารหมูขาย ดังนี้ อาหารหมูนม (อาหารลูกหมู) ราคา 730 บาท อาหารหมูรุ่น 500 บาท โดยการจำหน่ายจะมีรายได้จากส่วนต่างกระสอบละ 80 บาท และ 50 บาทตามลำดับ
- การรวมกลุ่มเพื่อผลิตอาหารหมู มีการสร้างโรงผสมอาหารเพื่อใช้ในการร่วมกันผลิตอาหารหมูเพื่อจำหน่าย
- เกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายออนไลน์ชื่อ “บังดีเทาเชชู” สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลการพัฒนาอาชีพและประชาสัมพันธ์ข่าวสาร
- เยาวชนนอกระบบการศึกษาลดพฤติกรรมเสี่ยง

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพัฒนาสายพันธุ์หมู กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรขาย กลุ่มผลิตอาหารสุกร กลุ่มตลาด เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้เลือกฝึกทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

องค์ความรู้

- ด้านการเลี้ยงหมูดำและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ผลิตภัณฑ์: หมูดำ, ปุ๋ยหมัก
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	ส่งเสริมอาชีพปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานภูมิปัญญาชนเผ่า
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอเวียงแหงมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่หลากหลายกลุ่ม เช่น ลาหู่ ลีซู ไทใหญ่ และปกากะญอ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ข้าว ข้าวไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กระเทียม ถั่วแดง ถั่วลิสง ชিং รวมทั้งการเลี้ยงหมู ไก่ ร่วมกับการทำเกษตร ปัญหาของเกษตรกร คือ ไม่สามารถกำหนดราคาพืชผลทางการเกษตรได้ด้วยตนเอง ขณะที่ราคาสินค้าในแต่ละปี มีต้นทุนไม่แน่นอน การขนส่งยากลำบากเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง โครงการส่งเสริมอาชีพปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานภูมิปัญญาชนเผ่าโดยวิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่ จึงเกิดขึ้น เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะอาชีพด้านการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์โดยการผสมผสานความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่า เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานภูมิปัญญาในพื้นที่อำเภอเวียงแหง ให้เป็นกลไกที่สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดการด้านผลผลิตและการตลาด

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 72 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 67 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 6 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการเลี้ยงหมูดำ

กระบวนการเรียนรู้

- จัดประชุมชี้แจงโครงการ จัดทำข้อมูลพื้นฐานระดับบุคคลและชุมชน
- การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้และออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- อบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพผ่านการอบรมและดูงานแบบฝึกปฏิบัติจริง 2 รุ่น คือ รุ่นที่ 1 การเลี้ยงหมูดำ รุ่นที่ 2 การปลูกข้าว การปลูกกระท่อมด้วยการผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมผสมผสานความรู้ใหม่ ๆ
- ศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ โดยวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามอาชีพที่ต้องการและลงมือปฏิบัติ
- การสร้างพื้นที่กลางเป็นเวทีสาธารณะเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย 6 หมู่บ้านและภาคีเครือข่าย
- เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินโครงการ

📊 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายกลุ่มผู้ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน ภูมิปัญญาในพื้นที่อำเภอเวียงแหง
- เกิดกลุ่มอาชีพ และมีแผนการสร้างอาชีพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพเลี้ยงหมูดำ กลุ่มอาชีพปลูกชา กลุ่มอาชีพปลูกกระท่อม มีการบริหารจัดการด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการจำหน่ายชา 3,000 บาท
- มีรายได้จากการขายหมูตัวละ 5,000 บาท
- ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อใบกระท่อม ครั้งละ 300 บาทต่อเดือน
- เกิดแปลงกระท่อมขนาดใหญ่จำนวน 25 ไร่ รวม 1,750 ต้น ทำให้สมาชิก 25 คน มีรายได้เฉลี่ย 1,000 บาทต่อเดือนต่อคน
- มีการนำกระท่อมมาใช้เป็นยารักษาโรคปวดเมื่อย และเบาหวาน ให้ตัวเองและคนในครอบครัว

ชุมชน

- เกิดผลิตภัณฑ์ชาอัสสัมแบบชาคั่ว แบบแปรรูปชาปนใส่ซองแบบชาคั่วผสมงาดำ
- เกิดเพจเฟซบุ๊ก 2 เพจ คือ 1) เพจ “**นอ เม่อที**” 2) เพจ “**ชาบ้านแม่แพม** หนึ่งเดียวในอำเภอเวียงแหง” ทำการตลาดออนไลน์ชาแปรรูป
- ลดการใช้สารเคมีในชุมชน

องค์ความรู้

- ความรู้ด้านการแปรรูปชาอัสสัม มีการต่อยอดขึ้นทะเบียนพืชผักปลอดภัย GAP ในกลุ่มผู้ปลูกกระท่อมและพร้อมแปรรูปเป็นชาใบกระท่อมเพื่อสุขภาพ

ผลิตภัณฑ์: หมูดำ, ผักปลอดภัย, กระท่อม, ชา และผลิตภัณฑ์ชาอัสสัมแบบชาคั่ว แบบแปรรูปชาปนใส่ซองแบบชาคั่วผสมงาดำ ชาใบกระท่อมเพื่อสุขภาพ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน และเพจเฟซบุ๊ก ที่นี้เวียงแหง, เพจเฟซบุ๊ก “**นอ เม่อที**” และเพจเฟซบุ๊ก “**ชาบ้านแม่แพม** หนึ่งเดียวในอำเภอเวียงแหง”

ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต วัดเจติยแม่ศรี จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ด้วยหลักอุโบสถศีลเป็นอยู่อย่างพอเพียง
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, ช่าง

ที่มาและความสำคัญ

จากประสบการณ์ทำงานแก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กเยาวชนในระดับชุมชน และผู้ด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง และความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน 25 อำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยบูรณาการกับงานสร้างจิตอาสาพระราชัฐ เพื่อผู้ด้อยโอกาสและงานดูแลมาหลายปีพบว่า บุคลากรที่จะทำงานเพื่อเด็กเยาวชนมีจำนวนน้อย ด้วยเหตุนี้ศูนย์ฯ จึงพยายามสร้างและพัฒนาทั่วโลก คณะทำงานพี่เลี้ยงเด็กเยาวชนในชุมชนเพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนคนด้อยโอกาส ปี 2565 ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดเจติยแม่ศรี จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนด้วยหลักอุโบสถศีลเป็นอยู่อย่างพอเพียง เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิต กาย จิต เศรษฐกิจ สังคม ที่ดีขึ้นได้ด้วยหลักศาสนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บนฐานการพึ่งพาตนเอง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในทุกสถานะในชุมชนแบบบูรณาการให้ทั่วถึงและเท่าเทียมบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 74 คน

- แรงงานนอกระบบ 17 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- ผู้ว่างงาน 14 คน
- คนพิการ 3 คน
- ผู้พันโทษ 1 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ 3 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 16 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: การเกษตร
- ทุนชุมชน: แหล่งเรียนรู้ด้านการเพาะเห็ดโคนน้อย

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาทักษะชีวิต เตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้
- พัฒนาทักษะอาชีพเพาะเห็ดโคนน้อย
- แปรรูปแบบไม้เป็นภาชนะ
- งานช่างซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้า น้ำประปา เครื่องใช้ไฟฟ้า
- พัฒนากลไกบริการพัฒนาระดับการประกอบอาชีพแก่ผู้ร่วมเรียนรู้
- ลงพื้นที่ปฏิบัติการฝึกซ่อมบำรุงไฟฟ้า ประปาในครัวเรือน
- ติดตามประเมินผู้ร่วมเรียนรู้และครอบครัว
- เวทีประชุมวางแผน และจัดการการตลาด

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการเชื่อมโยงองค์กร เครือข่ายในชุมชน ในการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ผู้ร่วมเรียนรู้ที่ขาดโอกาสได้ประกอบอาชีพ อย่างยั่งยืน และเกิดสายพานการผลิตทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการขายเห็ดเฉลี่ย 500-700 บาทต่อคน ต่อรอบ 20 วัน
- ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้ามีรายได้เฉลี่ย 2,500 บาทต่อเดือน
- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มแปรรูปใบไม้ กลุ่มซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นเครือข่ายในการประกอบอาชีพ ในชุมชน

ชุมชน

- ลดการเผาเศษวัสดุใบไม้ในป่าชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อมลพิษ ทางอากาศ และเกิดการอนุรักษ์รักษาป่าร่วมกันของคน ในชุมชน
- เกิดจิตอาสาในชุมชน

ผลิตภัณฑ์: เห็ดโคนน้อย, คุกกี้เห็ดโคนน้อย, ภาชนะจากใบไม้, ช่างซ่อมไฟฟ้า ปรึกษา
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้มอวาคี จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตชุมชน เพื่อสนับสนุนกองทุนการศึกษาของชุมชน
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านหนองมณฑา หรือ มอวาคี ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการประกาศให้เป็น “พื้นที่พิเศษทางวัฒนธรรม” เนื่องจากเป็นชุมชนที่ยังมีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม และสืบสานองค์ความรู้ภูมิปัญญาให้กับลูกหลานในชุมชน แต่ด้วยเงื่อนไขความพิเศษนี้กลับกลายเป็นข้อจำกัดในการพัฒนา เนื่องจากหน่วยงานรัฐเข้าไม่ถึงสิทธิในด้านต่าง ๆ แม้รัฐพยายามสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน แต่กิจกรรมไม่สอดคล้องกับพื้นที่ และวิถีชีวิตของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้มอวาคี จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตชุมชนเพื่อสนับสนุนกองทุนการศึกษาของชุมชน ให้คนในชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรม การแปรรูปผลผลิตชุมชนจากป่าและไร่หมุนเวียน มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถสนับสนุนการจัดการศึกษาของชุมชนต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

จำนวน 120 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 86 คน
- ผู้สูงอายุ 9 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพร งานหัตถกรรม และงานจักสาน
- ทุนชุมชน: เป็นพื้นที่พิเศษทางวัฒนธรรม

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีประชุมค้นหาและวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ และทำความเข้าใจโครงการ
- ประชุมวางแผนเพื่อออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมตามปฏิทินรอบปีและผลผลิตตามฤดูกาล
- ฝึกอบรมทักษะการแปรรูปและพัฒนานวัตกรรมด้านอาหาร ผ้าทอมือและจักสาน
- ฝึกอบรมการออกแบบบรรจุภัณฑ์และประชาสัมพันธ์ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเป็นมา และประเพณีที่เกี่ยวข้อง เช่น การย้อมสีธรรมชาติ
- ฝึกอบรมการออกแบบระบบการตลาดออนไลน์และออฟไลน์ โดยคนในชุมชน
- จัดกระบวนการสืบทอดการพัฒนานวัตกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทอผ้า กลุ่มอาหาร และกลุ่มจักสาน
- ฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการออมเงินของครัวเรือน
- เวทีถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแปรรูปอาหาร ย้อมสีธรรมชาติ และจักสาน แก่เด็กนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแบรนด์สินค้าชื่อ “ต่าณี ต่าเอ มอวาคี” ที่แปลว่า รอยยิ้มคนมอวาคี
- เกิดการจัดตั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแปรรูปอาหาร (เห็ดลม ผักกาด) กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และกลุ่มจักสาน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นในช่วง 4 เดือนระหว่างทำโครงการ ดังนี้
 - 1) กลุ่มแปรรูปอาหารมีสมาชิก 50 คน มีรายได้จากการขายน้ำพริกเห็ดลม เห็ดลมทอดกรอบ ผักแห้ง และน้ำพริกผักแห้ง เฉลี่ย 500 บาทต่อครัวเรือน
 - 2) กลุ่มผ้าทอมีสมาชิกจำนวน 40 คน มีรายได้จากการขาย ย้อม เสื้อผู้หญิง เสื้อผู้ชาย ซึ่งจำหน่ายให้แก่ร้านค้าสวัสดิการศูนย์การเรียนรู้ เฉลี่ย 500 บาทต่อครัวเรือน
- มองเห็นช่องทางการสร้างรายได้จากวัตถุดิบในท้องถิ่น
- เกิดความตั้งใจและมีความมั่นใจมากขึ้นจากการรวมกลุ่มอาชีพด้วยความคาดหวังว่าครอบครัวจะมีรายได้มากขึ้นและสามารถปลดปล่อยครอบครัวจากภาวะหนี้สินได้

ชุมชน

- ผู้ปกครองและคนในชุมชนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน
- ชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว

องค์ความรู้

- คู่มือและสื่อการสอนสำหรับการถ่ายทอดความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ กระบวนการแปรรูปผลผลิต การย้อมสีธรรมชาติ การจัดทำชั้นโตกสำหรับวางอาหาร

ผลิตภัณฑ์: น้ำพริกเห็ดลม, เห็ดลมทอด, น้ำพริกผักแห้ง, ผักแห้ง, กระจ่างชั้นโตก, ผ้าย้อมสีจากธรรมชาติ, ผ้าทอย้อมสีจากธรรมชาติ ได้แก่ เสื้อผู้หญิง เสื้อผู้ชาย เสื้อแม่บ้าน ย้อม และผ้าปูโต๊ะ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน และร้านค้าสวัสดิการศูนย์การเรียนรู้

35

สมาคมการท่องเที่ยว โดยชุมชนภาคเหนือ

โครงการ สร้างงานจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเพิ่มรายได้ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านช่อแล

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม, การท่องเที่ยว

ที่มาและความสำคัญ

บ้านช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ราบลุ่มในแอ่งภูเขา มีแม่น้ำสองสายมาบรรจบกัน (แม่น้ำแม่จัดและแม่น้ำปิง) ไหลผ่านหมู่บ้าน เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร มีประชากรอาศัยในชุมชนกว่า 700 คน ซึ่งประชากรในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนกล้วยหอม ถือเป็นแหล่งผลิตกล้วยหอมแหล่งใหญ่ของจังหวัดเชียงใหม่ แต่ประสบปัญหาถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และพบว่าต้นกล้วยที่ถูกตัดหลังการเก็บผลผลิตถูกทิ้งเป็นวัสดุเหลือใช้เป็นจำนวนมาก ประกอบกับมีเยาวชนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจากการสืบค้นข้อมูลพบว่า เยาวชนกลุ่มนี้สนใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ และการเป็นผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในพื้นที่ แต่ยังคงขาดความรู้และการพัฒนาอย่างถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ จึงดำเนินโครงการสร้างงานจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเพิ่มรายได้ ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านช่อแล เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้จากการแปรรูปวัสดุที่เหลือใช้ทางการเกษตร (ต้นกล้วย) สร้างผู้ประกอบการอาชีพด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของกลุ่มเยาวชนนอกระบบ โดยเชื่อมโยงอาชีพกับกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มแรงงานนอกระบบ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 57 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 11 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** พื้นที่ราบลุ่มในแอ่งภูเขา แม่น้ำแม่จัด และแม่น้ำปิง สวนกล้วย
- **ทุนวัฒนธรรม:** เอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทเขิน เช่น บ้านโบราณไทเขิน, อาหาร, ภาษา, การแต่งกาย และประเพณี 12 เดือน

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรม “เกษตรธรรมชาติกับสุขภาพชุมชน” วางบทบาทหน้าที่การทำงาน โดยใช้เครื่องมือ Training Session Plan ในการลงรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ การเตรียมการ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การประสานงาน เป็นต้น
- อบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ต้นกล้วย)
- การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะ “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน” ตามบริบทของชุมชนบ้านช่อแล เช่น การทำหาลามปลาในกระบอกไม้ไผ่, กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร้อยเรียงผ่านเรื่องเล่า “สายน้ำสองรักและชุมชนบ้านช่อแล” และความปลอดภัยทางน้ำ

- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่/ทำแผนธุรกิจและการตลาดออนไลน์/ออฟไลน์
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์
- กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตและการวางแผนทางการเงิน
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ และการทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนเพื่อประสานงานกลุ่มผู้เรียนรู้ และการขยายพื้นที่การเรียนรู้บ้านช่อแลไปยังบ้านดง ตำบลบ้านเป่า เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานด้านการเกษตร และการสร้างกลุ่มงานต่าง ๆ
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือ (เครือข่ายชุมชน) บ้านช่อแลและบ้านดง เพื่อการทำงานพัฒนาอาชีพกลุ่มงานปุ๋ยหมักและกลุ่มงานเพาะเห็ด
- เกิดภาคีเครือข่ายที่ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการทำงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากการรวมกลุ่มเยาวชนในชื่อ “แมงจืดเอ็กซ์ตรีม” จัดกิจกรรมล่องแพราคา 600 บาทต่อครั้งต่อลำ โดยมีการบริหารจัดการรายได้ ดังนี้ ผู้อำนวยการ 2 คน คนละ 150 บาทต่อครั้งต่อลำ ฝ่ายต้อนรับและบริการอาหารคนละ 100 บาทต่อครั้ง 200 บาท นำเข้ากลุ่มสำหรับการบริหารจัดการ (รถบริการรับส่งนักท่องเที่ยวและรถขนย้ายแพ รวมถึงสนับสนุนค่าอาหารแก่ทีมงานกลุ่มเยาวชน)

ชุมชน

- เกิดจิตอาสาทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน
- เกิดการจ้างงานในพื้นที่
- เกิดกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานปุ๋ยหมัก กลุ่มงานเพาะเห็ด และกลุ่มงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

องค์ความรู้

- ด้านภูมิปัญญาการต่อแพ, การต่อแพ และการล่องแพ
- ด้านการนำทุนทางทรัพยากรธรรมชาติมาสร้างงานอาชีพได้จำนวน 2 ชิ้น ได้แก่ การนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาแปรรูปสร้างผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมัก และเชื้อเพาะเห็ด เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ รวมถึงหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรรักษาสิ่งแวดล้อม และต่อยอดไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากร ในพื้นที่ให้แก่ชุมชนรวมถึงนักท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์: ปุ๋ยหมัก, เชื้อเพาะเห็ด, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ช่องทางจัดจำหน่าย: ในชุมชน

36

กลุ่มคนวัยใส จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	พัฒนาทักษะชีวิตพ่อแม่วัยรุ่น
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	สร้างทักษะในการจัดการชีวิตพ่อแม่วัยรุ่น ในทุกมิติ

ที่มาและความสำคัญ

ผลการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมปี 2560 ระบุว่า พ่อแม่วัยรุ่นร้อยละ 34.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ตอนปลายหรือการศึกษาภาคบังคับ และร้อยละ 38.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่จบการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ขณะที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ประเมินการณ์ว่า แม่วัยรุ่นจะเสียโอกาสทางเศรษฐกิจด้าน รายได้ตลอดช่วงชีวิตของตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของ ประเทศในช่วงชีวิตเป็นมูลค่าสูงถึง 8.3 แสนล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามแก้ไขปัญหานี้ โดยเน้นไปที่ การพัฒนาทักษะชีวิต แต่ยังขาดการหนุนเสริมเรื่องการพัฒนา ทักษะอาชีพ ด้วยเหตุนี้ ปี 2562 - 2563 กลุ่มคนวัยใส จึงทำ โครงการพัฒนาทักษะด้านอาชีพการประกอบอาหารขนาดเล็ก ในกลุ่มพ่อแม่วัยรุ่น เพื่อเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ ที่หลากหลายตามต้นทุนของครอบครัวและความสนใจของ พ่อแม่วัยรุ่นได้จำนวนหนึ่ง ปี 2565 จึงดำเนินโครงการ พัฒนาทักษะชีวิตพ่อแม่วัยรุ่น ซึ่งเป็นการทำงานเชิงลึก เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิต กลุ่มพ่อแม่วัยรุ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งเรื่องรายได้ การดูแลบุตร และการจัดการชีวิต รวมถึงสวัสดิการในการ ดูแลช่วยเหลือกลุ่มพ่อแม่วัยรุ่น

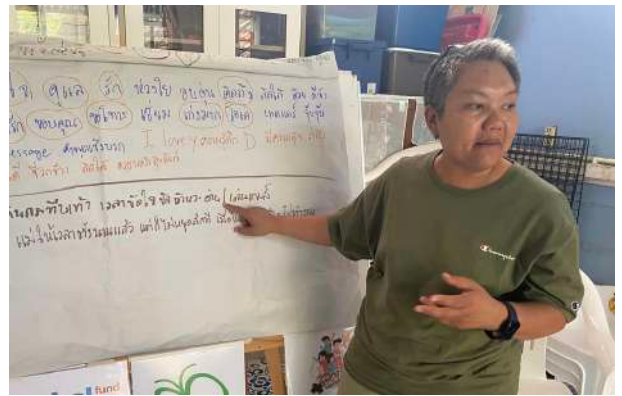
ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองเชียงใหม่, อำเภอสารภี, อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ชุดความรู้ประสบการณ์ กระบวนการพัฒนา ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพกลุ่มพ่อแม่วัยรุ่น

กระบวนการเรียนรู้

- ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านพ่อแม่วัยรุ่นตามรายชื่อที่ได้รับมาจาก เครือข่าย พร้อมกับนักสังคมสงเคราะห์ สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่
- กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และเหมาะสมกับวิถีชีวิตของพ่อแม่วัยรุ่น ได้แก่ การสร้าง เป้าหมายชีวิต ทางเลือกในการป้องกันการค้ามนุษย์ การลด ความรุนแรงในครอบครัว การสื่อสารเชิงบวกกับครอบครัว
- พัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นให้พ่อแม่วัยรุ่น เช่น ทักษะ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก ทักษะในการพัฒนาศักยภาพ ของตนเอง บทบาทของพ่อแม่ต่อการส่งเสริมพัฒนาการ และโภชนาการเด็ก สุขภาวะทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ รวมถึงการเข้าถึงสวัสดิการสังคมและสวัสดิการสุขภาพ
- เศรษฐกิจครัวเรือน การลดรายจ่าย การสร้างรายได้ การสร้าง แหล่งอาหารด้วยตนเองในบ้านด้วยการปลูกผักไว้ทานเอง ในครอบครัว
- เตรียมความพร้อมในการทำงาน
- สุขอนามัยและจริยธรรมในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม
- เปิดโลกอาชีพโดยการทดลองฝึกปฏิบัติงานจริงและมีทางเลือก ในการประกอบอาชีพ
- ฝึกทักษะการประกอบอาหาร เครื่องดื่ม เบเกอรี่
- สรุบทบทเรียน

📊 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เครือข่ายการพัฒนาพ่อแม่ผู้รู้ เช่น โรงพยาบาลसारภี บ้านพักเด็ก พม.จังหวัด และเครือข่ายโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ.
- เรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิต สภาพปัญหา และความต้องการของพ่อแม่ผู้รู้มากขึ้น การพัฒนาสวัสดิการและกองทุนในการดูแลช่วยเหลือพ่อแม่ผู้รู้ การหาทรัพยากรเพิ่มเติมจากแหล่งทุนอื่น ๆ มาเติมเต็มในการทำงาน ทำให้พ่อแม่ผู้รู้มีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ มากขึ้น
- เปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้รู้ได้ทำงานประจำเป็นเจ้าหน้าที่ ช่วยผลิตสินค้าชุมชน และช่วยงานด้านการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มพ่อแม่ผู้รู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะชีวิต มีเป้าหมายในชีวิต ดูแลลูกได้ดีขึ้น มีทักษะอาชีพที่หลากหลาย มีงานทำ มีรายได้ ภูมิใจในตัวเอง มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
- เกิดการรวมกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ “ชุมชนใจ” น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า เพื่อนำรายได้มาจัดเป็นสวัสดิการกองทุนช่วยเหลือพ่อแม่ผู้รู้และลูก
- เกิดอาชีพใหม่ คือ การดูแลสุขภาพหลังคลอดให้กับคนที่สนใจ รวมทั้งกลายเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกแม่ผู้รู้หลังคลอด

ชุมชน

- เข้าใจพ่อแม่ผู้รู้มากขึ้น เปิดโอกาสและให้การสนับสนุนความรู้เรื่องอาชีพที่สามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคต

องค์ความรู้

- ชุดความรู้ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตกลุ่มพ่อแม่ผู้รู้ที่มีบริบทแตกต่างกันหลากหลาย เพื่อสร้างทางเลือกในอนาคต

ผลิตภัณฑ์: น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ภายใต้แบรนด์ “ชุมชนใจ” อาหารและขนมต่าง ๆ เช่น ไข่หงส์, ขนมวง, ไตฟูกุ, ถั่วแปบ, วุ้น, ทับทิมกรอบ, บัวลอย, ขนมเทียน, ขนมสอดไส้, ปั่นขลิบ, หมี่กรอบ, หมูฝอย, ไก่ฝอย, สลัดโรล, แซนด์วิช

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, กลุ่มคนวัยใส, เพจเฟซบุ๊กกลุ่มคนวัยใส

มูลนิธิรักษ์เด็ก จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ เสริมสร้างพลังเยาวชนชาติพันธุ์สู่ชีวิต
ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ ทนุพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน
นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้ ใช้ทุนชุมชนเดิม ด้านเกษตรกรรม
หัตถกรรม เป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้
ให้เยาวชนชาติพันธุ์

ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่ไม่จบการศึกษา ลาออกกลางคัน หลายคนไม่มีรายได้ ไม่มีทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม ปี 2564 มูลนิธิรักษ์เด็ก ได้ลงพื้นที่สำรวจเยาวชนในพื้นที่ พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพจิต เหงา เศร้า เครียด ต้องการความช่วยเหลือเพื่อการดำรงชีวิต ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้จากการพูดคุยกับผู้นำหมู่บ้าน พบว่า การแก้ปัญหาเยาวชนที่ยั่งยืนคือ การให้ทักษะสำคัญด้านต่าง ๆ และการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับทรัพยากรและองค์ความรู้ของท้องถิ่น ทั้งด้านเกษตรกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร งานฝีมือ งานหัตถกรรม มูลนิธิรักษ์เด็ก จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการเสริมสร้างพลังเยาวชนชาติพันธุ์สู่ชีวิต เพื่อพัฒนากลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์นอกระบบการศึกษาให้เป็นผู้ตื่นรู้ คิดเป็น ทำเป็น หมั่นเรียนรู้ และเป็นพลังของสังคมต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

จำนวน 57 คน

- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 57 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** หลักสูตรคู่มือจัดกิจกรรมทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา องค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่องการทำเกษตร การเพาะเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงปลานิล การตัดเย็บเสื้อผ้าขนเผ่า
- **ทุนทางสังคม:** ภาศึเครือข่ายภาครัฐ อาทิ ศสกร.อำเภอปางมะผ้า วิทยาลัยการอาชีพ

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเยาวชนชาติพันธุ์เชิงลึก ด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตัวตน ศักยภาพ และเป้าหมายชีวิต ที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรม ชุมชน และสังคม
- ส่งเสริมให้เกิดทักษะหลัก (Core skills) ประกอบด้วย ทักษะการตระหนักรู้ ทักษะการเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ วิจัย ทักษะการคิดแบบสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะการจัดการอารมณ์ และทักษะ การจัดการความเครียด
- บูรณาการความรู้ขั้นพื้นฐาน (วิชาการ) และทักษะวิชาชีพ โดยระดมความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชาติพันธุ์ จิตอาสาคุ้มครองเด็ก และตัวแทนองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมส่งเสริมและจัดกระบวนการเรียนรู้
- เสริมความรู้ขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพระยะสั้น จาก ศสกร.อำเภอปางมะผ้า และวิทยาลัยการอาชีพ
- ให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ เช่น อนามัยเจริญพันธุ์ การลด ละ เลิกการสูบบุหรี่และสุรา
- ให้ความรู้เรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน และการเห็นคุณค่าในตนเอง
- จัดกิจกรรมอบรมครูอาสาชุมชนชาติพันธุ์

📊 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีความรู้เรื่องการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและเป็นกัลยาณมิตร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพตามความต้องการและความถนัดของตนเอง ดังนี้ 1) การทอผ้าลายกะเหรี่ยงและการย้อมผ้าสีธรรมชาติ 2) เกษตรวิถีธรรมชาติ (เลี้ยงไก่บ้าน การทำเกษตรแบบผสมผสาน) 3) การประกอบอาหารและการจัดร้านอาหารตามสั่ง
- มีรายได้จากการประกอบธุรกิจขนาดเล็ก เช่น ร้านส้มตำและเครื่องดื่ม ร้านขนมไข่มุกและลูกชิ้นทอด ร้านอาหารตามสั่ง ขยายพันธุ์ไก่ชน ร้านซ่อมและปะยางรถมอเตอร์ไซด์
- ผู้ร่วมเรียนรู้ 6 คนตัดสินใจกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยสมัครเรียนต่อที่ สกร.

ชุมชน

- เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว
- แหล่งเรียนรู้ด้านเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเยาวชนชาติพันธุ์นอกระบบการศึกษาในพื้นที่ให้แก่ชุมชนอื่น
- เกิดพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน
- เกิดเครือข่ายเยาวชนชาติพันธุ์ระดับหมู่บ้านในการพัฒนาอาชีพของตนเอง โดยมีครูอาสาชาติพันธุ์ให้การสนับสนุนติดตามอย่างใกล้ชิดร่วมกับเครือข่ายผู้นำชุมชน

องค์ความรู้

- คู่มือจัดกิจกรรมทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- หลักสูตรส่งเสริมพัฒนาการคู่มือจัดกิจกรรม “ทักษะชีวิต แบบสู้ชีวิต รู้สิทธิ รู้เท่าทัน”

ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอลายกะเหรี่ยง, ไก่บ้าน, ร้านอาหารตามสั่ง, ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

38 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	ส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	จุดประกายการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อเตรียมพร้อมสู่การประกอบอาชีพ และพึ่งพาตนเอง

ที่มาและความสำคัญ

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง ประสบปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวเพิ่มขึ้น ทำให้เด็กเยาวชนหลายคนหมดอนาคต ขณะที่รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการดำเนินการแก้ไขปัญหาล่าช้า **มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการให้บริการวิชาการ การวิจัย ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ เล็งเห็นประโยชน์ของการพัฒนา และการขยายโอกาสในการประกอบอาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเด็กและเยาวชน จึงดำเนิน **โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่และลำปาง** เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนคืนสู่ครอบครัวและชุมชนตามความต้องการ มีความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและพึ่งพาตนเองได้ และลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 90 คน

- เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง 90 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง

ฐานทุนชุมชน

- สำรวจความต้องการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างทักษะทางศิลปะการแสดงเพื่อสร้างความฉลาดทางอารมณ์
- พัฒนากลไกการติดตามเด็กและเยาวชนหลังกลับสู่สังคม เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการไม่กระทำผิดซ้ำ
- การฝึกทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและความถนัด เช่น การประยุกต์ใช้สมุนไพรพื้นบ้านสำหรับการสร้างอาชีพ เป็นต้น
- เวทีสรุปปิดโครงการ

📢 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ค้นพบแนวทางการทำงานใหม่ ที่มีการนำนักศึกษาที่เป็นเด็กและเยาวชนในระบบ มาเป็นผู้ช่วยในการจัดกิจกรรมทำให้คณะทำงานสามารถเข้าถึงผู้ร่วมเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างทักษะความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่สังคม
- มีทักษะพื้นฐานในการคิดต่อยอดทางธุรกิจ โดยเฉพาะทักษะออนไลน์สำหรับการประกอบอาชีพ อาทิ Youtuber Influencer ฯลฯ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต
- มีรายได้จากการทำลูกประคบให้กับวิสาหกิจชุมชนอีพีเอิร์ธ
- สามารถสมัครงานกับร้านสปาทั้งในและนอกประเทศที่เป็นเครือข่ายกับองค์กรได้อย่างถูกกฎหมาย
- ได้รับประกาศนียบัตร จากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการส่งชื่อไปที่กรมการจัดหางาน ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ชุมชน

- โรงเรียน และชุมชนมีการทำ MOU ร่วมกับสถานพินิจฯ จังหวัดเชียงใหม่และลำปางในการขยายผลการสร้างกลไกการติดตามเด็กและเยาวชนหลังกลับคืนสู่สังคม
- เกิดการสานต่อการทำงานร่วมกันระหว่างสถานพินิจฯ และภาคีเครือข่ายภาคเอกชนให้ผู้ร่วมเรียนรู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

องค์ความรู้

- การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผลิตภัณฑ์: ลูกประคบ, Youtuber, Influencer
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: วิสาหกิจชุมชนอีพีเอิร์ธ

30

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะที่สำคัญของเยาวชน และแรงงานนอกระบบ
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	สร้างพื้นที่เรียนรู้ในชุมชน โดยมีอาชีพ ทัศนการณ์ และการแปรรูปเป็นเครื่องมือ จัดการเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งผลิตพืชผลการเกษตรที่สำคัญ เช่น ข้าว กาแฟ อาโวคาโด พลับ สตรอว์เบอร์รี ฯลฯ แต่เนื่องจากชุมชนอยู่บนพื้นที่สูง ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และอาศัยอยู่หลายห้วยอ้อมบ้าน ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยเฉพาะด้านการศึกษาของบุตรหลาน รายได้หลักของครัวเรือนมาจากการผลิตพืชผลการเกษตร เพื่อจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง เพราะขาดเงินลงทุน และขาดองค์ความรู้ในการจัดการอาชีพ บุตรหลานได้รับการศึกษาเพียงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นแรงงานในพื้นที่ หรือเป็นแรงงานหลักในการทำเกษตรของครัวเรือน วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ จึงดำเนินโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะที่สำคัญของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ เพื่อสร้างพื้นที่เรียนรู้ Learning Space ประจำตำบล สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา/แรงงานนอกระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมถึงสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) และกระบวนการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ **จำนวน 120 คน**

- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 120 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสะเมิง, อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** เครือข่ายสถาบันการศึกษา เช่น สกร. ผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มสมาร์ตสะเมิง และเกษตรกร

กระบวนการเรียนรู้

- ปฐมนิเทศผู้ร่วมเรียนรู้
- ประชุมทีมงานครูเพื่อร่วมออกแบบพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความถนัดของผู้ร่วมเรียนรู้
- สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ภายใต้ MOU ระดับพื้นที่ 5 ตำบล
- เสริมสร้างศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ ด้านทักษะวิชาการพื้นฐานที่จำเป็นให้มีความรู้ความสามารถ ผ่านการประกอบอาชีพตามความถนัด ภาคฤดูฤดู 6 ชุดวิชา (36 ชม.) 1) เกษตรเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม 2) การแปรรูปสินค้าเกษตร/อาหารท้องถิ่น สู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง 3) ระบบตลาด กลไกราคา และการจัดการต้นทุน 4) ระบบมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ 5) การผลิตสื่อและการใช้สื่อสร้างสรรค์ 6) ผู้ประกอบการที่รับผิดชอบต่อสังคม
- จัดกิจกรรมค่ายสร้างแรงบันดาลใจ

- เสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ผู้การเป็นผู้ประกอบการ เช่น เล่าเรื่องกลุ่มของดีชุมชน Story Telling รูปแบบ คลิปวิดีโอสั้น ภาพวาดแผนที่เดินดิน แผนธุรกิจ ใช้ BMC (Business Model Canvas) เสนอแผนประกอบกิจการ ผลงานผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ
- การจัดนิทรรศการนำเสนอผลงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีการทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานในพื้นที่ เป้าหมายกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ่อแก้ว ครู ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ตำบลยั้งเมิน ตำบลสะเมิงใต้ และตำบลแม่สาบ เข้ามาเป็นกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีการปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์โลก มีทักษะในศตวรรษที่ 21 อาทิ ทักษะดิจิทัล การผลิตสื่อ การคิดวิเคราะห์ การเป็นผู้ประกอบการ การทำงานเป็นทีม สามารถปรับตัวอยู่ร่วมและอยู่รอดในสังคม
- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม และอยู่ระหว่างการขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- มีรายได้จากการขายสินค้า

ชุมชน

- เกิดพื้นที่เรียนรู้ Learning Space ระดับตำบล 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) ตำบลสะเมิงใต้: กรีนซ็อบ 2) ตำบลแม่สาบ: โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านแม่ตุงตุง 3) ตำบลบ่อแก้ว: ศูนย์พันธุพืชบ่อแก้ว เพื่อให้เยาวชนนอกระบบการศึกษา และแรงงานนอกระบบสามารถมาร่วมเรียนรู้ฝึกทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้
- เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชน ดังนี้ 1) ผลิตภัณฑ์กล้วยผง (โรงงานอาหารยอดคุณและโรงพยาบาลสะเมิงต้องการสั่งซื้อ) 2) ผลิตภัณฑ์ฟักทองผง 3) ผลิตภัณฑ์ผงข้าวตอย 4) ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะแขว่น 5) ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ 6) ข้าวแต่น 7) ชากุหลาบ 8) ปลาแม่น้ำอบแห้งฯ

องค์ความรู้

- ด้านการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางอาหารและการเกษตร ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอ, ผลิตภัณฑ์กล้วยผง, ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว, ฟักทอง, มะแขว่น, ข้าวแต่น, ชากุหลาบ, ปลาแม่น้ำอบแห้ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, โรงพยาบาลสะเมิง, โรงงานอาหารยอดคุณ

2
โครงการ

ภาคใต้

ตรัง

2 โครงการ

📍 กลุ่มเกษตรกรบ้านไสปุด อำเภอย่านตาขาว, อำเภอกันตัง

โครงการการพัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปยางพารา เพื่อเพิ่มรายได้แก่เยาวชนและแรงงานนอกระบบ

📍 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลช่อง (สบกต.ช่อง) อำเภอนาโยง

โครงการยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความมั่นคงชุมชนตำบลช่อง

Share&Learn

- เปิดศูนย์เรียนรู้เรื่องยางในชุมชนและเปิดร้านครบเครื่องเรื่องยาง
- สนับสนุนการทำเกษตรควบคู่กับการทำสวนยางพารา เพื่อเพิ่มรายได้ เช่น การปลูกพืชแซมยาง การปลูกพืชร่วมยาง การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เลี้ยงผึ้ง
- อบรมการบริหารจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน และการจัดการหนี้สิน เช่น เครื่องมือโองชีวิต การทำบัญชีครัวเรือน และการวางแผนการออม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นใหม่ 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) วิสาหกิจชุมชนบ้านคลองลำเลียง ตำบลโคกหล่อ 2) วิสาหกิจชุมชนบ้านเกาะเนียง ตำบลทุ่งค่าย 3) วิสาหกิจชุมชนเกษตรพัฒนาบ้านคลองซีล้อม ตำบลคลองซีล้อม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการล้บมีดกรีดยางเล่มละ 15 - 20 บาท
- มีทักษะความรู้เกี่ยวกับผลิตปุ๋ยยางพาราสูตรลดต้นทุน และผลิตถักลายาง ทดลองจำหน่ายสินค้าในนามกลุ่ม

ชุมชน

- เกิดร้าน “ครบเครื่องเรื่องยาง” เป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายเครื่องมือในการกรีดยาง
- เกิดพื้นที่กลางให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาสามารถเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชน ลดความเสี่ยงจากการมั่วสุมของกลุ่มเยาวชน

องค์ความรู้

- ชุดความรู้เกี่ยวกับยางพารา เช่น การล้บมีดกรีดยางอย่างถูกวิธี การกรีดยางอย่างถูกวิธี การทำผลิตภัณฑ์ยางเบื้องต้น การทำปุ๋ยอินทรีย์ และการผลิตถักลายาง (ติดต้ายาง) ที่สามารถถ่ายทอดไปสู่คนในชุมชน

ผลิตภัณฑ์: ผลิตภัณฑ์จากยางพารา, ของที่ระลึกจากยางพารา
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

41

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลช่อง (สบกต.ช่อง) จังหวัดตรัง

โครงการ ยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิต
เพื่อความมั่นคงชุมชนตำบลช่อง

ลักษณะองค์กร ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน

ประเภทโครงการ โครงการต่อยอดและขยายผล

ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม, เลี้ยงสัตว์, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ปัญหาการขาดรายได้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา คือ การกู้หนี้ยืมสิน ตกอยู่ในวงจรหนี้จนกระทบคุณภาพชีวิตตกต่ำ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ลดลงกว่าเดิม ขณะที่แรงงานบางส่วนที่เคยออกไปรับจ้างทำงานนอกชุมชนถูกเลิกจ้างและไม่มีช่องทางในการหารายได้ให้เพียงพอแก่ภาระครอบครัวที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร ปี 2564 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลช่อง (สบกต.) จึงดำเนินโครงการยกระดับรายได้ ด้วยการสร้างอาชีพเสริมในสวนยาง ในพื้นที่อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง จนเกิด 4 หลักสูตร ให้เกษตรกรได้เรียนรู้และเลือกลงมือทำตามความสนใจ ความถนัด หรือความเหมาะสม ของพื้นที่นำไปสู่การเพิ่มรายได้นอกเหนือจากการทำสวนยางพารา จนเกิดเป็นกลุ่มเครือข่ายด้านการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สนใจในระดับตำบล ปี 2565 จึงดำเนินโครงการยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความมั่นคงชุมชนตำบลช่อง ที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้มีความรู้เรื่องการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตรจากอาชีพเสริมในสวนยางพารา

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 140 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 120 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** บุคลากรมีความพร้อมสำหรับการถ่ายทอดความรู้และทักษะอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ในสวนยางพารา

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาทักษะด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตรจากอาชีพเสริมในสวนยางพารา ทั้งด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ การแปรรูป การจำหน่าย การตลาด และการลดต้นทุนการผลิต
- พัฒนาทักษะอาชีพและการประกอบอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ **ต้นน้ำ** คือ มีความรอบรู้ในอาชีพของตน ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี **กลางน้ำ** คือ มีความรู้เรื่อง การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบต่าง ๆ การจำหน่ายเพื่อเพิ่มมูลค่า **ปลายน้ำ** คือ มีทักษะด้านการจัดการตลาดและช่องทางการจำหน่าย รูปแบบต่าง ๆ เช่น การออกบูทแสดงสินค้า การขายผ่านออนไลน์

- อบรม 4 กลุ่มอาชีพเสริมในสวนยางพารา คือ กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มประมง กลุ่มผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ และกลุ่มพืชแซมยาง
- อบรมและฝึกทักษะการจัดการตลาด การจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์และออฟไลน์
- อบรมการบริหารจัดการบัญชีครัวเรือน การออม การจัดการรายรับ-รายจ่าย
- สร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดนวัตกรรมธุรกิจเรื่องการใช้พื้นที่ว่างในสวนยางพารา เปลี่ยนเป็นรายได้ และนวัตกรรมการผลิตเรื่องประกอบอาชีพในสวนยางรูปแบบใหม่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมในสวนยางพาราของตน มีรายได้เพิ่มขึ้น
- มีความรู้เรื่องการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร จากอาชีพเสริมในสวนยางพารา การเลี้ยงผึ้งโพรง และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ชุมชน

- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน
- เกิดการขยายการตลาดทั้งในกลุ่มเครือข่ายอาชีพและช่องทางออนไลน์

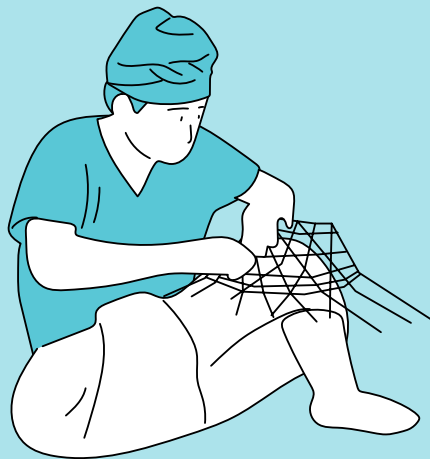
ผลิตภัณฑ์: พืชผลทางการเกษตร, ไก่พื้นเมือง, ผลิตภัณฑ์จากผึ้งโพรง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ออนไลน์

2
โครงการ

ภาคตะวันตก

ตาก

2
โครงการ

📍 **กลุ่มปอเซอโพ (บ้านปางทอง) จังหวัดตาก อำเภอท่าสองยาง**

โครงการปอเซอโพ: วัฒนธรรมอาหารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์
ไร่หมุนเวียนชุมชนปกากะญอบ้านปางทอง จังหวัดตาก

📍 **เครือข่ายคนต้นทะเล จังหวัดตาก อำเภออุ้มผาง**

โครงการวิถีคนอยู่กับป่า อาชีพคนต้นทะเล

42

กลุ่มปอเซอโพ (บ้านปางทอง) จังหวัดตาก

โครงการ	ปอเซอโพ: วัฒนธรรมอาหารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไร้หมุนเวียน ชุมชนปกากะญอบ้านปางทอง จังหวัดตาก
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	อาหาร, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านปางทอง หมู่ 2 ตำบลแม่หวด อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน เป็นชุมชนที่ขาดสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา สัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์ ทำให้การติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกเป็นไปด้วยความยากลำบาก คนรุ่นใหม่ในชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มปอเซอโพ (บ้านปางทอง) ร่วมกันพัฒนาชุมชน ปี 2565 ปอเซอโพ (บ้านปางทอง) จึงดำเนินโครงการปอเซอโพ: วัฒนธรรมอาหารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไร้หมุนเวียน ชุมชนปกากะญอบ้านปางทอง จังหวัดตาก เพื่อส่งเสริมการสร้างแหล่งอาหารปลอดภัย การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไร้หมุนเวียน และสร้างการเรียนรู้ร่วมของคน ป่า ชุมชน และฐานอาชีพ เพื่อยกระดับอัตลักษณ์อาหารจากไร้หมุนเวียนตามวิถีปกากะญอสำหรับเยาวชนและแรงงานนอกระบบชุมชนบ้านปางทอง (การอยู่ร่วม การอยู่รอด และอยู่อย่างเสมอภาค)

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- แรงงานนอกระบบ : เกษตรกร 33 คน
- ผู้ว่างงาน 11 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 26 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การทำเกษตร และการทำไร้หมุนเวียน
- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน และภาควิชาการ
- **ทุนทรัพยากร:** ป่าไม้สงวนแห่งชาติ สมุนไพร น้ำผึ้งป่า

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมการค้นหาความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- การสร้างความเข้าใจและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วม
- การออกแบบและการผลิตสินค้าชุมชนบ้านปางทอง เช่น การแปรรูปชา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทำอาหารหม
- การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าในไร้หมุนเวียน เช่น การทำน้ำพริก การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การอบสมุนไพร การเพาะปลูกดูแลรักษา และตัดแต่งกิ่งกาแพ
- ช่องทางการจัดจำหน่ายตลาดสินค้าชุมชน
- การออกแบบและการจัดการกลุ่มบ้านปางทอง ปฏิบัติการย้อมสีผ้าจากธรรมชาติ
- การศึกษาดูงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการผลักดันทางนโยบายการพัฒนาอาชีพ หรือการสร้างการเรียนรู้ให้กับเยาวชนและแรงงานนอกระบบ
- เกิดอาชีพที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและการเชื่อมโยงการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากป่าในพื้นที่ไร่มนเวียน
- เกิดการสร้างอัตลักษณ์และรักษาวัฒนธรรมปกากะญอที่มีการยกระดับสู่การสร้างมูลค่า

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การแปรรูปชา และการเลี้ยงหมู
- เห็นต้นทุนในชุมชนที่สามารถต่อยอดได้ เช่น ชาอัสสัม

ชุมชน

- เกิดกลุ่มอาชีพย่อย ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มหมู กลุ่มชา กลุ่มกาแฟ กลุ่มพริก กลุ่มสมุนไพร
- เกิดแหล่งอาหารปลอดภัยให้คนในชุมชนได้บริโภค

องค์ความรู้

- องค์ความรู้การแปรรูปชาเบื้องต้น การย้อมสีธรรมชาติ การทำอาหารหมู การทำสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์: ชา, กาแฟ, หมู, ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ, ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

43

เครือข่ายคนต้นทะเล จังหวัดตาก

โครงการ	วิถีคนอยู่กับป่า อาชีพคนต้นทะเล
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ส่วนใหญ่ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นภูเขาสูง มีป่าไม้หนาแน่น เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลอง เครือข่ายคนต้นทะเลก่อตั้งโดยราษฎรอาวุโสชาวปกากะญอ ซึ่งมีกรอบคิดสำคัญในการพัฒนาวิถีชีวิตของคนต้นทะเลท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกที่ท้าทายความพยายามในการดำรงวิถีคนอยู่กับป่า คือ คนหรือชุมชนสามารถอยู่ท่ามกลางป่าได้ หากใช้องค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมในการใช้และอนุรักษ์อย่างสมดุล จึงพยายามหาแนวทางพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตฐานทรัพยากร และชาติพันธุ์ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลพบว่าชาวบ้านนิยมบริโภคกาแฟแบบ 3 in 1 จึงมีการปลูกกาแฟสำหรับใช้บริโภค ในปี 2564 เครือข่ายคนต้นทะเล ร่วมกันเปิดร้านกาแฟเล็ก ๆ เป็นการนำร่องสำหรับจำหน่ายในชุมชน ซึ่งได้รับการตอบรับค่อนข้างดี และเพื่อต้องการพัฒนาและยกระดับคนชุมชน จึงดำเนินโครงการวิถีคนอยู่กับป่าอาชีพคนต้นทะเล ให้สมาชิกผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อย และเยาวชนเครือข่ายคนต้นทะเลได้พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในด้านการกาแฟ ผักทอ สมุนไพร และงานหัตถกรรมอื่น ๆ เช่น งานจักสาน ให้เป็นอาชีพตามความสนใจและศักยภาพ โดยยังสามารถดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรม “คนอยู่กับป่า” อย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้

จำนวน 100 คน

- เกษตรกร 54 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 34 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร การผลิตกาแฟ
- ทุนทางสังคม: เครือข่ายในชุมชน
- ทุนวัฒนธรรม: พิธีกรรม ความเชื่อ และการอยู่ร่วมกับป่า

กระบวนการเรียนรู้

- วางแผนพัฒนาทักษะอาชีพและการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน นิเวศวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงมิติกายและใจ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างมีส่วนร่วม
- ประชุมและพัฒนากลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพในระดับพื้นที่ 7 หมู่บ้าน
- ค้นหาและวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้
- การวิเคราะห์และพัฒนากลุ่มอาชีพและจัดทำแผนธุรกิจชุมชนและผู้ประกอบการชุมชนในภาพรวมที่เชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ในกลุ่มอาชีพ คือ กาแฟ ทอผ้า สมุนไพร จักสาน
- การพัฒนาทักษะอาชีพและสร้างรายได้กลุ่มกาแฟ กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มสมุนไพร
- วางแผนธุรกิจชุมชนและการเป็นผู้ประกอบการชุมชนกับการพัฒนาอาชีพ กาแฟ ทอผ้า สมุนไพร งานจักสาน
- การพัฒนาศักยภาพในการสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์และพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ การพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ เช่น กาแฟ ทอผ้า สมุนไพร งานจักสาน

- การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่รูปธรรมเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเชื่อมโยงชุมชนที่มีสมาชิกเครือข่ายคนต้นทะเลทั้ง 7 หมู่บ้านให้เกิดพลังความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์
- การพัฒนาระบบกองทุนกลางเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและสาธารณะประโยชน์ในการสร้างสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน

- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมสมัย ที่เป็นอัตลักษณ์ของเครือข่ายคนต้นทะเล เช่น กาแฟออบแกนิค ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ อาทิ สะโหร่ง เสื้อ ผ้าห่ม ผ้าถุง ยางมัดผม ผ้าพันคอ ผลิตภัณฑ์จักสาน ได้แก่ ครกไม้ไผ่ แก้ว อ้อ หมวก แก้วน้ำ และผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น ยาต้ม ยานวดขมิ้นผง สบู่จากกากกาแฟ สบู่จากขมิ้น เป็นต้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดระบบกองทุนกลางเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ และสาธารณะประโยชน์ในการสร้างสวัสดิการให้กับสมาชิกเครือข่ายคนต้นทะเล
- เกิดกองทุนกลางสำหรับกลุ่มเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ และซ่อมแซมอุปกรณ์ จัดซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติม ในการพัฒนากลุ่ม
- เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านจักสาน ทอผ้า สมุนไพร กาแฟ ที่มีกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ผู้สนใจพัฒนาอาชีพสามารถมาร่วมเรียนรู้ได้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการพัฒนาทักษะอาชีพ 4 กลุ่ม กาแฟ ผ้าทอ จักสาน สมุนไพร

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพบนฐานนิเวศ 4 กลุ่ม คือ กาแฟ ผ้าทอ จักสาน สมุนไพร กาแฟ ที่ทำให้เกิดแผนการประกอบอาชีพแบบเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
- เกิดการขยายผลเครือข่ายที่มีศักยภาพในการพัฒนาอาชีพ ตั้งแต่ระบบการผลิต การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์ปราศจากสารเคมีทางการเกษตร และมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- เกิดคณะทำงานในระดับพื้นที่ใน 7 ชุมชน

ผลิตภัณฑ์: ผลิตภัณฑ์: กาแฟออบแกนิค, สะโหร่ง, เสื้อ, ผ้าห่ม, ผ้าถุง, ยางมัดผม, ผ้าพันคอ, ครกไม้ไผ่, แก้ว อ้อ, หมวก, แก้ว น้ำ, ยาต้ม ยานวดขมิ้นผง, สบู่จากกากกาแฟ, สบู่จากขมิ้น

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

1
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นครพนม

1
โครงการ

📍 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอนาแก, อำเภอท่าอุเทน
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทางเยาวชนนอกระบบการศึกษาจังหวัดนครพนม
เพื่อชุมชนแห่งการพึ่งตนเอง

Share&Learn

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม

โครงการ พัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทางเยาวชนนอกระบบการศึกษาจังหวัดนครพนม เพื่อชุมชนแห่งการพึ่งตนเอง

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ ช่าง

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครพนม ปี 2562 พบว่า ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะอาชีพได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถนำทักษะความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่ายได้ ปี 2563 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนมจึงปรับการพัฒนาทักษะอาชีพจาก 1 หลักสูตรเป็น 5 หลักสูตร แบ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้น 30 ชั่วโมง จำนวน 3 หลักสูตร และหลักสูตร 120 ชั่วโมง จำนวน 2 หลักสูตร ส่งผลให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพช่างติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคารระดับ 1 จำนวน 4 คน ปี 2565 จึงดำเนินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทางเยาวชนนอกระบบการศึกษาจังหวัดนครพนม เพื่อชุมชนแห่งการพึ่งพาตนเอง เพื่อต่อยอดขยายผลการให้ความช่วยเหลือเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ ให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทาง มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการใหม่ในชุมชน และเพื่อยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับเยาวชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 133 คน

- เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่เทศบาลตำบลพระซอง 133 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอนาแก, อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางความรู้:** หลักสูตรทักษะอาชีพช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี 5 สาขาอาชีพ และหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร
- **ทุนทางสังคม:** ภาครัฐร่วมดำเนินงาน ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, เทศบาลตำบลพระซอง อำเภอนาแก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม, สถานประกอบการในจังหวัด, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม, คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนครพนม, ศูนย์การเรียนรู้ CYF, สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครพนม

กระบวนการเรียนรู้

- ให้ความรู้การพัฒนาทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพพื้นฐาน
- สสำรวจความต้องการและรับสมัครผู้ร่วมเรียนรู้
- ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
- **อบรมเชิงปฏิบัติการความรู้ด้านช่าง 6 หลักสูตร ดังนี้**
 - 1) การซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์
 - 2) ช่างเชื่อม
 - 3) การประดับตกแต่งสถานที่
 - 4) การสร้างสื่อดิจิทัล
 - 5) หลักสูตรการซ่อมบำรุงเครื่องยนต์เล็กเอนกประสงค์
 - 6) ช่างติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคาร และหลักสูตรระยะสั้น 10 หลักสูตร ดังนี้

- 7) การขายออนไลน์ 8) การทำเครื่องตีผสม 9) การทำเบเกอรี่ 10) การทำอาหารไทย
- ฝึกประสบการณ์หลักสูตร การสร้างสื่อดิจิทัล
 - สร้างความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง และส่งเสริมการเริ่มต้นการประกอบอาชีพ
 - ถอดบทเรียนหรือชุดความรู้ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ
 - ให้ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
 - จัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะเฉพาะทาง (การซ่อมบำรุงเครื่องยนต์เล็กอเนกประสงค์)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ยกระดับ Model การพัฒนาทักษะอาชีพช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีแก่เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม สู่มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ
- ได้แนวทางการช่วยเหลือให้เยาวชนในสถานพินิจฯ ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น
- เกิดการจัดการศึกษาแบบพิเศษร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ CYF ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่การพัฒนาหลักสูตรร่วมกันในอนาคต เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนแก่เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไปที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ให้สามารถจบการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- นำผลการอบรมไปใช้ในการประกอบการประเมิน เพื่อจบการศึกษาได้จำนวน 64 คน และกำลังศึกษาต่อในระบบศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 14 คน
- ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน สาขาอาชีพช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับ 1 จำนวน 1 คน
- เกิดอาชีพเสริม ในการรับจ้างทำคิลิปประชาสัมพันธ์ชุมชน

ชุมชน

- เกิดศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทาง 3 ศูนย์ คือ 1) ศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม 2) ศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทาง แก่ชุมชน อบต.โนนตาล 3) ศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะทาง แก่ชุมชน อบต.พิมาน
- อบต.โนนตาล สนับสนุนงานผลิตสื่อและการประชาสัมพันธ์ให้กับเยาวชนที่สนใจ

องค์ความรู้

- หลักสูตรการฝึกทักษะช่างเฉพาะทาง 6 หลักสูตร คือ 1) การซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์ 30 ชั่วโมง 2) ช่างเชื่อม 30 ชั่วโมง 3) การประดับตกแต่งสถานที่ 30 ชั่วโมง 4) การสร้างสื่อดิจิทัล 30 ชั่วโมง 5) การซ่อมบำรุงเครื่องยนต์เล็กอเนกประสงค์ 30 ชั่วโมง (ร่วมกับสถานประกอบการ) 6) ช่างติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคาร 120 ชั่วโมง

ผลิตภัณฑ์: ช่างซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์, ช่างเชื่อม, ช่างซ่อมบำรุงเครื่องยนต์เล็กอเนกประสงค์, ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

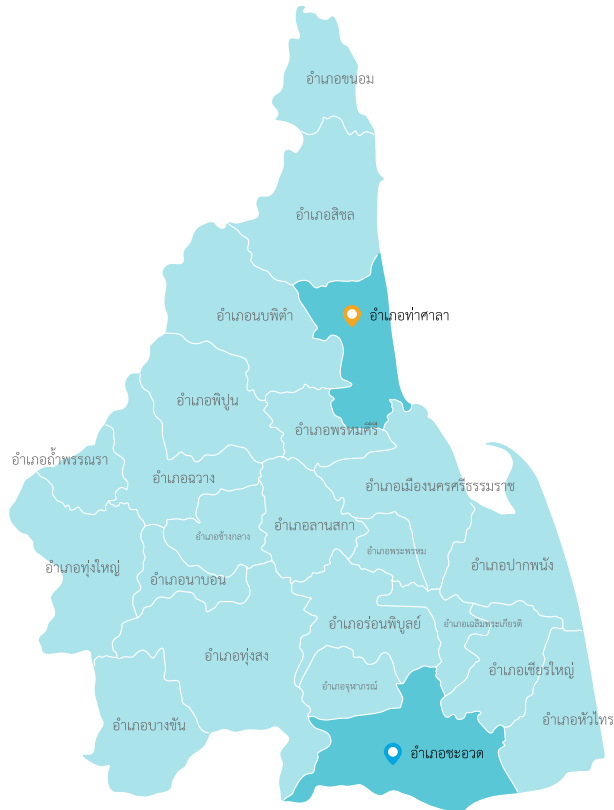
ภาคใต้

นครศรีธรรมราช

1
โครงการ

📍 **สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อำเภอท่าศาลา**
โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กบ้าน ณ นคร

1
โครงการ

📍 **ห้างหุ้นส่วนสามัญการจัดการภัยพิบัติจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอชะอวด**
โครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนนอกระบบ
ผ่านสายพานอาชีพการเลี้ยงผึ้งโพรง

4.1

ห้างหุ้นส่วนสามัญการจัดการภัยพิบัติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการ	พัฒนาทักษะผู้ประกอบการเด็ก และเยาวชนนอกระบบผ่านสายพานอาชีพ การเลี้ยงผึ้งโพรง
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, ประมง, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2563 ห้างหุ้นส่วนสามัญการจัดการภัยพิบัติ
จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำโครงการร่วมกับ กสศ. โดย
สนับสนุนให้คนในชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง จนมีรายได้เพิ่มขึ้น
เฉลี่ยปีละ 25,000-30,000 บาทต่อปี ส่วนปี 2564 ต่อยอด
การเลี้ยงผึ้งโพรงไปสู่สายพานอาชีพอื่น ๆ ในชุมชน เช่น
การปลูกกล้วย ปลูกผักยกแคร่ ปลูกข้าวโพด ปลูกเสาวรส
การเกษตรรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง การทำประมงน้ำจืด
และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จนสามารถเป็นผู้ประกอบการเบื้องต้น
และยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ 10 แห่งในชุมชน แต่พบว่า
ยังมีเด็กและเยาวชนนอกระบบที่ไม่ได้รับโอกาสจากการ
ทำโครงการในช่วง 2 ปีแรก ปี 2565 ห้างหุ้นส่วนสามัญ
การจัดการภัยพิบัติจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงดำเนินโครงการ
พัฒนาทักษะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนนอกระบบ
ผ่านสายพานอาชีพการเลี้ยงผึ้งโพรง เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
ให้แก่เด็กและเยาวชนนอกระบบและแรงงานนอกระบบ
ให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 30 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 60 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบข่าย ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การทำสวนผลไม้ ปศุสัตว์ ประมง
- **ทุนทางสังคม:** เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน
ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่
- **ทุนชุมชน:** กลุ่มเกษตรวิสาหกิจชุมชน
- **ทุนทรัพยากร:** พื้นที่ป่าต้นน้ำ ป่าพรุควนเคร็ง

กระบวนการเรียนรู้

- ศึกษาสภาพปัญหา ทุนและศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้
แต่ละบุคคล จัดทำแผนงานโครงการ
- พัฒนาศักยภาพยกระดับผู้ประกอบการชุมชน ผลิต แปรรูป
จำหน่าย ในระดับครัวเรือน และเกิดการรวมกลุ่มพัฒนา
เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- ฝึกอบรมการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน และการวิเคราะห์
ตนเอง
- จัดเวทีทำความเข้าใจเรื่องกระบวนการสร้างความมั่นคง
ทางอาหารในระดับครัวเรือน การออมระดับครัวเรือน
- พัฒนาทักษะอาชีพให้กับกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา
ภายใต้ความต้องการ เช่น ช่างฝีมือ, แรงงานขับเคลื่อนจักร
กลหนัก (แทรกเตอร์ แม็คโคร) การสื่อสารและการใช้
เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมช่องทางการผลิตและการจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์
- ถอดบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแหล่งเรียนรู้ที่ยกระดับเป็นโรงเรียนพัฒนาทักษะอาชีพบนฐานชุมชน ในพื้นที่หน่วยจัดการเรียนรู้ เช่น การเลี้ยงผึ้งโพรง การเลี้ยงปลาน้ำจืดและเพาะพันธุ์ปลา การเลี้ยงไก่ไข่และไก่พื้นบ้าน การปลูกและการขยายพันธุ์ต้นฝรั่งพันธุ์แดงโม การฝึกทักษะเรื่องการขับเครื่องจักรกลหนัก
- กลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงยกระดับเป็นวิสาหกิจแปลงใหญ่เลี้ยงผึ้งโพรงไทยตำบลเกาะจันทร์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมในการประกอบอาชีพ เช่น เลี้ยงปลาคุณมีรายได้ต่อรอบการจับ 2,500 - 3,000 บาทต่อการเลี้ยง อาชีพตัดผม 200 - 300 ต่อสัปดาห์
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดการสร้างเครือข่ายรวมกลุ่มของผู้ร่วมเรียนรู้ที่ประกอบอาชีพเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นกลุ่มอนุรักษ์สัตว์น้ำ ตำบลเกาะจันทร์ และต่อยอดไปสู่การเลี้ยงปลาและแปรรูปปลาเพื่อจำหน่าย โดยมีสำนักงานประมงอำเภอชะอวดเข้ามาหนุนเสริมความรู้ทางวิชาการ

องค์ความรู้

- เกิดนวัตกรรมการแปรรูปปลาตุ๋นน้ำผึ้งทศนิเวศที่ใช้น้ำผึ้งจากชุมชน

ผลิตภัณฑ์: ปลาตุ๋นน้ำผึ้งทศนิเวศ, ปลาตุ๋น, กบ, ไก่พื้นบ้าน, ไช้ไก่, ช่างตัดผม และผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เฟซบุ๊ก

สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กบ้าน ณ นคร
ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน
 นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้ แปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ที่มาและความสำคัญ

เด็กบ้าน ณ นคร ซึ่งมีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา ที่อาศัยอยู่ที่ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสามารถในการเรียนรู้ค่อนข้างช้า ต้องใช้เวลา มีปัญหาด้านอารมณ์และสุขภาวะ ได้รับการฝึกทักษะวิชาชีพและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตค่อนข้างจำกัด สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จึงดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กบ้าน ณ นคร เพื่อช่วยพัฒนาทักษะวิชาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการด้านอารมณ์ และสุขภาวะให้กับเด็กบ้าน ณ นคร ซึ่งการเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กบ้าน ณ นคร สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีทักษะวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- เยาวชนพิการทางสติปัญญา 60 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** องค์ความรู้และผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิตสำหรับคนพิการ
- **ทุนทรัพยากร:** พื้นที่สำหรับทำเกษตร

กระบวนการเรียนรู้

- ถอดประสบการณ์เดิมเพื่อออกแบบการเรียนรู้ใหม่
- ฝึกทักษะอาชีพการทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมัก การปรับปรุงดิน
- ฝึกดูแลสุขภาวะผ่าน 3 อ. อาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย
- เรียนรู้การจัดการอารมณ์และการฝึกสมาธิ
- เรียนรู้เรื่องอาหารที่เหมาะสมกับวัย การป้องกันตนเองจากโรคต่าง ๆ
- เรียนรู้กลุ่มอาชีพแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและการจัดจำหน่าย
- ฝึกการใช้ชีวิตภายนอกศูนย์
- ฝึกการคิดคำนวณต้นทุน การขาย กำไรจากสถานการณ์จำลอง
- เรียนรู้การออมเงินการวางแผนการลงทุน การจำหน่ายสินค้า และการคำนวณกำไร และต้นทุน
- ฝึกทักษะการแปรรูปกล้วย โกโก้ ถั่วลิสง ตะไคร้ มะละกอ
- ฝึกวาดภาพ ระบายสีรูปลงในสมุดวาดภาพ ผ้า กระเป๋า
- ฝึกเพาะต้นกล้า
- ฝึกทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานมหกรรมเด็กบ้าน ณ นคร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดระบบกลไกที่เลี้ยงที่เข้าถึง เข้าใจผู้ร่วมเรียนรู้ ทำให้การดูแลผู้ร่วมเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีการรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมเรียนรู้มากขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการส่งเสริมให้เข้าสู่ระบบการศึกษา กับ สกร. เพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาจัดกิจกรรมให้กับศูนย์พัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
- มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติวิชาชีพที่หลากหลาย ฝึกการจัดการสุขภาวะด้วยหลัก 3 อ. (อาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย) ทำให้ระดับการเรียนรู้และสุขภาวะของผู้ร่วมเรียนรู้ดีขึ้น สามารถที่จะจัดการชีวิตและดูแลตนเองได้ในระดับพื้นฐาน
- มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม กล้าแสดงออก มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีภาวะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รวมทั้งมีทักษะวิชาชีพและชีวิตที่ดี

ชุมชน

- ศูนย์พัฒนาศักยภาพฯ นครศรีธรรมราช มีการทำงานที่เป็นระบบของพี่เลี้ยง ทำให้การดูแลคนพิการดำเนินไปได้ดีขึ้น มีการรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กบ้าน ณ นคร มากขึ้น การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำได้ดีขึ้น
- เกิดการสร้างเครือข่ายและสังคมของศูนย์พัฒนาศักยภาพฯ เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เกิดการรวมกลุ่มคนทางด้านการเกษตร คอยให้คำแนะนำและสนับสนุนบุคลากร มีเครือข่ายให้การสนับสนุน เกื้อกูลด้านการขายผลิตภัณฑ์ของเด็กบ้าน ณ นคร

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตรและกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และหลักสูตรการปลูกพืชผักสมุนไพรด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์: ผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วย โกโก้ ถั่วลิสง ตะไคร้ มะละกอ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1
โครงการ

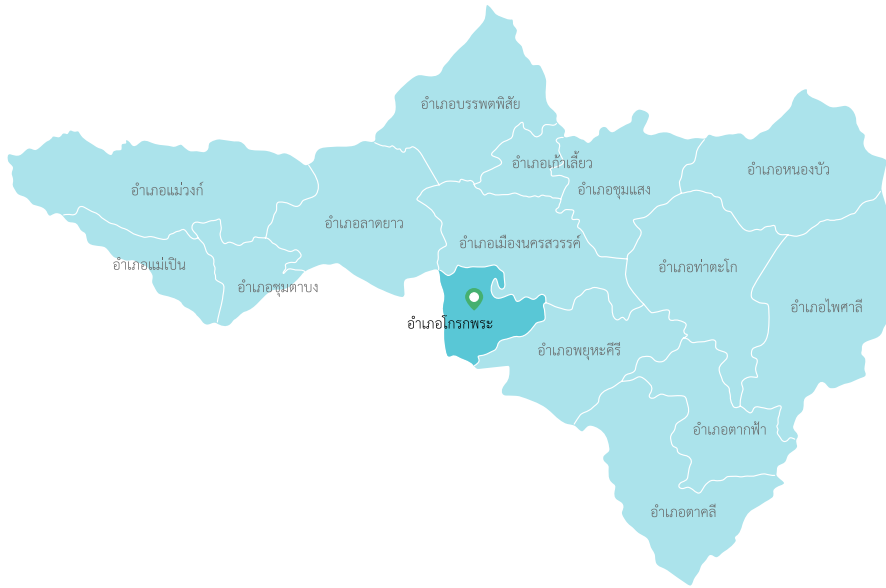
ภาคกลาง

นครสวรรค์

1
โครงการ

📍 วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง
จังหวัดนครสวรรค์ อำเภอโกรกพระ
โครงการสมุนไพรไทยอาชีพทางเลือก

47

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง จังหวัดนครสวรรค์

โครงการ	สมุนไพรไทยอาชีพทางเลือก
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปสมุนไพร

ที่มาและความสำคัญ

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง เกิดจากการรวมตัวของผู้คนหลากหลายอาชีพที่เป็นแรงงานคืนถิ่นที่มีมุมมองการทำเกษตรที่หลากหลาย และมีวิถีการทำเกษตรแบบคนรุ่นใหม่ที่มีจุดหมายคือ การทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการดำเนินชีวิต แต่สถานการณ์ปัจจุบันที่เยาวชนและเกษตรกรในพื้นที่มองเห็นว่า วิธีการทำเกษตรเป็นอาชีพที่ซ้ำซากจำเจ น่าเบื่อ ส่งผลให้มีกลุ่มเกษตรกรใหม่ ๆ เกิดขึ้นน้อยลง **วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง จังหวัดนครสวรรค์** จึงดำเนินโครงการสมุนไพรไทยอาชีพทางเลือก เพื่อจุดประกายความคิด และเปิดมุมมองในการเตรียมความพร้อมเยาวชนให้เห็นคุณค่าของการทำเกษตร โดยการแบ่งปันประสบการณ์และสร้างการเรียนรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ ด้วยวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในกระแสนิยม อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การประกอบอาชีพเกษตร

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 16 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 16 คน
- ผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ 18 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรไทย
- ทุนทรัพยากร: พื้นที่เกษตรกรรม และแหล่งสมุนไพรในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมทีมทำงาน ออกแบบแผนการดำเนินงาน
- สร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมเรียนรู้ในพื้นที่ สสำรวจความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- การปฏิบัติการบนพื้นที่กลางผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ในหลักสูตรต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นน้ำ คือ ทำความรู้จักสมุนไพรพื้นถิ่น กลางน้ำ คือ การขยายพันธุ์ และแปรรูปวิถีเกษตรปลอดภัย ปลายน้ำ คือ การจัดจำหน่าย โดยออกแบบหลักสูตรให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถเข้าใจช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับตนเอง
- การจัดทำบัญชีครัวเรือน และการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต
- สร้างเครือข่ายชุมชนสมุนไพร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มในผู้ร่วมเรียนรู้ภายใต้แบรนด์ “ออไพร” ร่วมกันปลูกพืชสมุนไพรในแปลงกลางจำหน่าย และแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำหน่ายร่วมกัน
- เกิดการสร้างเครือข่ายสมุนไพรกับอำเภออื่นในการแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น สามารถเป็นกลุ่มที่ให้ความรู้ด้านการปลูกและแปรรูปสมุนไพรให้แก่คนที่สนใจ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้หลักจากการปลูกพืชสมุนไพร และการแปรรูปสมุนไพรเพื่อจำหน่าย
- มีรายได้เสริมจากการทำปุ๋ยหมักและชีวภัณฑ์ทางการเกษตรจากสมุนไพรที่เหลือจากการแปรรูป

ชุมชน

- มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการใช้วัสดุอินทรีย์ทำปุ๋ยหมัก ลดการใช้ยาฆ่าแมลง ไม่ใช้ยาฆ่าหญ้า เปลี่ยนมาใช้สมุนไพรเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร ลดสารพิษตกค้างในดิน และแหล่งน้ำ
- เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

องค์ความรู้

- เกิดการต่อยอดอาชีพเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม อาทิ การทำสมุนไพรแห้งเพื่อจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์: สมุนไพรแห้ง, ลูกประคบแห้ง, น้ำมันไพล, สเปรย์ไพล, สมุนไพรแช่เท้า และครีมนวดสมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

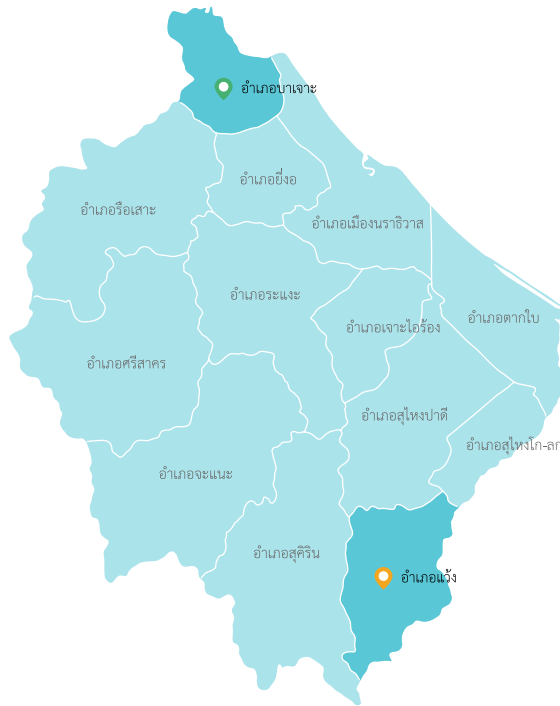
ภาคใต้

นราธิวาส

1
โครงการ

📍 สถาบันศึกษาปอเนาะบาเกอรอตตะลีมีลลุลูมิชฮ์รียะห์
จังหวัดนราธิวาส อำเภอบาเจาะ
โครงการเพิ่มทักษะอาชีพด้านการเกษตรแก่เกษตรกร
และผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ

1
โครงการ

📍 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
จังหวัดนราธิวาส อำเภอแว้ง
โครงการสร้างทักษะวิชาชีพเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนนอกระบบการศึกษา

สถาบันศึกษาปอเนาะบากูรอ ตุตตะลีมีลิลอูลุมิซซอร์อียะห์ จังหวัดนราธิวาส

โครงการ	เพิ่มทักษะอาชีพด้านการเกษตร แก่เกษตรกรและผู้เรียน ในสถาบันศึกษาปอเนาะ
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ช่าง

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นชุมชนมุสลิม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ยางพารา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง บางส่วนทำเกษตรในลักษณะ ปลูกรอบบ้านเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในชุมชน มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 300 - 3,000 บาทต่อเดือน ที่ผ่านมามีสถาบันศึกษาปอเนาะบากูรอตุตตะลีมีลิลอูลุมิซซอร์อียะห์ จังหวัดนราธิวาส มีการฝึกอบรมทักษะอาชีพในด้านต่าง ๆ เช่น ช่างทาสี ช่างไฟ ช่างเชื่อม ช่างปุกระเบื้อง ช่างซ่อมรถ แต่ยังมีขาดทุนทรัพย์และไม่เชี่ยวชาญพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ จึงดำเนินโครงการเพิ่มทักษะอาชีพด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ เพื่อสร้างอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบและแรงงานนอกระบบ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 40 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 60 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ด้านเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมกลุ่ม ชี้แจงรายละเอียดโครงการแก่ชุมชน
- สำรวจและวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้
- ประชุมคณะทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน
- ให้ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพจิต การจัดการอารมณ์ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง ควบคู่กับการใช้หลักศาสนาอิสลาม
- ฝึกทักษะอาชีพตามความสนใจ เช่น ช่างทาสี ช่างไฟ ช่างเชื่อม ช่างปุกระเบื้อง ช่างซ่อมรถ และการเพาะชำขยายพันธุ์พืช ผู้ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับเกียรติบัตร และได้รับการฝึกทักษะในสถานประกอบการจริง
- จัดอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการอิสลาม
- จัดอบรมการบริหารจัดการบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่าย ครัวเรือน และการจัดการหนี้สิน
- จัดกลุ่มอาชีพช่างเพื่อรับบริการตามสายอาชีพของแต่ละกลุ่ม
- จัดทำโรงขยายพันธุ์พืช
- ถอดบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่ 25 นราธิวาส สกร.เทศบาลบาเจาะ สำนักงานเกษตรอำเภอบาเจาะ อบต.ตำบลบาเจาะ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะความรู้ด้านช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ 35 คน, ช่างไฟฟ้า 10 คน, ช่างเชื่อม 10 คน, ช่างทาสี 10 คน, ช่างปุกระเบื้อง 10 คน และการขยายพันธุ์พืช 26 คน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต

ชุมชน

- เกิดกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น ช่างซ่อมจักรยานยนต์ กลุ่มขยายพันธุ์พืชที่สามารถพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนต่อไป

ผลิตภัณฑ์: ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์,ช่างไฟฟ้า, ช่างเชื่อม, ช่างทาสี, ช่างปุกระเบื้อง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

40 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดนราธิวาส

โครงการ	สร้างทักษะวิชาชีพเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนนอกระบบการศึกษา
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	ใช้ฐานทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา เป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ และทักษะแก่เยาวชน

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดนราธิวาส มีกลุ่มประชากรวัยพึ่งพิง (วัย 0 - 24 ปี) ร้อยละ 43.28 มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุด โดยในปี 2561 ติดอันดับสัดส่วนคนจนสูงที่สุดอันดับ 4 ของประเทศ และในปี 2562 ติดอันดับสัดส่วนคนจนสูงที่สุดอันดับ 2 ของประเทศ คุณภาพการจัดการศึกษาของจังหวัดนราธิวาส อยู่ในลำดับท้ายสุดของประเทศ โอกาสการศึกษาต่ออุดมศึกษาของเด็กยากจนมีไม่ถึงร้อยละ 20 เยาวชนบางกลุ่มขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากฐานะยากจน ประกอบกับระบบการศึกษาในพื้นที่ไม่เอื้อให้แก่กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้หรือพัฒนาทักษะอาชีพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดนราธิวาส จึงดำเนินโครงการสร้างทักษะวิชาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้มีทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะวิชาการ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษากลางคัน 40 คน
- เยาวชนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้ศึกษาต่อ 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การทำเกษตรแบบผสมผสาน, การทำเกษตรอินทรีย์, ผู้รู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, ผู้เชี่ยวชาญทักษะอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มคนเลี้ยงผึ้ง กลุ่มคนเลี้ยงกระต่าย กลุ่มเบเกอรี่
- **ทุนภูมิปัญญา:** ศิลปวัฒนธรรม เช่น บานอ สิละ กรือโต๊ะ

กระบวนการเรียนรู้

- การสร้างความมั่นใจในตนเองและการสร้างพลังอำนาจในตัวเอง (Self-Empowerment)
- การสร้างแรงบันดาลใจและทัศนคติเชิงบวกต่อการประกอบอาชีพ
- การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาภายใต้เครื่องมือไอทีชีวิตและปฏิทินอาชีพ
- กิจกรรมกระบวนการสร้าง Coaching ในพื้นที่เพื่อเป็นพี่เลี้ยงเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงบูรณาการ
- ส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้มีความรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง
- กิจกรรมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในสังคมออนไลน์
- กิจกรรมตลาดนัดความรู้ด้านอาชีพ ตัดเย็บเสื้อผ้า แปรรูปผลิตภัณฑ์
- กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มอาชีพของทั้ง 3 ตำบล และสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยมีพี่เลี้ยงเป็นตัวเชื่อม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการพัฒนาทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งด้านวิชาชีพ วิชาการ วิชาชีวิต เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเอง
- รู้จักวิเคราะห์รายรับ รายจ่าย และแนวทางในการประกอบอาชีพอย่างมีวิจารณญาณ
- สามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์ในสังคมออนไลน์
- เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่สนใจ

ผลิตภัณฑ์: -
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: -

5
โครงการ

ภาคเหนือ

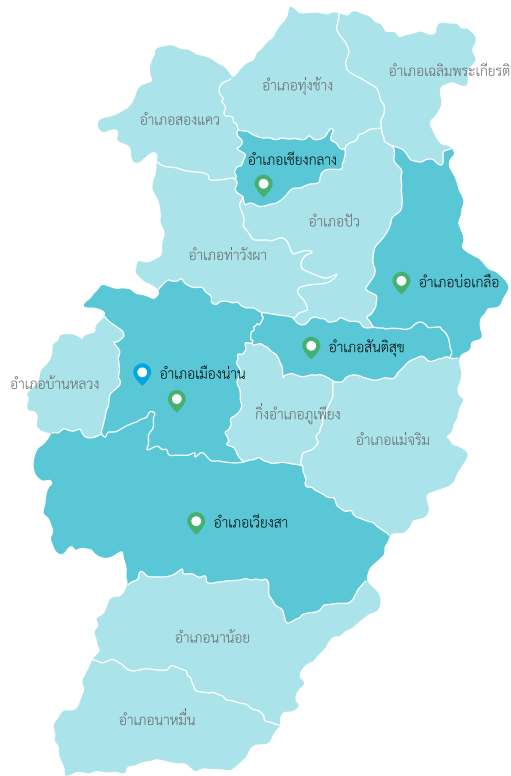
น่าน

1
โครงการ

📍 วิทยาลัยชุมชนน่าน อำเภอเมืองน่าน

โครงการพัฒนาและต่อยอดอาชีพผู้ให้บริการนวดไทย เพื่อสุขภาพรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน

4
โครงการ

📍 วิทยาลัยชุมชนเกษตรอัครน่าน อำเภอเมืองน่าน, อำเภอเชียงกลาง

โครงการพัฒนาศักยภาพและยกระดับอาชีพเยาวชน และแรงงานนอกระบบโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จังหวัดน่าน

📍 วิทยาลัยชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรน้ำปัว อำเภอเวียงสา

โครงการพัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากกระชายดอยสุตลาดโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

📍 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร อำเภอบ่อเกลือ

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนบนที่สูง อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

📍 มูลนิธิส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน (วัดโป่งคำ) อำเภอสันติสุข

โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาสในวิกฤติโควิด-19

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มเรือนจำจังหวัดน่าน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพนวดไทย รู้จักวางแผนชีวิตหลังได้รับการปล่อยตัว มีแผนการประกอบอาชีพในอนาคตจิตใจที่มั่นคงลดโอกาสการกลับไปกระทำผิดซ้ำ
- กลุ่มวิทยาลัยชุมชนจังหวัดน่านมีทักษะการนวดไทยเพิ่มขึ้น ผู้ร่วมเรียนรู้หลายคนยกระดับตนเองจากผู้ให้บริการนวดเป็นผู้ประกอบการร้านนวดในชุมชน
- บริการนวดเดลิเวอรีนอกระหว่างสถานที่

เครือข่าย

- เกิดเครือข่ายการพัฒนาและการสร้างอาชีพที่พร้อมจะช่วยเหลือและจ้างงานผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางข้อมูล (HUB) อาชีพผู้ให้บริการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ในการกระจายผู้ให้บริการนวดไทย รองรับผู้ประกอบการร้านนวด และการให้บริการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน เพื่อหนุนเสริมผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีอาชีพและมีรายได้

ผลิตภัณฑ์: บริการนวดแผนไทย, ลูกประคบ
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

51 วิสาหกิจชุมชนเกษตรอภัยน่าน

โครงการ พัฒนาศักยภาพและยกระดับอาชีพเยาวชน และแรงงานนอกระบบ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จังหวัดน่าน

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ ปศุสัตว์, แปรรูปผลิตภัณฑ์, เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอภัยน่าน เกิดจากการรวมตัวของเครือข่ายเกษตรกรจังหวัดน่านที่ต้องการพัฒนาเกษตรกรด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ ด้วยการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อพัฒนาต่อยอดผลผลิตที่เกิดขึ้นสู่การจำหน่าย ที่นำไปสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียวน่าน 59 และพืชผักปลอดภัยเพื่อบริโภคในครัวเรือนสู่การจำหน่ายภายในชุมชน และระดับจังหวัด แต่ยังคงขาดโอกาสในการเข้าถึงระบบการตลาดออนไลน์และการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบหลากหลาย วิสาหกิจชุมชนเกษตรอภัยน่าน จึงดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพและยกระดับอาชีพเยาวชนและแรงงานนอกระบบโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จังหวัดน่าน เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะอาชีพ มีความรู้ มีรายได้ ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มีทักษะผู้ประกอบการชุมชน และ เกิดเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาอาชีพและองค์ความรู้ต่อไปในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 77 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 33 คน, บริการ 3 คน, รับจ้างรายวัน 5 คน, ค้าขาย 1 คน
- ผู้สูงอายุ 24 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน
- คนพิการ: ทางสติปัญญา 1 คน, ทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 1 คน
- ผู้พันโทษ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองน่าน, อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว และพืชหลังนา เช่น ถั่วเหลือง การเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ

กระบวนการเรียนรู้

- ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ในพื้นที่และสร้างความเข้าใจแกนนำชุมชน
- สร้างความเข้าใจโครงการ และวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้สู่การจัดทำแผนการพัฒนาทักษะรายกลุ่มหรือรายบุคคล
- สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
- ฝึกอบรมทักษะอาชีพตามแผนการยกระดับที่เหมาะสมเชื่อมโยงกับฐานทุนชุมชน เช่น การเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเลี้ยงไก่ไข่ แปรรูปข้าวเหนียวน่าน 59
- เวทีแลกเปลี่ยนการสร้างนักจัดการตลาด ผู้ประกอบการชุมชน
- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในระดับพื้นที่
- ฝึกอบรมการใช้เครื่องมือออนไลน์การเป็นผู้ประกอบการชุมชน
- เสริมทักษะการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
- วางแผนการประกอบอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีสรุปผลการดำเนินงานโครงการและนำเสนอผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกการทำงาน 2 ส่วน คือ 1) วิสาหกิจชุมชนเกษตรฮักน่าน และแกนนำชุมชนในพื้นที่ 2) สภาประชาชนตำบลถ้ำลอด และวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ฮอมฮักอำเภอเชียงกลาง
- เกิดสายพานอาชีพกลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำใน 2 พื้นที่ ตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ
- เกิดการเชื่อมโยงการทำงานโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน 5 โครงการในพื้นที่จังหวัดน่าน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการเลี้ยงไก่หลังหักต้นทุนเฉลี่ย 1,150 บาท ต่อรอบ (รอบละ 45 วัน)
- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายไก่กิโลกรัมละ 100 บาทสู่การขายไก่ชำแหละกิโลกรัมละ 135-140 บาท
- มีรายได้จากการแปรรูปข้าวเหนียวน่าน 59 เป็นข้าวแต่นข้าวพองธัญพืช เฉลี่ย 300-500 บาทต่อวัน
- มีรายได้จากการเชือดไก่เฉลี่ยรอบละ 400 บาทต่อวัน
- มีรายได้จากการทำเกษตร เช่น ปลูกผัก เฉลี่ย 200-300 บาทต่อวัน
- มีรายได้จากอาชีพบริการทางการเกษตร เช่น ตัดหญ้า 400-500 บาทต่อครั้ง

- คนพิการมีรายได้จากการเพาะพันธุ์กล้าไม้ และไม้ดอกไม้ประดับ เฉลี่ย 700-800 บาทต่อรอบการผลิต
- มีรายได้จากการให้บริการทางด้านพิธีกรรมต่างๆ อย่างครบวงจร ครั้งละ 300-500 บาท
- มีรายได้จากการทำตุ้ง 12 นักซ์ตรในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2,000-3,000 บาท
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการซื้อไข่ 600 บาทต่อเดือน
- ลดต้นทุนการซื้ออาหารสัตว์ลงได้ 200 บาทต่อกระสอบ

ชุมชน

- เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ ยกกระดับมาตรฐานฝีมือพัฒนาการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ

องค์ความรู้

- ชุดความรู้กระบวนการทำงาน และชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
- การต่อยอดความรู้จากวัฒนธรรมความเชื่อ ยกกระดับตนเองเป็นผู้ให้บริการพิธีกรรมพื้นบ้านแบบครบวงจร เช่น ไก่พื้นบ้านที่ใช้ประกอบพิธีกรรม การทำตุ้ง 12 ราศี หรือการผลิตสินค้า เพื่อเพิ่มช่องทางในการหารายได้ตามเทศกาล

ผลิตภัณฑ์: ไก่พื้นเมืองประดู่หางดำ, พืชผัก, ข้าวแต่น, ข้าวพองธัญพืช, บริการทางการเกษตรและพิธีกรรมพื้นบ้าน, ตุ้ง 12 ราศี

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, กลุ่มไลน์ในชุมชน และตลาดชุมชน กาดน้อยมีรักที่ตำบลถ้ำลอด

52

วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรน้ำป๊อ จังหวัดน่าน

โครงการ	พัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระชายดอยสู่ตลาดโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลน้ำป๊อ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำการเกษตรและการประกอบอาชีพ 2 ลักษณะ คือ พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำน่านและลำน้ำสาขามีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำทางการเกษตร เช่น ทำนาทำสวน กับพื้นที่ราบลุ่มเชิงเขาที่ไม่เหมาะแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะระบบเกษตรแปลงใหญ่ตามนโยบายรัฐบาล ชาวบ้านจึงหันไปรับจ้างทำงานทั้งนอกพื้นที่และต่างจังหวัด ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คนในชุมชนขาดรายได้ ต้องไปกู้เงินนอกระบบดอกเบี้ยสูง แต่ขณะเดียวกันในวิกฤติโควิด-19 ก็ทำให้ตลาดมีความต้องการกระชายสูง เพราะหลายคนเชื่อว่าการบริโภคกระชาย จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันในร่างกายได้ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรน้ำป๊อ จังหวัดน่าน จึงดำเนินโครงการพัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระชายดอยสู่ตลาดโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อยกระดับการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กระชายดอยเพื่อสร้างรายได้แก่เยาวชนนอกระบบและแรงงานนอกระบบในพื้นที่ตำบลน้ำป๊อ เกิดเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคทั้งในและนอกชุมชน และเกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 15 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- คนพิการ 5 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 10 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย
- ทุนทรัพยากร: ป่าชุมชนที่เป็นแหล่งพืชสมุนไพร

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ในชุมชน
- กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้
- การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากร พันธมิตรการทำงาน ที่ปรึกษา คณะทำงานเพื่อวางแผนดำเนินงาน
- สร้างความเข้าใจโครงการแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยจัดแสดงผลิตภัณฑ์ที่วิสาหกิจชุมชนดำเนินการอยู่ สาธิตการชงชากระชาย และชากระชายอัญชัน
- สสำรวจข้อมูลด้านปริมาณ ชนิด การปลูกกระชายที่ใช้ในชุมชน องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับกระชาย และการใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชน
- ศึกษาดูงาน ณ ชีววิถีน้ำเกี๋ยน และสวนเกษตรแม่จรัม ออร์แกนิกฟาร์ม
- อบรมเติมความรู้ใหม่ในการสร้างผลิตภัณฑ์จากกระชาย เช่น ผงกระชายสำเร็จรูป ผงกระชายน้ำผึ้งมะนาว เป็นต้น
- ทดลองปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระชายดอย เช่น กระชายเส้น กระชายผง ชากระชาย ชากระชายอัญชัน น้ำพริกกระชาย
- ออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- วิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ข้อมูลลูกค้า ข้อมูลตลาด ทั้งตลาดในชุมชน นอกชุมชน และตลาดออนไลน์

- ทดลองปฏิบัติการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด เช่น งานโอท็อปสัญจร ณ ศาลากลางจังหวัดน่าน งานของดีเมืองน่าน งานบำบัดทุกข์บำรุงสุขอำเภอเวียงสา ตลาดโฮงเจ้าฟองคำ ร้านโอท็อปวิถีน่าน เป็นต้น
- การวางแผนพัฒนาอาชีพและการบริหารจัดการกลุ่ม
- สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ และหน่วยงานทั้งในและนอกชุมชน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- สรุปบทเรียนการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแนวความคิดการตั้งฐานทุนชุมชนมาใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ในชุมชน ได้แก่ น้ำพริกกระชาย ชากระชาย ชากระชายอัญชัน
- มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องยกระดับเป็นสินค้าโอท็อป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ระหว่างเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม 2566 ดังนี้
 - 1) ชากระชาย ในราคา 89 บาท ขายได้จำนวน 77 ซิน รวมเป็นเงิน 6,853 บาท หักต้นทุน 3,465 บาท กำไรสุทธิ 3,388 บาท

- 2) ชากระชายอัญชันกระปุกใหญ่ ในราคา 125 บาท ขายได้จำนวน 13 ซิน รวมเป็นเงิน 1,625 บาท หักต้นทุน 819 บาท กำไรสุทธิ 806 บาท
- 3) ชากระชายอัญชันกระปุกเล็กในราคา 79 บาท ขายได้จำนวน 26 ซิน รวมเป็นเงิน 2,054 บาท หักต้นทุน 1,014 บาท กำไรสุทธิ 1,040 บาท
- 4) น้ำพริกกระชายแบบกระปุก ในราคา 99 บาท ขายได้จำนวน 86 ซิน รวมเป็นเงิน 8,514 บาท หักต้นทุน 4,214 บาท กำไรสุทธิ 4,300 บาท

- นำชากระชายมาพัฒนาเป็นเครื่องดื่มกระชายน้ำผึ้งมะนาว ราดด้วยเอสเพรสโซ่ และเครื่องดื่มกระชายอัญชันน้ำผึ้งมะนาว นำกระชายดองน้ำผึ้งมาปั่นรวมกับผักเคลหรือผักอื่น ๆ เป็นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

ชุมชน

- เห็นความสำคัญของป่าชุมชน เห็นแนวทางการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างสร้างสรรค์ คือ ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร สร้างป่าเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องสมุนไพรและธรณีวิทยา และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงเกษตร
- เกิดกลุ่มอาชีพในชุมชน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มปลูก 2) กลุ่มแปรรูป 3) กลุ่มตลาด

องค์ความรู้

- นวัตกรรมใหม่ในการนำกระชายดอยมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดการยกระดับสินค้า

ผลิตภัณฑ์: น้ำพริกกระชาย, ชากระชาย, ชากระชายอัญชัน
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, งานแสดงสินค้าทั้งในและนอกพื้นที่

53

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร

โครงการ	พัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับ บริบทชุมชนบนที่สูง อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ 11 หมู่บ้าน อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ปี 2562 พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว กล้าย หม่อน ผักกอก และกาแฟ เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่ขายเป็นวัตถุดิบให้กับพ่อค้าคนกลาง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เกษตรกรเป็นเพียงหน่วยผลิตต้นน้ำที่มีมูลค่าน้อยสุดในห่วงโซ่การผลิต ทั้งยังต้องแบกรับความเสี่ยงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนการผลิต เนื่องจากขาดความรู้และนวัตกรรมในการปลูก การดูแลรักษา การแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และการวางแผนการผลิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จึงดำเนินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนบนที่สูงอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการนำความรู้และทักษะอาชีพสู่การปฏิบัติจริง สร้างมูลค่าเพิ่ม เกิดการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและตลาดท่องเที่ยว

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 110 คน
- ผู้สูงอายุ 22 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 18 คน

ฐานทุนชุมชน

อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** แหล่งผลิตเกลือสินเธาว์, พืชพื้นถิ่น

กระบวนการเรียนรู้

- การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาทักษะอาชีพ
- การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม
- การพัฒนาทักษะการผลิต (หน่วยการผลิตต้นน้ำ) เช่น การจัดการการใช้ประโยชน์มะเขากวายจากป่า การกำจัดมอดกาแฟในแปลงปลูก
- การพัฒนาทักษะการแปรรูป (หน่วยการผลิตกลางน้ำ) อบรมการแปรรูปมะเขากวาย และกาแฟ
- การพัฒนาทักษะการแปรรูป (หน่วยการผลิตปลายน้ำ) การเขียนแผนธุรกิจ การถ่ายภาพสินค้า การทำ Content Marketing การขายของออนไลน์ การออกแบบโลโก้แบรนด์ และฉลากสินค้า
- การศึกษาดูงานปลูกมะเขากวายบ้านแม่แจ๊ะ และการควักกาแฟบ้านป่าเหมี้ยง
- การจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ
- การถอดบทเรียนโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่คือ มะเขาคายหยี
- มีการนำกล้ามะเขาคายป่า 1,000 ต้นมาอนุบาล เพื่อนำกลับไปปลูกทดแทนในป่าชุมชนและหัวไร่ปลายนา
- เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการร่วมกันจัดการทรัพยากรท้องถิ่นมะเขาคายที่นำไปสู่การกำหนดกฎระเบียบชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากมะเขาคายจากป่าอย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มแปรรูปมะเขาคายมีรายได้จากการผลิตมะเขาคายดอง มะเขาคายแช่อิ่ม มะเขาคายหยี (แช่อิ่มอบแห้ง) และน้ำพริกมะเขาคาย 8,000 บาท
- รวมกลุ่มสร้างโรงแปรรูปมะเขาคาย และรับซื้อมะเขาคายจากชุมชน
- กลุ่มแปรรูปกาแฟมีรายได้จากการออกบูธสินค้ากว่า 4,000 บาท นำกาแฟเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์ เช่น สบู่เหลวกาแฟ สบู่ก้อนกาแฟ กาแฟขัดผิวแบบครีมและแบบผง การทำกาแฟดริปแบบซอง
- กลุ่มการตลาดสร้างช่องทางจำหน่ายสินค้าผ่านเฟซบุ๊กชื่อ “ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านก่อกวาง” และ “กาแฟภูพันแก้ว”

ชุมชน

- เกิดการจ้างงานในชุมชน
- เกิดการแบ่งกลุ่มอาชีพ ตามกระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อาทิ กลุ่มปลูกกาแฟ กลุ่มแปรรูปกาแฟ และกลุ่มการตลาด

องค์ความรู้

- การแปรรูปมะเขาคายหยี

ผลิตภัณฑ์: มะเขาคายดอง, มะเขาคายแช่อิ่ม, มะเขาคายหยี (แช่อิ่มอบแห้ง), และน้ำพริกมะเขาคาย, กาแฟ, สบู่เหลวกาแฟ, สบู่ก้อนกาแฟ, กาแฟขัดผิวแบบครีมและแบบผง, กาแฟดริปแบบซอง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน และเพจเฟซบุ๊ก “ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านก่อกวาง” และ “กาแฟภูพันแก้ว”

มูลนิธิส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน (วัดโป่งคำ)

โครงการ	พัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาส ในวิกฤติโควิด-19
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว และได้รับผลกระทบจากผลผลิตราคาตกต่ำทำให้เกิดภาวะหนี้สิน ส่งผลให้คนในชุมชนที่เป็นวัยแรงงานบางส่วนอพยพเข้าไปประกอบอาชีพในเมืองและต่างจังหวัด คนที่เหลือในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เยาวชน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กและเยาวชนได้อย่างเต็มที่ ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กระทบต่อการดำเนินชีวิต หลายครอบครัวถูกเลิกจ้างงาน ขาดรายได้ในการดำรงชีพ **มูลนิธิส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน (วัดโป่งคำ) จึงดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาสในวิกฤติโควิด-19** ด้วยการหนุนเสริมความรู้และพัฒนาทักษะคนในชุมชนเรื่องการขยายพันธุ์ไม้ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 30 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ที่ได้รับผลกระทบโควิด-19 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 10 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้
- ทุนทรัพยากร: ป่าไม้

กระบวนการเรียนรู้

- ลงพื้นที่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูล
- เวทีเชิงปฏิบัติการการสร้างความเข้าใจ
- การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำไม้ครบวงจร ณ วิชาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรพัฒนาตำบลน้ำพี้ จังหวัดอุดรธานี และวัดเขตนวน จังหวัดแพร่
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการขยายพันธุ์ไม้ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ ไม้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา เป็นต้น การทำถ่านไม้ ไม้ การทำถ่านปรับปรุงดิน (ใช้สำหรับการเกษตรและไม้ประดับ)
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ การวางแผนอาชีพ การจัดการกลุ่ม และการตลาด
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างแกนนำมีอาชีพ
- เวทีเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- ติดตามประเมินผล (ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปลูก กลุ่มงานแปรรูปช่าง และกลุ่มตลาด ที่นำไปสู่การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในอนาคต
- เกิดแกนนำและเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ และขยายกลุ่มในพื้นที่อื่น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - การตอกกิ่งไม้เพิ่มขึ้น 29,750 บาทต่อครั้ง
 - การซำกิ่งไม้เพิ่มขึ้น 34,000 บาทต่อครั้ง
 - เพาะกล้าไม้จากเมล็ดเพิ่มขึ้น 8,500 บาทต่อครั้ง
 - ผลิตภัณฑ์จากไม้ (งานช่าง) มีรายได้เพิ่มขึ้น 6,800 บาทต่อปี
 - ผลิตภัณฑ์จักสานมีรายได้เพิ่มขึ้น 7,200 บาทต่อปี
- ลดรายจ่ายจากการซื้อถ่านได้ครัวเรือนละ 400 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน และมีการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอสันติสุข พัฒนาชุมชนอำเภอสันติสุข องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มอาชีพได้ทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่และอาจนำไปสู่การขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพที่เป็นรูปธรรม ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ในอนาคต

องค์ความรู้

- การผลิตถ่านปรุงดิน 2 สูตร ได้แก่ สูตรเพาะกล้าไม้ และสูตรปลูกต้นไม้ทั่วไป
- ชุดความรู้เกี่ยวกับการขยายพันธุ์ไม้
- ชุดความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปให้มีคุณภาพ เทคนิคงานช่างและงานฝีมือ
- ชุดความรู้เกี่ยวกับการตลาดออนไลน์ การตลาดในและนอกชุมชน

ผลิตภัณฑ์: ถ่านไม้ไฟ, ถ่านปรับปรุงดิน, ผลิตภัณฑ์โต๊ะเก้าอี้ แครนนั่ง กล่องข้าว, ช้อง, กระชังใส่ปลา, หวดนึ่งข้าว, ช้ำหรือตะกร้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, งานแสดงสินค้าในพื้นที่, เฟซบุ๊ก

1
โครงการ

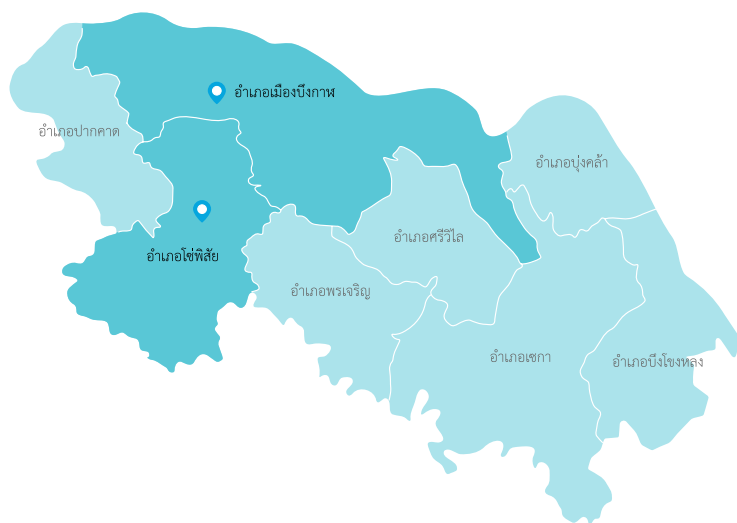
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บึงกาฬ

1
โครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์บึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ, อำเภอโซ่พิสัย
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพผ้าทอมือสู่แหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ยั่งยืน

Share&Learn

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์บึงกาฬ

โครงการ	พัฒนาทักษะอาชีพผ้าทอมือ สู่แหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ยั่งยืน
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์บึงกาฬ ได้รับทุนสนับสนุน จาก กสศ. ในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมกรรมการทอผ้าพื้นเมืองสาวภูไท ซึ่งเป็น การบูรณาการความรู้ ของมหาวิทยาลัยและความรู้ของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนบ้านถ้ำเจริญ อำเภอโซ่พิสัย และชุมชนบ้านไทยเจริญ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ แต่ภายหลังพบว่า คนในชุมชนใกล้เคียงให้ความสนใจ ปี 2565 มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี ศูนย์บึงกาฬ จึงคิดขยายผลการดำเนินงาน ด้วยการทำให้โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ ผ้าทอมือสู่ แหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ ให้เป็น ผู้ประกอบการรายย่อย และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ผ้าทอมือ ให้กับชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 166 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 60 คน
- ผู้สูงอายุ 8 คน
- ผู้ว่างงาน 35 คน
- ผู้มีรายได้น้อย 13 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอโซ่พิสัย, อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง
- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และนอกพื้นที่ อาทิ ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจังหวัดบึงกาฬ ศสกร.อำเภอโซ่พิสัย แกนนำชุมชน เป็นต้น
- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พืชที่นำมาเป็นปัจจัยการผลิต เช่น ฝ้าย คราม ดาวเรือง ฯลฯ

กระบวนการเรียนรู้

- สร้างความเข้าใจในการทำโครงการระหว่างคณะกรรมการและแกนนำ ประชุมสร้างแรงบันดาลใจ
- วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ออกแบบคู่มือสำหรับฝึกอบรมพัฒนาการทอผ้าพื้นเมือง 8 ด้าน คือ 1) การถนอมวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า 2) ทฤษฎีการจับคูสีที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค 3) การย้อมสีจากธรรมชาติ 4) พัฒนาลวดลายตามความต้องการของผู้บริโภค 5) การมัดย้อม ด้วยเทคนิค Shibori 6) การแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ 7) การขายอย่างไรให้ได้ให้โดน 8) การยกระดับผู้ประกอบการเบื้องต้น
- การวิเคราะห์ตลาดและจัดหาตลาดกลางเพื่อกระจายสินค้าให้ชุมชน
- อบรมการบริหารจัดการบัญชีครัวเรือน การวางแผนการเงิน การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ
- เรียนรู้ทักษะการประกอบอาชีพ 8 ด้าน
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสายพานอาชีพการทอผ้า ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกฝ้าย คราม ดาวเรือง กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองสาวภูไท (บ้านถ้ำเจริญ) และกลุ่มไก่อ๊ตอก (บ้านไทยเจริญ) เป็นต้น
- พัฒนาและสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการผลิตฝ้ายและครามปลอดภัย เป็นพื้นที่กลางเพื่อการเรียนรู้ของคนในชุมชนอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมชุมชน อาทิ การแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ เช่น ตัดเย็บกระเป๋าถือ เสื้อคลุม เทคนิคการเจาะกระเป๋าเสื้อรูปแบบต่าง ๆ ชุดทำงาน ชุดลำลอง สำหรับผู้ชายและผู้หญิง กระเป๋าจักสานผสมผสานผ้าทอมือ นวัตกรรมการพันที่ผ้าและปักผ้าเรื่องเล่าชุมชน ที่ถ่ายทอดจากผู้สูงอายุสู่การผลิตที่เป็นเด็กเยาวชนนอกระบบ เป็นต้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอไชยสิทธิ์สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงาน นำนักเรียนและเยาวชนในชุมชนมาเรียนรู้เกี่ยวกับการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ ณ แหล่งเรียนรู้ผ้าทอมือบ้านถ้ำเจริญ
 - องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำเจริญสนับสนุนงบประมาณซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทอผ้า
 - ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจังหวัดบึงกาฬ ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการถนอมวัตถุดิบดอกฝ้ายและการแปรรูปชาดอกดาวเรือง
 - ศูนย์ออกแบบสร้างสรรค์ผ้าและสิ่งทอ: FTCC มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถ่ายทอดองค์ความรู้การแปรรูปผลผลิตจากครามคุณภาพสูง และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้บ้านถ้ำเจริญ
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน 2 กลุ่ม ได้แก่
 - กลุ่มทอผ้าสาวภูไทถ้ำเจริญ
 - กลุ่มทอผ้าบ้านไทยเจริญ

- มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จำนวน 116 คน ดังนี้
 - รายได้เพิ่มขึ้น 100-500 บาท จำนวน 16 คน
 - รายได้เพิ่มขึ้น 501-1,000 บาท จำนวน 48 คน
 - รายได้เพิ่มขึ้น 1,001-1,500 บาท จำนวน 29 คน
 - รายได้เพิ่มขึ้น 1,501-2,000 บาท จำนวน 23 คน

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 5 แห่ง ดังนี้
 - แหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกฝ้าย ดอกดาวเรือง และคราม บ้านถ้ำเจริญ
 - แหล่งเรียนรู้การทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติและการแปรรูปผ้าบ้านถ้ำเจริญ
 - แหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกฝ้ายและดอกดาวเรือง บ้านไทยเจริญ
 - แหล่งเรียนรู้การทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติและการแปรรูปผ้าบ้านไทยเจริญ
 - แหล่งเรียนรู้การทอผ้าและการย้อมสีธรรมชาติบ้านสามหนอง
- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ช่วยสร้างรายได้เพิ่มขึ้น เช่น ฝ้ายและดอกดาวเรืองอบแห้ง ชาดาวเรือง และครามผง เส้นด้าย/เส้นฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ผ้าทอมือที่มีลวดลายบ่งบอกอัตลักษณ์ชุมชน ได้แก่ ลายเพชรนาคิ ลายเพชรบัวตูม และลายสุวรรณเวียง ที่มีการจดสิทธิบัตรแล้ว

องค์ความรู้

- หลักสูตรการทอผ้าพื้นเมือง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ การย้อมสีจากธรรมชาติ การถนอมวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า เทคนิคการผลิตเส้นฝ้ายสำหรับปักผ้าทอมือ การย้อมเส้นไหมด้วยครามธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์: กระเป๋า, เสื้อ, เสื้อคลุม, หมวก, ชุดลำลอง สุภาพบุรุษและสุภาพสตรี, ผ้าปักลายต่าง ๆ, ของชำร่วยของที่ระลึก

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ร้านค้าชุมชน, ร้านค้า OTOP ภายในจังหวัด และการออกบูธในงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด เพจเฟซบุ๊ก และ Shopee

1
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

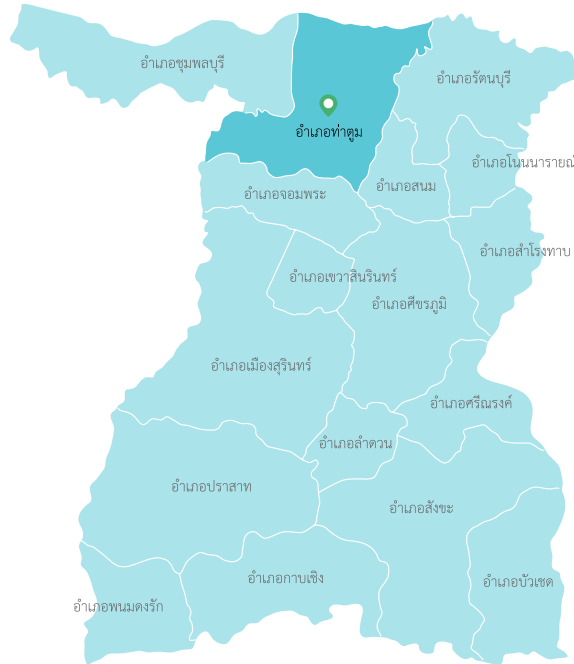
บุรีรัมย์

1
โครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

โครงการศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาด้านอาชีพเกี่ยวกับสมุนไพรครบวงจร
ชุมชนบ้านโสมน อำเภอนำทม จังหวัดสุรินทร์
*พื้นที่ดำเนินงาน อำเภอนำทม จังหวัดสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

โครงการ	ศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาด้านอาชีพ เกี่ยวกับสมุนไพรครบวงจร ชุมชนบ้านโสมน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปสมุนไพร

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลบัวโคก และตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนไทยเขมร ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา หลังหมดฤดูกาลทำนาบางส่วนจะออกไปรับจ้างนอกพื้นที่ แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การไปทำงานในเมืองนอกฤดูทำนาเป็นไปด้วยความยากลำบาก ขณะที่เยาวชนบางส่วนต้องออกจากระบบการศึกษากลางคันหรือจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้เรียนต่อ ซึ่งที่ผ่านมาคนในชุมชนและเยาวชน ครู นักเรียน โรงเรียนบ้านเมืองแก โรงเรียนบ้านโสมน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูอาชีพชุมชนร่วมใจให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งอาหารสำหรับชาวบ้าน ด้วยฐานทุนชุมชนดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาด้านอาชีพเกี่ยวกับสมุนไพรครบวงจร ชุมชนบ้านโสมน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพด้านสมุนไพร การเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับสมุนไพรจากป่าชุมชน รวมถึงสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบเกี่ยวกับสมุนไพร รวมถึงสร้างกลุ่มและเครือข่ายการเรียนรู้ให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 111 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 67 คน
- คนพิการและผู้ติดเชื้อ 11 คน
- ผู้ว่างงาน 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 25 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ประชาชนชาวบ้านด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ด้านเกษตรอินทรีย์ ด้านศาสนา ประเพณี และพิธีกรรม (หมอพรพราหมณ์)
- **ทุนธรรมชาติ:** ป่าชุมชนร่วมใจที่เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้ดั้งเดิมและแหล่งสมุนไพร

กระบวนการเรียนรู้

- การออกแบบกิจกรรมและการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย
- กิจกรรมค้นหาตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย
- กิจกรรมเก็บข้อมูลสมุนไพรท้องถิ่น พื้นที่ 2 ตำบล และป่าชุมชนร่วมใจ
- กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชนและสมุนไพรผ่านกระบวนการตากแห้งและบดผง
- กิจกรรมการอบสมุนไพรเพื่อการผ่อนคลายและการนวดประคบ
- กิจกรรมเรียนรู้การทำลูกประคบ
- กิจกรรมเรียนรู้กระบวนการปลูกสมุนไพร และการอนุรักษ์
- กิจกรรมเรียนรู้การทำน้ำดื่มสมุนไพรแบบต่าง ๆ
- กิจกรรมเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพรเพื่อใช้ในครัวเรือน

- “เชฟสมุนไพรชุมชน” เช่น ไก่ย่างสมุนไพร กบยัดไส้ (อึ่งแกบบ๊อบ) ปลาไร้สาหร่ายทอดเครื่อง
- กิจกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร เช่น การนวดแผนไทย การนวดน้ำมัน
 - กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน ในครัวเรือน การประกอบธุรกิจ
 - กิจกรรมถอดบทเรียนสร้างความรู้เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ และพัฒนาด้านอาชีพเกี่ยวกับสมุนไพรครบวงจร ชุมชน บ้านโสมน อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดสุรินทร์

- กลุ่มเลี้ยงไก่ มีทักษะอาชีพแบบครบวงจร ผู้เลี้ยงไก่ กลุ่มเยาวชนสามารถต่อยอดสู่การเลี้ยงไก่ชน การสร้างผลิตภัณฑ์ที่สัมพันธ์กับการเลี้ยงไก่ คือ กระเป๋าสไล้ไก่
- เกิดทักษะอาชีพ “ผลิตได้-ขายเป็น” เกิดรายได้เสริม

หน่วยจัดการเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

- มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนรู้ปลูกพืชสมุนไพรบ้านโสมน ตำบลบัวโคก
- มีการพัฒนาตราสัญลักษณ์แบรนด์ “โสมน”

ชุมชน

- เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านสมุนไพรครบวงจรบ้านโสมน

องค์ความรู้

- ด้านการเลือกวัตถุดิบจากป่าโดยเฉพาะสมุนไพรแปรรูปเพื่อให้ตอบโจทย์ลูกค้า
- มีนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ 1) ลูกประคบจิ๋ว 2) กระเป๋าสไล้ไก่ 3) นวัตกรรมเชิงกระบวนการ “เรียนรู้ข้ามรุ่น” คือ วิทยรุ่นและผู้ใหญ่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มเลี้ยงปลาและกบ มีการทำกิจกรรมด้านอาชีพแบบบูรณาการ ที่นำไปสู่การสร้างอาชีพที่มั่นคงในระดับชุมชนในอนาคต
- กลุ่มปลูกผัก สมุนไพร มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า คือ ลูกประคบจิ๋ว

ผลิตภัณฑ์: ไก่ย่างสมุนไพร, กบยัดไส้ (อึ่งแกบบ๊อบ), ปลาไร้สาหร่ายทอดเครื่อง, น้ำสมุนไพร, ลูกประคบ, การนวด

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

ภาคกลาง

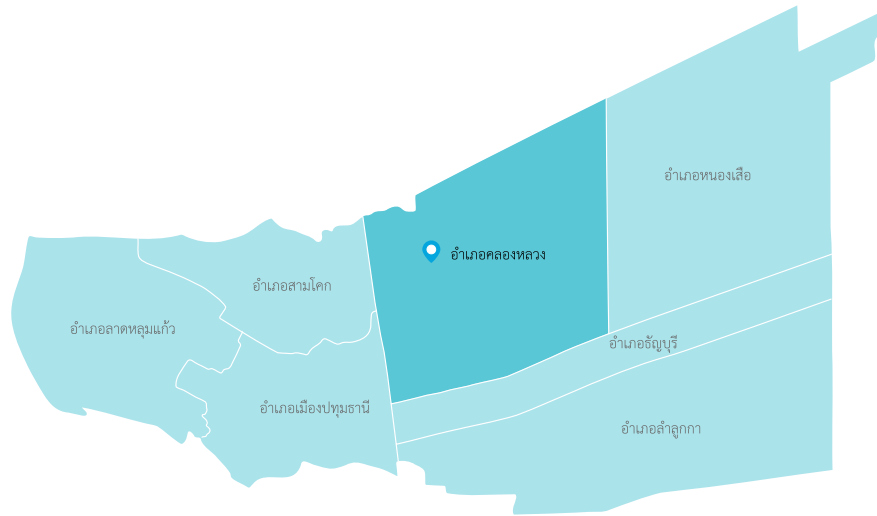
ปทุมธานี

1
โครงการ

มูลนิธิกฤตฯ จันทรเรือง อำเภอคลองหลวง

โครงการเปลี่ยนน้กล่าให้เป็นน้กล่า
สถาบันผลิตสื่อและเรื่องเล่าจากเยาวชนก๊าวพลาด

1
โครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จังหวัดปทุมธานี อำเภอคลองหลวง

โครงการนักเรียนวิทย์และขายสินค้าชุมชนเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์
และสร้างรายได้ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
*พื้นที่ดำเนินงาน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา, อำเภอบ้านโพธิ์,
อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

Share&Learn

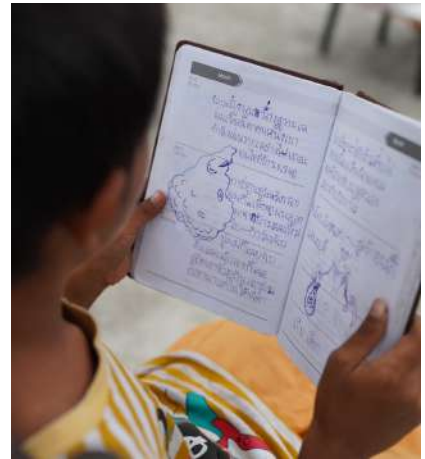
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายการทำงานด้านเด็กและเยาวชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะการเล่าเรื่องและการผลิตสื่อ เห็นช่องทางในการพัฒนาสู่การเป็นอาชีพ เห็นคุณค่าในตนเอง มีความอดทน และ มีทัศนคติใหม่ในการดำรงชีวิต
- มีรายได้จากการจัดแสดงงานภาพ Portrait Exhibition ที่สะท้อนชีวิตของผู้ร่วมเรียนรู้

ผลิตภัณฑ์: -
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: -

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

โครงการ	นักรีวิวและขายสินค้าชุมชน เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และสร้างรายได้ ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การตลาด

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดฉะเชิงเทรา คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่กลับสร้างรายได้น้อยกว่าภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพได้ ขณะที่ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของฉะเชิงเทราก็คล้ายกับที่อื่น อีกทั้งยังขาดความโดดเด่น ไม่มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จึงดำเนินโครงการนักรีวิวและขายสินค้าชุมชน เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และสร้างรายได้ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อตอบโจทย์ปัญหาการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ด้วยการเป็นนักขายสินค้าออนไลน์ ที่มีความรู้ความสามารถในการขายออนไลน์แบบครบวงจร รวมถึงมีทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสื่อถึงอัตลักษณ์ชุมชน มีทักษะเป็นนักรีวิวสินค้าชุมชน เพื่อสื่อสารทางการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 107 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 30 คน, ค้าขาย 27 คน
- ผู้ว่างงาน 30 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา, อำเภอบ้านโพธิ์, อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนชุมชน: สินค้าการเกษตร สินค้าแปรรูปการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยว

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมประชุมชี้แจงร่วมกับ อบต. และผู้ใหญ่บ้านใน 4 พื้นที่
- รับสมัครผู้ร่วมเรียนรู้ผ่านเครือข่ายผู้นำชุมชน
- จัดเวทีชี้แจง สร้างกระบวนการเรียนรู้ และสร้างการตระหนักรู้ถึงวัตถุประสงค์โครงการและการเข้าร่วมโครงการ
- ฝึกอบรมหลักสูตรนักรีวิวและขายสินค้าชุมชนออนไลน์ การคิดคอนเทนต์ การถ่ายภาพสินค้าและการอัดคลิปวิดีโอใน TikTok เพื่อขายสินค้า จำหน่ายผ่าน Shopee การออกแบบและสร้างบรรจุภัณฑ์ การสร้างเพจเฟซบุ๊ก การไลฟ์สด และบุคลิกภาพ การเงิน การบัญชี
- ฝึกอบรมเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สื่ออัตลักษณ์ชุมชนของบรรจุภัณฑ์
- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน สะท้อนผลลัพท์การเรียนรู้
- ออกแบบหลักสูตรพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของคนในชุมชน
- ดำเนินการสร้างแพลตฟอร์ม และตัดต่อคลิปวิดีโอ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการต่อยอดในการพัฒนาพื้นที่ฉะเชิงเทรา จาก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต่อเนื่อง 5 ปี
- เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระบบการเรียนรู้ออนไลน์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้ความสามารถในการขายออนไลน์แบบครบวงจร มีทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อสื่อถึงอัตลักษณ์ชุมชน

ชุมชน

- มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนได้รับการต่อยอด 10 ผลิตภัณฑ์ และอีก 10 ผลิตภัณฑ์มีตราสัญลักษณ์แบบใหม่ที่ทันสมัย มีอัตลักษณ์ชุมชนที่ชัดเจนโดยสื่อสารผ่านบรรจุภัณฑ์และ ประชาสัมพันธ์ของผู้ร่วมเรียนรู้
- องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ได้แนวทางในการ พัฒนาใหม่ ๆ

องค์ความรู้

- เกิด 10 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรนักขายออนไลน์ มืออาชีพ 2) หลักสูตรตัดต่อวิดีโอสำหรับผู้เริ่มต้น เพื่อก้าวสู่มืออาชีพ 3) หลักสูตรการสร้างสื่อ Infographic เพื่อการ สื่อสารอย่างมืออาชีพ 4) หลักสูตรนักเขียนรีวิวนสินค้า มืออาชีพ 5) หลักสูตรเปลี่ยนภาพถ่ายให้เป็นรายได้ ด้วยการ ขายภาพออนไลน์ 6) หลักสูตรบล็อกเกอร์ นักเขียน บทความสร้างรายได้ 7) หลักสูตรนักวาดสติ๊กเกอร์สำหรับ แอปพลิเคชันการเกษตรยุค 8) หลักสูตรการไลฟ์สด ขายสินค้าให้น่าสนใจ 9) หลักสูตรพื้นฐานการทำ Podcast อย่างมืออาชีพ 10) หลักสูตรนักออกแบบบรรจุภัณฑ์

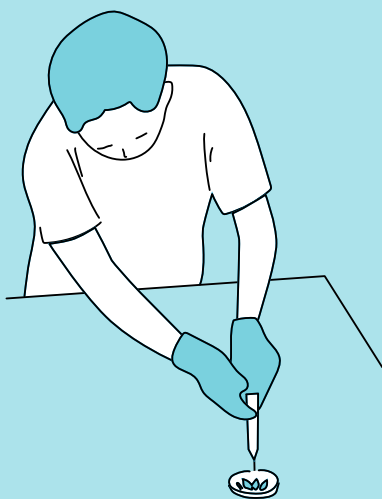
ผลิตภัณฑ์: หลักสูตรการจำหน่ายและยกระดับสินค้าชุมชน อย่างมืออาชีพ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: แพลตฟอร์มสินค้าออนไลน์

1
โครงการ

ภาคกลาง

ปราจีนบุรี

1
โครงการ

📍 **กลุ่มกิจการเพื่อสังคมชุมชนดีมีรอยยิ้มปราจีนบุรี** อำเภอนาดี, อำเภอกบินทร์บุรี
โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพเกษตรกรอินทรีย์ร่วมสร้างชุมชนดีมีรอยยิ้ม

Share&Learn

50

กลุ่มกิจการเพื่อสังคมชุมชนดีมีรอยยิ้ม ปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

โครงการ	ส่งเสริมทักษะอาชีพเกษตรกรอินทรีย์ ร่วมสร้างชุมชนดีมีรอยยิ้ม
ลักษณะองค์กร	กิจการเพื่อสังคม
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันการบริโภคผักของคนในชุมชนส่วนใหญ่ซื้อจากท้องตลาดที่มีการปนเปื้อนสารเคมี แม้จะมีการล้างทำความสะอาดอย่างดี แต่ก็ยังไม่สามารถชะล้างสารตกค้างออกได้หมด ส่งผลให้ผู้บริโภคอยู่ในภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพ กลุ่มกิจการเพื่อสังคมชุมชนดีมีรอยยิ้ม จังหวัดปราจีนบุรี เป็นหน่วยงานที่ทำงานด้านการพัฒนาชุมชน โดยมีความมุ่งหวังในการ “สร้างชุมชนดี มีรอยยิ้ม” จึงดำเนินโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพเกษตรกรอินทรีย์ร่วมสร้างชุมชนดีมีรอยยิ้ม เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ที่ดีต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค สร้างชุมชนสุขภาพดี สร้างศูนย์การเรียนรู้วิถีเกษตรอินทรีย์ชุมชน และเพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่าย และคุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 90 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 10 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอกบินทร์บุรี, อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนชุมชน: ศูนย์การเรียนรู้วิถีเกษตรอินทรีย์ชุมชน
- ทุนภูมิปัญญา: ผู้มีความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยที่สามารถส่งต่อความรู้ให้ผู้อื่นได้
- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำเกษตร

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีชี้แจงสร้างความเข้าใจผู้นำชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้
- ติดตามค้นหาและคัดกรองผู้ร่วมเรียนรู้
- ปรับทัศนคติสร้างแรงจูงใจการผลิตและบริโภคอาหารปลอดภัยต่อสุขภาพ
- เรียนรู้วิถีเกษตรอินทรีย์
- การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อกำจัดศัตรูพืชแบบอินทรีย์
- การเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดีแบบอินทรีย์
- ถ่ายทอดองค์ความรู้การบริหารรายรับรายจ่าย บัญชีครัวเรือน
- พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เกษตรชุมชนเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
- เวทีสรุปและถอดบทเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ศูนย์การเรียนรู้ ไร่ไข่อารมณ์ดี และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 4 แห่ง ได้แก่
 - 1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมู่ 7 ตำบลลาดตะเคียน
 - 2) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมู่ 12 ตำบลลาดตะเคียน
 - 3) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมู่ 9 ตำบลแก่งดินสอ
 - 4) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมู่ 9 ตำบลวังดาล
- เกิดผู้นำเครือข่ายที่ทำงานเชื่อมโยงระดับพื้นที่

ชุมชน

- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน
- ได้รับโภชนาการปลอดภัย

องค์ความรู้

- ด้านเกษตรอินทรีย์ครบวงจร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- 3 ราย เข้าสู่ระบบปรับเปลี่ยน เพื่อขอรับรองมาตรฐานแปลง Organic Thailand
- มีรายได้จากการผลิตสารกำจัดแมลงแบบอินทรีย์จำหน่ายให้ผู้สนใจ
- ลดต้นทุนการผลิต และลดความเสียหายจากศัตรูพืช
- มีการผลิตผักปลอดภัยและมีช่องทางการตลาดหรือแหล่งจำหน่ายผักปลอดภัย ได้แก่ เครือข่ายผู้ปลูกผักปลอดภัย, โรงพยาบาลกบินทร์บุรี, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, ตลาดชุมชน, ตลาดกรีนมาร์เก็ต, ตลาดฟรือออร์เดอร์โรงงาน

ผลิตภัณฑ์: พืชผักอินทรีย์, ไข่ไก่อารมณ์ดี, ผลิตสารกำจัดแมลงแบบอินทรีย์

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เครือข่ายผู้ปลูกผักปลอดภัย, โรงพยาบาลกบินทร์บุรี, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, ตลาดชุมชน, ตลาดกรีนมาร์เก็ต, ตลาดฟรือออร์เดอร์โรงงาน

1
โครงการ

ภาคใต้

ปัตตานี

1
โครงการ

📍 **เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง จังหวัดปัตตานี อำเภอปานาเร**

โครงการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เพื่อเยาวชน
โดยใช้หลัก 3 ต MODEL ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

Share&Learn

เทศบาลตำบลพอมิ่ง จังหวัดปัตตานี

การจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชน

- โครงการ** ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้
เพื่อเยาวชน โดยใช้หลัก 3 ต MODEL
ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
- ลักษณะองค์กร** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ประเภทโครงการ** ทู่นพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน
นอกระบบการศึกษา
- รูปแบบการเรียนรู้** หลัก 3 ต MODEL กระตุ้นการเรียนรู้
และหนุนเสริมทักษะอาชีพตามความสนใจ

ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อให้เกิดภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน การสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม ที่สำคัญคือ เกิดผลกระทบกับนิเวศรอบตัวเด็กและเยาวชนที่นำไปสู่ การต่อต้านสังคม ไม่อยากเรียน ไม่อยากทำงาน เทศบาล ตำบลพอมิ่ง จังหวัดปัตตานี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่มองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เพื่อเยาวชน โดยใช้หลัก 3 ต MODEL ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ให้กับคนในชุมชนได้ใช้พื้นที่ที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อ พัฒนาทักษะอาชีพใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงยกระดับ ความสามารถของคนในชุมชน เชื่อมโยงทุนทางสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากร และวัฒนธรรมในพื้นที่ให้สามารถ เสริมสร้างทักษะอาชีพให้เด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา ได้อย่างมั่นคง

ผู้ร่วมเรียนรู้

จำนวน 51 คน

- เยาวชนผู้ที่ออกจากการศึกษากลางคัน 39 คน
- เยาวชนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ 10 คน
- เยาวชนผู้ด้อยโอกาส 2 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี

กระบวนการเรียนรู้

- ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยหลัก 3 ต MODEL ด้านทักษะชีวิต ทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ เพื่อเพิ่มศักยภาพและ บทเรียนในการดำรงชีวิตตามความถนัด
- ส่งเสริมการรู้คุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อต่อยอดอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- ส่งเสริมเพิ่มความรู้ Soft Skill รอบด้าน เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการปรับตัวให้อยู่รอดในสังคม สามารถจัดการอารมณ์ และทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบของตนเอง
- กิจกรรมนำเสนอแผนปฏิบัติการของเยาวชนนอกระบบ การศึกษา 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ 2) กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ 3) กลุ่มเลี้ยงเป็ดเทศ 4) กลุ่มขายทอดมัน สำปะหลัง และ 5) กลุ่มเปิดร้านน้ำคาเฟ่
- กิจกรรมเวทีเปิดโลกกิจกรรม 3 ต โมเดล กลุ่มเยาวชนสร้างตัว

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการโครงการครบทุกมิติ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดกลุ่มอาชีพ 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ 2) กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ 3) กลุ่มเลี้ยงเป็ดเทศ 4) กลุ่มขายทอดมัน สำปะหลัง และ 5) กลุ่มเปิดร้านน้ำกาแฟ โดยมีช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านตลาดชุมชนและตลาดออนไลน์ เป็นพื้นที่ที่เยาวชนสามารถเรียนรู้การใช้ชีวิต การรู้จักตัวเอง การเข้าใจตัวเองและผู้อื่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันในสังคม การเคารพกฎกติการ่วมกัน
- มีทัศนคติเชิงบวกต่อการดำเนินชีวิต มีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน โดยบางคนสนใจกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่

ชุมชน

- มีศูนย์ให้คำปรึกษาด้านการเรียนและการใช้ชีวิต โดยพี่เลี้ยงหรือโค้ชทำให้เยาวชนรู้สึกปลอดภัย

องค์ความรู้

- ความรู้เรื่องการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์แบบไร้ดิน

ผลิตภัณฑ์: ผักไฮโดรโปนิกส์, ไก่ไข่, เป็ดเทศ, ทอดมัน
สำปะหลัง และร้านน้ำกาแฟ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ตลาดชุมชน และตลาดออนไลน์

2
โครงการ

ภาคเหนือ

พะเยา

1
โครงการ

๑ **ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดพะเยา** อำเภอเมืองพะเยา
โครงการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้วยศิลปะ ศิลปิน และสินค้า

1
โครงการ

๑ **ศูนย์เรียนรู้ภูมิวิถีชุมชน จังหวัดพะเยา** อำเภอเมืองพะเยา, อำเภอภูพานยาว
โครงการฝึกทักษะอาชีพแก่สตรีผู้วิกฤตหลังโควิด

61

ศูนย์เรียนรู้ภูมิวิถีชุมชน จังหวัดพะเยา

โครงการ	ฝึกทักษะอาชีพแก่สตรีผู้วิกฤตหลังโควิด
ลักษณะองค์กร	ศูนย์การเรียนรู้
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งทางภาคเหนือ ชาวบ้านดำรงชีวิตด้วยการทำเกษตรและการประมง บางส่วนเป็นแรงงานรับจ้าง โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ทำให้จังหวัดพะเยามีวัยแรงงานมากกว่าร้อยละ 50 เป็นแรงงานนอกระบบในภาคการเกษตรกร **ศูนย์เรียนรู้ภูมิวิถีชุมชน** เป็นองค์กรชุมชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2563 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิวิถีชุมชนที่มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต ให้มีการถ่ายทอดสู่สังคม เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชุมชนสู่นวัตกรรม ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน สังคมเกิดความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต **หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าคนในชุมชนได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบในภาคการเกษตรกรรม จึงดำเนินโครงการฝึกทักษะอาชีพแก่สตรีผู้วิกฤตหลังโควิด เพื่อค้นหารูปแบบและอาชีพที่เหมาะสม โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในครัวเรือนมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและคุณภาพ เพื่อนำมาบริโภคและจำหน่ายให้เกิดรายได้ในการดำเนินชีวิตต่อไป**

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 43 คน
- แม่เลี้ยงเดี่ยว 1 คน
- ผู้สูงอายุ 34 คน
- คนพิการ 2 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองพะเยา, อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากร: พืชสมุนไพร กล้าย ถ่าน และดิน เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้

- ให้ความรู้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 ตามมาตรการด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- ฝึกทักษะอาชีพ การทำผลิตภัณฑ์จากปลา, กล้าย, สมุนไพร, ถ่านอัดแท่ง และดินเพาะปลูก
- ให้ความรู้การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา
- การใช้สื่อดิจิทัลเป็นพื้นที่กลางเพื่อการสื่อสารกลุ่ม Take Care Online และตลาดนัด 4 กลุ่ม
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเวทีถอดบทเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแบรนด์สินค้า “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร By ธารสวรรค์”
- กลุ่มผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งแม่ตำ่าถ่านทองยื่นขอขึ้นทะเบียน ไอทอป ส่วนอีก 3 กลุ่ม อยู่ระหว่างการเตรียมเอกสาร เพื่อยื่นขอขึ้นทะเบียนไอทอป กับสำนักงานพัฒนาชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลง 200 - 400 บาทต่อเดือน
- รวมกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ใช้ในครัวเรือนและจำหน่ายเป็นรายได้
- นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จริงในครัวเรือนโดยเฉพาะ การสร้างความมั่นคงทางอาหารด้วยการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์
- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่จาก 4 กลุ่มอาชีพ ดังนี้
 - 1) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากปลา: น้ำพริกปลาปนทรงเครื่อง ผงแอบเมือง
 - 2) กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดผสมสมุนไพร: น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม แชมพู
 - 3) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกล้วย: กล้วยตาก กล้วยอบงา กล้วยผงผสมธัญพืช แป้งกล้วย
 - 4) กลุ่มผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งและดินปลูก: ถ่านอัดแท่ง ภายใต้ชื่อแม่ตำ่าถ่านทอง และดินดี

ชุมชน

- เกิด “ชมรมสตรีพะเยา” โดยสร้างอัตลักษณ์สตรี 5 ประการ คือ 1) เป็นสตรีที่รักและใส่ใจสุขภาพของตนเองและครอบครัว 2) เป็นสตรีผู้มีสัมมาอาชีพ 3) เป็นสตรีผู้มีใจใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา 4) เป็นสตรีผู้รู้จักการแบ่งปัน และ 5) เป็นสตรีผู้ใส่ใจต่อสังคม

องค์ความรู้

- ทักษะการแปรรูปจากวัตถุดิบในชุมชน เกิดการลดต้นทุน ใช้จ่ายระบบการตลาด

ผลิตภัณฑ์: น้ำพริกปลาปนทรงเครื่อง, ผงแอบเมือง, กล้วยตาก, กล้วยอบงา, กล้วยผงผสมธัญพืช, แป้งกล้วย, น้ำยาล้างจาน, น้ำยาซักผ้า, น้ำยาปรับผ้านุ่ม, แชมพู, ดินดี และถ่านอัดแท่งภายใต้ชื่อแม่ตำ่าถ่านทอง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ชุมชน, ตลาดนัด

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดพะเยา

โครงการ	เรียนรู้ทักษะชีวิต ด้วยศิลปะ ศิลปะ และสินค้า
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	สร้างการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดพะเยามีประชากรร้อยละ 5.2 เป็นกลุ่มคนพิการ ประเภทออทิสติกที่ขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ ประกอบกับครอบครัวกลุ่มคนพิการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลเด็กกลุ่มนี้ ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดพะเยา จึงดำเนินโครงการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้วยศิลปะ ศิลปะ และสินค้า เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ศิลปะ สินค้า เป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเด็กเยาวชนที่ครอบครัวแห้วกลาง กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เยาวชนพิการ 25 คน
- เยาวชนผู้ด้อยโอกาส 25 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทางสังคม: เครือข่ายสถาบันการศึกษาในจังหวัดพะเยา และเครือข่ายกลุ่มออทิสติก หน่วยงาน และห้างร้านต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยา

กระบวนการเรียนรู้

- จัดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะการจับคู่บัดดี้ โดยใช้ศิลปะ ดนตรี หรือการออกแบบ เป็นเครื่องมือเน้นการแสดงออก และความสนใจของผู้ร่วมเรียนรู้ มีการฝึกการนำเสนอผลงานของคู่บัดดี้โดยไม่มีการเปรียบเทียบ เน้นการปฏิสัมพันธ์ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- ฝึกทักษะศิลปะภาพวาด ชั้บร้องและดนตรี สันทนาการ สร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวก
- ฝึกทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์จากชิ้นงาน การนำขยะรีไซเคิลมาเพิ่มมูลค่าด้วยงานศิลปะ ประชาสัมพันธ์ผลงาน
- สร้างเครื่องมือสื่อสาร เรียนรู้การใช้เครื่องมือสื่อสาร
- กิจกรรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวก
- จัดกิจกรรมศาลาศิลปะ ศิลปินทุกวันเสาร์สุดท้ายของเดือนที่กาตพาเยาว์ คราฟท์

🔧👤 พลัฟร์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการโครงการ
- เกิดเครือข่ายผู้ปกครองของกลุ่มเด็กพิเศษในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะอาชีพด้านการทำเดคูพาจ ปั้นดิน เพนท์กระเป่า เทคนิคการขายสินค้าออนไลน์
- เกิดการรวมกลุ่ม DeKDiFF (Different) ในการทำกิจกรรมร่วมกัน
- เยวชนนอกระบบการศึกษาบางส่วนค้นพบตัวตน และอยากศึกษาต่อ สกร. บางคนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในสถานประกอบการหรือองค์กรต่าง ๆ
- มีรายได้จากการขายสินค้าที่ “กาดพาเยาว์ คราฟท์” ทุกวันเสาร์ สุดท้ายของเดือน
- เกิดการขยายเครือข่ายการตลาด เช่น ไลฟ์สดขายผลิตภัณฑ์ออนไลน์ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและกลุ่ม

ชุมชน

- ชุมชนเปิดโอกาสให้กลุ่ม DeKDiFF ใช้พื้นที่ริมกว๊านพะเยา ดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต

องค์ความรู้

- การใช้กิจกรรม ศิลปะ ศิลปิน สินค้า พัฒนาทักษะเด็กพิเศษ
- การพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะวิชาการ แก่เด็กพิเศษ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณพื้นฐาน และการคิดวิเคราะห์

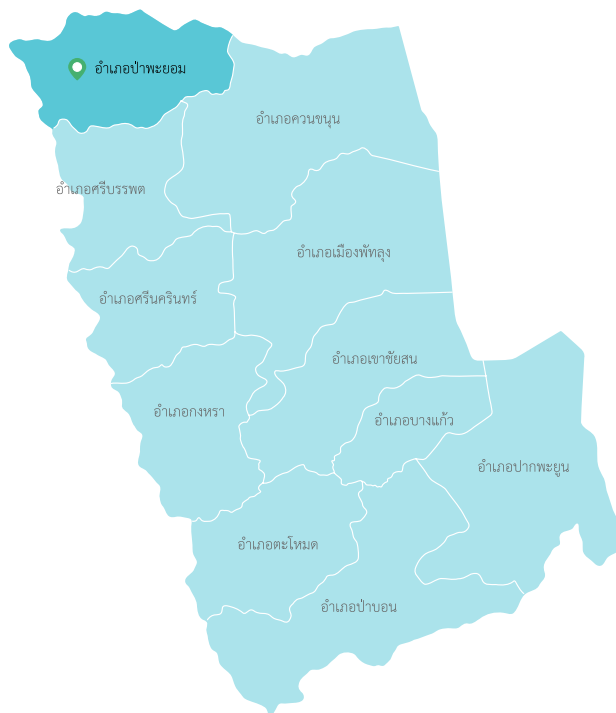
ผลิตภัณฑ์: เดคูพาจ ดินปั้น กระเป่าเพนท์
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, กาดพาเยาว์ คราฟท์

1
โครงการ

ภาคใต้

พัทลุง

1
โครงการ

📍 **นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอป่าพะยอม**
โครงการเกษตรผสมผสานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง
และเด็กนอกระบบตำบลลานข่อย

Share&Learn

นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โครงการ	เกษตรผสมผสานเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางและ เด็กนอกระบบตำบลลานข่อย
ลักษณะองค์กร	ภาครัฐ
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

นิคมสร้างตนเอง คือ ที่ดินที่รัฐจัดสรรให้กับราษฎรที่เดือดร้อนและยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย สมาชิกในนิคมสร้างตนเองที่ได้รับบริจาคที่ดินต้องดำเนินการจัดที่ดินให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองมีที่อยู่อาศัย ประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง โดยที่ผ่านมา นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้มีการอบรมฝึกอาชีพให้ความรู้เรื่องพืชระยะสั้น และหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาให้ความช่วยเหลือตามบทบาทหน้าที่ แต่ยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกครอบครัว และไม่มีกระบวนการร่วมกัน นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง จึงดำเนินโครงการเกษตรผสมผสานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางและเด็กนอกระบบตำบลลานข่อย เพื่อเรียนรู้เกษตรผสมผสาน เกิดทักษะในการประกอบอาชีพ สร้างกระบวนการเรียนรู้ และยกระดับเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 33 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน
- ผู้ว่างงาน 9 คน
- ผู้สูงอายุ 6 คน
- คนพิการ 4 คน
- อื่น ๆ 5 คน

ฐานทุนชุมชน

อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: การทำเกษตรแปลงใหญ่

กระบวนการเรียนรู้

- ศึกษาทุนและศักยภาพปัญหาของผู้ร่วมเรียนรู้
- ออกแบบการจัดทำแผนงานโครงการ
- ฝึกอบรมการจัดทำเกษตรผสมผสาน
- ศึกษาดูงานสวนเกษตรผสมผสาน
- ฝึกอบรมและการวิเคราะห์สภาพดิน การปรับปรุงคุณภาพดิน การจัดการระบบน้ำ การปลูกพืชผัก การทำปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาทักษะอาชีพ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำเกษตรแบบผสมผสานและเกษตรอินทรีย์ การขายออนไลน์
- การจัดทำบัญชีครัวเรือน
- เวทีถอดบทเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มหรือเครือข่ายการทำเกษตรผสมผสาน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะในการประกอบอาชีพเกษตรผสมผสาน อาทิ การทำปุ๋ยอินทรีย์สำหรับใช้ในการเกษตร การทำอาหารสัตว์ จากวัสดุที่มีในชุมชน รวมทั้งทักษะการวางแผนทางการเงิน
- มีรายได้จากการขายเห็ดนางฟ้าวันละ 200 - 300 บาท
- ลดต้นทุนค่าอาหารหมูจากวันละ 1,000 บาท เหลือวันละ 400 บาท

ชุมชน

- ภาวคิเครือข่ายรู้จักตำบลลานข่อยเพิ่มมากขึ้น มีการเสนอให้นำผลผลิตทางการเกษตรจากลานข่อยไปขายในตลาด
- เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับคนในชุมชน

องค์ความรู้

- เกิดชุดความรู้การทำเกษตรผสมผสานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและขยายผลสู่คนอื่น ๆ ในตำบลลานข่อย

ผลิตภัณฑ์: เห็ดนางฟ้า, ปุ๋ยอินทรีย์

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

1
โครงการ

ภาคกลาง

พิจิตร

1
โครงการ

📍 **เทศบาลตำบลหอไกร จังหวัดพิจิตร อำเภอบางมูลนาก**

โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ
เพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชนตำบลหอไกร จังหวัดพิจิตร

Share&Learn

เทศบาลตำบลห่อไกร จังหวัดพิจิตร

โครงการ	ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชน ตำบลห่อไกร จังหวัดพิจิตร
ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	อาหาร, แปรรูปสมุนไพร

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลห่อไกร อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร มีฐานทุนชุมชนหลายด้าน โดยเฉพาะพืชสมุนไพรและองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาประสบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาด แรงงานรับจ้างถูกเลิกจ้าง ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือน และเกิดหนี้สินตามมา แม้เทศบาลตำบลห่อไกรจะร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในข่ายจังหวัดฝึกทักษะอาชีพแต่ขาดการเรียนรู้ต่อเนื่อง **เทศบาลตำบลห่อไกรจึงจัดทำโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชนตำบลห่อไกร จังหวัดพิจิตร** โดยสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะอาชีพ และสร้างศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน รวมถึงแหล่งกระจายสินค้าเพื่อรองรับการขายสินค้าชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถประกอบอาชีพสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 65 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 46 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 9 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ปราชญ์ชาวบ้านด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาทิ ยาหม่อง พิมเสน ลูกประคบ
- **ทุนทรัพยากร:** พืชสมุนไพร

กระบวนการเรียนรู้

- การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ
- การสร้างแรงบันดาลใจแบบมีส่วนร่วมให้กับผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการทำขนม
- การอบรมเชิงปฏิบัติการ การทำข้าวแต่นสมุนไพร
- การอบรมเชิงปฏิบัติการการทำลูกประคบ พิมเสนน้ำ สบู่กลีเซอริน และกิจกรรมพัฒนาอาชีพ “ชุมชนขึ้นใจสมุนไพรสร้างผลิตภัณฑ์”
- การฝึกทักษะอาชีพการทำน้ายาล้างจานและแชมพูสมุนไพร เพื่อสร้างรายได้ลดรายจ่ายในชุมชน
- การฝึกทักษะอาชีพการตลาดและการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการขายสินค้า “ชุมชนวิถีใหม่กับโลกใบเดิม”
- การประชุมจัดหาและสร้างแหล่งกระจายสินค้าชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ อาทิ พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล สกร. ผู้นำหมู่บ้าน 9 หมู่ ปลัดตำบล รวมไปถึง ประชาชนชาวบ้านในแต่ละพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายวัตถุดิบสมุนไพรแห้ง ได้แก่ ใบมะขาม ตะไคร้ มะกรูด ขมิ้น และพลูเฉลี่ย 1,000 บาท ต่อเดือน
- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายป๊อปคอร์นผ่านช่องทางออนไลน์ เฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการผลิตสินค้าใช้เอง ได้แก่ สบู่ก้อน ลูกประคบสมุนไพร พิมเสนน้ำ น้ำยาล้างจาน และ แชมพูสมุนไพร เฉลี่ย 600 บาทต่อเดือน
- มีเพจเฟซบุ๊กขายของออนไลน์ 3 เพจ คือ 1) เพจ “พอใจอาหาร ขนมหินเล่น หอไกร พิจิตร” 2) เพจ “หอมไกร ตำบลหอไกร จังหวัดพิจิตร” และ 3) เพจ “ตะกร้าสานป่าฉนวนบ้านหอไกร จังหวัดพิจิตร” สามารถเพิ่มช่องทางการขายสินค้าและมีรายได้เพิ่มขึ้น

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร และรับซื้อสมุนไพรแห้งเพื่อทำสินค้าลูกประคบ ทำให้ชุมชนใกล้เคียงมีรายได้เพิ่มขึ้น
- เกิดแหล่งเรียนรู้แห่งใหม่แบบบูรณาการร่วมกันในชุมชน รวมถึงแหล่งกระจายสินค้าเพื่อรองรับตลาดการขายให้กับสินค้าชุมชนที่กำลังจะเติบโต

องค์ความรู้

- ด้านการแปรรูปสมุนไพร

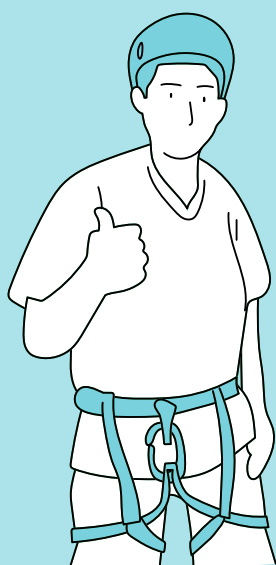
ผลิตภัณฑ์: ลูกประคบ, พิมเสนน้ำ, สบู่สมุนไพร, ข้าวแต่นสมุนไพร, ขนมหินเล่น, ขนมหินเปียะ, น้ำยาล้างจาน

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, บูธแสดงสินค้า และออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก 3 เพจ คือ 1) เพจ “พอใจ อาหาร ขนมหินเล่น หอไกร พิจิตร” 2) เพจ “หอมไกร ตำบลหอไกร จังหวัดพิจิตร” และ 3) เพจ “ตะกร้าสานป่าฉนวน บ้านหอไกร จังหวัดพิจิตร”

1
โครงการ

ภาคกลาง

พิษณุโลก

65 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านมุงเกษตรยั่งยืน จังหวัดพิษณุโลก

โครงการ	พัฒนาอาชีพเกษตรกรวิถีใหม่ โดยกระบวนการท่องเที่ยวชุมชน ในป่านันทนาการภูผาหินบ้านมุง จังหวัดพิษณุโลก
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ท่องเที่ยวชุมชน, แปรรูปผลิตภัณฑ์, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่บ้านมุง ตำบลวังยาง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนพื้นที่ป่านันทนาการภูผาหินบ้านมุง โดยเมื่อเดือนธันวาคม 2564 เทศบาลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรม “เปิดชุมชนต้อนรับลมหนาว ผู้พิชิตภูเขากังหันลม โกงน้ำถ้ำหนอง” เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบ้านมุงให้เป็นที่รู้จัก แต่พบว่าคนในชุมชนต้องการพัฒนาทักษะอาชีพด้านการให้บริการท่องเที่ยว เช่น ไกด์ท้องถิ่น (คนนำทาง) ทั้งด้านการให้บริการและความรู้ รวมถึงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านมุงเกษตรยั่งยืน จังหวัดพิษณุโลก จึงดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรวิถีใหม่ โดยกระบวนการท่องเที่ยวชุมชนในป่านันทนาการภูผาหินบ้านมุง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะให้เกิดอาชีพสร้างรายได้ที่สอดคล้องกับฐานทุนต่าง ๆ ของชุมชน และฐานทรัพยากรในป่านันทนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ที่มีการร่วมคิดร่วมทำ และเชื่อมโยงไปสู่การสร้างอาชีพที่มั่นคง ยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 34 คน, ค้าขาย 23 คน, รับจ้างทั่วไป 22 คน
- ผู้ว่างงาน 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 9 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาด้านการเกษตร การแปรรูป
- **ทุนทรัพยากร:** เขาหินปูนที่โดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ น้ำตก ถ้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาว ที่เป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยวมาชมค้างคาวยามเย็น
- **ทุนวัฒนธรรม:** การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นางด้ง ลิงลม และวัฒนธรรมอาหาร

กระบวนการเรียนรู้

- การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการโดยย่อกระบวนการทำงานและการรับสมัครผู้ร่วมเรียนรู้
- ออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้ร่วมเรียนรู้และบริบทของพื้นที่ (ฐานชุมชน) ด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว และด้านการตลาด
- ศึกษาดูงานการทำเกษตรอินทรีย์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเศรษฐกิจพอเพียง
- กิจกรรมพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบนผืนป่านันทนาการ เช่น ฝึกอบรมการปีนผาเบื้องต้น อบรมด้านการปักผ้าอย่างง่าย จัดอบรมนักสื่อความหมายท้องถิ่น ทดลองทำปุ๋ยหมักไม่พลิกกอง และสละลอยแก้ว

- กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการทำเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเสริมพลังทักษะ 4 ด้าน การปลูกผักพื้นบ้าน ผักสวนครัว การทำปุ๋ยหมัก น้ำยาล้างจาน แชมพู และบัญชีครัวเรือน
- กิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำตลาดที่มีอัตลักษณ์ และตลาดออนไลน์
- กิจกรรมทดลองขายของ การจัดตลาดที่มีอัตลักษณ์และตลาดออนไลน์ และเสริมพลังทักษะ 4 ด้าน เช่น รถซาเล้ง นำเที่ยว ไกด์ท้องถิ่น ตลาดบ้านมุงมาร์เก็ตซึ่งเป็นตลาดซื้อขายสินค้าชุมชนหรือของกินของใช้ผ่านไลน์กลุ่ม
- กิจกรรมสรุปบทเรียนการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยงานจัดการเรียนรู้

- เกิดตลาดบ้านมุงมาร์เก็ตซึ่งเป็นตลาดซื้อขายสินค้าชุมชนหรือของกินของใช้ผ่านไลน์กลุ่ม
- ประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยนเรศวรและสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ในการพัฒนาเรื่องการยี่ตายน้ำพริกป่า และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบชะนาวซึ่งเป็นพืชพื้นถิ่นในพื้นที่ภูเขาหินปูนบ้านมุง (อยู่ระหว่างการพัฒนา)

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการเพิ่มช่องทางการค้าขาย ได้แก่ ตลาดอียิปต์ ตลาดบ้านมุงมาร์เก็ต
- ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจากการทำน้ำยาล้างจาน แชมพู

ชุมชน

- เกิดการจ้างงานในชุมชน เช่น งานด้านการท่องเที่ยว อาทิ ทำอาหาร ไกด์นำเที่ยว ทำความสะอาดอุปกรณ์ขึ้นเขา ด้านการเกษตร คือ ทำปุ๋ยหมัก ด้านการตลาด ได้แก่ ขายของ
- เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการช่วยกันออกแบบและพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านการตลาด อาทิ การติดตั้งป้ายให้นักท่องเที่ยว การแปรรูปน้ำพริกป่า การพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพ เป็นต้น

องค์ความรู้

- เกิดการรวบรวมองค์ความรู้ ท้องถิ่น ทั้งจากทรัพยากรบุคคลและฐานทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งแสดงถึงคุณค่าของวิถีความผูกพันและพึ่งพาต่อกัน สามารถนำไปใช้ต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน เช่น การสร้างอัตลักษณ์ของตลาดท้องถิ่น การสร้างแบรนด์สินค้า

ผลิตภัณฑ์: ปุ๋ยหมัก, น้ำยาล้างจาน, แชมพู, น้ำพริกป่า, ไกด์นำเที่ยว

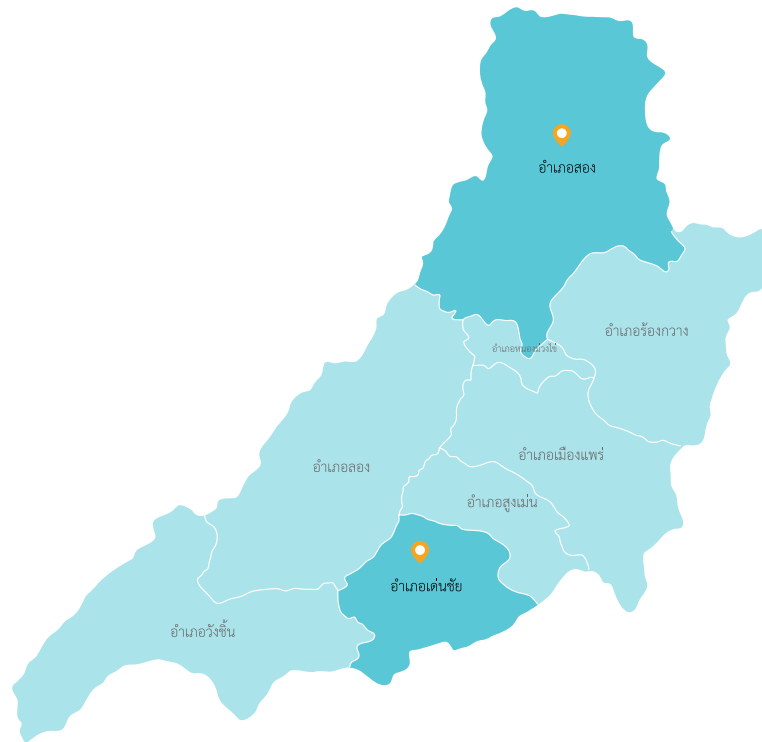
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ตลาดอียิปต์, ตลาดบ้านมุงมาร์เก็ต

1
โครงการ

ภาคเหนือ

แลพรั

1
โครงการ

ศูนย์สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

อำเภอเด่นชัย, อำเภอสอง

โครงการจัดการเรียนรู้และการหนุนเสริมพลัง
สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชน

Share&Learn

ศูนย์สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม จังหวัดแพร่

โครงการ	การจัดการเรียนรู้และการหนุนเสริมพลัง สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา ในชุมชน
ลักษณะองค์กร	องค์กรสาธารณประโยชน์
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	พัฒนาทักษะชีวิตจากการเสริมสร้างความ มั่นคงภายใน เพื่อต่อยอดความสนใจ สู่การศึกษาและพัฒนาตนเอง

ที่มาและความสำคัญ

จากการสำรวจข้อมูลรายงานสถานการณ์ทางสังคม จังหวัดแพร่ พบว่า ประชากรวัยเด็กลดลงและคาดการณ์ว่า จะลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่สถานการณ์กลุ่มเยาวชน อยู่ในขั้นวิกฤต ทั้งติดยา ติดการพนัน ท้องก่อนวัยอันควร จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ศูนย์ สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จังหวัดแพร่ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ทำงานด้านการพัฒนา ศักยภาพเด็กและเยาวชนมากกว่า 12 ปี เล็งเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาศักยภาพเยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และเยาวชนนอกระบบการศึกษาจึงดำเนินโครงการ การจัดการเรียนรู้และการหนุนเสริมพลังสำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษาในชุมชน ที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงบวก สามารถหลุดพ้น จากความเสี่ยงต่าง ๆ ให้มีทักษะชีวิตสามารถใช้ชีวิตในสังคม อย่างมีความสุข และเพื่อลดสถานะเปราะบางสำหรับเด็กและ เยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชนพื้นที่นาร่องจังหวัดแพร่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- เยาวชนออกจากการศึกษากลางคัน 15 คน
- เยาวชนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้ศึกษาต่อ 20 คน
- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น 10 คน
- เยาวชนผู้ด้อยโอกาส 15 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเด่นชัย, อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทางสังคม: ภาศิเครือข่ายช่วยพัฒนากลไกคุ้มครองเด็ก ระดับตำบล

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีการประชุมคณะทำงานกลไกชุมชนที่เกี่ยวข้อง และ พัฒนาการออกแบบการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา กลไกชุมชน วิเคราะห์สังเคราะห์คืนข้อมูล ให้กับชุมชน วิเคราะห์ทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชน
- กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ในอนาคต การอ่านออกเขียนได้ การคิดภาพเพื่อการสื่อสาร
- เวทีถอดบทเรียนเยาวชนนอกระบบการศึกษา ถอดบทเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- เวทีการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตและพัฒนาศักยภาพเชิงบวก เยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เชิงบวกเพื่อเสริมสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self Esteem) พึ่งพิงชีวิตและโอกาสของตนเอง การออกแบบการเรียนรู้ ทักษะชีวิต

- การฝึกทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัด เช่น ฝึกหัด ขับรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ค้าขายและการทำธุรกิจ การขายออนไลน์ การทำอาหารและขนม ได้แก่ การทำแซนด์วิช หม่าล่าปิ้งย่าง คาราเมลคอร์นเฟลกส์ และการย้อมผ้าแบบ Eco Print

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานพัฒนาเยาวชนนอกระบบมากขึ้น
- บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแพร่สนับสนุนช่องทางของการฝึกอาชีพต่อ โดยร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้ พัฒนาสตรี, ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน, วิทยาลัยสารพัดช่าง จังหวัดแพร่, วิทยาลัยชุมชนจังหวัดแพร่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- พัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต
- เห็นคุณค่า เห็นศักยภาพของตนเอง เห็นทางเลือกและมีแผนในการดำเนินชีวิต เช่น กลับเข้าสู่ระบบการศึกษามีแนวทางในประกอบอาชีพ

ชุมชน

- เปิดใจยอมรับ มองเห็นคุณค่าของเยาวชนนอกระบบ การศึกษาไม่ตัดสิน ไม่ตีตรา ไม่ด้อยค่า แต่ให้ความช่วยเหลือดูแล รับฟังด้วยความเข้าใจ เป็นพื้นที่ปลอดภัยให้เด็ก
- เกิดกลไกชุมชนที่สามารถออกแบบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการดูแลช่วยเหลือเยาวชนนอกระบบ การศึกษาระดับชุมชนและตำบล
- สามารถจำแนกสภาพความเปราะบางของเยาวชนนอกระบบในพื้นที่ของตนเอง และมองเห็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เป็นรายบุคคล ที่มีความสอดคล้องกับบริบทชีวิตและความต้องการได้อย่างเหมาะสม
- เกิดเครือข่ายแม่ข่ายรุ่นที่ได้รับความไว้วางใจจากบ้านพักเด็กและครอบครัวจำนวนกว่า 100 คน

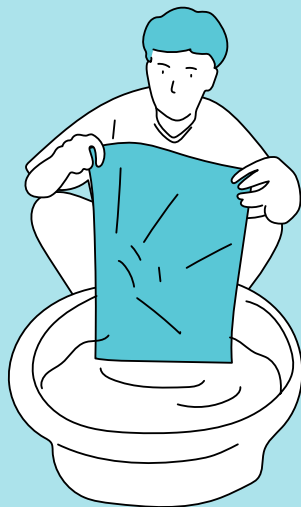
ผลิตภัณฑ์: แซนด์วิช, หม่าล่าปิ้งย่าง, คาราเมลคอร์นเฟลกส์, ผ้าย้อม Eco Print

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

1
โครงการ

ภาคใต้

ภูเก็ต

67

สมาคมความมั่นคงทางด้านอาหาร อันดามัน จังหวัดภูเก็ต

โครงการ สร้างอาชีพให้เยาวชนและแรงงานนอกระบบบนต้นทุนของชุมชนและแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ อาหาร, หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยว และคนพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและพังงาได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก หลายครอบครัวว่างงาน ไม่มีรายได้ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ มีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก ปัญหาเด็กเยาวชนทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น มีความเสี่ยงกับปัญหายาเสพติด เช่น ดื่มน้ำกระเทียม เสพยาบ้า สมาคมความมั่นคงทางด้านอาหารอันดามัน จังหวัดภูเก็ต มองเห็นปัญหาดังกล่าวจึงดำเนินโครงการสร้างอาชีพให้เยาวชนและแรงงานนอกระบบบนต้นทุนของชุมชนและแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อบูรณาการต้นทุนของชุมชน และเสริมสร้างนิเวศที่ดีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้บนแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และสร้างทางเลือกในการพัฒนาอาชีพให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 56 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 5 คน, ค้าขาย 2 คน, ชาวประมงพื้นบ้าน 2 คน
- ผู้สูงอายุ 6 คน
- คนพิการทางสติปัญญา 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 40 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต, อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์
- **ทุนสังคม:** ความเข้มแข็งของคนในชุมชน
- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการทำกะปิพื้นบ้าน การทำเกษตรแบบวนเกษตร การทำประมงในพื้นที่ป่าชายเลนและลำคลอง

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมเตรียมความพร้อมร่วมกัน
- การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนรู้ เช่น เมนูพิชซ่าเตาถ่าน ขนมหวานจากสาคุตัน แยมมัลเบอร์รี่ ขนมพื้นเมือง ศิลปะภาพพิมพ์ ผ้ามัดย้อม
- พัฒนาทักษะเพื่อเสริมสร้างอาชีพ เช่น ไลท์การ์ด, ทำอาหาร (พิชซ่า, ขนมโค, เครื่องดื่มจากผลไม้, ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ และทดลองจำหน่ายสินค้าในตลาดชุมชน
- การบริหารจัดการการเงินในระดับครอบครัวและชุมชนได้อย่างเป็นระบบ
- สรุปผลการดำเนินโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดอาชีพใหม่ที่มาจากรูทฐานทุนของชุมชน 15 อาชีพ
- เกิดตลาดอินดี้ที่เป็นของเยาวชนนอกระบบการศึกษา และพื้นที่การท่องเที่ยวทางเลือก 1 พื้นที่

องค์ความรู้

- เกิดนโยบายออกแบบอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน อาทิ ตลาดชุมชน และนโยบายการท่องเที่ยว เช่น เมนูอาหารท้องถิ่น เมนูร่วมสมัย โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- รายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพตามความถนัดผ่านพื้นที่ตลาดนัดชุมชน การท่องเที่ยวทางเลือก ตลาดในชุมชน ตลาดออนไลน์ และแรงงานที่มีทักษะในตลาดการท่องเที่ยวหลัก
- มีความเชื่อมั่นและเห็นศักยภาพตนเอง
- ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและชุมชน

ชุมชน

- เกิดกลไกคณะทำงานระดับชุมชน 3 แห่งในการขับเคลื่อนกิจกรรมอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้
- เกิดแกนนำชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับคนอื่นได้
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ฯ ภาคประชาสังคมในท้องถิ่น

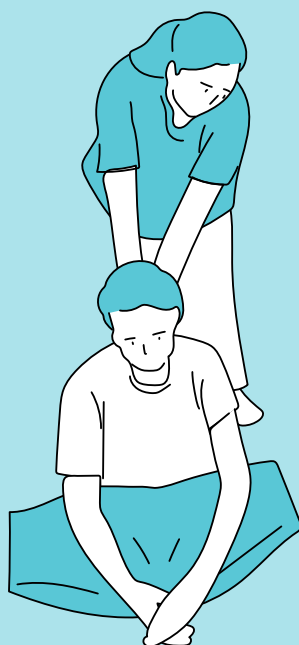
ผลิตภัณฑ์: พืชเช่าเตาถ่าน, ขนมหวานจากสาคุตัน, แยมมัลเบอร์รี่, ขนมโค, เครื่องดื่มจากผลไม้, ศิลปะภาพพิมพ์, ผ้ามัดย้อม

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ตลาดอินดี้, ในชุมชน

2
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาสารคาม

2
โครงการ

📍 คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อำเภอเมืองมหาสารคาม, อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย, อำเภอบรบือ

โครงการนวัตกรรมการผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐานโดยใช้ฟางข้าวแบบไม่นึ่งก้อนเห็ด เพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดมหาสารคาม

📍 ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอเมืองมหาสารคาม, อำเภอลำปุม, อำเภอโกสุมพิสัย, อำเภอแกลง

โครงการการยกระดับระบบการผลิต จัดการผลผลิต และการตลาดเครือข่ายตลาดสีเขียวมหาสารคามสู่ผู้ประกอบการมืออาชีพ

68

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โครงการ	นวัตกรรมการผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐาน โดยใช้ฟางข้าวแบบไม่นึ่งก้อนเห็ด เพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดมหาสารคาม
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

เห็ดเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีโปรตีนและใยอาหารปริมาณมาก มีไขมันปริมาณน้อยนับเป็นอาหารที่ดีต่อสุขภาพ การบริโภคเห็ดมีแนวโน้มเติบโตขึ้นตามทิศทางการตลาดอาหารเพื่อสุขภาพทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับปัจจุบันการผลิตเห็ดเป็นการค้ามีการขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องการเพาะเห็ดให้ผลผลิตเร็ว ลงทุนไม่สูงมาก และการดำเนินงานไม่ยุ่งยาก เป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ตลอดปี คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่มีองค์ความรู้ด้านการเกษตรจึงดำเนินโครงการนวัตกรรมการผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐานโดยใช้ฟางข้าว แบบไม่นึ่งก้อนเห็ด เพื่อพัฒนาอาชีพ ในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรในจังหวัด จะเป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มทางเลือกให้ผู้ประกอบการผลิตเห็ดนำไปประกอบอาชีพในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 131 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 20 คน
- ผู้ว่างงาน 15 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 96 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย, อำเภอเมืองมหาสารคาม, อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

งานชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** กลุ่มเกษตรกรพอเพียง กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อกก กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นต้น ทุนเครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เครือข่ายเกษตรกรปลอดภัย และเครือข่ายกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น
- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการเพาะเห็ด การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การเพาะพันธุ์เห็ดนางฟ้า

กระบวนการเรียนรู้

- คัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้
- กระบวนการปลูกปั้นความคิดจัดกิจกรรม “วัดซินชุมชน” ค้นหาตัวตน วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- ถอดบทเรียนจากต้นแบบการผลิตเห็ดโดยใช้ฟางแห้งและไม่นึ่งก้อนเชื้อ และจัดการองค์ความรู้การผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐานโดยใช้ฟางข้าวแห้งและไม่นึ่งก้อนเชื้อเห็ด
- ฝึกอบรมการผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดขอนขาว เห็ดฟาง และเห็ดนางรม
- พัฒนาช่องทางการตลาดการผลิตเห็ด และพัฒนาผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐานให้กับกลุ่มวิสาหกิจเกษตรกรในจังหวัด เช่น แปรรูปเห็ดสวรรค์ ข้าวเกรียบเห็ด ลูกชิ้นเห็ด รวมถึงการถนอมเห็ดรูปแบบต่าง ๆ เช่น เห็ดแช่น้ำปลา เห็ดแช่น้ำเกลือ แหนมเห็ด หมูยอเห็ด เฉาก๊วยเห็ด เป็นต้น
- จัดตั้งศูนย์ Mushroom Products Village Outlet เป็นศูนย์ผลิตภัณฑ์เห็ดครบวงจร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายการผลิตเห็ดในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากอาชีพเพาะเห็ด โดยเห็ด 500 ก้อน สร้างรายได้ 4,000-5,000 บาทต่อเดือน เห็ด 200-300 ก้อน มีรายได้ 200-250 บาทต่อวัน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- มีความรู้เรื่องการเพาะเห็ดและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด อาทิ ลูกชิ้นเห็ด เห็ดสวรรค์ ข้าวเกรียบเห็ด เป็นต้น

ชุมชน

- เกิดศูนย์ Mushroom Products Village Outlet เป็นศูนย์ผลิตภัณฑ์เห็ดครบวงจร
- มีต้นแบบนวัตกรรมการผลิตเห็ดนางฟ้าภูฐานและเห็ดพื้นเมืองโดยใช้ฟางข้าวแบบไม่นึ่งก้อนเห็ด เพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดมหาสารคาม

องค์ความรู้

- ต้นแบบเทคโนโลยีโรงเรือนผลิตเห็ดอัจฉริยะโดยใช้ฟางข้าวแบบไม่นึ่งก้อนเห็ด สามารถพัฒนาต่อยอดวิธีการเพาะเห็ดชนิดอื่น โดยใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรชนิดอื่น ๆ ที่หาง่าย ราคาถูก ในพื้นที่

ผลิตภัณฑ์: เห็ดนางฟ้าภูฐาน, เห็ดขอนขาว, เห็ดฟาง, เห็ดนางรม, เห็ดสวรรค์, ข้าวเกรียบเห็ด, ลูกชิ้นเห็ด, เห็ดแช่น้ำปลา, เห็ดแช่น้ำเกลือ, แหนมเห็ด, หมูยอเห็ด, เจาก๊วยเห็ด เป็นต้น

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ขายส่งให้พ่อค้าคนกลางหรือโรงงานแปรรูป, บูธแสดงสินค้าในจังหวัด

ศูนย์ประสานงานวิจัย เพื่อท้องถิ่นเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม

โครงการ การยกระดับระบบการผลิต จัดการผลผลิต และการตลาดเครือข่ายตลาดสีเขียว มหาสารคาม ผู้ประกอบการมืออาชีพ

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2548 เพื่อเป็นหน่วยศึกษา วิจัยและพัฒนาาระบบเกษตรและอาหาร เพื่อสนับสนุนงาน เคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม ภารกิจจัดระบบและสร้าง ฐานข้อมูลความรู้ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน สร้างหลักสูตรอบรม และถ่ายทอดความรู้ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน สร้างรูปธรรม แปลงทดลองระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และเชื่อมประสานภาคี ในการทำงานพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ด้วยฐานทุน ความรู้ ปี 2565 จึงดำเนินโครงการยกระดับระบบการผลิต จัดการผลผลิต และการตลาดเครือข่ายตลาดสีเขียว มหาสารคามผู้ประกอบการมืออาชีพ เพื่อสร้างกระบวนการ เรียนรู้พัฒนาระดับทักษะคุณภาพมาตรฐานการผลิต การจัดการผลผลิต และการตลาดของสมาชิกเครือข่ายตลาด สีเขียวมหาสารคาม และสร้างต้นแบบผู้ประกอบการมืออาชีพ ผู้สร้างเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตระดับ ครอบครัวของเครือข่ายตลาดเขียวมหาสารคาม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 110 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 55 คน
- ผู้สูงอายุ 36 คน
- ผู้ว่างงาน 12 คน
- คนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 7 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองมหาสารคาม, อำเภอนาโพธิ์, อำเภอนาคู, อำเภอนาหว้า, อำเภอโกสุมพิสัย, อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ชุดความรู้ของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- **ทุนทางสังคม:** เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- จัดตั้งกลไกสร้างกระบวนการเรียนรู้พัฒนาระดับเครือข่าย ตลาดนัดสีเขียว
- ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ และวางแผนกำหนดปฏิทิน การดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะทำงาน
- สร้างการเรียนรู้ผ่านการรู้จักตนเอง การวิเคราะห์ตนเอง ให้เห็นต้นทุนศักยภาพ ปัญหาข้อจำกัดกำหนดเป้าหมาย และแผนชีวิต ด้านเศรษฐกิจ การออม การจัดการหนี้สิน แผนด้านสุขภาพแผนการผลิต ปฏิทินการผลิตครอบครัว และบุคคล
- ถ่ายทอดเทคนิคการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตและ สร้างความหลากหลาย และให้มีผลผลิตที่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี สาธิตและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง
- จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้การจัดการผลผลิตและ เพิ่มมูลค่าผลผลิต พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
- สร้างความสัมพันธ์กระชับความเป็นเครือข่ายผ่านการ จับฉลากแลกเปลี่ยนผลผลิต ค้นหา “แม่ค้าคนดีศรีสารคาม” (โซว์ แชร์ เชื่อม แลกเปลี่ยนความรู้การผลิตและจัดการ ผลผลิตดีเลิศ)

- นำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่การลงมือปฏิบัติการทั้งด้านเศรษฐกิจ การออม การจัดการหนี้สิน แผนด้านสุขภาพ แผนการผลิต ปฏิทินการผลิตระดับครอบครัวและบุคคล ด้านสังคมระดับกลุ่มเครือข่าย
- เพิ่มทักษะการเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ เช่น สื่อโฆษณา การขายออนไลน์ การสร้างภาพลักษณ์ทางการตลาด
- จัดกิจกรรมกระตุ้นผู้ผลิตให้รู้ความต้องการของตลาด สร้างคุณค่าและความมั่นใจให้กับผู้บริโภคด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดทัวร์ผู้บริโภคพบผู้ผลิตในแปลงเกษตร
- สะท้อนผลการดำเนินงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกกำกับติดตามมาตรฐานตลาดใหม่ภายใต้ชื่อ “สารวิตรตลาด”
- เกิดการเชื่อมโยงความร่วมมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่ระหว่างภาคประชาสังคม เทศบาลเมืองมหาสารคาม และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการสร้างมาตรฐานร่วมตลาดสีเขียว เกิดแบรนด์ตลาดเขียวและช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้น เฉลี่ย 115 บาทต่อคนต่อวัน หรือรวม 8,510 บาทต่อวัน
- ลดรายจ่ายต้นทุนการผลิต 3,600 บาทต่อเดือนต่อครอบครัว มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยประกอบอาชีพใน 3 ระดับคือ การผลิต การจัดการผลผลิต และการตลาด

ชุมชน

- เกิดการต่อยอดการดำเนินงานของเครือข่ายในรูปแบบกองทุนสวัสดิการสมาชิก ภายใต้ชื่อ “กองทุนสวัสดิการตลาดสีเขียว” จำนวน 275 ทุน เป็นเงิน 27,500 บาท
- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ของสมาชิก 5 ชนิด ดินปลูกคุณภาพสูง ปลาสาม ปลาแดดเดียว ไข่เค็ม และผลไม้แปรรูป
- เกิดการจัดการระบบสวัสดิการสมาชิกผ่าน “กองทุนถุงผ้า” แทนการใช้พลาสติกหรือภาชนะบรรจุสินค้าในตลาด ด้วยหลักการรักษาสິงแวดล้อม โดยระดมทุนจากสมาชิกตลาดคนละ 100 บาทต่อทุน หรือไม่เกิน 5 ทุนต่อคนในระยะตั้งต้น เพื่อจัดหาถุงรักษาสິงแวดล้อมมีโลโก้ตลาดเขียว

องค์ความรู้

- เกิดชุดความรู้และหลักสูตรในการสร้างผู้ประกอบการมืออาชีพ 3 หลักสูตร 10 วิชา ประกอบด้วย 1) หลักสูตรการยกระดับการผลิต 2) หลักสูตรยกระดับการจัดการผลผลิต 3) หลักสูตรยกระดับการตลาด

ผลิตภัณฑ์: ดินปลูกคุณภาพสูง, ปลาสาม, ปลาแดดเดียว, ไข่เค็ม และผลไม้แปรรูป

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

ภาคเหนือ

แม่ฮ่องสอน

2
โครงการ

📍 วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโดยบ้านห้วยตองกือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
โครงการคนรุ่นใหม่ กาแฟ ผ้า ป่า กับการเรียนรู้
และพัฒนาทักษะอาชีพปลูกเกอญอบ้านห้วยตองกือ

📍 ศูนย์คริสเตียนเพื่อพัฒนาผู้พิการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่สะเรียง
โครงการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้สร้างความยั่งยืน

70

วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว โดยบ้านห้วยตองก้อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการ	คนรุ่นใหม่ กาแฟ ผ้า ป่า กับการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะอาชีพภาคเกษตร บ้านห้วยตองก้อ
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

บ้านห้วยตองก้อ บ้านห้วยไทรหมู่ และบ้านใหม่ป่าหมาก ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นชุมชนภาคเกษตร รายได้หลักมาจากการเกษตร และการท่องเที่ยว เนื่องจากทั้ง 3 หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านในเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชนภาคเหนือ กระทั่งเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา รายได้จากการท่องเที่ยวลดลง ขณะที่คนที่เคยออกไปทำงานนอกชุมชนก็กลับสู่หมู่บ้าน จึงเกิดแนวคิดยกระดับและพัฒนากิจกรรมทางอาชีพ ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชนคือ การทำไร่ ทำสวน และปลูกกาแฟ รวมไปถึงการทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ภายใต้แบรนด์ “ตองก้อแฟมิลี่” และเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลง กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยตองก้อ จึงดำเนินโครงการคนรุ่นใหม่ กาแฟ ผ้า ป่า กับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพภาคเกษตรบ้านห้วยตองก้อ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างองค์ความรู้ด้านกาแฟ และผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติในชุมชน อันเป็นการสร้างฐานทางเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชน รวมถึงคนรุ่นใหม่ได้เชื่อมโยงการทำงานผ่านกลไกการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนรุ่นใหม่ที่ยากกลับบ้านเกิด

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 65 คน

- เกษตรกร 41 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- คนพิการ 2 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ประชาชนชุมชนที่มีประสบการณ์และความรู้ด้านการท่องเที่ยวและดูแลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวกว่า 20 ปี ภูมิปัญญาการทอผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ
- **ทุนทางสังคม:** เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีทบทวนตัวเอง ชีวิตจิตใจ ทักษะที่ทำหาย และชี้แจงโครงการฯ
- ฝึกทักษะอาชีพกาแฟ: คน ป่า และกาแฟ เช่น กาแฟเบื้องต้น การปลูก และการดูแลรักษา
- ศึกษาดูงานสายพานอาชีพกาแฟ ณ ร้านกาแฟ อาซ่า อ่ามา
- การเก็บเกี่ยว การแปรรูป (Coffee Processing) และการเพาะกล้ากาแฟ การคั่ว การชง วัฒนธรรมการดื่มกาแฟ และการแปรรูป ผลิตภัณฑ์กาแฟ
- ทักษะอาชีพผ้าทอมือ: แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และงานที่ต้องสานต่อ
- ทักษะอาชีพผ้าทอมือ: ป่า ฝ้าย และสีส้นจากป่า
- ทักษะอาชีพผ้าทอมือ: การสร้างสรรค์ผ้าทอให้สวยงามและมีคุณค่า
- การบริหารจัดการธุรกิจผ้าทอระดับชุมชน
- ทักษะผู้ประกอบการ: จุดผสมของกาแฟ ผืนผ้า ป่า และการท่องเที่ยวโดยชุมชน สร้างสรรค์โปรแกรมท่องเที่ยววิถีวัฒนธรรม

- การบริหารจัดการ การสื่อสาร และการตลาดแบบฉบับชาวดอย
- เวทีแลกเปลี่ยนเรื่องเศรษฐกิจครัวเรือนและชุมชน และกลไกช่วยเหลือสมาชิกชุมชน
- เวทีแสดงผล นำเสนอผลงานถอดบทเรียนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพ ประกอบด้วย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยตองก้อ เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เครือข่ายลุ่มน้ำห้วยปูลิง เครือข่ายสหวิทยาการเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน รวมถึงเครือข่ายระหว่างชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ บ้านใหม่ บ้านป่าหมาก บ้านห้วยไม้ดำ ได้รับแนวทางการนำทรัพยากรชุมชนมาสร้างมูลค่าให้เกิดรายได้
- เกิดกลุ่มผ้าทอและกลุ่มกาแฟบ้านห้วยตองก้อ เพื่อเป็นองค์กรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านงานผ้าและกาแฟให้มีคุณภาพ และเป็นพื้นที่ในการรับซื้อผลิตภัณฑ์และผลผลิตที่ได้จากสมาชิกและชุมชน เพื่อเป็นการรับประกันการรับซื้อสินค้าจากสมาชิก และรวมถึงสมาชิกกลุ่มได้มีบทบาทในการร่วมพัฒนากลุ่มและการเพิ่มทักษะเพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการเก็บเกี่ยวเซอริ์กาแฟ การตากกาแฟ การคั่วกาแฟ และรายได้จากการขายผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ การปั่นฝ้าย การทำกิจกรรมย้อมสีธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงการออกสู่ตลาดนอกชุมชน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนโดยการเรียนรู้ทักษะการใช้วัตถุดิบในชุมชน การผลิตสบู่และน้ำยาล้างจานเพื่อใช้ในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจในชุมชน อาทิ ผู้ประกอบการในชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชน
- ได้บริโภคกาแฟที่มีคุณภาพ ปลอดภัยและมี

องค์ความรู้

- ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพศตวรรษที่ 21

ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ, กาแฟ
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ตลาดนอกชุมชน

ศูนย์คริสเตียนเพื่อพัฒนาผู้พิการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการ	เกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้ สร้างความยั่งยืน
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ศูนย์คริสเตียนเพื่อพัฒนาผู้พิการ ดำเนินงานร่วมกับชุมชนกว่า 50 หมู่บ้านใน 4 อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ อำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอขุนยวม โดยจัดบริการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและครอบครัวทั้งเชิงรุกและรับโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายหลักคือ ให้คนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพ พัฒนาเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการ และให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเสมอภาค แต่พบว่าคนพิการและผู้ดูแลคนพิการส่วนใหญ่ประสบปัญหาความยากจน รวมทั้งขาดโอกาสในการเข้าถึงการบริการของรัฐ ศูนย์คริสเตียนเพื่อพัฒนาผู้พิการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงดำเนินโครงการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้ สร้างความยั่งยืนเพื่อส่งเสริมทักษะพัฒนาอาชีพการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้ เกิดกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผักเกิดความมั่นคงทางอาหารและอาชีพที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- คนพิการ 32 คน
- ผู้ดูแลคนพิการ 28 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ด้านสมุนไพร การวาดเขียนและฉลุลายพม่าผสมไทยใหญ่

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและการจัดระบบวางแผนงานระยะเวลาการทำงาน
- กิจกรรมเพิ่มทักษะอาชีพการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้
- กิจกรรมพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์บรรจุผักและช่องทางจำหน่ายสินค้าการแปรรูปสเปรย์ใส่ถุงสมุนไพรสูตรตะไคร้หอม ใบกะเพรา ใบยูคาลิปตัส
- กิจกรรมส่งเสริมดิจิทัลประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพการเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้
- กิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยการจัดทำแผนการศึกษาเรียนรู้ หลักสูตรเสริมทักษะรายบุคคลผ่านการลงมือทำ และเผชิญสถานการณ์จริง มีการปรับตัวปรับแนวคิด สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- กิจกรรมฝึกอบรมการทำบัญชีเบื้องต้น
- กิจกรรมสานความผูกพัน “ฝิ่นถึงอนาคต”

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผัก
- เกิดแหล่งเรียนรู้ความมั่นคงด้านอาหารและอาชีพ
- ครอบคลุมคนพิการสามารถเข้าถึงการให้บริการตรวจสอบสภาพด้านร่างกาย จิตใจ ของหน่วยงานในพื้นที่ชุมชน เช่น รพ.สต อสม.

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดอาชีพการทำเกษตรผสมผสานปลูกผักสร้างรายได้ ซึ่งเป็นอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีโอกาสเกิดกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผัก
- มีแผนการตลาดจำหน่ายผักเกษตรผสมผสาน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นคนพิการและผู้ดูแล มีทักษะการแปรรูปผลผลิตจากการปลูกผักเกษตรผสมผสาน เช่น การทำน้ำพริกข้าว ถั่วเน่าแผ่น สเปรย์ไล่ยุงสูตรสมุนไพร เป็นต้น
- เปลี่ยนวิถีจากการปลูกผักใช้สารเคมีเป็นการปลูกผักอินทรีย์ ร้อยละ 100

ชุมชน

- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผัก เช่น น้ำพริกข้าว ถั่วเน่าแผ่น สเปรย์ไล่ยุง กลัวยฉาบ กลัวยแบรกแตก
- ชุมชนให้โอกาสคนพิการ เกิดทัศนคติเชิงบวกในสังคม และเกิดพื้นที่สุขภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตรการปลูกผักสร้างรายได้ในการพัฒนาทักษะ 7 ด้าน ที่ดีขึ้นสำหรับเด็กพิการ อาทิ ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะการเรียนรู้สติปัญญา และมีทักษะด้านอารมณ์ที่ดีขึ้น เด็กพิการสามารถสวมใส่ถุงมือได้ด้วยตนเอง หรือสามารถแต่งกายที่ถูกต้องเมื่อได้ลงสวน การหยิบ จับ การทรงตัว การเคลื่อนไหว สามารถใช้อุปกรณ์การเกษตรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

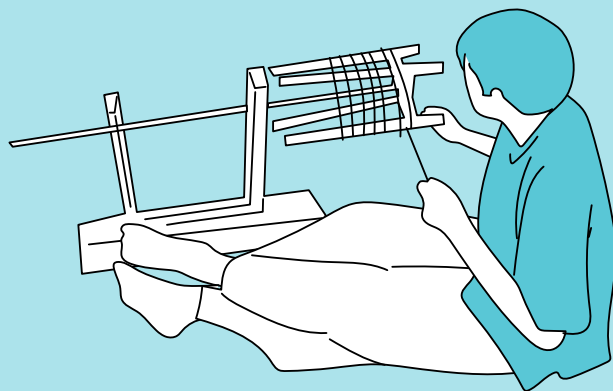
ผลิตภัณฑ์: น้ำพริกข้าว ถั่วเน่าแผ่น สเปรย์ไล่ยุง กลัวยฉาบ กลัวยแบรกแตก

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

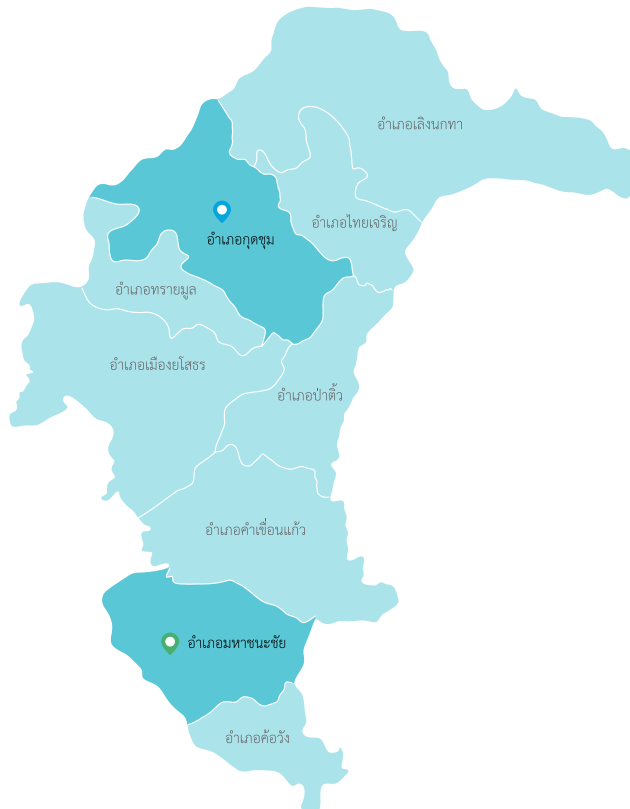
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ยโสธร

1
โครงการ

📍 **วิทยาลัยชุมชนยโสธร อำเภอกุดชุม**
โครงการต่อยอดและขยายผลการยกระดับผลิตภัณฑ์
ผ้าไหมสีธรรมชาติบ้านโคกสวาท

1
โครงการ

📍 **ชุมชนบ้านกุดพันเขียว จังหวัดยโสธร อำเภอมหาชนะชัย**
โครงการสร้างฐานการผลิตร่วมชุมชนและการตลาดแบบเครือข่าย

วิทยาลัยชุมชนยโสธร จังหวัดยโสธร

โครงการ	ต่อยอดและขยายผลการยกระดับผลิตภัณ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านโคกสวาท
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านโคกสวาท ตำบลนาโสน อำเภอกุดชุม และปศุสัตว์ จังหวัดยโสธร ประกอบอาชีพหลักคือ การทำเกษตร เช่น ทำนา ยางพารา ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงโค กระบือ เป็ด ไก่ และสุกร บางส่วนทำอาชีพรับจ้าง หรือค้าขายในต่างจังหวัด และมีรายได้เสริมจากทอผ้าและเย็บผ้าในลักษณะรับจ้างเย็บผ้าทั่วไป แต่รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ปี 2564 วิทยาลัยชุมชนยโสธรทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการทอผ้า มีการเพิ่มเจดสีในการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การทำแบบตัด (Pattern) และเทคนิคการตัดเย็บเสื้อผ้า ส่งผลให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติเพิ่มขึ้นสามารถออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้าได้ รวมถึงมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติที่รวบรวมได้และจัดทำเป็นคู่มือการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ บ้านโคกสวาท ปี 2565 จึงคิดขยายผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวให้กับผู้สนใจ จึงดำเนินโครงการต่อยอดและขยายผลการยกระดับผลิตภัณ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านโคกสวาท เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบด้านการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ และสร้างรายได้ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้เพิ่มขึ้นเดือนละ 1,200 - 4,500 บาท

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 54 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 46 คน
- ผู้สูงอายุ 7 คน
- ผู้ว่างงาน 1 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ฐานชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พืชสำหรับย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่ เปลือกไม้ ใบไม้ เช่น เปลือกต้นก้อขี้หมู เปลือกต้นอะราง เปลือกเพกา
- **ทุนชุมชน:** กลุ่มทอผ้า กลุ่มย้อมผ้าสีธรรมชาติ กลุ่มจักสาน และกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ สหกรณ์ร้านค้าชุมชน กลุ่มเกษตรนาโสน กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ ฯลฯ
- **ทุนความรู้:** องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านในการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ การทำผลิตภัณ์ผ้าขาวม้า ผ้าพัน ผ้าพันคอ กระเป๋าผ้าฝ้าย และการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย
- ออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การย้อมผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า การจำหน่ายและการทำบัญชี
- พัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานระหว่างความรู้ภูมิปัญญา กับ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์
- อบรมปฏิบัติการตามหลักสูตรที่กำหนด เช่น การเพิ่มเจดสี การออกแบบเสื้อผ้า การทำแบบตัด (Pattern) และเทคนิคการเย็บเสื้อผ้า
- อบรมการใช้โปรแกรมบัญชีเบื้องต้น
- พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบด้านการย้อมผ้าทอ และตัดเย็บผ้าย้อมสีธรรมชาติในตำบล
- ถอดบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- องค์การบริหารส่วนตำบลนาโสสนับสนุนงบประมาณ 50,000 บาท สำหรับต่อเติมอาคารที่ทำการกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ
- เกิดเครือข่ายทางวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมถึงเจ้าของห้องเสื้อในจังหวัดมหาสารคามร่วมเป็นที่วิทยากรในการออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งพร้อมให้ความรู้ และแนวทางการพัฒนาทักษะต่าง ๆ
- เกิดเครือข่ายคู่ค้าทางธุรกิจระหว่างโรงงานที่กลุ่มทอผ้ามีการซื้อเส้นฝ้าย ชุมชนที่ปลูกฝ้าย และส่งขายให้กับกลุ่มทอผ้าฯ ร้านค้ามีการรับผ้าของกลุ่มทอผ้าฯ ไปจัดจำหน่าย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 1,200-4,500 บาทต่อเดือน
- ลดรายจ่ายด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า
- ยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติให้ผู้สนใจ
- ยกระดับเป็นผู้ประกอบการด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า
- มีรายได้จากการย้อมผ้าหลากเฉดสีและการตัดเย็บเสื้อผ้า

ชุมชน

- เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติระดับตำบล

องค์ความรู้

- หลักสูตรการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ, เสื้อผ้าชายหญิง
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ร้านค้าในจังหวัด

ชุมชนบ้านกุดพันเขียว จังหวัดยโสธร

โครงการ	สร้างฐานการผลิตร่วมชุมชน และการตลาดแบบเครือข่าย
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, แปรรูปอาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านกุดพันเขียว ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เป็นชุมชนเกษตรกรรม ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และปลูกพืชผักสำหรับบริโภคในครัวเรือน มีแหล่งน้ำซี และหนองน้ำสำคัญ 4 แห่ง จึงสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ ในฤดูแล้ง แต่ประสบปัญหาด้านราคาผลผลิตไม่แน่นอน ชุมชนบ้านกุดพันเขียวจึงดำเนินโครงการสร้างฐานการผลิตร่วมชุมชนและการตลาดแบบเครือข่าย เพื่อให้คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้รายจ่ายในครัวเรือน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ ทำให้เด็กและเยาวชนมีโภชนาการดีขึ้น รวมถึงมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 65 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 55 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 7 คน
- คนพิการ 3 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากร: หนองน้ำ ป่าชุมชน แหล่งอาหารพื้นฐานชุมชน
- ทุนความรู้: การทำเกษตร การทำนา และงานหัตถกรรมฝีมือ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงโครงการ วิเคราะห์ทักษะ ความสามารถและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้การออกแบบ และวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้
- ดำเนินการฝึกทักษะอาชีพ เช่น กลุ่มอาหารแปรรูป กลุ่มทอผ้า กลุ่มเพาะปลูก
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเครือข่ายและแบ่งปัน ประสบการณ์การดำเนินงาน โดยการจัดตลาดชุมชน แลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชนเพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้และชาวบ้านได้มาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าชุมชน เช่น ผัก ปลา กบ หอย ปลาร้า ปลาแห้ง กุ้ง ข้าว และอาหารแปรรูปต่าง ๆ
- ฝึกอบรมและทดลองทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยไส้เดือน ปุ๋ยอินทรีย์ พัฒนาแปลงเพาะปลูกและเพาะเลี้ยง การทำน้ำหมักชีวภาพ กำจัดศัตรูพืช น้ำส้มควันไม้ การแปรรูปอาหารให้สะอาดปลอดภัยได้มาตรฐาน เช่น แปรรูปปลา เห็ด หน่อไม้ เป็นต้น
- ติดตามความก้าวหน้าและเยี่ยมชมพื้นที่การผลิตของผู้ร่วมเรียนรู้
- ฝึกอบรมการไลฟ์สดเพื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ การจัดทำ Content ประชาสัมพันธ์ และการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ
- กิจกรรมเปิดตลาดและขายสินค้าชุมชน
- อบรมแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
- อบรมแนวทางการพัฒนาอาชีพเกษตรอินทรีย์และการสร้างเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกองทุนพัฒนาชุมชนบ้านกุดพันเขียวขึ้น และมอบทุนการศึกษาให้กับบุตรหลานของผู้ร่วมเรียนรู้จำนวน 16 ทุน ทุนละ 500 บาท รวมเป็นเงิน 8,000 บาท พร้อมทั้งมอบชุดนักเรียนและรองเท้านักเรียนให้กับนักเรียนที่ครอบครัวยากจน 1 คน จำนวน 1,200 บาท
- เกิดการสร้างเครือข่ายกับเกษตรกรในท้องถิ่นผ่านเครือข่ายอำเภอมหาชนะชัย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มเยาวชนผู้เลี้ยงกบมีรายได้จากขายกบทั้งหมด 15,650 บาท คิดเป็นกำไร 3,625 บาท
- กลุ่มทอผ้ามีรายได้จากการขายผ้าทอมือในช่วงงานบุญผ้าป่าหมู่บ้าน ประมาณ 9,000 บาท
- กลุ่มเพาะปลูกและเพาะเลี้ยงมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยวันละ 50 - 200 บาท
- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูป บ้านกุดพันเขียว ที่ผลิตสินค้า อาทิ ปลาร้า น้ำปลาร้าสำเร็จรูป ปลาต้ม ปลาตากแห้ง

- เกิดกลุ่มขับเคลื่อนการผลิตตามความถนัด ความสนใจและความต้องการ จำนวน 6 กลุ่ม คือ วิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูป กลุ่มทอผ้า กลุ่มเพาะปลูกเพาะเลี้ยง หมู 11 กลุ่มเพาะปลูกเพาะเลี้ยง หมู 5 กลุ่มเยาวชนชายและกลุ่มเยาวชนหญิง

องค์ความรู้

- การต่อยอดแปรรูปและถนอมอาหารเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น 1) การทำปลาร้าซึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการทำปลาร้าที่สามารถลดเวลาในการหมักปลาร้าจากประมาณ 6 เดือนลงเหลือ 3 เดือน 2) การทำหอยเชอรี่ หอยขม หอยทรายต้มสุกแพ็คเกจสุญญากาศ 3) การทำน้ำปลาร้าสำเร็จรูปบรรจุขวด

ผลิตภัณฑ์: น้ำปลาร้าสำเร็จรูป, ปลาร้า, ปลาสด, กบ, จิ้งหรีด, ตั๊กแตน, หอยเชอรี่, หอยขม, หอยทราย, ขนม, น้ำหวานสมุนไพร, ผักบั้ง, ผักต่าง ๆ, ผ้าแพรว, ผ้าทอมือ, อาหารตามฤดูกาล

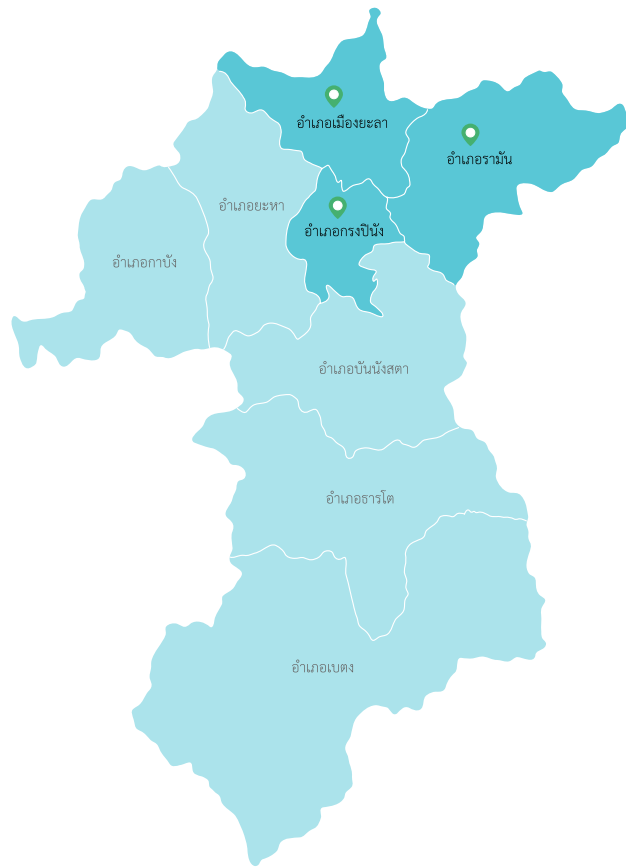
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

1
โครงการ

ภาคใต้

ยะลา

1
โครงการ

📍 สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ จังหวัดยะลา
อำเภอเมืองยะลา, อำเภอรามัน, อำเภอกรงปินัง
โครงการ Local Chef: จากฐานชุมชน สู่อารพัฒนาเป็นอาชีพทางเลือกใหม่

Share&Learn

สมาคมเด็กและเยาวชน เพื่อสันติภาพชายแดนใต้ จังหวัดยะลา

โครงการ Local Chef: จากฐานชุมชน
ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ อาหาร, ผู้ประกอบการ

ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การประกอบธุรกิจในพื้นที่ชายแดนใต้ ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา รวมทั้งกิจการในประเทศมาเลเซีย เผชิญภาวะซบเซา ส่งผลต่อนักศึกษาจบใหม่ โดยมีสถิติว่างงานสะสมเป็นจำนวนมาก แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนทุนและการเปิดอบรมการทำอาหารพบว่า มีคนรุ่นใหม่หลายคนอยากทำงานร้านอาหาร หรืออยากเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร แต่ยังคงขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการร้าน และขาดทุนทรัพย์ สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ จังหวัดยะลา จึงดำเนินโครงการ Local Chef: จากฐานชุมชน สู่อุตสาหกรรมเป็นอาชีพทางเลือกใหม่ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีทักษะความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารที่ได้มาตรฐานที่ดี และใช้วัตถุดิบชุมชนได้อย่างรู้คุณค่า รวมถึงพัฒนาคุณภาพและยกระดับอาหารพื้นถิ่นให้มีความน่าสนใจและมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 30 คน
- แรงงานนอกระบบ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอรามัน, อำเภอเมืองยะลา, อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนวัฒนธรรม:** วัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น
- **ทุนทรัพยากร:** วัตถุดิบที่โดดเด่น เช่น ปลาเกะเลาเค็ม ลูกหยี กล้วยหิน
- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการทำอาหารพื้นถิ่น, ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหาร “Food Stylist”

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมภาคีเครือข่ายความร่วมมือและกลไกตำบล
- ลงพื้นที่ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย (อปต.) 3 ตำบล
- อบรมเสริมพลัง Local Chef
- การอบรมด้านการวางแผนการเงิน และการทำบัญชีครัวเรือน
- การอบรมทำอาหาร ได้แก่ เมนูตุ๋น, ปะชูดง, ละแซ, แกงใต้, ไก่ข่อ รวมทั้งเมนูพิเศษที่หน่วยจัดการเรียนรู้คิดค้นขึ้น ได้แก่ เมนูเครื่องต้มลูกหยีโตนดโซดา การตกแต่งงาน และการพัฒนาเมนูอาหาร (Local Chef)
- การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ เช่น งานครัว, งานน้ำ, งานแคชเชียร์, งานเสิร์ฟ
- การถอดบทเรียนโปรแกรมพัฒนาทักษะอาชีพ และพัฒนาหลักสูตร

- ขวนรู้จัก Local's Chef กับ ทางเลือกอาชีพที่ใช่ ประกอบด้วย การออกแบบ Mapping เมนูอาหารพื้นถิ่นหรือเมนูประยุกต์ การออกแบบ Mapping กิน เที่ยว เล่น จังหวัดยะลา ไปสเตอร์ Local's Chef กับ ทางเลือกอาชีพที่ใช่ โกดิลิสต์อาหาร ห้ามพลาดชายแดนใต้ไม่กินไม่ถึง และวัฒนธรรมการกิน มลายูชายแดนใต้ (พุทธ-มุสลิม-จีน)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น สื่อออนไลน์ NBT ยะลา เป็นต้น ส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจ และมีความเชื่อมั่นในโครงการมากขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะพื้นฐานในการทำอาหาร การใช้วัตถุดิบ ท้องถิ่น ทักษะการประกอบอาหารตามเมนู ทักษะ การสร้างสรรค์เมนูอาหารใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ
- มีความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง มีจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ความเสี่ยงและความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีสติและรอบรู้ ด้วยความตื่นรู้

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการทำงานสนับสนุน Local Chef ใน 3 ตำบล ที่ร่วมขับเคลื่อนหนุนเสริมเด็กและเยาวชนในการสร้างอาชีพ และฝึกงานในสถานประกอบการ

องค์ความรู้

- หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาหารท้องถิ่นที่ สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนนอกระบบ และ สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์: เมนูตุ๋น, ปะชูดง, ละแซ, แกงใต้, ไข่ทอด และเครื่องดื่มลูกหยีโตนดโซดา

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

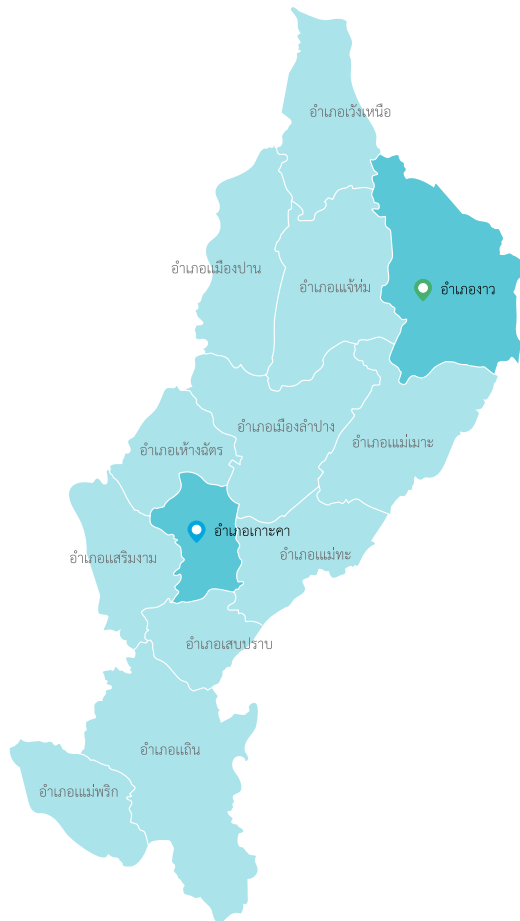
ภาคเหนือ

ลำปาง

1
โครงการ

📍 **เครือข่ายชุมชนชาติพันธุ์ต้นน้ำจางลำปาง จังหวัดลำปาง อำเภอจาง**
โครงการสร้างอาชีพให้แรงงานและเยาวชนนอกระบบชาติพันธุ์ต้นน้ำจาง
อุทยานถ้ำผาไท ลำปาง

1
โครงการ

📍 **เทศบาลตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา**
โครงการพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพเยาวชน
และแรงงานนอกระบบตำบลลำปางหลวง

Share&Learn

เทศบาลตำบลลำปางหลวง จังหวัดลำปาง

โครงการ	พัฒนาความรู้และทักษะอาชีพเยาวชน และแรงงานนอกระบบตำบลลำปางหลวง
ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการทำโครงการปี 2564 ของเทศบาลตำบลลำปางหลวง ก่อให้เกิดกลุ่มอาชีพจากฐานทุนชุมชนหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มปลูกผัก และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ แต่ยังคงขาดทักษะด้านช่างฝีมือ และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปี 2565 จึงดำเนินโครงการพัฒนาความรู้ และทักษะอาชีพเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลลำปางหลวง ด้วยการยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ขึ้นเป็นผู้ช่วยวิทยากร และพัฒนาหน่วยจัดการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาทักษะอาชีพที่รองรับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามแนวคิดลำปางหลวงอยู่เย็นเป็นสุข คนแข็งแรง ชุมชนเข้มแข็ง ตำบลน่าอยู่

โดยแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ จำนวน 3 แห่ง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลลำปางหลวง และขยายแหล่งเรียนรู้ เพิ่มเติม อีก 2 แห่ง คือ แหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพโรงเรียนชุมชนวัดพระธาตุลำปางหลวง และแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ สกร.ตำบลลำปางหลวง ในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการเรียนรู้ พัฒนาทักษะอาชีพตำบลลำปางหลวง สนับสนุนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ในระบบการศึกษาและการเรียนรู้นอกระบบการศึกษา ผสมผสานเป็นการเรียนรู้หลักสูตรชุมชนสร้างบ้านท้องถิ่นสร้างเมือง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 180 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 80 คน
- ผู้ว่างงาน 75 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 25 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** แหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ 3 แห่ง

กระบวนการเรียนรู้

- เสริมพลังเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้
- เรียนรู้หลักสูตรชุมชนสร้างบ้าน ท้องถิ่นสร้างเมือง ด้วยกรอบแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพ วิชาการ และวิชาชีพ
- ให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีเกษตรพลังงานทดแทน
- ฝึกออกแบบโครงสร้างโรงเรือน การดูแล และการซ่อมบำรุง
- ฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น น้ำพริก ข้าวเกรียบ อาหารปรุงสุก
- ฝึกปฏิบัติการผสมอาหารสำหรับสัตว์ การผสมปุ๋ยหมัก สารกำจัดแมลง การจักสาน การทำโคม และตุ๊กตามประเพณีชุมชน
- เรียนรู้ด้านการตลาดออนไลน์ การขายสินค้า และการถ่ายภาพ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะคาสนับสนุนการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน งานวิชาการและงบประมาณ
- สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดลำปางสนับสนุนงบประมาณ
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง สนับสนุนงบประมาณในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ
- สำนักแรงงานจังหวัดลำปางสนับสนุนงบประมาณและเครื่องมือในการประกอบอาชีพของกลุ่มที่ตั้งขึ้นในแต่ละชุมชน
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปางหนุนเสริมความรู้ด้านวิชาการให้หน่วยจัดการเรียนรู้และผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะอาชีพการเกษตร สามารถประกอบอาชีพได้ในระดับบุคคล
- มีแผนประกอบอาชีพ สามารถหาทุนในการดำเนินงาน
- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับฐานทุนชุมชน

ชุมชน

- เกิดการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ 5 กลุ่ม ใน 5 หมู่บ้าน คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์เกษตร กลุ่มแปรรูป กลุ่มเกษตรผสมผสาน กลุ่มโคมแขวนล้านนา กลุ่มไก่ไข่

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตรชุมชนสร้างบ้าน ท้องถิ่นสร้างเมือง ที่เน้นความรู้เรื่องนวัตกรรมเกษตร เทคโนโลยีเกษตร พลังงานทดแทนสำหรับการเกษตร การตลาดยุคใหม่ และเศรษฐกิจครัวเรือน
- เกิดแหล่งเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพการเกษตรในชุมชน 3 แห่ง คือ 1. แหล่งเรียนรู้พันธุ์พืชพันธุ์ไม้ ได้แก่ พืชผักสวนครัว พืชผักพื้นบ้าน 2. แหล่งเรียนรู้ตลาดชุมชน เป็นพื้นที่สำหรับจำหน่ายสินค้า ผลผลิตของผู้ร่วมเรียนรู้และชุมชน 3. แหล่งเรียนรู้พลังงานทดแทน ระบบน้ำ การปลูกพืชบนโต๊ะ

ผลิตภัณฑ์: ก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า, พืชผักอินทรีย์, ไข่ไก่, โคมแขวนล้านนา

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

76

เครือข่ายชุมชนชาติพันธุ์ต้นน้ำงาวลำปาง จังหวัดลำปาง

โครงการ	สร้างอาชีพให้แรงงานและเยาวชน นอกระบบชาติพันธุ์ต้นน้ำงาวอุทยาน ถ้ำผาไท ลำปาง
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ปศุสัตว์, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ต้นน้ำแม่งาว อำเภองาว จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ต้นน้ำที่มีเขตติดต่อกับจังหวัดพะเยา น้ำแม่งาว เป็นแม่น้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงผู้คนที่อยู่กับป่าอยู่ในเขตอุทยานถ้ำผาไท ซึ่งเป็นแนวเขตสันปันน้ำระหว่างจังหวัดลำปางและจังหวัดพะเยา คนในชุมชนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อ่าซ่า อิวเมียน กะเหรี่ยง ชมุลาหู่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งหลังจากมีการจัดตั้งอุทยานถ้ำผาไท ส่งผลให้การประกอบอาชีพของคนในชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมหาของป่า อาทิ หน่อไม้ สมุนไพร รวมถึงการใช้ที่ดินบางแปลงในการทำเกษตร ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านและอุทยานฯ เนื่องจากขาดที่ดินทำกิน บางกลุ่มขาดรายได้ มีรายจ่ายจากการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรสูง จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว **เครือข่ายชุมชนชาติพันธุ์ต้นน้ำงาวลำปาง จังหวัดลำปาง** จึงดำเนินโครงการสร้างอาชีพให้แรงงานและเยาวชนนอกระบบชาติพันธุ์ต้นน้ำงาวอุทยานถ้ำผาไท ลำปาง เพื่อหารูปแบบอาชีพที่เหมาะสมกับคน ป่า และอุทยานให้อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการเลี้ยงหมูดำในเขตอุทยาน และมีรายได้เลี้ยงตนเองและเกิดตลาดเพื่อการจำหน่าย เกิดการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้การเลี้ยงหมูดำระหว่างชุมชนอ่าซ่าและปกากะญอ เนื่องจากเป็นอาชีพดั้งเดิมใช้พื้นที่จำกัด แหล่งอาหารหาได้ในชุมชน และตลาดมีความต้องการสูง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 120 คน

- เกษตรกร 80 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการเลี้ยงหมูดำ การเกษตร
- **ทุนทรัพยากร:** อุทยานถ้ำผาไท ผลิตผลจากป่า

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมส่งเสริมสื่อสันติ (การสื่อสาร) บทบาทชายหญิงในครัวเรือนและชุมชน
- อบรมการส่งเสริมอาชีพเลี้ยงหมูดำเบื้องต้นแบบถูกสุขลักษณะ การดูแลรักษาโรค
- การสร้างโรงเรือนสำหรับเลี้ยงหมู
- ศึกษาดูงานการเลี้ยงหมูดำนอกพื้นที่
- การพัฒนาความรู้เชิงปฏิบัติการด้านการแปรรูปอาหารหมูดำโดยใช้วัตถุดิบในชุมชน
- การผลิตหัวเชื้อจุลินทรีย์ผสมอาหารหมูดำ
- การเสริมแนวคิดและทักษะการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพในชุมชน
- กิจกรรมหนุนเสริมผู้ร่วมเรียนรู้เยาวชนนอกระบบ และแรงงานนอกระบบ
- สรุปผลการถอดบทเรียนการทำงาน ติดตามประเมินผลโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแนวทางการใช้พื้นที่ป่าร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐและคนในชุมชน
- มีการต่อยอดกิจกรรมในมิติอื่น ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนบนฐานการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า
- เกิดกลไกการท่องเที่ยวชุมชนของเครือข่ายชุมชนชาติพันธุ์ เพื่อแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว
- เกิดเครือข่ายการประกอบอาชีพในเขตพื้นที่อุทยาน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้ เฉลี่ย 1,200 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- มีทักษะความรู้การดูแลหมูดำ อาทิ การปรุงอาหาร การรักษาโรค และการคัดเลือกพันธุ์หมูดำ

ชุมชน

- องค์กรท้องถิ่น เช่น อบต., สกร., สถานศึกษา, กลุ่มชุมชนพื้นที่ข้างเคียงสามารถใช้พื้นที่เป็นแหล่งศึกษาดูงาน เรียนรู้เรื่องการเลี้ยงหมูดำ
- เกิดผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร เช่น แยมผลไม้, ชিংตี๋ม, กล้วย, ซาไบหม่อน

องค์ความรู้

- ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ที่มาจากฐานชุมชน อาทิ แยมผลไม้, ชিং, กล้วย, ซาไบหม่อน, หมูดำ

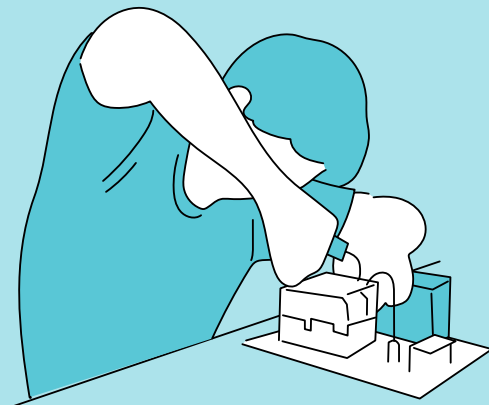

ผลิตภัณฑ์: แยมผลไม้, ชিং, กล้วย, ซาไบหม่อน และหมูดำ
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

4
โครงการ

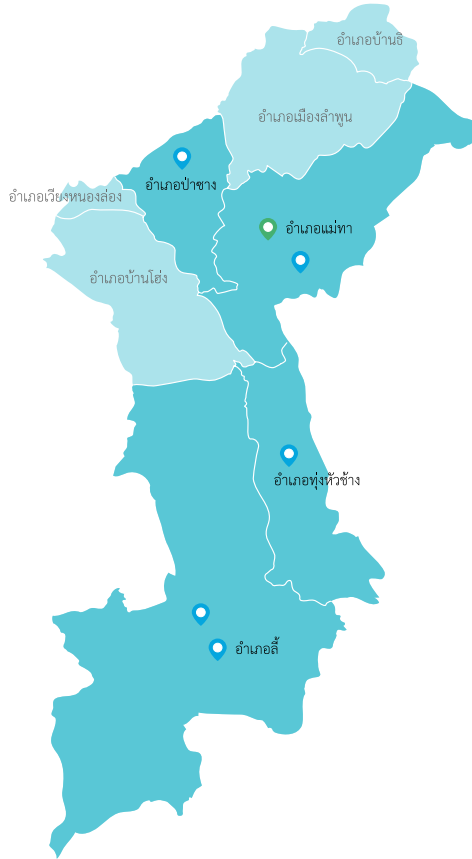
ภาคเหนือ

ลำพูน

1
โครงการ

📍 กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงดอยยาว จังหวัดลำพูน อำเภอแม่ทา
โครงการย้อมสีธรรมชาติแบบยั่งยืน

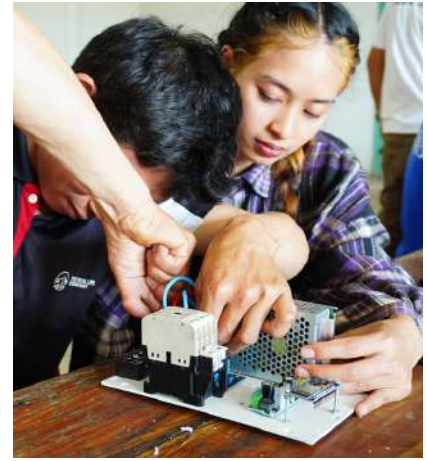
3
โครงการ

📍 วิสาหกิจชุมชนคนพอเพียงแวนนาริน อำเภอลี้, อำเภอป่าซาง
โครงการโอกาสทางการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพด้วย
Smart Agriculture Ecosystem สู่การเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน

📍 วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง อำเภอลี้
โครงการก้อทุ่งเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

📍 สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน อำเภอแม่ทา, อำเภอทุ่งหัวช้าง
โครงการยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์สะแก สะวา (ใจดีงาม)

Share&Learn

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เครือข่ายด้านการตลาดในการจัดจำหน่ายผักเกษตรอินทรีย์ให้แก่โรงพยาบาล

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตที่นำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการบนพื้นฐานเกษตรสมัยใหม่ (BCG Economy Model)
- นำเทคโนโลยี IoT (Internet of Things) มาใช้ในการเกษตรลดค่าแรง ลดต้นทุนค่าไฟฟ้า มีเวลาหารายได้เพิ่มขึ้น
- มีทักษะในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ

ชุมชน

- เกิดช่างชุมชน 25 คน
- เกิดอาชีพใหม่ในชุมชน เช่น นักไลฟ์สด ที่มาจากการรวมกลุ่มของเยาวชนทั้งในและนอกระบบ สภากาแฟและเยาวชนเทศบาลตำบลป่าไผ่
- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เช่น ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่ เส้นพาสต้าจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ กะหรี่ปั๊ปลำไยถั่วกวน
- เกิดผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาย่างที่ได้รับมาตรฐานโอทอป

องค์ความรู้

- การแปรรูปสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ จาก Local สู่ เลอค่าผ่านกลยุทธ์ “แม่ปลูก ลูกขาย ยายแปรรูป”
- เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง Smart Agriculture Ecosystem สำหรับภาคีเครือข่ายและชุมชน ที่สนใจอยากจะเรียนรู้เพื่อนำไปต่อยอด จนเกิดการขยายผลองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสู่ชุมชน โรงเรียน ด้วยการนำหลักสูตรการบริหารจัดการน้ำ IoT สู่การสร้างพื้นที่แปลงรวมในโรงเรียน นักเรียนได้บริโภคผักปลอดภัย มีสุขภาพที่ดี

ผลิตภัณฑ์: ลำไยสดแช่แข็ง, เส้นพาสต้าข้าวไรซ์เบอร์รี่, ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่, กะหรี่ปั๊ปลำไยถั่วกวน, น้ำพริกปลาย่าง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน ออนไลน์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายจากภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และคนในชุมชน เข้ามาหนุนเสริมการทำงานหลายด้าน เช่น ด้านข้อมูล ด้านความรู้ และด้านการสื่อสาร เป็นต้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีกิน มีทักษะอาชีพ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ผ้าทอ และการแปรรูปผ้าทอ
- มีกิน มีรายได้ และมีแนวทางการลดค่าใช้จ่ายที่ได้จากการเรียนรู้ในโครงการ
- มีกลุ่ม มีการรวมตัวประกอบอาชีพร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง
- มีของ มีการผลิตสินค้า มีการสร้างแบรนด์ และสร้างมาตรฐานรับรองต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์
- มีขาย มีตลาด และมีคู่ค้า CSR เป็นหน่วยงานรัฐ (เชื่อนภูมิพล, สวทช.) รวมถึงช่องทางประชาสัมพันธ์ และบูทจัดแสดงสินค้าแบบไม่มีค่าใช้จ่าย ส่งผลให้มีกำไรมากขึ้น

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชนในการประกอบอาชีพด้านการทำผ้าฝ้ายทอมือ
- เห็นแนวทางในการพัฒนาเป็นหลักสูตรชุมชนและยกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้ในอนาคต
- เกิดกองทุนสวัสดิการสำหรับบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิกและใช้เป็นทุนหมุนเวียน

องค์ความรู้

- ด้านการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ

ผลิตภัณฑ์: เลื่อ, ชุดเดรส, ผ้าทอ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, งานแสดงสินค้าโอท็อป, ออนไลน์

79

สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน

โครงการ	ยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดลำพูน (ใจดีงาม)
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน เข้าร่วมโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน มาตั้งแต่ปี 2563 ด้วยการทำให้โครงการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับเกษตรกรรายย่อย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์การตลาด และพัฒนาเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อย ผลการดำเนินงานในปีแรกพบว่า ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาติโอกาสและยังต้องการพัฒนาทักษะอาชีพจากฐานทุนชุมชน ปี 2565 สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน จึงดำเนินโครงการยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์สะเว สวะวา (ใจดีงาม) เพื่อต่อยอดและขยายผลใน 3 พื้นที่คือ บ้านแม่สะแงะ ตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา, บ้านไม้สลี และบ้านไม้สลีใหม่ อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพชาติพันธุ์สะเว สวะวา (ใจดีงาม) ในพื้นที่เกิดการยกระดับความรู้และทักษะอาชีพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามความต้องการของตลาด มีรายได้เพิ่มขึ้น และเกิดศูนย์เรียนรู้ในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 75 คน

- เกษตรกร 61 คน
- ผู้สูงอายุ 11 คน
- คนพิการ 3 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่ทา, อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** การทำเกษตรอินทรีย์ การทำผ้าฝ้ายทอมือ
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทางวิชาการเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน อาทิ สถาบันวิจัยหรือศูนย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

กระบวนการเรียนรู้

- การแลกเปลี่ยนความรู้ทักษะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ทั้ง 3 พื้นที่คือ บ้านแม่สะแงะ บ้านไม้สลี และบ้านใหม่ไม้สลี
- การถอดความรู้พื้นที่ต้นแบบเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้
- ถ่ายทอดทักษะอาชีพความรู้เพิ่มเติมของแต่ละกลุ่มอาชีพตามความต้องการของสมาชิกกลุ่ม
- สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาความรู้ และทักษะอาชีพ เช่น เมล็ดพันธุ์ ห้อม ฝ้าย คราม และวัสดุการเกษตร
- ส่งเสริมทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการกำหนดมาตรฐานในรูปแบบที่เหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เรื่องการพัฒนาราคาสินค้า บรรจุภัณฑ์ พร้อมกับ การสนับสนุนให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน
- พัฒนารูปแบบและยกระดับผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ สะเว สวะวา (ใจดี งาม) ตามความต้องการของตลาดออนไลน์และออฟไลน์

- ส่งเสริมกิจกรรมด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเครือข่ายให้เกิดกลไกการพัฒนากลุ่มและเครือข่ายอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สำหรับการพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น ผู้รู้ หลักสูตรการเรียนรู้เพื่อการขยายผลและเผยแพร่

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของ 3 พื้นที่ เรื่องการย้อมสีธรรมชาติ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- เกิดเครือข่ายเรียนรู้ข้ามพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มบ้านแม่สะแงะกับกลุ่มบ้านดอยช้างป่าแป๋ในการผลิตกาแฟ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน หนุนเสริมความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
- องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนปม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน นำแนวทางการทำงานของโครงการไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาอาชีพหัตถกรรมของ อบต. ต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้เรื่องการย้อมสี การทอผ้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การปลูกพืชสมุนไพร
- เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ กล้าพูด กล้าแสดงออก กล้านำเสนอความเป็นชาติพันธุ์ผ่านการแต่งกายด้วยความภูมิใจ
- สามารถออกแบบลายผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในหลายช่องทาง เช่น เฟจ “วัฒนธรรม ภูมิปัญญาบ้านไม้สลี” เฟจ “หมื่อสะลือ” และการออกบูธแสดงสินค้าในงานต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกพื้นที่

ชุมชน

- เกิดแบรนด์สินค้าใน 2 หมู่บ้านคือ บ้านแม่สะแงะใช้ชื่อแบรนด์ “สะแกว สะวา” (กลุ่มสตรีใจดีใจงามบ้านแม่สะแงะ) ส่วนบ้านไม้สลีใช้ชื่อแบรนด์ “กลุ่มไม้สลีผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ”
- เกิดโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มสะแกว สะวา (สตรีใจดีใจงามบ้านแม่สะแงะ) และกลุ่มผ้าทอย้อมสีธรรมชาติบ้านไม้สลีอย่างเป็นรูปธรรม โดยกลุ่มผ้าทอย้อมสีธรรมชาติบ้านไม้สลี กำลังดำเนินการขึ้นทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

องค์ความรู้

- ภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติ
- เกิดแผนธุรกิจของชุมชน (CBMC) ในระดับกลุ่มและเครือข่าย เพื่อบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายให้เกิดกลไกการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกลุ่มผ้าทอย้อมสีธรรมชาติบ้านไม้สลี กลุ่มสตรีใจดีใจงามบ้านแม่สะแงะ

ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอกะเหรี่ยง
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เฟซบุ๊ก

80

กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงดอยยาว จังหวัดลำพูน

โครงการ	ย้อมสีธรรมชาติแบบยั่งยืน
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

จากประสบการณ์การทำงานกับกลุ่มทอผ้าแบบกี่เอวของกะเหรี่ยง พบว่า กลุ่มยังขาดองค์ความรู้เรื่องการใช้สีจากธรรมชาติ การออกแบบ การตัดเย็บ และออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงดอยยาว จังหวัดลำพูน จึงดำเนินโครงการย้อมสีธรรมชาติแบบยั่งยืน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ทำได้ง่ายในชุมชนด้วยกระบวนการย้อมสีธรรมชาติ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน และช่วยลดขยะในชุมชน ก่อเกิดเป็นรายได้หมุนเวียนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้สูงอายุ 11 คน
- ผู้ว่างงาน 38 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการทอผ้า การย้อมผ้า
- ทุนทรัพยากร: วัตถุดิบสำหรับการใช้ย้อมสีธรรมชาติ เช่น คราม ห้อม คอคอเตี๊ยะ

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการในพื้นที่ การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้และออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของหน่วยจัดการเรียนรู้
- การแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย
- กิจกรรมวางแผนสายพานอาชีพ สสำรวจพืชให้สี สสำรวจแหล่งเพาะปลูก การวางแผนกติกาใช้พื้นที่ร่วมกัน
- ฝึกทักษะอาชีพการทำสีผงธรรมชาติ ศึกษาดูงานพื้นที่เพาะปลูกพืช ให้สีธรรมชาติที่เป็นพื้นที่ต้นแบบสร้างรายได้จากการทำสีธรรมชาติ การเพาะพันธุ์
- ฝึกทักษะการปลูกพืชให้สี การสกัดสี การเพาะพันธุ์กล้าพืชให้สี
- เรียนรู้การทำเนื้อคราม เนื้อห้อม และวิธีการย้อมสีคราม ห้อม
- ฝึกทักษะผู้ประกอบการ การบริหารจัดการงานสื่อสารและการตลาด
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจครัวเรือน ชุมชน และกลไกช่วยเหลือสมาชิกชุมชน
- เวทีนำเสนอผลงาน ถอดบทเรียนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงแนวทางการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วยโรงเรียนขยายโอกาสในพื้นที่ (โรงเรียนบ้านป่าเลา) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ทา ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้จากชุมชนต่าง ๆ ได้รับแนวทางการนำทรัพยากรชุมชน มาสร้างมูลค่าให้เกิดรายได้ รวมถึงคุณค่าด้านจิตใจของคนในชุมชน
- การรวมกลุ่มเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจในชุมชน เกิดผู้ประกอบการในชุมชนที่นำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการขายผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ การปั่นฝ้าย การทำกิจกรรมย้อมสีธรรมชาติ รวมถึงการออกร้านนอกชุมชน และลดรายจ่ายในครัวเรือนโดยการเรียนรู้ทักษะการใช้วัตถุดิบในชุมชนในการปลูกพืชผักเพื่อบริโภคในครัวเรือน
- มีทักษะความรู้เกี่ยวกับพืชให้สีธรรมชาติ ตั้งแต่การเพาะกล้า การเก็บเกี่ยว ทักษะการบดสีผง ทักษะด้านงานผ้าทอผ่านการสร้างสรรค์ผ้าทอด้วยสีสันทันจากฝ้ายป่าที่มีอยู่ในชุมชน ทักษะในการออกแบบลวดลายผ้าทอโดยการประยุกต์ลวดลายโบราณบนผืนผ้ารูปแบบต่าง ๆ เช่น ลายน้ำไหลกะเหรี่ยง

- มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ผ่านการฝึกออกร้านตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ งานเชียงใหม่ คราฟท์วีค และการเป็นผู้ประกอบการร่วมสมัย

ชุมชน

- เกิดกลุ่มผ้าทอย้อมสีธรรมชาติในแต่ละชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านงานผ้าให้มีคุณภาพ และเป็นพื้นที่ในการรับซื้อผลิตภัณฑ์และผลผลิตที่ได้จากสมาชิกและชุมชน
- เห็นคุณค่าของทรัพยากรชุมชนเพื่อการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ชุมชน ตั้งแต่ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และภูมิปัญญาชุมชนที่สามารถนำมาสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ชุมชน

องค์ความรู้

- การผลิตสีผงย้อมฝ้ายที่สามารถผสมสีให้เกิดสีใหม่ โดยใช้แม่สีเพียงสามสี คือ สีเหลือง สีแดง และสีน้ำเงิน ทำให้ลดต้นทุนการหาวัตถุดิบสีอื่น ๆ และลดขั้นตอนการทำสีธรรมชาติ
- ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

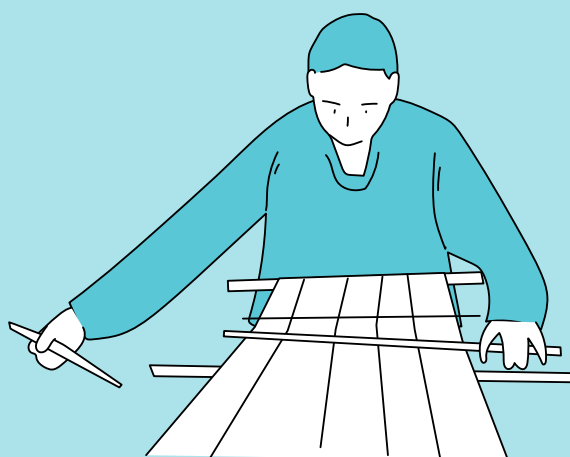
ผลิตภัณฑ์: ผ้าทอ, และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าย้อมสีธรรมชาติ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, งานแสดงสินค้า

2
โครงการ

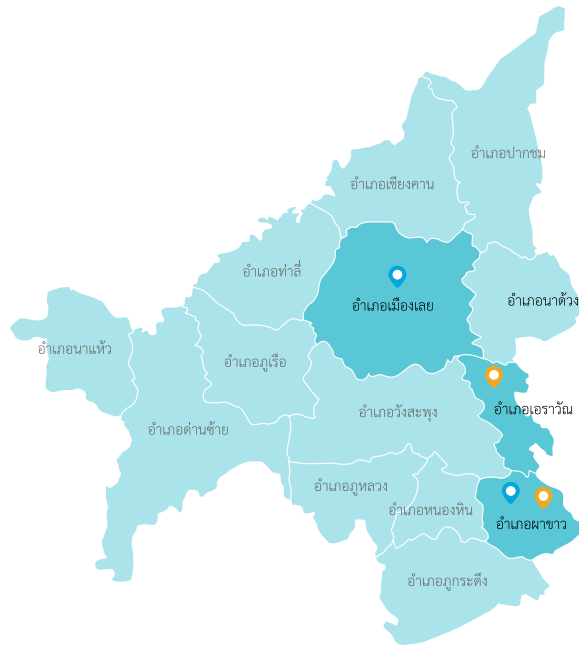
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เลย

1
โครงการ

๑ **ชมรมเพื่อคนพิการจังหวัดเลย อำเภอเมืองเลย, อำเภอผาขาว**
โครงการเสริมทักษะเพิ่มโอกาสสู่ออาชีพที่มั่นคงของเยาวชนคนพิการเลย

1
โครงการ

๑ **มูลนิธิปูนเยลีเพื่อการพัฒนาจิต อำเภอผาขาว, อำเภอเอราวัณ**
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและฟื้นฟูศักยภาพ
สำหรับสัตบุรุษในระดับพื้นที่จังหวัดเลย

Share&Learn

81

ชมรมเพื่อคนพิการจังหวัดเลย

โครงการ	เสริมทักษะเพิ่มโอกาสสู่อาชีพที่มั่นคงของเยาวชนคนพิการเลย
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ชมรมเพื่อคนพิการจังหวัดเลย เริ่มต้นทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมาตั้งแต่ปี 2563 โดยเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพด้านการทำเกษตรอินทรีย์ครบวงจรให้กับคนพิการทุกประเภท ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การย้ายต้นกล้า การทำปุ๋ยหมัก การทำสารชีวภัณฑ์ จนสามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวคนพิการ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านร่างกายส่งผลให้ได้ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ ปี 2564 จึงต่อยอดการทำโครงการด้วยการพัฒนากายอุปกรณ์ อาทิ จอบเสียม ออกแบบแปลงผักในลักษณะ Universal Design ให้เหมาะกับกลุ่มคนพิการแต่ละประเภท แต่พบว่าการหนุนเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมกลุ่มบุคคลออทิสติกและครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ปี 2565 จึงขยายผลการดำเนินโครงการเสริมทักษะเพิ่มโอกาสสู่อาชีพที่มั่นคงของเยาวชนคนพิการเลย เพื่อพัฒนาทักษะและเสริมสร้างรูปแบบการประกอบอาชีพร่วมกันของบุคคลออทิสติกและครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- คนพิการทางสติปัญญาและครอบครัว
รวม 20 ครอบครัวจำนวน 40 คน
- คนพิการออทิสติกและครอบครัว
รวม 15 ครอบครัวจำนวน 30 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองเลย, อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนชุมชน:** โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์การศึกษาพิเศษ ครู อาจารย์ในโรงเรียนเรียนร่วม ชมรมคนพิการในจังหวัดเลย อบต. เกษตรอำเภอ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย
- **ทุนความรู้:** ชุดความรู้จากประสบการณ์ของผู้ดูแลและบทเรียนการส่งเสริมอาชีพตามมาตรา 35 การฝึกทักษะที่จำเป็นและการเตรียมความพร้อมประกอบอาชีพร่วมกับครอบครัว

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและเครือข่ายในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน
- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างความเข้าใจกับผู้ร่วมเรียนรู้
- เยี่ยมบ้านเพื่อสำรวจข้อมูล
- จัดเวทีความคาดหวัง “ออกแบบกระบวนการเรียนรู้การเตรียมพร้อมเยาวชนพิการประกอบอาชีพร่วมกับผู้ดูแล”
- อบรมผู้ดูแลและเยาวชนพิการ เพื่อประเมินศักยภาพข้อจำกัดของเยาวชนพิการทักษะ 6 ด้าน ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก กิจวัตรประจำวัน ภาษาและการสื่อสาร ด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะสังคม และจัดทำแผน (IEP/IDP)
- อบรมสุนทรียสนทนาสำหรับครอบครัวคนพิการทางสติปัญญาและออทิสติก ผ่านกิจกรรมปัญญา 3 ฐาน (หัว, ใจ, กาย) ฟังด้วยใจ เคารพความเป็นมนุษย์ วงล้อ 4 ทิศ และการทำงานเป็นทีม

- ฝึกปฏิบัติงานกับกลุ่มอาชีพจริงที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ปลุกพืชผักสวนครัวแบบผสมผสาน เลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงปลาในบ่อดิน หรือบ่อซีเมนต์ รวมถึงเรียนรู้ ทักษะการประกอบอาชีพภูมิปัญญาดั้งเดิมผสมผสานกับ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งเสริมนวัตกรรมการผลิตสื่อ
- อบรมผู้ดูแลเรื่องการจัดทำบัญชีกิจการและบัญชีครัวเรือน
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคนิค วิธีการดูแล และฝึกทักษะ เยาวชนพิการเพื่อสะท้อนปัญหา
- จัดทำชุดความรู้จากประสบการณ์จริง และถอดบทเรียน การพัฒนาอาชีพของเยาวชนพิการกับการมีส่วนร่วม ประกอบอาชีพกับครอบครัว

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการฝึกทักษะเยาวชนพิการทางสติปัญญา และบุคคลออทิสติก และเตรียมพร้อมการประกอบอาชีพร่วมกับครอบครัว
- เกิดโมเดลการประกอบอาชีพร่วมระหว่างเยาวชนพิการทางสติปัญญา และบุคคลออทิสติกกับครอบครัว

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ดูแลคนพิการทางสติปัญญาและออทิสติก สามารถดูแล และฝึกทักษะ 6 ด้านของเยาวชนพิการที่จำเป็นได้อย่าง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ มีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีทำงานกับเด็กพิการ เช่น คำพูด ท่าทาง การแสดงออก เป็นต้น
- เด็กออทิสติกและเด็กพิการทางสติปัญญา มีสติสมานธิ กล้าแสดงความสามารถ สื่อสารได้ดีขึ้น มีทักษะชีวิตและ ทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น

ชุมชน

- มีการส่งต่อเพื่อรับบริการตามสิทธิในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม

องค์ความรู้

- ชุดความรู้จากประสบการณ์การทำงานการพัฒนาอาชีพของเยาวชน พิการกับการมีส่วนร่วมประกอบอาชีพกับครอบครัว

ผลิตภัณฑ์: ไข่ไก่, ปลาตุ๋ก, ปลาหม้อ, ต้นอ่อนทานตะวัน, พืชผักต่าง ๆ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, บริโภคในครัวเรือน

มูลนิธิปยุตฺถเพื่อการพัฒนาจิต จังหวัดเลย

โครงการ	เสริมสร้างความเข้มแข็ง และฟื้นฟูศักยภาพสำหรับสตรีบุรุษ ในระดับพื้นที่จังหวัดเลย
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	ใช้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อค้นหาตัวตน แรงบันดาลใจ และหนุนเสริมการเรียนรู้ ที่ตอบโจทย์ชีวิต

ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่ มีความเปราะบางและอ่อนแอทางจิตใจ ขาดความอดทน อดกลั้น ต่อแรงกระแทกทางอารมณ์ และความกดดันต่อสถานการณ์ ที่ต้องเผชิญ และเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ไม่สามารถเลือกหรือพิจารณาตัดสินใจบนพื้นฐานความถูกต้อง ได้อย่างแท้จริง มูลนิธิปยุตฺถเพื่อการพัฒนาจิต จังหวัดเลย ซึ่งมีต้นทุนในการทำงานในโครงการสนับสนุนการพัฒนา ครูและเด็กนอกระบบการศึกษา ปี 2563 กับ กสศ. มาก่อน จึงดำเนินโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและ ฟื้นฟูศักยภาพสำหรับสตรีบุรุษในระดับพื้นที่จังหวัดเลย เพื่อพัฒนาและยกระดับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ ครูที่เลี้ยงในระดับพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งทางจิตใจและ มีความสามารถในการพัฒนานตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านวิชาชีพ วิชาการ และวิชาชีพ บนพื้นฐาน ของหลักคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 70 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอผาขาว, อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

กระบวนการเรียนรู้

- จัดอบรมตามหลักสูตรที่หน่วยฯ มีความเชี่ยวชาญ คือ การปลูกฝังคุณธรรมเบื้องต้น ประกอบด้วย ความกตัญญู ขันติ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอ่อนน้อมถ่อมตน การเสริมสร้างความเข้มแข็งและฟื้นฟูศักยภาพภายในระดับจิตใจ เพื่อให้เยาวชนและครูที่เลี้ยงมีสติ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- จัดงานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุนการฝึกทักษะอาชีพที่สนใจ และผลักดันให้ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาทิ การเป็นผู้ประกอบการหรือลูกจ้าง
- สร้างพื้นที่กลางเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน
- ประสานความร่วมมือในการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา 4 ระดับ คือ 1) Pre-Learning บูพื้นฐานเพื่อการพัฒนา เรียนรู้การพัฒนาตนเองเบื้องต้น 2) Re-Identities เรียนรู้ตัวเองผ่านการภาวนา มีสติอยู่กับตัวเองให้มากที่สุด เคารพและเห็นคุณค่าของตัวเอง 3) Re-Learn ทดลองใช้ชีวิตด้วยความเข้มแข็ง เช่น การเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการหรือการฝึกงานเพื่อพัฒนาอาชีพด้วยสติ สมาธิ คุณธรรมพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 4) New-Identities เกิดการเรียนรู้ใหม่ ทำให้เห็นคุณค่าผ่านความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่นด้วยกระบวนการเมตตาภาวนา
- จัดทำสื่อวีดิทัศน์เรื่องบทเรียนและองค์ความรู้เรื่อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งและฟื้นฟูศักยภาพสำหรับสตรีบุรุษในระดับพื้นที่จังหวัดเลย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดนวัตกรรมแนวทางการช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุน การพัฒนาเด็กเยาวชนที่สอดคล้องกับความต้องการ และเหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและฟื้นฟูศักยภาพด้านคุณธรรมสำหรับเยาวชนนอกระบบ การศึกษาในจังหวัด และเพื่อส่งต่อเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ ระบบการศึกษา รวมทั้งหนุนเสริมทักษะอาชีพตาม ความต้องการ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลับเข้าสู่ระบบการศึกษากับศูนย์การเรียนรู้ CYF จำนวน 8 คน
- มีทักษะอาชีพช่างเสริมสวย ช่างเฟอร์นิเจอร์ การเลี้ยงโคนม การทำงานในสวนกล้วยชา การฝึกอาชีพช่างเฟอร์นิเจอร์ การทำเบเกอรี่ การต้มน้ำสมุนไพร เป็นต้น
- ทำงานในบริษัท ดัชมิลล์ จำกัด

ชุมชน

- เกิดคู่มือแบบคุณธรรมในการส่งเสริมและฟื้นฟูคุณธรรม สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- เกิดการสร้างพื้นที่ทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และฟื้นฟูศักยภาพให้แก่เยาวชนในพื้นที่

ผลิตภัณฑ์: ช่างเสริมสวย, ช่างเฟอร์นิเจอร์, เบเกอรี่, น้ำสมุนไพร

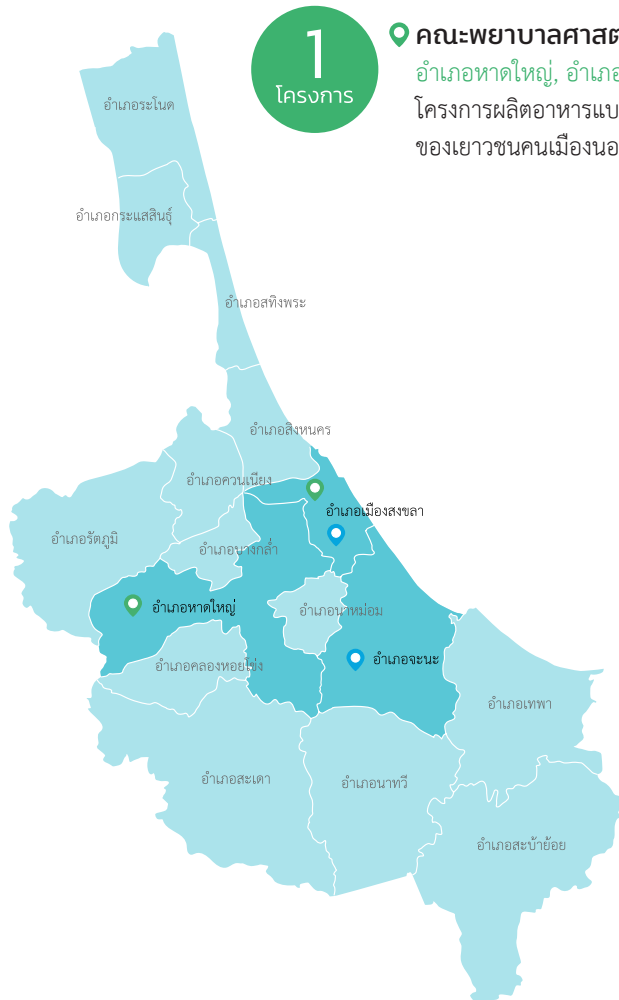
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

3
โครงการ

ภาคใต้

สงขลา

1
โครงการ

📍 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอหาดใหญ่, อำเภอเมืองสงขลา
โครงการผลิตอาหารแบบครบวงจรเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิต
ของเยาวชนคนเมืองนอกระบบการศึกษา

2
โครงการ

📍 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมืองสงขลา
โครงการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชนสถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

📍 วิทยาลัยชุมชนลำภูจะนะ อำเภอจะนะ
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพการขยายพันธุ์และดูแลสวนส้มจุก

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

โครงการ	เสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชน สถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสูงวัย
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	บริการสุขภาพ

ที่มาและความสำคัญ

ผลลัพธ์จากการทำโครงการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชนสถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ปี 2564 โดย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา ก่อให้เกิดแกนนำในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา แต่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ด้วยเหตุนี้ ปี 2565 จึงขยายผลด้วยการดำเนินโครงการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเยาวชนสถานพินิจเพื่อรองรับสังคมสูงวัย เพื่อรองรับบริการกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่สามารถใช้บริการของรัฐ ด้วยการพัฒนาเครือข่ายระหว่างแกนนำพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การดูแลที่บ้านในจังหวัดสงขลาและกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารและความรู้ใหม่ รวมทั้งส่งต่อผู้ปวยที่ต้องการการดูแลเฉพาะด้าน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 3 คน, บริการ 5 คน
- ผู้สูงอายุ 2 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- ผู้พันโทษ 35 คน
- ผู้ต้องโทษ 50 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

งานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่าย อาทิ มูลนิธิชุมชนสงขลา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานในพื้นที่
- **ทุนความรู้:** ระบบบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ 17 แห่ง และสถานพยาบาลที่มีช่องทางพิเศษสำหรับบริการผู้สูงอายุ 17 แห่ง

กระบวนการเรียนรู้

- ส่งเสริมทักษะการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยมีแกนนำแต่ละพื้นที่เป็นพี่เลี้ยง
- สร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการระบบการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ด้วย iMedCare
- การใช้ชุมชนออนไลน์เพื่อสร้างพื้นที่ในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารและความรู้ใหม่ รวมทั้งส่งต่อผู้ปวยที่ต้องการการดูแลเฉพาะด้าน
- การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับความเข้าใจ รวมทั้งนำศักยภาพและประสบการณ์ของกลุ่มแกนนำมาเป็นพี่เลี้ยงของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพ

- สร้างทักษะการดูแลสุขภาพจิต ในกระบวนการ “สร้างสุขลดทุกข์” ด้วยตนเอง ก่อนขยายผลไปยังผู้อื่นและชุมชน
- ปลุกฝังคุณค่าในการใช้ชีวิตภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงส่งเสริมทักษะการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและหนี้สิน
- สร้างพื้นที่กลางในการทำกิจกรรมและการแสดงออกของผู้ร่วมเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการตรีennial

- เกิดการขยายผลการทำงานไปยังเทศบาลปาดังเบซาร์และเทศบาลตำบลดงปริงเพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและสร้างอาชีพจากฐานชุมชนอย่างยั่งยืนให้กลุ่มผู้ว่างงานและเยาวชนผู้พันโทษในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะในการจัดการความเครียดของตนเองและมีศักยภาพในการช่วยเหลือผู้อื่น
- มีทักษะความรู้ด้านการดูแลและฟื้นฟูผู้สูงอายุที่บ้านตามมาตรฐาน
- เป็นสมาชิกในเครือข่ายกิจการเพื่อสังคมที่ให้บริการด้านการดูแลและฟื้นฟูผู้สูงอายุที่บ้าน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นวิทยากรกระบวนการด้านเศรษฐกิจ และการจัดหนี้สินครัวเรือนให้แก่เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ชุมชน

- เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนการดูแลที่บ้านฯ

ผลิตภัณฑ์: บริการสุขภาพ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: -

วิสาหกิจชุมชนสัมจุกจะนะ จังหวัดสงขลา

โครงการ	พัฒนาทักษะอาชีพการขยายพันธุ์ และดูแลสวนสัมจุก
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, เลี้ยงสัตว์

ที่มาและความสำคัญ

ตลอดการทำงาน 3 ปีที่ผ่านมา (2562 - 2564) วิสาหกิจชุมชนสัมจุกจะนะ จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินงานมาจนถึงจุดที่ “สัมจุก” ถูกปลูกอยู่เกือบจะเต็มพื้นที่ในอำเภอจะนะ เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และกลุ่มคนว่างงานจำนวนไม่น้อย โดยปี 2562 เกิดองค์ความรู้ด้านการเพาะพันธุ์กล้าสัมจุกและการดูแลสวนสัมจุก ปี 2563 เกิดการขยายพื้นที่ ขยายโอกาสด้วยการสร้างเครือข่ายผู้ปลูก สร้างตลาด และขยายพื้นที่ปลูกสัมจุก ปี 2564 ยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ปี 2565 จึงดำเนินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพการขยายพันธุ์และดูแลสวนสัมจุก เพื่อยกระดับรายได้และแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนในระยะยาว ด้วยการพัฒนากลไกการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ในระดับบุคคลและครัวเรือน เน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อยกระดับเป็นนโยบายส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 39 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 11 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอจะนะ อบต.ท่าแค โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าแค ผู้ประกอบการสวนสัมจุกจะนะ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา
- **ทุนภูมิปัญญา:** องค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านการขยายพันธุ์และดูแลสวนสัมจุก หลักสูตรการขยายพันธุ์และดูแลสวนสัมจุก

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้อง
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน เพื่อจัดตั้งเป็น “ที่ปรึกษาประจำบ้าน” (Family Coach)
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพแก่ผู้ร่วมเรียนรู้
- ฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพ ได้แก่ การขยายพันธุ์พืช การดูแลสวน การตลาดออนไลน์ และอาชีพอื่นตามความถนัด เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวเพาะเห็ด เพาะถั่วงอก เลี้ยงหอยขม เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงไส้เดือน เป็นต้น
- อบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนธุรกิจ หนึ่งครัวเรือนหนึ่งกิจการ เพื่อสังคม (One Family One Social Enterprise)

- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
- ลงพื้นที่ให้คำปรึกษาด้านการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
- จัดทำรายการ “สัมจุกปลูกชีวิต” ผ่าน Facebook Live เพจ “สัมจุกจะนะ”
- ถอดบทเรียนการทำโครงการ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการจำหน่ายสินค้าที่บ้านของตนเองและในตลาดชุมชน
- ลดรายจ่ายในครอบครัว
- ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพและยกระดับมาตรฐานฝีมือสามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้ประกอบการ เกิดการรวมกลุ่มอาชีพและสามารถดำเนินกิจการของครัวเรือนได้
- มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพพื้นฐาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีศักยภาพในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มแรงงานนอกระบบและเยาวชนนอกระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- สามารถสื่อสารการทำโครงการ “สัมจุกปลูกชีวิต” ผ่าน Facebook Live เพจ “สัมจุกจะนะ”

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านการเพาะและขยายพันธุ์สัมจุก
- เกิดที่ปรึกษาประจำบ้าน “Family Coach” มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและให้คำปรึกษาการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน และการจัดการหนี้สิน

องค์ความรู้

- การเพาะและขยายพันธุ์สัมจุก การดูแลสวนสัมจุก

ผลิตภัณฑ์: การดูแลสวนสัมจุก, การขยายพันธุ์สัมจุก, พืชผักสวนครัว, เห็ด, ถั่วงอก, ไข่ไก่, หอยขม, ปลา

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

85 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการ ผลิตอาหารแบบครบวงจร เพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตของ เยาวชนคนเมืองนอกระบบการศึกษา

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา

ประเภทโครงการ โครงการใหม่

ประเภทอาชีพ อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนริมทางรถไฟ เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นชุมชนแออัด คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไปในตลาดและค้าของเก่า ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คนในชุมชนได้รับผลกระทบจากการว่างงาน หลายครอบครัวดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก เด็กอายุ 12-13 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มจะหลุดออกจากระบบการศึกษา เนื่องจากครอบครัวไม่มีรายได้ และไม่มีกำลังพอที่จะส่งเรียนต่อในระดับสูง รวมถึงไม่มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงดำเนินโครงการผลิตอาหารแบบครบวงจรเพื่อสร้างเป้าหมายชีวิตของเยาวชนคนเมืองนอกระบบการศึกษา เพื่อให้เด็กเยาวชนเห็นเป้าหมายชีวิตที่นำไปสู่การประกอบอาชีพ การทำอาหารแบบครบวงจรที่สอดคล้องกับนโยบายของเทศบาลนครหาดใหญ่ คือ การเรียนรู้การผลิตอาหารที่มีคุณภาพ และปลอดภัย การยกระดับการมีอาชีพ มีรายได้ สร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 66 คน

- ผู้ว่างงาน และเยาวชนนอกระบบการศึกษา 66 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอหาดใหญ่, อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนสังคม: ภาศึเครือข่ายในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- การบริหารจัดการเพื่อเข้าถึงผู้ร่วมเรียนรู้และเวทีชี้แจงโครงการ
- คัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ คัดเลือกผู้ดูแลหรือพี่เลี้ยงในแต่ละพื้นที่
- การสร้างเสริมเป้าหมายชีวิตผ่านการสร้างเสริมความกตัญญู 4 ประการ ได้แก่ กตัญญูต่อตนเอง กตัญญูต่อบุคคล อันเป็นที่รักและผู้มีพระคุณ กตัญญูต่อเพื่อน กตัญญูต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ประเทศชาติ และโลก
- การเรียนรู้และการปฏิบัติจริงในการสร้างแหล่งอาหาร เช่น การปลูกผัก การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย เพื่อยกระดับการมีอาชีพ มีรายได้ การลดรายจ่ายในครัวเรือน
- การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชน
- การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ปลอดภัย สวยงาม การใช้วัสดุจากธรรมชาติ
- การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการตลาด การจำหน่ายอาหารทั้งแบบ Online และ Offline เช่น Application เทศบาลนครหาดใหญ่ และ PSU Bazaar เครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ

- การเรียนรู้การจัดการรายได้อย่างรู้เท่าทัน การใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล
- การถอดบทเรียน การจัดเวทีนำเสนอข้อมูล และการสร้างเครือข่ายการสร้างเสริมเป้าหมายชีวิตสำหรับเยาวชนคนเมืองกลุ่มเปราะบาง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีต้นแบบในการดำเนินชีวิตจากเยาวชนทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการและวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- จำนวน 38 คน มีงานทำหลังจบโครงการ
- บางคนมีแผนเปิดร้านขายข้าวเกรียบ และร้านยาไถ่แช่
- ขยายผลการต่อยอดเชิงธุรกิจและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ผ่าน Grab, Food Panda, LINE MAN เป็นต้น

ชุมชน

- มีเครือข่ายของบุคคล 2 วัย คือ วัยรุ่นหรือเยาวชน วัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ

ผลิตภัณฑ์: แกงไตปลา, ขนมโค, ก๋วยทอด, สลัดโรล, ไก่ทอดทอดใหญ่

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชนและออนไลน์

2
โครงการ

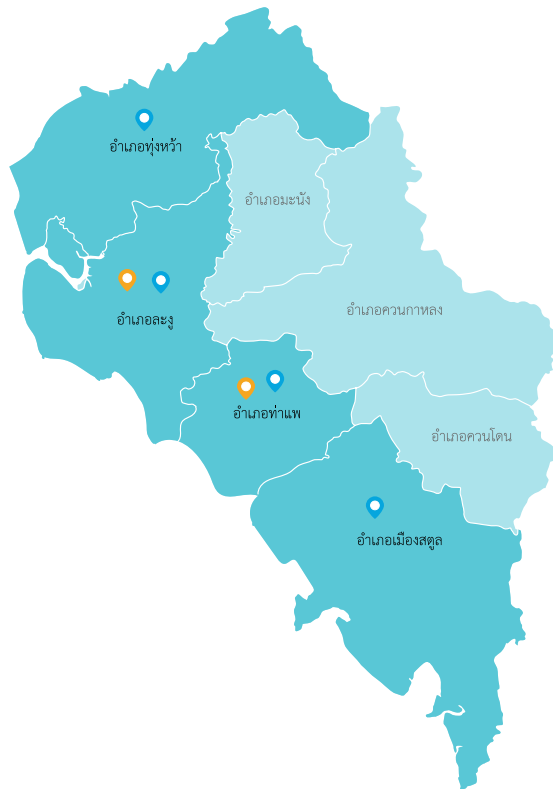
ภาคใต้

สตูล

1
โครงการ

๑ มุลนิธิคลองโตะเหลิม อะคาเดมี จังหวัดสตูล อำเภอละสูง, อำเภอท่าแพ
โครงการการพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
แก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา

1
โครงการ

๑ สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ อำเภอละสูง, อำเภอทุ่งหว้า, อำเภอท่าแพ, อำเภอเมืองสตูล
โครงการส่งเสริมมาตรฐานสินค้าประมงพื้นบ้านและพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนในจังหวัดสตูล

Share&Learn

86

สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ จังหวัดสตูล

โครงการ	ส่งเสริมมาตรฐานสินค้าประมงพื้นบ้าน และพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชน ในจังหวัดสตูล
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	ประมงพื้นบ้าน

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่จังหวัดสตูล โดยเฉพาะอำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า และอำเภอเมืองสตูล คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ชาวประมงพื้นบ้านได้รับผลกระทบอย่างมาก จากปัญหาราคาสัตว์น้ำตกต่ำ เนื่องจากพ่อค้าคนกลางไม่สามารถส่งสัตว์น้ำออกนอกพื้นที่ได้ บางส่วนตกงานจากการปิดการท่องเที่ยว ปิดเกาะ ทำให้ขาดรายได้ มีภาวะหนี้สิน ปี 2564 สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ จังหวัดสตูล ทำโครงการพัฒนาตลาดประมงพื้นบ้าน จังหวัดสตูล สามารถพัฒนาช่องทางขายสัตว์น้ำบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านขายสัตว์น้ำในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้มากขึ้น ปี 2565 จึงดำเนินโครงการส่งเสริมมาตรฐานสินค้าประมงพื้นบ้านและพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนในจังหวัดสตูล เพื่อยกระดับสินค้าชุมชนให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน เช่น มาตรฐานประมงยั่งยืน มาตรฐานบลูแบนด์ มาตรฐานอาหารและยา (อย.) พัฒนาสินค้าประมงพื้นบ้านและการตลาดให้มีระบบที่ชัดเจน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 20 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 60 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองสตูล, อำเภอละงู, อำเภอท่าแพ, อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ขบวนการชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** สัตว์น้ำ
- **ทุนทางสังคม:** ภาคิเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ ได้แก่ สมาคมรักษ์ทะเลไทย สมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย วิสาหกิจชุมชนร้านคนจับปลาสตูล สำนักงานประมงจังหวัดสตูล ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสตูล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล
- **ทุนภูมิปัญญา:** การจัดการผลผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เช่น น้ำพริกปลากรอบ น้ำพริกสวรรค์ปลา น้ำพริกปูม้า น้ำพริกปูเหล็กไฟ (น้ำพริกมันปู) คั่วกลิ้งปูม้า และน้ำพริกปลาอย่าง เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีสร้างความเข้าใจและอบรมมาตรฐานสู่การพัฒนาอาชีพประมงพื้นบ้าน
- กิจกรรมวิเคราะห์ฐานชีวิตและเส้นทางเป้าหมายอาชีพของเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- กิจกรรมพัฒนาอาชีพเยาวชนนอกระบบ (ค่ายเยาวชน) เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21
- กิจกรรมสนับสนุนทุนอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบและแรงงานนอกระบบ เช่น พันธุ์ปลาเก่า เครื่องมือประมงพื้นบ้าน เครื่องมือซ่อมเครื่องยนต์ อุปกรณ์การขายออนไลน์ ฯลฯ การปรับปรุงสถานที่ผลิต และที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทำได้มาตรฐาน

- กิจกรรมสร้างบ้านปลาเรียนรู้การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือเรื่องการอนุรักษ์ และความมั่นคงทางอาหารสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในการปกป้องทรัพยากรในพื้นที่
- เรียนรู้ทักษะการประกอบอาชีพอาหารทะเลสดแช่แข็ง พี่ชิวตฤติติบการผลิต และผลิตภัณ์ที่แปรรูป
- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมชุมชน พัฒนาอาชีพประมงพื้นบ้าน ให้กลายเป็นผู้ประกอบการที่มีการจับสัตว์น้ำและจำหน่ายให้กับผู้บริโภคด้วยตนเอง
- อบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดการการเงินในระดับกลุ่ม การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดการผลผลิต การคำนวณต้นทุน กำไร และราคาที่เหมาะสม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการผลักดันให้หน่วยงานในท้องถิ่นสนับสนุนการแปรรูปสัตว์น้ำในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มจากการรับจ้างแปรรูปสัตว์น้ำวันละประมาณ 200 บาท (ชั่วโมงละ 40 บาท)
- มีรายได้จากการรับจ้างประกอบเครื่องมือประมงพื้นบ้าน เช่น การผูกอวน มาดอวน โดยคิดค่าแรงวันละ 300 บาท

- มีอาชีพเป็นของตนเอง อาทิ เลี้ยงปลาในกระชัง แปรรูปอาหารทะเล ขายของออนไลน์ เช่น ปลาหวานแดดเดียว ปลาเค็มแดดเดียว
- เกิดอาชีพใหม่กับกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา คือ อาชีพเกษตรกร อาชีพเลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ อาชีพไกด์นำเที่ยว อาชีพขายออนไลน์ อาชีพประกอบเครื่องมือประมง
- ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพภายใต้สายพานอาชีพประมงพื้นบ้าน

ชุมชน

- มีการจ้างงานและสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น
- เกิดการรวมกลุ่มค้นหาวិธีการจัดการผลผลิตสัตว์น้ำรูปแบบต่าง ๆ
- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนดีขึ้น
- มีช่องทางการตลาดใหม่ ๆ

องค์ความรู้

- ชุดความรู้ต้นแบบเรื่องการจัดการทรัพยากร การสร้างกติกาสังคม และการกำหนดเขตอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลหนองคลาน

ผลิตภัณฑ์: ปลาหวานแดดเดียว, ปลาเค็มแดดเดียว, อาหารทะเลสด

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ร้านคนจับปลา

87

มูลนิธิคลองโตะเหล็ม อะคาเดมี จังหวัดสตูล

โครงการ	การพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	ส่งเสริมทักษะวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2563-2564 มูลนิธิคลองโตะเหล็ม อะคาเดมี สมาคมวัฒนธรรมเมืองจังหวัดสตูล ร่วมกับภาคีเครือข่ายดำเนินโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษา โดยเครือข่ายเชิงพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดสตูล) ถือเป็น การนำร่องโครงการอย่างมีนัยยะสำคัญต่อการขับเคลื่อนให้เกิดกลไกการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้าน “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” เป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เชิงพื้นที่อันเกิดจากรูปแบบกิจกรรมที่ยึดความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก แต่พบว่ามีเด็กและเยาวชนบางพื้นที่ยังเข้าไม่ถึงโอกาสในการเรียนรู้ เนื่องจากครอบครัวหรือผู้ปกครองมีหนี้สินขาดรายได้ ขาดที่พึ่ง และอาศัยอยู่กับผู้อื่น มีปัญหาด้านสุขภาพ และไม่ได้รับสวัสดิการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ **มูลนิธิคลองโตะเหล็มอะคาเดมี จังหวัดสตูล จึงดำเนินโครงการพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสและส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดความรู้และทักษะด้านความรับผิดชอบ และการจัดการตนเอง มีแนวทางหรือทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงพัฒนาศักยภาพครูนอกระบบการศึกษาให้เป็นโค้ชแก่เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่เกิดรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต**

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 93 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษากลางคัน 65 คน
- เยาวชนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ 21 คน
- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น 3 คน
- เยาวชนคนพิการ 4 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอท่าแพ, อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายด้านการศึกษาในพื้นที่ ได้แก่ เครือข่ายเชิงพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (สมาคมวัฒนธรรมเมือง) เครือข่ายสมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ หน่วยงานภาคประชาสังคมในท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสตูล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

กระบวนการเรียนรู้

- จัดตั้งคณะทำงานระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนโครงการร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- วิเคราะห์ฐานชุมชนและนิเวศรอบตัวเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา (รายพื้นที่)
- ค้นหาความต้องการของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ร่วมกับแกนนำและเจ้าหน้าที่ในชุมชน (รายตำบล)
- จัดทำแผนการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยแยกตามประเภทและความถนัด
- จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาความคิดของเยาวชนและเด็กนอกระบบการศึกษา การสร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยเสี่ยงและอบายมุขต่าง ๆ

- ดำเนินงานประกอบการเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและหาแนวทางในการประกอบอาชีพ
- ออกแบบอาชีพหรือสิ่งที่อยู่ในความสนใจแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา
- ทดลองปฏิบัติการตามความสนใจแก่เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- พัฒนาทักษะการสื่อสารสาธารณะ ผ่านเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และกลุ่มไลน์ “เติบโตไปด้วยกัน”
- จัดงานมหกรรมเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จังหวัดสตูล

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน 3 ตำบล 1) ตำบลสาคร มีองค์การบริหารส่วนตำบลสาครหนุนเสริมกิจกรรมที่เยาวชนมีส่วนร่วม 2) ตำบลละงู มีการหนุนเสริมผ่านสภาองค์กรชุมชนตำบลละงู ในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพให้แก่เยาวชน 3) ตำบลปากน้ำ มีการหนุนเสริมจากผู้ประกอบการในพื้นที่ในการช่วยเหลือการประกอบอาชีพของเยาวชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- รู้จักคิดวิเคราะห์ เข้าใจตนเอง รวมถึงการค้นหาทักษะความสามารถของตนเอง ได้ทดลองทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ สามารถสรุปการทดลองหรือการปฏิบัติและถอดบทเรียนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น
- มีทักษะด้านวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงหรือความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเท่าทัน
- มองเห็นศักยภาพความสามารถของตนเอง สามารถจัดการชีวิตของตนเอง มีการวางแผนหรือเป้าหมายในอนาคตได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน

ชุมชน

- ครอบครัวผู้ร่วมเรียนรู้มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น
- ชุมชนมีพื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น ทำให้เกิดการดำเนินงานที่เยาวชนนอกระบบการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

องค์ความรู้

- เกิดนวัตกรรมเชิงโครงสร้างการดำเนินงานและช่วยเหลือครูและเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา ที่เชื่อมโยงนิเวศรอบตัวเด็ก และรูปแบบการดูแลเด็กของครูนอกระบบการศึกษาในพื้นที่

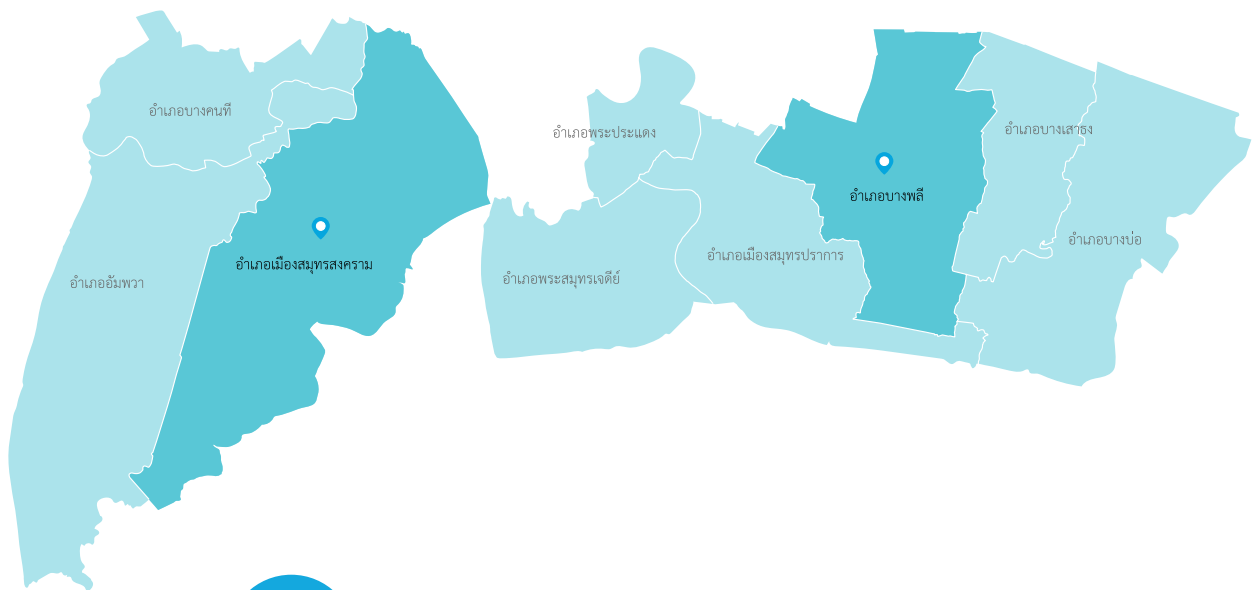
ผลิตภัณฑ์: -
ช่องทางการจัดจำหน่าย: -

1
โครงการ

ภาคกลาง

สมุทรสาคร

1
โครงการ

📍 **ชมรมผู้ประกอบการทางสติปัญญาจังหวัดสมุทรสาคร**

โครงการต่อยอดขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ปลุก แปร ย้อม สาน สร้างสุข
ของครอบครัวบุคคลพิเศษ

*พื้นที่ดำเนินงาน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร,
อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

Share&Learn

88

ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา จังหวัดสมุทรสาคร

โครงการ	ต่อยอดขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ปลูก แปร ย่อม สาน สร้างสุข ของครอบครัวบุคคลพิเศษ
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, หัตถกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ผลการดำเนินงานของชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2564 สามารถพัฒนาทักษะอาชีพ ด้านการเกษตร เช่น การปลูกผักสลัด และการแปรรูปวัสดุทางการเกษตร เช่น กาบกล้วย กาบหมาก เพื่อลดปริมาณขยะ ในชุมชนให้กับผู้ปกครองและเด็กพิการทางสติปัญญาได้แล้ว ในระดับหนึ่ง ปี 2565 ชมรมฯ จึงคิดต่อยอดและขยายผล ด้วยการดำเนินโครงการต่อยอดขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ ปลูก แปร ย่อม สาน สร้างสุขของครอบครัวบุคคลพิเศษ เพื่อ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ และนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพตามความถนัด ยกระดับคุณภาพชีวิตให้ครอบครัวของคนพิการทางสติปัญญา มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในรูปแบบ “3 ดี” คือ กินดี อยู่ดี มีสุขภาพดี และมีพื้นที่สร้างสรรค์การเรียนรู้และพัฒนา ทักษะต่าง ๆ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 92 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 3 คน, ค้าขาย 19 คน, บริการ 21 คน
- ผู้สูงอายุ 13 คน
- ผู้ว่างงาน 12 คน
- คนพิการ: ทางการมองเห็น 1 คน, ทางสติปัญญา 4 คน, ทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 4 คน
- เยาวชนพิการทางสติปัญญา ที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษา ภาคปกติได้ 13 คน
- เยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษากลางคัน 2 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม และ
อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนชุมชน:** มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรคนพิการ ในพื้นที่ เช่น ชมรมวิมลสิริเพื่อคนพิการ จังหวัดสมุทรสงคราม และชมรมผู้ปกครองบุคคลบกพร่องทางการเรียนรู้ จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การทำเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปของครอบครัวคนพิการ จนประสบผลสำเร็จ เกิดอาชีพส่วนบุคคลและการรวมกลุ่ม เพื่อเป็นผู้ประกอบการในแบรนด์ “ปัญญาปลูกฟาร์มสุข”
- **ทุนทรัพยากร:** เป็นชุมชนเกษตรมีการนำวัสดุจากธรรมชาติ มาแปรรูปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ผ้ามัดย้อมด้วยสี จากต้นกล้วยเหลือทิ้ง, การสานตะกร้าและภาชนะรูปทรงต่าง ๆ จากกาบกล้วยและเส้นสานพลาสติก, การแปรรูปอาหาร
- **ทุนความรู้:** ศูนย์เรียนรู้และปราชญ์ชุมชนที่เป็นภาคี เครือข่ายเดิมและใหม่ช่วยหนุนเสริมความรู้ด้านการทำ เกษตรอินทรีย์

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมเสริมสร้างพลังและพัฒนาศักยภาพทีมงานในการบริหารจัดการ และออกแบบการเรียนรู้
- กิจกรรมเกาะเกาะเปลือกกระทงแก่น ตั้งเป้าเติมฝันสร้างแรงบันดาลใจ
- กิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนากล้าอาชีพตามความสนใจเติบโตไปเป็นผู้ประกอบการ ปลุกกล้าอาชีพที่ 1 การเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน และต้นอ่อนทานตะวัน
- กิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนากล้าอาชีพตามความสนใจเติบโตไปเป็นผู้ประกอบการ ปลุกกล้าอาชีพที่ 2 งานฝีมือสานตะกร้า สร้างสมาธิ พาเพลิน
- กิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนากล้าอาชีพตามความสนใจเติบโตไปเป็นผู้ประกอบการ ปลุกกล้าอาชีพที่ 3 การแปรรูปอาหาร การทำน้ำสลัด และขนมเบเกอรี่
- กิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนากล้าอาชีพตามความสนใจเติบโตไปเป็นผู้ประกอบการ ปลุกกล้าอาชีพที่ 4 การทำผ้ามัดย้อม ศิลปะและสีสันแห่งชีวิต
- กิจกรรมพลังการสร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการสื่อสารสาธารณะด้วยสื่อออนไลน์
- กิจกรรมเสริมความรู้และทักษะการบริหารจัดการการเงิน และการบัญชี เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ
- กิจกรรมสรุปบทเรียน ติดตามผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มผู้ประกอบการทางสติปัญญา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการดูแลบุตรหลานที่พิการทางสติปัญญา และรวมกลุ่มผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์ “ปัญญาปลูกฟาร์มสุข”

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในลักษณะ 3 ดี คือ กินดี อยู่ดี มีสุขภาพดี
- มีรายได้เสริมเฉลี่ย 200-500 บาทต่อเดือนต่อคน จากการเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าภูฐาน
- ลดรายจ่ายได้ 200-300 บาทต่อเดือนต่อคน
- รวมกลุ่มกันผลิตสินค้ามัดย้อมในแบรนด์ “ปัญญาปลูกฟาร์มสุข” รายได้เฉลี่ย 300-400 บาทต่อคน
- มีรายได้จากการสานเส้นพลาสติกเพิ่มขึ้น 200-500 บาท
- มี 5 ครอบครัวของผู้ร่วมเรียนนำความรู้ด้านการทำน้ำสลัด การทำขนมเบเกอรี่ไปประกอบอาชีพทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 3,000-5,000 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- มีพื้นที่สร้างสรรค์การเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ

องค์ความรู้

- ด้านการทำเกษตรปลอดภัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลิตภัณฑ์: ภายใต้แบรนด์ “ปัญญาปลูกฟาร์มสุข” อาทิ ตะกร้าสานจากพลาสติก, ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ, น้ำสลัด, สลัดโรล, เบเกอรี่, เห็ดนางฟ้าภูฐาน, ชีฟฟอนมะพร้าวอ่อนลาวา, กล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์, เค้กกล้วยน้ำว้า, พุดคิงมะพร้าวอ่อนนมสด, น้ำปลาหวาน, ทองม้วน และทองพับรสชาติต่าง ๆ

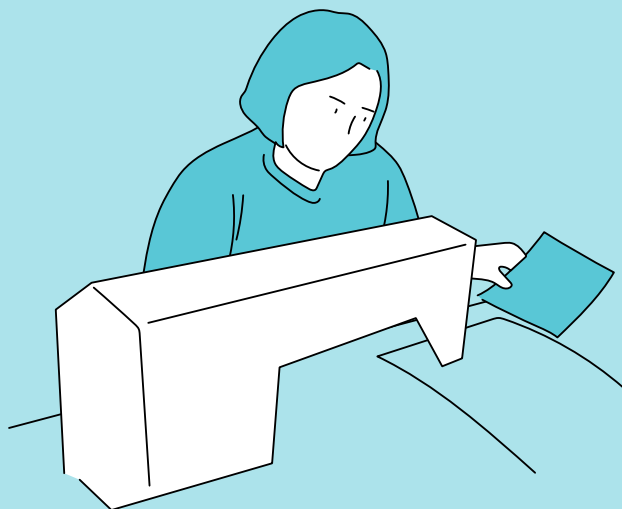
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ออกบูธแสดงสินค้า, เฟซเพชบุ๊ก “ปัญญาปลูกฟาร์มสุข”

1
โครงการ

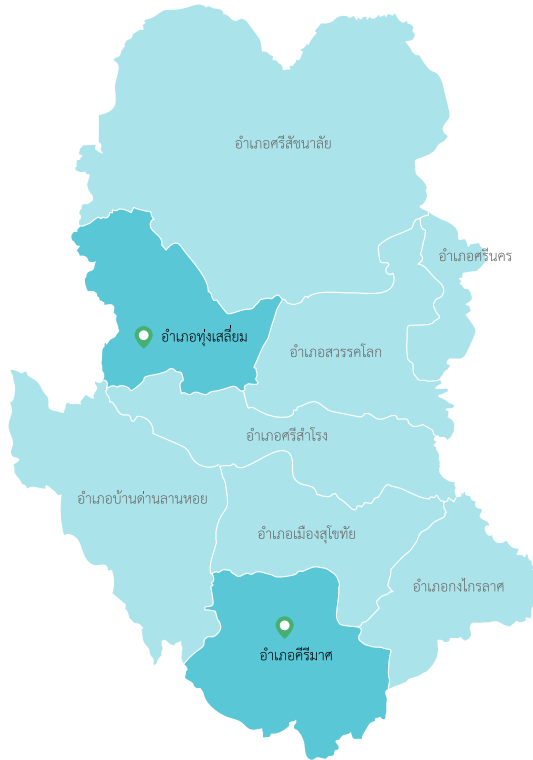
ภาคกลาง

สุโขทัย

1
โครงการ

📍 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ หมู่ 5
บ้านสามหลัง จังหวัดสุโขทัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม, อำเภอดศรีมาศ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของครอบครัวคนพิการ ประจำปี 2565

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ หมู่ 5 บ้านสามหลัง จังหวัดสุโขทัย

โครงการ	ส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของครอบครัวคนพิการ ประจำปี 2565
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการสำรวจข้อมูลพบว่า อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเพิ่มมากขึ้น และส่วนใหญ่ขาดโอกาส ในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียม แม้ที่ผ่านมามีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือ แต่ขาดความต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ หมู่ 5 บ้านสามหลัง จังหวัดสุโขทัย จึงดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของครอบครัวคนพิการ ประจำปี 2565 เพื่อให้คนพิการและครอบครัวคนพิการมีทักษะวิชาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระดับครัวเรือนและระดับพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 104 คน

- คนพิการทางสติปัญญา 11 คน
- คนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 15 คน
- คนพิการทางการได้ยิน 2 คน
- แรงงานนอกระบบ 43 คน
- ผู้สูงอายุ 13 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอทุ่งเสลี่ยม, อำเภอศรีมาต จังหวัดสุโขทัย

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** ประสบการณ์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงรายละเอียดกับผู้เกี่ยวข้อง
- กิจกรรมสุขภาวะทางใจทางกายสำหรับคนพิการ
- การสร้างวินัยทางการเงิน การเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ
- ฝึกทักษะอาชีพการทำกระเป๋าผ้า การเย็บหมอนอิง การทำพวงกุญแจ
- การสร้างสื่อออนไลน์และการสร้างเพจเฟซบุ๊ก
- การสรุปบทเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างรายได้ 2 อำเภอ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เฉลี่ย 500-1,500 บาทต่อคนต่อเดือน
- คนพิการและครอบครัวมีกิจกรรมทำร่วมกัน

ชุมชน

- คนพิการได้รับการยอมรับจากชุมชน

ผลิตภัณฑ์: กระเป๋าผ้า, พวงกุญแจจากเศษผ้า,
กระเป๋าใส่เศษสตางค์, หมอนอิง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

2
โครงการ

ภาคใต้

สุราษฎร์ธานี

1
โครงการ

📍 **เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง อำเภอวิภาวดี, อำเภอท่าฉาง**
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ผึ้งโพรง (โรงเรียนผึ้ง)

1
โครงการ

📍 **มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี**
โครงการประมงพื้นบ้านสู่การสืบสานวิถีชุมชนพื้นถิ่นชายฝั่งตำบลหวาง
*พื้นที่ดำเนินงาน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

Share&Learn

เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โครงการ ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ผึ้งโพรง (โรงเรียนผึ้ง)

ลักษณะองค์กร กลุ่มชุมชน

ประเภทโครงการ โครงการต่อยอดและขยายผล

ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม, แปรรูปผลิตภัณฑ์, อาหาร, หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

จากประสบการณ์โครงการเลี้ยงผึ้งโพรงในปี 2563 โครงการส่งเสริมทักษะการเลี้ยงผึ้งโพรงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งผลให้กลุ่มชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายน้ำผึ้ง ลด ละ เลิกใช้สารเคมีในแปลงเกษตร ปี 2564 จึงต่อยอดขยายผลด้วยการทำโครงการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงผึ้งโพรง เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์และการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการเลี้ยงผึ้ง ให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ปี 2565 จึงดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ผึ้งโพรง (โรงเรียนผึ้ง) เพื่อต่อยอดการทำงานด้วยการยกระดับเนื้อหา ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ให้เป็นชุดความรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งโพรงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้ง เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการขยายความรู้ของชุมชนต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 53 คน, ค้าขาย 15 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พันโทษ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 60 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอวิภาวดี, อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทางสังคม: กองทุนสวัสดิการชุมชน อสม. และสภาองค์กรชุมชน

- **ทุนภูมิปัญญา:** องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านในการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผึ้ง การแปรรูปสมุนไพร ป่าชุมชน กลุ่มน้ำหมักชีวภาพ กลุ่มผักปลอดสารพิษ กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเพาะเห็ดฟาง

กระบวนการเรียนรู้

- ส่งเสริมการขยายผลกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยศูนย์เรียนรู้และฐานการเรียนรู้ชุมชน พัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน
- เรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยการเปลี่ยนวิถีคิดจากการขายน้ำผึ้งเป็นการแปรรูปนวัตกรรมสินค้าชุมชน เรียนรู้การสื่อสารด้วยระบบออนไลน์
- ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ตลาดภายนอก ด้วยการสร้างอัตลักษณ์และภาพจำให้กับผลิตภัณฑ์
- พัฒนาและสร้างศูนย์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน
- อบรมการบริหารจัดการบัญชีครัวเรือนและการจัดการหนี้สินลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ด้วยการผลิตของใช้เอง เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำยาล้างจาน ยาสระผม การทำสบู่ และ ผงซักฟอก รวมถึงสร้างตู้เย็นข้างบ้าน เช่น การปลูกผักปลอดสารเคมี เป็นต้น
- เรียนรู้ทักษะอาชีพการเลี้ยงผึ้งโพรงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์จากผึ้ง การจัดการระบบการตลาดสินค้าชุมชน พัฒนาระบบฐานข้อมูลท่องเที่ยวชุมชน กองทุนพัฒนาทักษะอาชีพ และช่างตัดผม ฯลฯ
- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมชุมชน (หลักสูตร, ผลิตภัณฑ์, นวัตกรรมด้านการบริหารโครงการ) เช่น การจัดทำหลักสูตรสารล่อนางพญาผึ้ง หลักสูตรการเลี้ยงผึ้งเป็นแนวกันข้างป่า และหลักสูตรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์และเพิ่มรายได้
- สร้างพื้นที่กลางการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการถอดบทเรียนและการรายงานผลในที่ประชุม โดยเชิญทุกภาคส่วนเข้าร่วมเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มในการต่อยอดอาชีพที่สอดคล้องกับฐานทุนชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ 12 กลุ่มอาชีพ ดังนี้
 1. กลุ่มเลี้ยงผึ้งมีรายได้ 2,000-3,000 บาทต่อเดือน
 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์มีรายได้ 5,000-10,000 บาท
 3. กลุ่มปลูกผักปลอดสารมีรายได้ 3,500-4,000 บาทต่อเดือน
 4. กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ มีรายได้จากการศึกษาดูงานและจำหน่ายผ้ามัดย้อม 4,000-5,000 บาท (เมื่อดำเนินการ 2 เดือน)
 5. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน มีรายได้อย่างน้อย 3,000 ต่อคน
 6. กลุ่มทำไม้กวาดมีรายได้อย่างน้อยครัวเรือนละ 4,000 บาทต่อเดือน
 7. กลุ่มวาดภาพสีดิน (เมื่อดำเนินการ 1 เดือน) มีรายได้ 1,500-2,000 บาท
 8. กลุ่มทำขนมไทยสามารถยกระดับสู่ตลาดภายนอกมีการเชื่อมโยงผู้ประกอบการส่งขนมตามงาน เกิดเป็นรายได้อย่างน้อย 6,000 บาทต่อคนต่อเดือน
 9. กลุ่มทำผ้าพิมพ์ลาย (Eco Print) มีรายได้จากการเป็นวิทยากร และขายสินค้า (เมื่อดำเนินการ 3 เดือน) 3,00-7,000 บาท
 10. กลุ่มเครื่องแกงมีรายได้ 5,000-7,000 บาท
 11. กลุ่มเพาะเห็ดฟาง มีรายได้เพิ่มขึ้น 3,000-15,000 บาทต่อหนึ่งรอบผลิต
 12. กลุ่มทำมูลไส้เดือน (ยังไม่เกิดรายได้)
- เกิดแกนนำคนรุ่นใหม่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการนำปุ๋ยหมักมาใช้ในการปลูกผักปลอดสาร และจำหน่ายผักปลอดภัย, จากการจำหน่ายปุ๋ยหมัก, น้ำหมัก, สารไล่แมลง จำนวน 12 คน เดือนละ 3,000-5,000 บาท
- ลดรายจ่ายจากการทำปุ๋ยอินทรีย์ สารไล่แมลง และรังผึ้ง
- ยกระดับเป็นคณะทำงาน และวิทยากรถ่ายทอดความรู้ การเลี้ยงผึ้งครบวงจร การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากชุมชน

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากชุมชน แหล่งเรียนรู้พันธุ์ไม้ชุมชน แหล่งเรียนรู้สมุนไพร โดยมีครูภูมิปัญญาถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ
- ลดใช้สารเคมี และหันมาใช้ปุ๋ยหมักและสารไล่แมลงที่ผลิตจากวัสดุในท้องถิ่น

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตร 7 หลักสูตร คือ 1. หลักสูตรการเลี้ยงผึ้งครบวงจร 2. หลักสูตรการทำเกษตรอินทรีย์ 3. หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผึ้ง 4. หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากฐานชุมชน อาทิ ก๋วยเตี๋ยว ปลาตุ๋น 5. หลักสูตรการอนุรักษ์ป่าชุมชน 6. หลักสูตรการทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ 7. หลักสูตรสีดินผสมน้ำผึ้ง

ผลิตภัณฑ์: ผลิตภัณฑ์จากผึ้ง, ผักปลอดสาร, ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ, ภาพสี,ขนมไทย, ปุ๋ยหมัก, สารไล่แมลง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, บูธแสดงสินค้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โครงการ	ประมงพื้นบ้านสู่การสืบสาน วิถีชุมชนพื้นถิ่นชายฝั่งตำบลหงาว
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ประมง, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันประมงพื้นบ้านในพื้นที่ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีจำนวนลดลงอย่างมาก เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนการผลิต รวมถึงปัจจัยทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ประกอบกับปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น สภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้การทำประมงพื้นบ้านในพื้นที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ชาวบ้านในพื้นที่เริ่มหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้าง หรือค้าขาย ส่วนเหตุปัจจัยที่ทำให้การทำประมงพื้นบ้านลดลง เนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่ขาดองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อาทิ การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การแปรรูปสินค้าหรือผลผลิตที่ได้จากการทำประมงพื้นบ้าน การพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จึงดำเนินโครงการประมงพื้นบ้านสู่การสืบสานวิถีชุมชนพื้นถิ่นชายฝั่งตำบลหงาว เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้และการพัฒนาทักษะทางการประกอบอาชีพ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าจากการทำประมงพื้นบ้าน และความรู้ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการหรือการส่งเสริมการสร้างรายได้จากการกระจายสินค้าผ่านช่องทางการตลาด

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 86 คน

- แร่งงานนอกระบบ 43 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- คนพิการ 3 คน
- ผู้พิการโตะ 1 คน
- ผู้ด้วยโอกาส 9 คน
- เยาวชนนอกระบบ 10 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** ทรัพยากรทางทะเล
- **ทุนความรู้:** การทำประมงพื้นบ้าน การแปรรูปอาหารทะเลแบบดั้งเดิม การประดิษฐ์เครื่องมือประมง

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีประชาสัมพันธ์ชี้แจงโครงการ และอบรมให้ความรู้ในการดำเนินโครงการแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ และการพัฒนาหน่วยจัดการเรียนรู้
- ลงพื้นที่ดำเนินการสำรวจผู้ร่วมเรียนรู้ด้านคุณภาพชีวิต ผลผลิต เศรษฐกิจ และรายได้ครัวเรือนจากการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน
- ส่งเสริมการประกอบอาชีพการทำประมงพื้นบ้านและการอนุรักษ์วิถีชุมชนประมงพื้นถิ่น
- พัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและส่งเสริมกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการทำประมงพื้นบ้าน เช่น เครื่องมือการทำประมงพื้นบ้าน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น
- ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า การขายออนไลน์
- ส่งเสริมเศรษฐกิจครัวเรือน และการจัดการภาวะหนี้สินครัวเรือน
- ถอดบทเรียนการทำโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยของเยาวชนนอกระบบการศึกษา

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าจากประมงพื้นบ้าน เช่น ปุนิมทอดกระเทียม น้ำพริกเผาปุนิม ไตปลาแห้ง และปูจ๋า รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าประมงพื้นบ้าน
- มีการพัฒนาทักษะเรื่องการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าออนไลน์

ชุมชน

- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนแบบบูรณาการ
- เกิดการส่งต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญาให้คนรุ่นต่อไป

องค์ความรู้

- การแปรรูปผลิตภัณฑ์ 4 ชนิด ได้แก่ ปุนิมทอดกระเทียม น้ำพริกเผาปุนิม ผลิตภัณฑ์ไตปลาแห้ง ปูจ๋า

ผลิตภัณฑ์: ปุนิมทอดกระเทียม, น้ำพริกปุนิม, ปูจ๋า, ไตปลาแห้ง

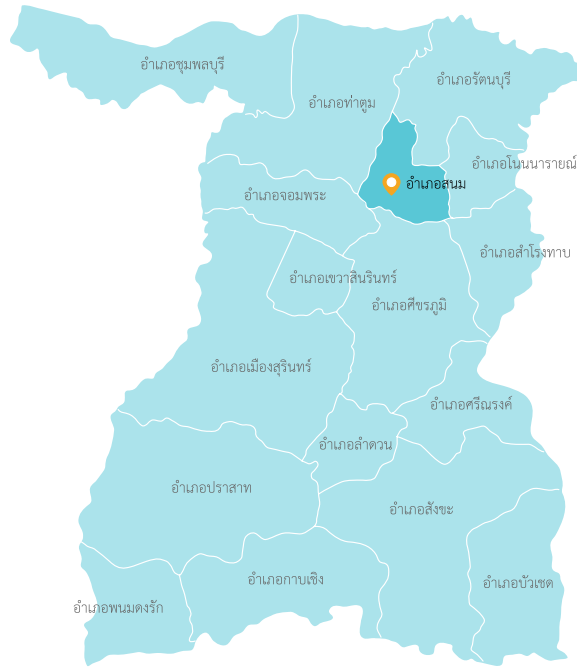
ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชนและตลาดออนไลน์

1
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สุรินทร์

1
โครงการ

📍 **กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร อำเภอสนม**
โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

Share&Learn

กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร จังหวัดสุรินทร์

โครงการ	เกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	ใช้ฐานทุนทรัพยากรในชุมชน จุดประกาย การเรียนรู้สู่อาชีพ

ที่มาและความสำคัญ

บ้านตาเพชร ตำบลนานวน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยว จะมีการโยกย้ายไปทำงานทำในโรงงานอุตสาหกรรม บางครอบครัวต้องทิ้งบุตรหลานให้อยู่กับปู่ย่าตายาย เมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประชากรในพื้นที่ตำบลนานวน ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ส่งผลให้บางครอบครัวต้องกลับสู่บ้านเกิด เยาวชนหลายคนต้องออกจากการศึกษากลางคัน เนื่องจากขาดสภาพคล่องทางการเงิน กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร จังหวัดสุรินทร์ จึงดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้กลุ่มเยาวชนนอกระบบ การศึกษานำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเอง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษากลางคัน 20 คน
- เยาวชนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้ศึกษาต่อ 40 คน
- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น 10 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน, ผู้นำท้องถิ่น, อบต., โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, อสม., ปราชญ์ชาวบ้าน, ผู้นำเกษตรกร เป็นต้น
- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาทิ กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มทอพรหมเช็ดเท้า กลุ่มจักสานหมวก กระเป๋า และเกษตรทฤษฎีใหม่

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายร่วมกันออกแบบวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ภาคีเครือข่าย
- สร้างโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้เรียนรู้ เข้าถึง และพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ
- ส่งเสริมพัฒนาทักษะพื้นฐานด้วยการนำสิ่งรอบตัวมาใช้เพื่อการดำรงชีวิต เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น การออกแบบ พื้นที่ การระดมความคิด เพื่อจำแนกปัญหาและแนวทางแก้ไข
- จัดกิจกรรมเอามื้อสามัคคีทำดีเพื่อชุมชน ให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและชุมชน สร้างภูมิคุ้มกันให้ห่างไกลยาเสพติดและนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต
- เรียนรู้ทักษะการประกอบอาชีพ เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การปรุงอาหาร การทำขนมไทย ช่างเสริมสวย

- อบรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน และการออม
- พัฒนาทักษะการสื่อสาร การสร้างช่องทางการตลาด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์
- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดนวัตกรรมใหม่ เช่น การเคลือบเมล็ดพันธุ์จากสารโพลีเมอร์ เพื่อยืดอายุเมล็ดพันธุ์ สามารถส่งเข้าประกวดรอบชิงชนะเลิศ โครงการงานนวัตกรรมการช่างชุมชน ครั้งที่ 3 โดย สำนักนวัตกรรมแห่งชาติ และสถาบันเซนจีพีวชน และสามารถต่อยอดการขายแบบออนไลน์และออฟไลน์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ศึกษาต่อ สกร. จำนวน 15 คน
- มีรายได้จากการปลูกผักอินทรีย์ขายในชุมชน โรงเรียน รพ.สต.บ้านอ้อมแก้ว และตลาดเขียว (Green Market)
- สามารถเปิดร้านซ่อมเครื่องเลื่อยยนต์ ซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักร
- มีทักษะอาชีพเกี่ยวกับช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ช่างเสริมสวย ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ การทำขนม การประกอบอาหาร

- มีทักษะด้านการตลาดทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์
- รวมกลุ่มจัดตั้ง “โครงการสกัดการเกิดนักดื่มรุ่นใหม่” ร่วมกับ รพ.สต.บ้านอ้อมแก้ว

ชุมชน

- มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เพื่อเป็นภาคีเครือข่ายในการค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้
- คนในชุมชนได้บริโภคผักอินทรีย์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ

องค์ความรู้

- หลักสูตรการย้อมผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติ หลักสูตรการแปรรูปและถนอมอาหาร

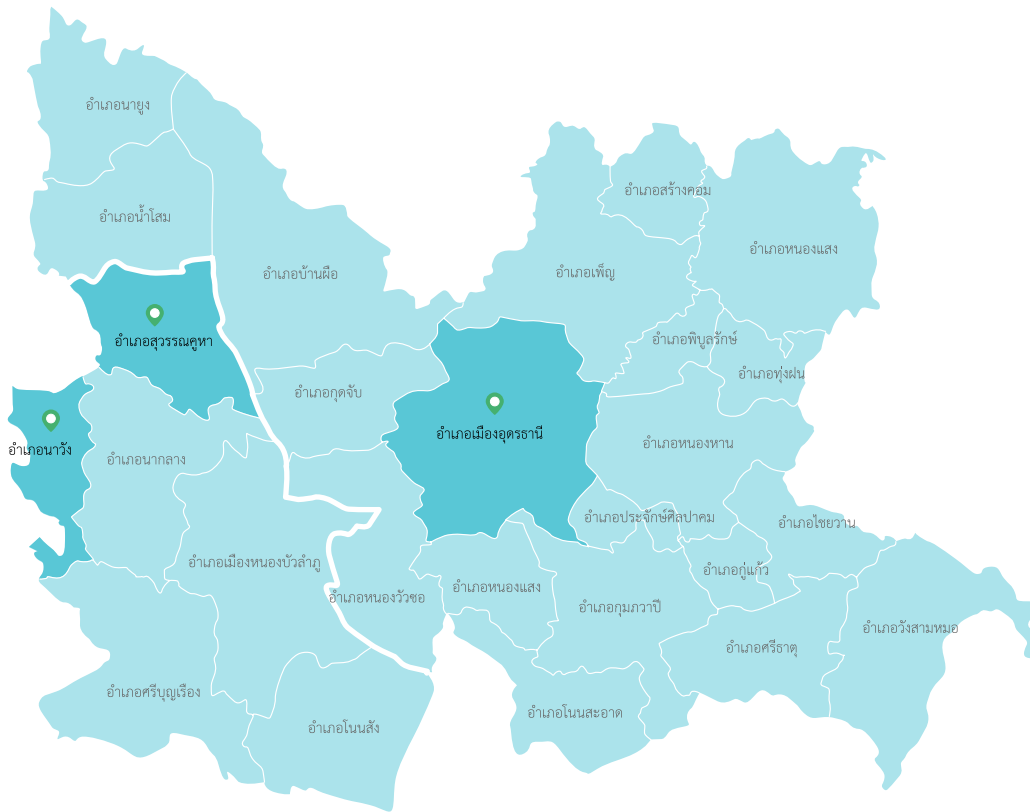
ผลิตภัณฑ์: ผักอินทรีย์, ร้านซ่อมบำรุงเครื่องจักร
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, โรงเรียน, รพ.สต.บ้านอ้อมแก้ว และตลาดเขียว (Green Market)

2
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หนองบัวลำภู

2
โครงการ

📍 บริษัท อັตลัษณ์ จำกัด (กลุ่มกิจการเพื่อสังคม) อำเภอนาวัง
โครงการสร้างอาชีพเปลี่ยนแนวคิดพลิกชีวิตเด็กหญิง
*พื้นที่ดำเนินงานอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

📍 วิทยาลัยชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา
จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอสุวรรณคูหา
โครงการเสริมอาชีพสร้างสัมพันธ์คนสามวัย

บริษัท อັตลัษณ์ จำกัด (กลุ่มกิจการเพื่อสังคม) จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการ	สร้างอาชีพเปลี่ยนแนวคิด พลิกชีวิตเด็กหลงทาง
ลักษณะองค์กร	ภาคเอกชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, หัตถกรรม, อาหาร

ที่มาและความสำคัญ

ในแต่ละปีมีเยาวชนเข้ารับการคุมประพฤติในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 500 ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนในสถานพินิจฯ พบว่า ยังไม่มีแนวคิด หรือความเข้าใจในเรื่องการประกอบสัมมาชีพ แม้สถานพินิจฯ จะจัดพื้นที่จำลองประสบการณ์อาชีพ เช่น กลุ่มงานช่าง และกลุ่มงานเกษตร แต่พบว่า ยังมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ ระยะเวลา จำนวนคน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และการตรวจสอบความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม **บริษัท อັตลัษณ์ จำกัด (กลุ่มกิจการเพื่อสังคม) จังหวัดหนองบัวลำภู** จึงดำเนินโครงการสร้างอาชีพเปลี่ยนแนวคิดพลิกชีวิตเด็กหลงทางในรูปแบบ “พี่สอนน้อง” ให้เยาวชนได้เห็นตัวอย่างที่เยาวชนที่ประกอบอาชีพจริงจากเครือข่ายผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อให้เยาวชนในสถานพินิจฯ จังหวัดอุดรธานี มีทัศนคติที่ดี มีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต มองเห็นเป้าหมายและสามารถวางแผนประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในอนาคต เพื่อเป็นทุนเริ่มต้นในการประกอบสัมมาชีพเมื่อครบกำหนดปล่อยตัว

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 120 คน

- เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี 120 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ ได้แก่ อปท., พัฒนาชุมชน, พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี, สกร., วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี
- **ทุนความรู้:** ประสบการณ์การทำงานในอาชีพต่าง ๆ อาชีพเสริมสวย การทำอาหาร งานฝีมือ งานประดิษฐ์

กระบวนการเรียนรู้

- กระบวนการ “ปรับทัศนคติเปลี่ยนแนวคิด ด้วยวิถีพุทธบริษัท”
- กระบวนการส่งเสริม “สุขภาพกายนำสุขภาพจิต ด้วยทักษะกีฬาเพื่อสุขภาพ”
- กิจกรรมปรับเปลี่ยนมุมมองคิด “คืนสู่อ้อมกอด”
- ประชุมเชิงปฏิบัติการภาคีเครือข่ายร่วมออกแบบและพัฒนา “หลักสูตรฐานสมรรถนะ 5 อาชีพ” ได้แก่ 1) ฐานอาชีพเกษตร Fun Fun 2) ฐานอาชีพเมนู 3) ฐานอาชีพงานฝีมือ 4) ฐานกีฬาอาชีพ และ 5) ฐานอาชีพช่างเสริมสวย
- คัดเลือกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ “งานที่ใช่ รายได้ที่ชอบ”
- กิจกรรมฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะอาชีพ เช่น งานปศุสัตว์ งานประมง งานพืชสวน การบริการเครื่องตัด ได้แก่ ชงกาแฟ เครื่องดื่มผสม และมีอกเทลเพื่อสุขภาพ อาหารจานเดียว งานเสริมสวย งานประดิษฐ์ของฝากของที่ระลึก
- ส่งเสริมการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ด้านธุรกิจ “ธุรกิจสาธิต” ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนการตลาด และการจัดการการค้าสำหรับผู้ประกอบการใหม่ ความรู้ด้านมาตรฐานการประกอบธุรกิจ การใช้เทคโนโลยีเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น Facebook, Shopee, Lazada
- จัดอบรมทักษะชีวิต ด้านการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน และการจัดการหนี้สิน เรียนรู้เรื่องการออม การจัดการรายรับรายจ่าย และการวางแผนทางการเงิน
- เวทีประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเชิงพื้นที่จากภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนได้เสีย

- เวทีมหกรรมแสดงผลงาน “Play + Learn = เพลิน”
- เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคาดหวังโลกอาชีพ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการส่งต่อเยาวชนหลงทาง คืนสู่สังคม
- กิจกรรมติดตามผลหลังปล่อย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ได้โมเดลอาชีพที่สามารถต่อยอดเชิงธุรกิจ และนำไปใช้ในการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพมาตรฐานชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสกลุ่มอื่น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน
 - **ฐานการเรียนรู้เกษตรกรรม** ดังนี้ การจำหน่ายไข่ไก่ แผลงละ 120 บาท เห็ดนางฟ้าเห็ดนางรม กิโลกรัมละ 75-80 บาท ผักสดกิโลกรัมละ 25-30 บาท ดอกไม้ กิโลกรัมละ 5 บาท หอยเชอร์รี่สีทอง จำนวน 17,950 บาท หักต้นทุนคงเหลือกำไรสุทธิ 9,250 บาท เฉลี่ย 231.25 บาท ต่อคน
 - **ฐานการเรียนรู้เครื่องตัด** ประเภทเย็น ปั่น ร้อน และ เครื่องตัดอิตาเลียนไซดา 9,752 บาท หักต้นทุนเหลือกำไรสุทธิ 4,123 บาท เฉลี่ย 274.87 บาทต่อคน ซึ่งได้มีการจัดเก็บเป็นข้อมูลและเงินฝากประจำตัว

- **ฐานการเรียนรู้อาหารจานเดียว** 5,350 บาท หักต้นทุนคงเหลือกำไรสุทธิ 2,450 บาท เฉลี่ย 163.33 บาทต่อคน
- **ฐานการเรียนรู้เสริมสวย** 7,600 บาท หักต้นทุนคงเหลือกำไรสุทธิ 6,800 บาท เฉลี่ย 680 บาทต่อคน
- **ฐานการเรียนรู้ของฝากของที่ระลึก** 26,600 บาท หักต้นทุนคงเหลือกำไรสุทธิ 13,000 บาท เฉลี่ย 325 บาทต่อคน
- มีความรู้ ความเข้าใจในพื้นฐานอาชีพ และพื้นฐานการประกอบธุรกิจ เห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพสุจริต

ชุมชน

- เห็นคุณค่าและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการให้กำลังใจและมอบโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมให้กับเยาวชนก้าวพลาด พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้กับเยาวชน

องค์ความรู้

- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้คู่มืออาชีพที่สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับเยาวชนผู้ก้าวพลาดอื่น ๆ ได้เรียนรู้อาชีพด้วยตนเอง
- เกิดหลักสูตรอาชีพฐานสมรรถนะ 5 ฐานอาชีพ

ผลิตภัณฑ์: ไข่ไก่, ผักสด, ดอกไม้, หอยเชอร์รี่สีทอง, เครื่องตัดต่าง ๆ, อาหารจานเดียว, เสริมสวย, ของฝากของที่ระลึก

ช่องทางการจัดจำหน่าย: สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุดรธานี

94

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์ บ้านวังหินชา จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการ	เสริมอาชีพสร้างสัมพันธ์คนสามวัย
ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, เลี้ยงสัตว์, หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู มีการใช้สารพาราควอต เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสุขภาพของคนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา สนใจรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ อำเภอสุวรรณคูหา 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านโคก ตำบลดงมะไฟ ตำบลกุดผึ้ง และตำบลสุวรรณคูหา โดยใช้รูปแบบกระบวนการทำเกษตรแบบปลอดภัย FARMER MODEL ซึ่งประกอบด้วย F = ครอบครัว (Family), A = ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร (Agricultural Heritage), R = สิ่งแวดล้อม (Resource), M = การมีส่วนร่วม (Management), E = เศรษฐกิจ (Economic), R = การสร้างเครือข่าย (Rural Network) และ S = วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology) จึงดำเนินโครงการเสริมอาชีพสร้างสัมพันธ์คนสามวัย ให้สามารถทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์อาชีพผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม และส่งต่อผลผลิตคุณภาพดีปลอดภัยเคมีสู่มือผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 57 คน

- แรงงานนอกระบบ: เกษตรกร 28 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 29 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** ป่าแก่งกลางนากลาง แหล่งน้ำธรรมชาติ พืชสมุนไพร เช่น ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน ตะไคร้หอม กระชาย ฯลฯ
- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองบัวลำภู สำนักงานเกษตร พัฒนาชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อบต. สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาลสุวรรณคูหา เครือข่าย Young Smart Farmer (YSF) เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนและออกแบบกระบวนการเรียนรู้
- ประชุมผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมกับวิทยากร และภาคีเครือข่ายชุมชน สร้างการเรียนรู้ในการทำโครงการและกำหนดทิศทางการหลักสูตร
- ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสร้างทักษะอาชีพ เกษตรกรอินทรีย์วิถีใหม่ 6 ฐานอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มเลี้ยงกบพันธุ์พื้นเมือง กลุ่มเลี้ยงหอย กลุ่มจักสาน และกลุ่มเพาะเห็ด
- ฝึกอบรมการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการจัดการหนี้สิน
- กิจกรรมส่งเสริมการออม “ธนาคารทรัพย์ในดิน”
- ฝึกอบรมสร้างทักษะอาชีพเกษตรอินทรีย์วิถีใหม่ 6 ฐานอาชีพ
- กิจกรรมส่งเสริมการประกอบการและการตลาดสำหรับสินค้าเกษตร
- ถอดบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดชมรมเครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีใหม่ อำเภอสุวรรณคูหา

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - กลุ่มอาชีพเลี้ยงหอย มีรายได้ทั้งหมด 2,700 บาท เฉลี่ยคนละ 450 บาท
 - กลุ่มเลี้ยงไก่ มีรายได้จากการขายไก่ จำนวน 1,120 บาท เฉลี่ยคนละ 150 บาท
 - กลุ่มจักสาน มีรายได้ 6,900 บาท เฉลี่ยคนละ 750 บาท
 - กลุ่มเพาะเห็ด มีรายได้ 4,800 บาท เฉลี่ยคนละ 300 บาท
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- มีทักษะความรู้ FAMERS MODEL

ชุมชน

- เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ในชุมชน 6 กลุ่มอาชีพ

องค์ความรู้

- เกิดโมเดลสายพานเศรษฐกิจชุมชนบ้านวังหินชา
- นวัตกรรมผลิตภัณฑ์อินทรีย์วัตถุเพื่อการเกษตร

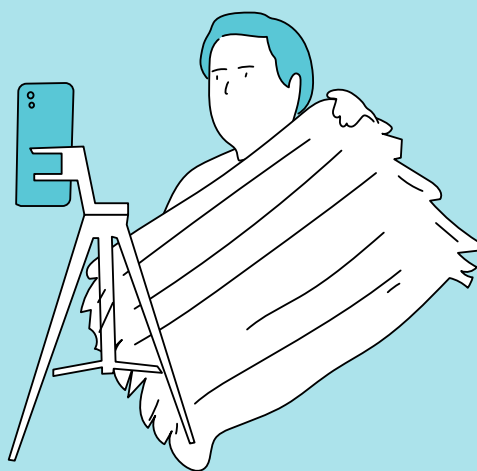

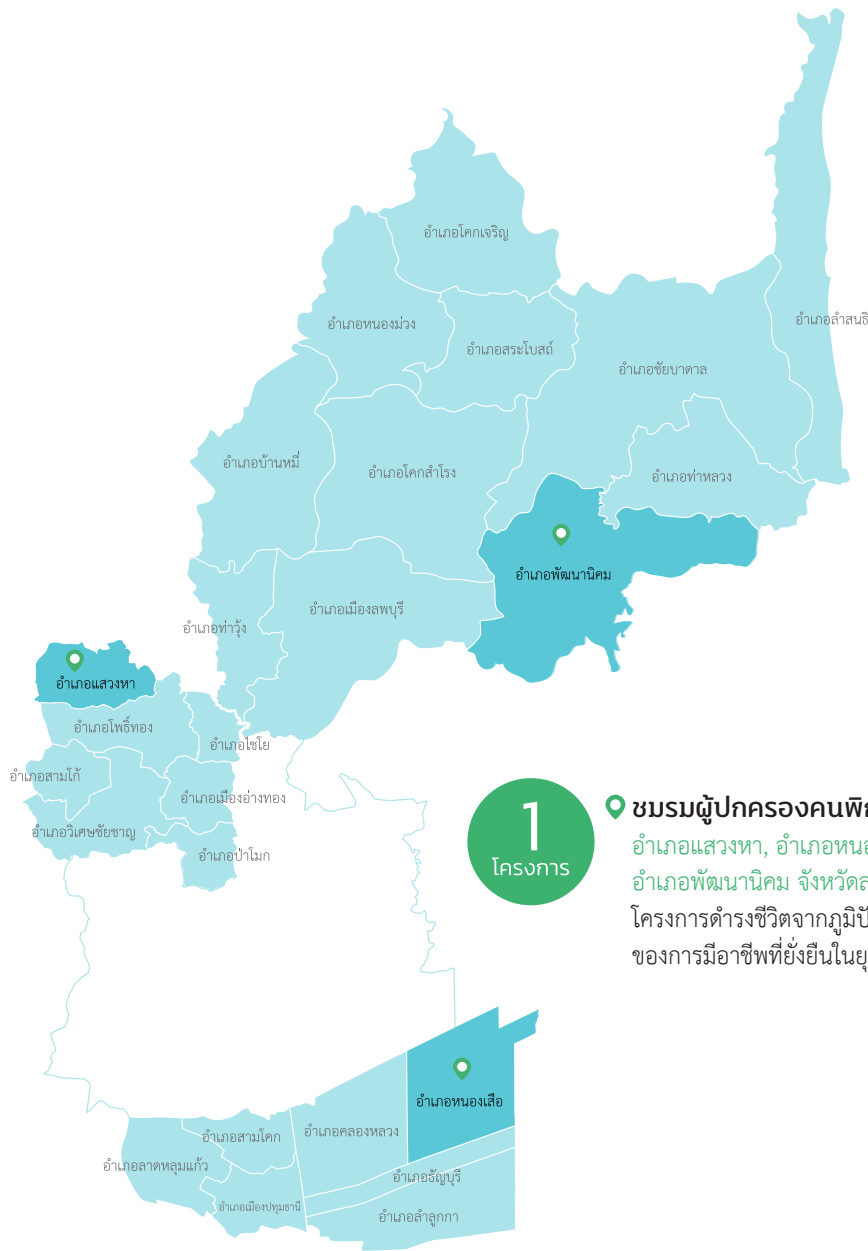
ผลิตภัณฑ์: หอย, ไก่พื้นเมือง, เห็ด และผลิตภัณฑ์จักสาน
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

1
โครงการ

ภาคกลาง

อ่างทอง

1
โครงการ

📍 **ชมรมผู้ประกอบการทางสติปัญญาจังหวัดอ่างทอง**
อำเภอแสวงหา, อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี,
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
โครงการดำรงชีวิตจากภูมิปัญญากับการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน
ของการมีอาชีพที่ยั่งยืนในยุคศตวรรษที่ 21

Share&Learn

ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา จังหวัดอ่างทอง

โครงการ	ดำรงชีวิตจากภูมิปัญญากับการใช้เทคโนโลยี เป็นพื้นฐานของการมีอาชีพที่ยั่งยืน ในยุคศตวรรษที่ 21
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดอ่างทอง ทำงานด้านการบริการคนพิการทุกประเภทในนาม ศูนย์บริการคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นงานบริการคนพิการและดูแลเรื่องสิทธิประโยชน์ การหางานให้ทำ บริการประสานเรื่องการรักษาพยาบาลคนพิการ เป็นต้น แต่ติดปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมคนพิการทุกคน ด้วยเหตุนี้ ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดอ่างทอง จึงดำเนินโครงการดำรงชีวิตจากภูมิปัญญากับการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐานของการมีอาชีพที่ยั่งยืนในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มทักษะการทำงานฝีมือให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว และทำให้คนพิการทางสติปัญญา ได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับผู้ดูแลและคนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 62 คน

- แรงงานนอกระบบ 29 คน
- ผู้สูงอายุ 8 คน
- คนพิการ 12
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 13 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง, อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี, อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากร: สวนกล้วยน้ำว้า
- ทุนความรู้: งานหัตถกรรม

กระบวนการเรียนรู้

- จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินโครงการ
- กำหนดกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้และสานสัมพันธ์ 3 พื้นที่ กำหนดแผนการอบรมและการใช้สื่อออนไลน์
- ฝึกทักษะอาชีพการทำกล้วยตาก การทอพรมอนเนกประสงค์
- การทำโลโก้และบรรจุภัณฑ์ และการบรรจุพัสดุเพื่อการจัดส่งทางไปรษณีย์ หรือการขนส่งแบบโลจิสติกส์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ถึงมือลูกค้าโดยไม่เสียหาย
- การติดตามหนุนเสริมผู้ร่วมเรียนรู้
- การทำบัญชีรายรับรายจ่าย บัญชีครัวเรือนอย่างง่าย
- การอบรมการตลาดออนไลน์ ออฟไลน์
- สรุปบทเรียน ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- อบต. ตลาดใหม่ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง นำผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลิตภัณฑ์เด่นในชุมชน ส่งผลให้เกิดการขายกลุ่มคนในชุมชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการขอเข้าร่วมกลุ่ม โดยมีผู้นำท้องถิ่นให้การสนับสนุน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - กลุ่มทอพรมอ่างทอง 2,500-4,000 บาทต่อคนต่อเดือน
 - กลุ่มทอพรมลาดหลุมแก้ว 1,000-1,500 บาทต่อคนต่อเดือน
 - กลุ่มกล้วยตากปทุมธานี ทำกล้วยตาก 2 ครั้ง 9,000 บาท
- ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความรู้ในการคิดต้นทุนการผลิต และแนวทางการทำบัญชีครัวเรือน

ชุมชน

- มีแบรนด์กล้วยตากชื่อ “กล้วยตากมหาเฮง” ที่ผลิตโดยกลุ่มคนพิเศษคลอง 11
- เกิดแบรนด์พรมเนกประสงค์ 2 แบรนด์ คือ กลุ่ม Y.O. คนพิเศษวัยเก๋า พรมเนกประสงค์ตลาดใหม่ และกลุ่มบ้านร่วมใจ

องค์ความรู้

- การทำกล้วยตากและพรมเนกประสงค์

ผลิตภัณฑ์: กล้วยตาก, พรมเนกประสงค์
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, เฟซบุ๊ก

1
โครงการ

ภาคกลาง

อุทัยธานี

1
โครงการ

📍 **สถาบันพัฒนาเยาวชนและชุมชนเพื่ออนาคต อำเภอบ้านไร่**

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้ประกอบการชุมชนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด อุทัยธานี

Share&Learn

สถาบันพัฒนาเยาวชนและชุมชน เพื่ออนาคต จังหวัดอุทัยธานี

โครงการ	พัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้ประกอบการชุมชนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด อุทัยธานี
ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอดและขยายผล
ประเภทอาชีพ	อาหาร, ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร, สมุนไพร

ที่มาและความสำคัญ

ในอดีตชาวบ้านแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี และหมู่บ้านใกล้เคียงประกอบอาชีพด้วยการทำเกษตร ปลูกข้าวไร่ การหาสมุนไพร บางส่วนออกไปรับจ้างทำงานในเมือง เมื่อความเจริญมาเยือนคนในชุมชนเริ่มเปลี่ยนรูปแบบการประกอบอาชีพ จากการทำเกษตรแบบยังชีพ กลายเป็นเกษตรเชิงพาณิชย์ที่มีต้นทุนสูง ทั้งปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และค่าจ้างแรงงาน ส่งผลให้รายได้จากการขายผลผลิตไม่เพียงพอกับรายจ่าย แม้จะมีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวและการปลูกพืชเมืองหนาว แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

ปี 2564 สถาบันพัฒนาเยาวชนและชุมชนเพื่ออนาคต จึงทำโครงการพัฒนาอาชีพชุมชนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด อุทัยธานี หวังเชื่อมต่อวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญากระเหรี่ยงโบว์ สู่อการสร้างโอกาส สร้างอาชีพที่เกื้อกูลอยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุล มีการยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรเป็นสมุนไพรอบแห้งที่ผู้บริโภคสามารถนำไปใช้ที่บ้านได้ รวมถึงจัดทำ “สารบออาหารกระเหรี่ยง” ที่ทำให้คนในชุมชนมองเห็นความสำคัญของทรัพยากรในชุมชน ปี 2565 จึงคิดต่อยอดขยายผลการดำเนินงานไปสู่ชุมชนใกล้เคียงด้วยการทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพผู้ประกอบการชุมชนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด อุทัยธานี เพื่อยกระดับทักษะและพัฒนากระบวนการทำงานที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการชุมชนต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร 60 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** องค์ความรู้ด้านอาหารครัวกระเหรี่ยง หม้อยาสมุนไพร การทำเกษตร
- **ทุนทางสังคม:** ภาควิชาเครือข่ายในจังหวัดอุทัยธานี

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านหม้อยาสมุนไพร ยกระดับผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายรูปแบบ เช่น ยาสมุนไพรสำหรับใช้ภายในและภายนอก การจัดการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร เบื้องต้น การสูมยา การย่างยา การสปาหน้า-ตา-มือ-เท้า ทดลองทำยาสมุนไพรใช้และขาย เช่น น้ำมันไพล การล้างพิษจากการอาบว่านรางจืด ฯลฯ และเรียนรู้การเปิดพื้นที่ให้บริการ “หม้อยาสมุนไพร” ในชุมชน ให้นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปที่สนใจมาใช้บริการและซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน
- กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านครัวกระเหรี่ยง ยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย
- กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านแปรรูปผลผลิตจากเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สบู่ ยาสมุนไพร ผงขัดหน้า การออกแบบหีบห่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทดลองสื่อสารการใช้ผลิตภัณฑ์กับคนในชุมชน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

- กิจกรรมเรียนรู้กระบวนการเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เรียนรู้ Model ทางธุรกิจ
- กิจกรรมฝึกทักษะการทำการตลาดแบบออนไลน์และออนไลน์ ตลาดทางเลือกในชุมชน, ตลาด Life' Market
- เทศกาลนาร่องตลาด “ถึงแก่น” กินเที่ยวให้ถึงแก่นมะกรูด
- พัฒนาทักษะการทำการกกรมลดรายจ่ายในครัวเรือน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เห็นแนวทางการทำงานในรูปแบบใหม่ ที่ทำให้เกิดการเป็นเจ้าของร่วม ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้ดำเนินการต่อได้หลังสิ้นสุดโครงการ
- เกิดพื้นที่สื่อสารสาธารณะออนไลน์ในเพจเฟซบุ๊กแก่นมะกรูด
- เกิดพื้นที่สื่อสารออนไลน์ผ่านร้านครัวกะเหรี่ยงในพื้นที่แก่นมะกรูด และทริปการเรียนรู้ “เที่ยวถึงแก่น กินถึงแก่น” ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้เข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง
- เกิดเครือข่ายคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ป่าตะวันตก คือ กายจนบุรี อุทัยธานี ตาก เกิดกลุ่มทำงานด้านชนเผ่า และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้ต้นทุนในชุมชนมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าให้กับคนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการเปิดครัวกะเหรี่ยงสัปดาห์ละ 5,000 บาท กลุ่มสมุนไพรมีรายได้จากการให้บริการหม้อยาสมุนไพร สัปดาห์ละ 3,000 บาท และรายได้จากการแปรรูปเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นประมาณ 2,000 บาท ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวตำบลแก่นมะกรูด
- มีทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์หม้อยาสมุนไพร ครัวกะเหรี่ยง และแปรรูปเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่น เช่น ยาแก้ไอมะกรูด น้ำมันบอระเพ็ด ยาแก้นิ่วสมุนไพร ผงนัวจากพืชท้องถิ่น น้ำพริกกะเหรี่ยง ขนมปังเมล็ดพันธุ์ ฯลฯ

ชุมชน

- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน

องค์ความรู้

- ด้านการแปรรูปเมล็ดพันธุ์ การแปรรูปสมุนไพร เช่น หม้อยาสมุนไพร ครัวกะเหรี่ยง เป็นต้น

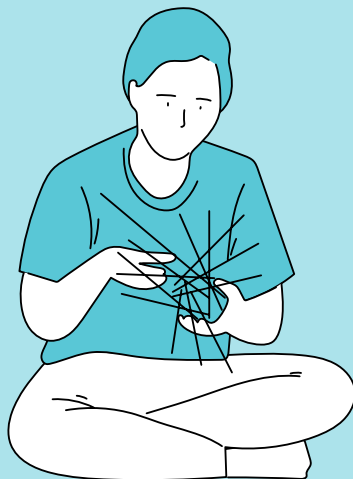
ผลิตภัณฑ์: สบู่, ยาสระผม, ผงขัดหน้า, หม้อยาสมุนไพร, น้ำมันไพล, ครัวกะเหรี่ยง

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ตลาดในชุมชน, ตลาด Life' Market, เฟซบุ๊กแก่นมะกรูด

6
โครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อุบลราชธานี

3
โครงการ

📍 **กลุ่มบริหารจัดการน้ำตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอโพธิ์ไทร**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์แก่ผู้ด้อยโอกาสตำบลสำโรง

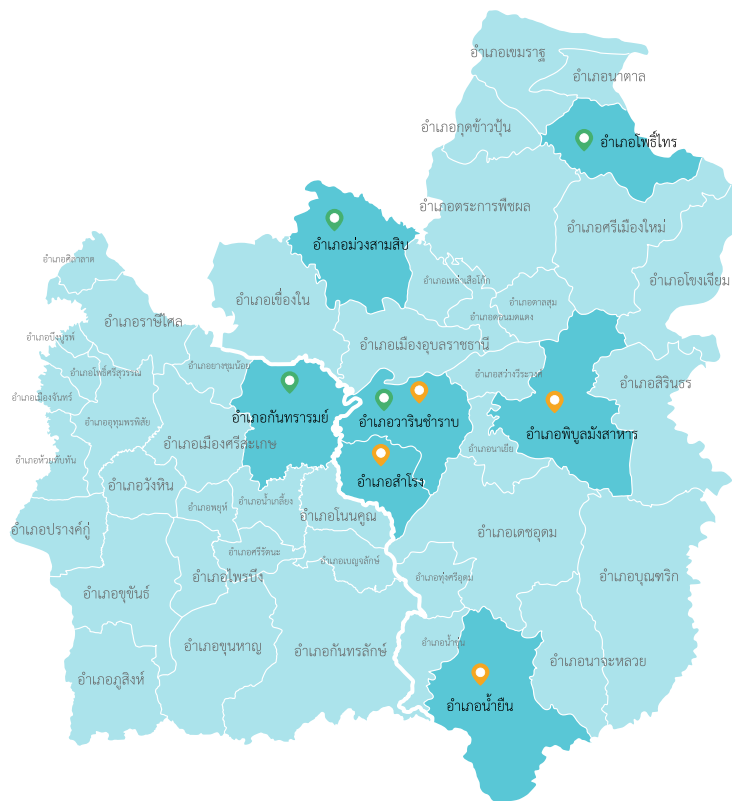
📍 **โปรแกรมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ITAP) เครื่องขยายมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภวารินชำราบ**

โครงการยกระดับผู้ผลิตหน้าไม้ต้มบรรจุถุงโดยพัฒนาคุณภาพและการตลาด เพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนในชุมชน

*พื้นที่ดำเนินงานอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

📍 **องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าบก จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอม่วงสามสิบ**

โครงการส่งเสริมอาชีพผู้พิการผู้ด้อยโอกาสผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์จากการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการแปรรูป

3
โครงการ

📍 **เครื่องขยายยังแอกทีฟ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภวารินชำราบ, อำเภอสำโรง**
โครงการเด็กและเยาวชนนอกระบบ Ubon Young Active

📍 **สภาเด็กและเยาวชนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน**
โครงการส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้พลังเยาวชนคนรุ่นใหม่แอนเดอะแก๊ง

📍 **หจก.ข้าวโอยเกลือสตูดิโอ วิสาหกิจเพื่อสังคม อำเภอพิบูลย์รักษ์**
โครงการพัฒนาเครือข่ายและหน่วยจัดการเรียนรู้ สัมมาชีพชุมชน เด็กนอกระบบการศึกษา “เอือนฮ่วมแฮงโมเดล”

กลุ่มบริหารจัดการน้ำตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการ	ส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพัฒนาอาชีพ การเลี้ยงสัตว์แก่ผู้ด้อยโอกาสตำบลสำโรง
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, เลี้ยงสัตว์, แปรรูปอาหาร

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนติดริมแม่น้ำโขง แต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน แม่น้ำโขงตลอดแนวจากต้นน้ำจนถึงตำบลสำโรง เกิดการเปลี่ยนแปลงจากปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง ไม่เพียงพอจุนเจือรายจ่าย มีภาวะหนี้สิน กลุ่มบริหารจัดการน้ำตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จึงดำเนินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพัฒนาอาชีพ การเลี้ยงสัตว์แก่ผู้ด้อยโอกาสตำบลสำโรง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เกิดความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน สร้างรายได้เพิ่ม และลดรายจ่ายในครัวเรือน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร ผู้สูงอายุ และผู้ว่างงาน 80 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากร:** แม่น้ำโขง ฝาย ลำห้วย ป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ และแหล่งอาหารทางธรรมชาติ
- ทุนทางสังคม:** ภาควิชาเครือข่ายในพื้นที่ เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำของชุมชนนาหว่า-นาเจริญ ฝายภูเขา กลุ่มกองทุนปลาบ้านผาชัน อบต.สำโรง เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ พัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สกร.ตำบลสำโรง เครือข่ายป่าดงนาทาม
- ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาการพัฒนาและแปรรูปผลผลิต อาทิ ปลาร้า ปลาแดดเดียว ปลาอย่างไฟ

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ศักยภาพทีมงาน
- กิจกรรมวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมเวทีออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้
- กิจกรรมเวทีประชุมพัฒนาหลักสูตรร่วมกับภาคีเครือข่าย
- กิจกรรมศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ
- กิจกรรมสรุปผลการเรียนรู้และวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาดูงาน

- กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการความรู้และทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การแปรรูปการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มาตรฐานสินค้า การตลาดออนไลน์
- กิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนรายรับรายจ่าย
- กิจกรรมถอดบทเรียนจากการลงพื้นที่

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการโครงการและการพัฒนาทักษะอาชีพตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการขายปลาดุกกวดละ 4,000 บาท หรือเฉลี่ยเดือนละ 2,000 บาท จำนวน 42 ครัวเรือน
- มีรายได้จากการขายไก่พื้นเมืองเฉลี่ยเดือนละ 1,125 บาท สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองจำนวน 11 ครัวเรือน
- มีรายได้จากการขายไข่ไก่เฉลี่ยเดือนละ 700 บาท จำนวน 2 ครัวเรือน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดกลุ่มอาชีพขึ้นในชุมชน เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเลี้ยงปลาดุก เป็นต้น

องค์ความรู้

- หลักสูตร 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการความรู้และทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับชุมชน 2) หลักสูตรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนรายรับรายจ่าย 3) หลักสูตรอบรมการแปรรูปและช่องทางการขายของออนไลน์

ผลิตภัณฑ์: ปลาดุก, ไก่พื้นเมือง, ไข่ไก่
 ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน

โปรแกรมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม (ITAP) เครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

โครงการ	ยกระดับผู้ผลิตหน่อไม้ต้มบรรจุถุง โดยพัฒนาคุณภาพและการตลาด เพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนในชุมชน
ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	แปรรูปอาหาร

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลโนนสัง ตำบลหนองแวง และตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ประกอบกับได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แรงงานที่อพยพไปทำงานในเมืองถูกเลิกจ้าง แม้คนในชุมชนจะมีความรู้เรื่องการแปรรูปและการทำการเกษตรอื่น ๆ แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องการยกระดับการผลิตและการแปรรูปทรัพยากรในชุมชน เช่น ไม้ไผ่ หน่อไม้ ให้กลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ โปรแกรมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ITAP) เครือข่ายมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งเป็นหน่วยงานเสริมงานวิชาการในพื้นที่จึงดำเนินโครงการยกระดับผู้ผลิตหน่อไม้ต้มบรรจุถุงโดยพัฒนาคุณภาพและการตลาดเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนในชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนแรงงานนอกระบบหรือกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไผ่ ให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยเฉพาะการแปรรูปไผ่และการตลาดของผู้ผลิตหน่อไม้แปรรูปในชุมชน เช่น หน่อไม้หนึ่งหน่อไม้ดอง ถ่านดูดกลิ่น ปูยจากไผ่ ให้เป็นแหล่งรายได้สำหรับชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 110 คน

- แรงงานนอกระบบ 68 คน (เกษตรกร 20 คน, อุตสาหกรรม ผลิตหน่อไม้ 48 คน)
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 22 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากร: แหล่งปลูกไผ่
- ทุนความรู้: ภูมิปัญญาการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์หน่อไม้ อาทิ การผลิตหน่อไม้ต้ม

กระบวนการเรียนรู้

- การลงพื้นที่สำรวจ วิเคราะห์ชุมชน สสำรวจผู้ร่วมเรียนรู้เบื้องต้น
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ตนเอง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของผู้ร่วมเรียนรู้ สภาพปัญหาในการประกอบอาชีพ
- ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์ตนเอง ตามสายพานอาชีพ
- การศึกษาดูงานธุรกิจเกี่ยวกับต้นไผ่ที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การปลูกไผ่ การแปรรูปไผ่ และการจำหน่ายผลผลิต
- อบรมให้ความรู้มาตรฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับธุรกิจหน่อไม้ และเชิงปฏิบัติการ 7 หลักสูตร ได้แก่ 1) การทำชาไปไผ่ 2) การทำปูยไผ่ 3) ทำถ่านดูดกลิ่นจากไม้ไผ่ 4) การแปรรูปหน่อไม้ดอง 5) การแปรรูปหน่อไม้หนึ่ง 6) มาตรฐานการผลิต 7) การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด

- การต่อยอดการประกอบอาชีพและการติดตามผลการต่อยอดการประกอบอาชีพ
- การสรุปผลการทำโครงการ รายงานการดำเนินงาน และถอดบทเรียนในพื้นที่ดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มอาชีพ 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มอาชีพหน่อไม้หนึ่ง 2) กลุ่มอาชีพหน่อไม้ดอง 3) กลุ่มอาชีพถ่านดुकกลินจากไม้ไผ่ 4) กลุ่มอาชีพผลิตปุ๋ยไบโอดี 5) กลุ่มอาชีพทอผ้าทำถุงผ้า 6) การปลูกและจัดการสวนไผ่ 7) กลุ่มอาชีพการค้าการตลาด 8) กลุ่มผู้ให้ความรู้ที่เป็นแหล่งสร้างรายได้ในการประกอบอาชีพในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 200 บาทต่อคนต่อเดือน
- กลุ่มอาชีพถ่านดुकกลินจากไม้ไผ่ มีรายได้ประมาณ 54,000 บาท หักค่าใช้จ่ายเหลือประมาณ 34,000 บาท
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- มีทักษะอาชีพด้านการผลิตหน่อไม้ต้มบรรจุถุงที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ชุมชน

- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน
- เกิดการส่งต่อองค์ความรู้ในชุมชน

องค์ความรู้

- ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- เกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์ซูปหน่อไม้และแกงหน่อไม้กิ่งสำเร็จรูป

ผลิตภัณฑ์: หน่อไม้หนึ่ง, หน่อไม้ดอง, ถ่านดुकกลินจากไม้ไผ่, ปุ๋ยไบโอดี, ถุงผ้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ผลิตขายตามคำสั่งซื้อ (ถ่านดुकกลินจากไม้ไผ่)

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าบก จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการ	ส่งเสริมอาชีพผู้พิการผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์จากการ ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการแปรรูป
ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม, แปรรูปสมุนไพร

ที่มาและความสำคัญ

กลุ่มสมุนไพรอินทรีย์บ้านหนองหลัก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เกิดขึ้นจากพระครูศรีธรรมวิมล เจ้าอาวาสวัดหนองหลักชักชวนชาวบ้านรวมกลุ่มปลูกสมุนไพร และทำลูกประคบสำหรับใช้และขายในชุมชน และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้แก่ น้ำมันเหลือง ยาอม ครีมมะขาม พิมเสน น้ำยาล้างจาน แต่ติดปัญหาที่ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จึงไม่สามารถวางขายในตลาดได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าบก จึงดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพผู้พิการผู้ด้อยโอกาสผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์จากการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการแปรรูป เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในพื้นที่ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อนำไปสู่การยกระดับรายได้ต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้สูงอายุ 19 คน
- คนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 8 คน
- ผู้ว่างงาน 23 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากร:** พืชสมุนไพร ขมิ้น ไพล มะกรูด มะขาม ไม้ดอกต่าง ๆ
- **ทุนทางสังคม:** พระครูศรีธรรมวิมลเจ้าอาวาสวัดหนองหลัก เป็นศูนย์รวมจิตใจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมให้การสนับสนุนและภาคีเครือข่ายด้านวิชาการ เช่น รพ.สต. เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน
- **ทุนความรู้:** ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร การเกษตร

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ ลงพื้นที่ตรวจสอบและสอบถามความต้องการผู้ร่วมเรียนรู้
- ประชุมกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อถอดบทเรียนด้านการผลิตสมุนไพร เป้าหมายชีวิต และวิเคราะห์ศักยภาพความสามารถของผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกสมุนไพร เช่น ขมิ้น ไพล การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมัก การทำดินปลูก การเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษา
- อบรมเชิงปฏิบัติการการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ลูกประคบ น้ำสมุนไพร การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนการประกอบอาชีพสมุนไพรระหว่างทาง
- กิจกรรมการยกระดับและส่งเสริมด้านการตลาดสมุนไพรอินทรีย์ และกิจกรรมอบรมการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนการประกอบอาชีพสมุนไพรปลายทาง
- สรุบบทเรียนการทำงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าบงนำรูปแบบและแนวทางการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาและพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการไปกำหนดเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น
- เกิดการเชื่อมร้อยกลุ่มผู้ผลิตเพื่อให้เกิดการส่งต่อสมุนไพรที่เป็นระบบ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเดือนละ 1,000-2,000 บาท สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต
- ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการปลูก เช่น การปลูกสมุนไพร การทำลูกประคบ การทำน้ำสมุนไพร การทำดินปลูก การแปรรูปสมุนไพร เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ในครอบครัว

ชุมชน

- เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูก การแปรรูป และคุณค่าของสมุนไพร เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ประจำชุมชน
- คนรุ่นใหม่เข้ามาสืบสานภูมิปัญญาด้านสมุนไพร

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตร/คู่มือตำรายาสมุนไพรในพื้นที่

ผลิตภัณฑ์: ลูกประคบ, ดินปลูกสมุนไพร, ปุ๋ยหมัก, น้ำสมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ร้านค้าในชุมชน

100

เครือข่ายยังแอกทีฟ จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการ	เด็กและเยาวชนนอกระบบ Ubon Young Active
ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	ใช้ Project Based Learning สร้างการเรียนรู้ ฝึกคิด ฝึกทำ จากประสบการณ์จริง

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีกลุ่มเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา อันเนื่องมาจากปัญหาความยากจน เนื่องจากเป็นพื้นที่ชุมชนแออัด และประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ส่วนพื้นที่ตำบลสำโรง อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้าง มีรายได้ต่อครัวเรือนต่ำ ส่งผลให้เยาวชนส่วนหนึ่งต้องออกจากระบบการศึกษา เครือข่ายยังแอกทีฟที่มีทุนความรู้เกี่ยวกับการสร้างการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนจากฐานชุมชน ที่มุ่งเน้นให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โครงการ (Project Based Learning) จึงดำเนินโครงการเด็กและเยาวชนนอกระบบ Ubon Young Active เพื่อลดจำนวนเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ด้วยการเข้าไปฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ และแก้ไขปัญหาด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 56 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษากลางคัน 48 คน
- เยาวชนผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ 6 คน
- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น 2 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอวารินชำราบ, อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** กระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงการ (Project Based Learning) และกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) โดยมีชุมชนเป็นฐาน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและภาคีเครือข่าย (เจ้าหน้าที่เทศบาล ผู้นำชุมชน) เพื่อถอดประสบการณ์เดิม เรื่องการทำงานกับเด็กนอกระบบ วิเคราะห์สถานการณ์ ผู้ร่วมเรียนรู้ในพื้นที่ และวางแผนการทำงานร่วมกัน
- เวทีประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจกับผู้ร่วมเรียนรู้ 2 พื้นที่ เชื่อมคนสู่คน
- กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผ่านค่ายเยาวชนเรียนรู้ตนเอง เรียนรู้เพื่อน เรียนรู้ชุมชน
- เรียนรู้ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการร่วมกับชุมชน (ฐานการเรียนรู้ 6 ฐาน)
- ติดตามกิจกรรม “นักรุกกิมมื่อใหม่” เช่น สำโรงเลี้ยงไข่ไก่ และตัดผม และตลาดนัดเยาวชนยังแอกทีฟ
- กิจกรรมถอดบทเรียนและสานพลัง Young Active Ubon

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ประสานข้อมูลสถานศึกษาในจังหวัด ได้แก่ โรงเรียนพุทธเมตตาวิทยา เพื่อเป็นทางเลือกทางการศึกษาให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้
- เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ 1) ห้องสมุดแมวมทางกินส์ ที่มีความถนัดในการจัดการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชน 2) เครือข่ายนักจิตวิทยาและบุคลากรทางการศึกษาให้ความรู้ด้านสุขภาพจิตและให้คำแนะนำในการกลับสู่ระบบการศึกษาแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ 3) ฝ่ายปกครองท้องถิ่น ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการเด็กและเยาวชนในชุมชนเข้าถึงสวัสดิการและความคุ้มครองต่าง ๆ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา 5 คน โดย 1 คน ศึกษาต่อระดับปวช. ที่วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ที่เหลือ 4 คนศึกษาต่อที่ สกร. ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
- มีรายได้จากการเป็นนักธุรกิจมือใหม่ เช่น ขายเสื้อผ้ามือสองออนไลน์ ขายปลาหมึกสดย่าง
- ยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านทักษะอาชีพให้แก่เพื่อนเยาวชน
- มีทักษะในศตวรรษที่ 21
- มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพใหม่ๆ เช่น การเผาถ่าน การขายออนไลน์ ช่างตัดผม การเลี้ยงไก่ชนไก่ไข่ การทำขนม การทำอาหารตามสั่ง เป็นต้น

ชุมชน

- เห็นเด็กเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (Sense of Belonging) ทำให้ชุมชนเป็นพื้นที่เรียนรู้และพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชน
- ชุมชนเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการ “สร้างระบบนิเวศ” ที่ดีให้กับเด็ก ด้วยการสร้างบทบาท “บุคคลอุ้มใจ” และสร้าง “พื้นที่ปลอดภัย” ให้เกิดขึ้นในชุมชน

องค์ความรู้

- การออกแบบการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

ผลิตภัณฑ์: ไก่ย่าง, ลูกชิ้น, แหนม, อาหารทะเลแห้ง, เพาะพันธุ์ไก่ชน, เพาะพันธุ์ไก่ไข่, อาหารตามสั่ง, เสื้อผ้ามือสองออนไลน์, ปลาหมึกสดย่าง, ผักสวนครัว, ขนมปังกรอบ ขนมไทย, ตัดผมชาย รับผิดชอบอาหารว่างในชุมชน, น้ำหวาน น้ำขิงต่าง ๆ

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ตลาดนัด Ubon Young Active

101

สภาเด็กและเยาวชนตำบลเก่าขาม จังหวัดอุบลราชธานี

- โครงการ** ส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้พลังเยาวชนคนรุ่นใหม่แอนด์เอแองแก๊ง
- ลักษณะองค์กร** องค์กรของรัฐ
- ประเภทโครงการ** ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- รูปแบบการเรียนรู้** สลายขอบเขตการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพตามความถนัด

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่การทำเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ รายได้หลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่จากการทำการเกษตร แต่ก็มีค่าใช้จ่ายสูง ขณะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ สถานการณ์ดังกล่าวส่งกระทบต่อเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยและเด็กนอกระบบการศึกษาที่เป็นแรงงานสำคัญในภาคการเกษตร ประกอบกับปีที่ผ่านมา **สภาเด็กและเยาวชนตำบลเก่าขาม** จังหวัดอุบลราชธานีได้ดำเนินโครงการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ต่อยอดสร้างอาชีพสู่ชุมชน ซึ่งยังไม่ครอบคลุมเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จึงคิดขยายผลการทำงานให้ครอบคลุมมากขึ้น จึงดำเนินโครงการส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้พลังเยาวชนคนรุ่นใหม่แอนด์เอแองแก๊ง เพื่อให้เยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพตามศักยภาพและความถนัด มีเกราะกำบังป้องกันความเสี่ยงจากปัญหาสภาพแวดล้อม ด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง และมีทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษากลางคัน 29 คน
- เยาวชนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ 31 คน
- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น 10 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้:** กลุ่มเพาะเห็ดฟาง กลุ่มเกษตรกรปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
- **ทุนภูมิปัญญา:** กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มทอพรมเซ็ดเต้า
- **ทุนทรัพยากร:** พื้นที่ทำการเกษตร

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีประชุมภาคีเครือข่ายการทำงานเรื่องเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่
- ถอดประสบการณ์เดิมเพื่อการเรียนรู้ใหม่ ปรับทัศนคติของผู้ร่วมเรียนรู้ และออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน
- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับฐานชุมชนให้มีมูลค่าสูงขึ้น
- ส่งเสริมทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพตามความชอบและความถนัด เพื่อต่อยอดเป็นผู้ประกอบการ เช่น ร้านเครื่องดื่ม ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ร้านของฝาก
- ส่งเสริมทักษะความรู้การค้าขายสินค้าแบบออฟไลน์และออนไลน์
- กระบวนการเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการรายรับรายจ่ายในครัวเรือน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีเครื่องมือและวิธีการในการค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ผ่านโมเดลการทำงานแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้กระบวนการหลอมรวมเยาวชนทั้งในและนอกระบบเข้าด้วยกันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคล ชุมชน และสังคมอย่างมีนัยยะสำคัญ
- มีการรวมกลุ่มขับเคลื่อนอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยหน่วยจัดการเรียนรู้ทำหน้าที่ประสานงาน และส่งต่อความช่วยเหลือแก่ภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ตามความถนัดและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ การจัดการงบประมาณ และการศึกษาต่อ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว
- มีรายได้จากผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น ก๋วยฉาบ เค้กกล้วยหอม ข้าวเกรียบมันเทศ กระจยาสารท พรมเช็ดเท้า ก้อนเห็ด โดยมีช่องทางการจำหน่ายทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ผ่านเพจ Facebook, Instagram (IG), Twitter และช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Lazada และ Shopee ภายใต้แบรนด์ CYC.Kaokham

ชุมชน

- มีการจัดตั้งกองทุนคนรุ่นใหม่สภาเด็กและเยาวชนตำบลเก่าขาม เพื่อเป็นสวัสดิการ และกองทุนในการทำกิจกรรมของกลุ่ม

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตร ดังนี้ 1) หลักสูตรส่งเสริมอาชีพตามความถนัดและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้จากฐานชุมชน 2) หลักสูตรการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน 3) หลักสูตรการบริหารจัดการครัวเรือน รายรับ รายจ่าย การบริหารหนี้สินครัวเรือน 4) หลักสูตรการประกอบอาชีพ อาทิ ทักษะด้านการตลาดและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทักษะช่างไฟฟ้าในครัวเรือนและอาคาร ทักษะอาชีพด้านกีฬาและเกม E-sport

ผลิตภัณฑ์: ก๋วยฉาบ, เค้กกล้วยหอม, ข้าวเกรียบมันเทศ, กระจยาสารท, พรมเช็ดเท้า และก้อนเห็ด ภายใต้แบรนด์ CYC.Kaokham

ช่องทางการจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก, Instagram (IG), Twitter และ Lazada และ Shopee

102

หจก.ข้าวโฮยเกลือสตูดิโอ วิสาหกิจเพื่อสังคม จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการ	พัฒนาเครือข่ายและหน่วยจัดการเรียนรู้ สัมมาชีพชุมชน เด็กนอกระบบการศึกษา “เฮือนฮ่วมแเฮงโมเดล”
ลักษณะองค์กร	ธุรกิจเพื่อสังคม
ประเภทโครงการ	ทุนพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษา
รูปแบบการเรียนรู้	จุดประกายเส้นทางเดินใหม่แก่เยาวชน ผ่านการหนุนเสริมทักษะวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีพชีวิตจากนิเวศรอบตัว

ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ ตำบลหนองบัวฮี ตำบลบ้านแหม ตำบลดอนจิก และตำบล อ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีเด็กเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และออกกลางคัน เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็กเยาวชนบางคน ติดสื่อออนไลน์ เกี่ยวข้องกับการพนัน จับกลุ่มมั่วสุมเสพยา ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร กินเหล้า ส่งเสียงดังทะเลาะวิวาท แม้ที่ผ่านมาจะมีภาคีความร่วมมือหลายภาคส่วนทำกิจกรรมช่วยเหลือและสร้างโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในด้านต่าง ๆ แต่ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หจก.ข้าวโฮยเกลือสตูดิโอ วิสาหกิจเพื่อสังคม จังหวัดอุบลราชธานี จึงดำเนินโครงการพัฒนาเครือข่ายและหน่วยจัดการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชน เด็กนอกระบบการศึกษา “เฮือนฮ่วมแเฮงโมเดล” เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทักษะสำคัญ ในการดำรงชีวิต ทั้งทักษะวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ตามความถนัดและมีศักยภาพพึ่งพาตนเองได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 120 คน

- เยาวชนที่ออกจากการศึกษา 30 คน
- เยาวชนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ 50 คน
- เยาวชนพ่อแม่วัยรุ่น 5 คน
- เยาวชนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 15 คน
- เยาวชนด้อยโอกาสอื่น ๆ 20 คน

พื้นที่ดำเนินงาน

อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ ครูอาสา อสม. เครือข่ายสื่อเด็กภาคอีสาน
- **ทุนความรู้:** โคกหนองนาโมเดล และองค์ความรู้ทักษะอาชีพกว่า 50 เรื่อง

กระบวนการเรียนรู้

- ระดมข้อคิดเห็น สร้างพื้นที่พบปะพูดคุยสอบถามข้อมูลกับเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา และครอบครัว
- สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างพื้นที่ในการพัฒนาศักยภาพ ค้นหาความสามารถตนเอง และฝึกประสบการณ์อาชีพตามความถนัด ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ โดยมีกลไกทีมพี่เลี้ยงติดตาม ช่วยเหลือ และส่งต่อ
- พัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพการเรียนรู้รายบุคคล และบริบทของพื้นที่ ดังนี้ 1) หลักสูตรทักษะอาชีพระดับง่าย 20 อาชีพสำหรับคนพิการ 2) หลักสูตรทักษะอาชีพทั่วไป 50 อาชีพสำหรับกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษาทั่วไป และ 3) หลักสูตรทักษะอาชีพระดับฝีมือสำหรับกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษาเฉพาะทาง
- เรียนรู้ทักษะอาชีพ เช่น นักจัดการเกษตร การเพาะเห็ด เลี้ยงปลา แปรรูปยางรถยนต์ การทำข้าวมันไก่ การทำน้ำชากาแฟ ฯลฯ

- พัฒนารูปร่างการเรียนรู้สัมมาชีพชุมชนเพื่อเติมนอกระบบการศึกษาและผู้ด้อยโอกาสให้เกิดความเข้มแข็งทั้งในบริบทศูนย์ฯ แม่ข่าย และขยายในพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เอือนฮ่วมแอง ศูนย์สัมมาชีพชุมชนห้วยแดง ตำบลดอนจิก และศูนย์การเรียนรู้พลังบวรบ้าน เป็นต้น
- พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และระดมความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- พัฒนาศักยภาพครูอาสา ผู้ดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ
- ส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาสัมมาชีพในชุมชน และการยกระดับเป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ งานวิจัยอาชีพ ศูนย์สัมมาชีพแหล่งเรียนรู้ด้านการศึกษา

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี ประกาศให้หน่วยจัดการเรียนรู้เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบด้านผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชน “เอือนฮ่วมแอง” เพื่อการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนและเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง
- มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาครอบครัว หนี้สินเกษตรกร ผลกระทบด้านสุขภาพจากพืชผักที่ใช้สารเคมี มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรกิน ใส่ใจอาหารปลอดภัยสารเคมี สนใจปลูกพืชผักปลอดภัย สารสุขภาพที่ปลอดภัย มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ในการโพสต์ขายสินค้า ผลผลิตจากแปลงเกษตรของตนเอง

ชุมชน

- ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างอาชีพต่อเนื่อง เช่น นักจัดการเกษตร การเพาะเห็ด เลี้ยงปลา แปรรูปยางรถยนต์ การทำ ข้าวมันไก่ การทำน้ำซากาแพขายในงานของชุมชน ตลาดชุมชน
- เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อสังคมในชุมชน
- เกิดการรณรงค์ผ่านสื่อให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลบุตรหลานเยาวชนนอกระบบการศึกษาด้วยความเข้าใจ

องค์ความรู้

- เกิดโมเดลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของเด็กนอกระบบการศึกษา และพี่เลี้ยงผ่าน “ตลาดหัวไร่ปลายนา” ทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ (นัดขายของกันในวันหยุด)

ผลิตภัณฑ์: เห็ด, ผักปลอดสาร
ช่องทางจัดจำหน่าย: ในชุมชน, ออนไลน์

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

สำนักพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

เลขที่ 388 อาคารเอส. พี. ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

 0-2079-5475 กด 3

 065 9691364

 Community@EEF.co.th

  ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

Facebook

แผนที่การทำงาน

www.eef.or.th

เรื่องเล่าจากพื้นที่